

รายงานการวิจัย

เรื่อง

โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตามหลักพุทธนวัตกรรมการแก้ไขปัญหาการดื่มสุราของประชาชนบ้านโพนตาล ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

Public participation in local development of Wat That Subdistrict Municipality, Mueang Nong Khai District, Nong Khai Province.

โดย

รศ.ดร.สมเดช นามเกตุ
พระครูจิรธรรมธัช.รศ.ดร.
ดร.ศุภกิจ ภักดีแสน
พระมหาอำพล ธนปญฺโญ,ดร.
นางสาวภัทราภรณ์ นามเกตุ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

พ.ศ. ๒๕๖๘
ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย
MCU RS ว.๒๔๘/๒๕๖๘

รายงานการวิจัย

เรื่อง

โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตามหลักพุทธนวัตกรรมการแก้ไขปัญหาการดื่มสุราของประชาชนบ้านโพนตาล ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

Public participation in local development of Wat That Subdistrict Municipality, Mueang Nong Khai District, Nong Khai Province.

โดย

รศ.ดร.สมเดช นามเกตุ

พระครูจิรธรรมธัช.รศ.ดร.

ดร.ศุภกิจ ภักดีแสน

พระมหาอำพล ธนปญฺโญ,ดร.

นางสาวภัทราภรณ์ นามเกตุ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

พ.ศ. ๒๕๖๘

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

MCU RS ว.๒๔๘/๒๕๖๘

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

Public participation in local development of Wat That Subdistrict Municipality, Mueang Nong Khai District, Nong Khai Province.

By

Asst. Prof. Dr.Somdet Namket
Nipitpon Ciravaddhano
Dr.Suphakit Phakdeesaen
Phrasamu Kitphisit Jarphan,
Miss Pattaraporn Namket.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nong Khai Campas
B.E.2568

Research Project Funded by Mahachulalongkornrajavidyalaya University
MCU RS 248/2568
(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย: โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตามหลักพุทธนวัตกรรมการแก้ไขปัญหาการดื่มสุรา ของประชาชนบ้านโพนตาล ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

ผู้วิจัย: ผศ.ดร. สมเดช นามเกตุ, และคณะ

ส่วนงาน: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

ปีงบประมาณ: ๒๕๖๘

ทุนอุดหนุนการวิจัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เรื่อง “โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตามหลักพุทธนวัตกรรมการแก้ไขปัญหาการดื่มสุราของประชาชนบ้านโพนตาล ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ” คือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดื่มสุรา และผลกระทบจกการดื่มสุรา ในจังหวัดหนองคาย ๒) เพื่อศึกษาหลักธรรม ในพระพุทธศาสนา เพื่อประยุกต์ใช้ในแก้ปัญหาการดื่มสุราในจังหวัดหนองคาย และ ๓) เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนา เพื่อแก้ไขปัญหาการดื่มสุราของประชาชนตามโครงกรของหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม และรายงานผลการวิจัยโดยใช้วิธีเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

ปัญหาการดื่มสุราเกิดจากระดับตั้งแต่วัยเด็ก และเยาวชนตลอดถึงประชาชนทั่วไปและมีผลกระทบต่อชีวิตทุกระบบ โดยเริ่มจากปัญหาส่วนตัวของบุคคลที่ดื่มสุรา เช่นการสูญเสียทรัพย์สมบัติและเงินทอง โดยไม่ได้รับประโยชน์ใดๆ และก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพเป็นต้น และก่อให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตในขณะที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งดำรงอยู่ในครอบครัวตกอยู่ในห้วงอบายมุข มันอาจกระทบต่อระบบเศรษฐกิจภายในครอบครัว และความสุขภายในครอบครัว ก็จะลดน้อยถอยลง และก่อให้เกิดภัยอันตรายอันใหญ่หลวงจนถึงขั้นทำลายความมั่นคงระบบของสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง หรือการปกครอง ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมอันใหญ่หลวงในอนาคต

สถานการณ์และปัญหาการดื่มสุราในจังหวัดหนองคายมีผลกหระทบต่อสังคมไทยอย่างรุนแรง เช่น ดื่มสุราแล้วขับรถ และอาจจะก่อให้เกิดอุบัติเหตุย่อมมีผลกระทบทั้งต่อตนเองและคนอื่น หรือ ดื่มสุราแล้วก่อการทะเลาะวิวาททำร้ายซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดปัญหาอย่างรุนแรง และเป็นการทำลายสังคมทีดีงาม ถ้าหากพิจารณาถึงสังคมสุราที่เกี่ยวข้อง อาจจะมองเห็นได้ว่า สังคมตามที่กล่าวมาแล้วนั้น ก็เป็นสังคมที่ไร้ค่า ประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมไทยนับถือศาสนาพุทธ และเป็นผู้ที่รักษาศีล ๕ เป็นพื้นฐาน คือ ศีล ๕ ได้ระบุไว้ว่า การงดเว้นจากการดื่มสุราเป็นศีลข้อที่ ๕ อย่างไรก็ตามการดื่มสุราทำให้เกิดความโศกเศร้าเพราะพิษแห่งสุรา ข้อนั้นถือว่า เหล้าเป็นอันตรายต่อชีวิต หรือผู้ที่ดื่มสุรายอมไม่รักตัวเอง หรือว่า พระพุทธศาสนาไม่ได้มีอิทธิพลต่อจิตใจของเขา จากสถนการณ์ที่กล่าวมาแล้ว การดื่มสุราในสังคมไทยทำให้คณะผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทยอย่างจริงจัง

แนวทางการนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาในการแก้ปัญหาการดื่มสุราของประชาชนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในจังหวัดหนองคาย ก็คือ การรักษาศีล ๕ อย่างจริงจัง คือสมาทานศีลข้อที่ ๕ อันได้แก่ การงดเว้นจากการดื่มสุรา อย่างเด็ดขาด โดยตระหนักว่า การดื่มสุราเป็นอันตรายต่อสุขภาพและอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุอย่างรุนแรงต่อชีวิต

Research Title: Public participation in local development of Wat That Subdistrict Municipality, Mueang Nong Khai District, Nong Khai Province.

Researchers: Assist Prof. Dr. Somdet Namket

Department: Mahachulalongkornrajavidayalaya University Nong Khai Campus

Fiscal Year: 2568/2025

Research Scholarship Sponsor: Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ABSTRACT

The purposes of this research entitled “ the solution of alcoholic drinking problems of the people in accordance with the project of the Five Precepts preserving villages in Maung District, Nongkhai Province” were; 1) to study the condition of alcoholic drinking problems and the impact from the alcoholic drinking in Nongkhai Province 2) to study the principle of Dhamma in Buddhism in order to apply it for the solution of alcoholic drinking problems in Nongkhai Province and 3) to study the guideline of applying the principle of Dhamma in Buddhism for the solution of the alcoholic drinking problems of people in accordance with the project of the Five Precepts preserving villages in Nongkhai Province. This research was the qualitative research and the data were collected from the field study and to report the results of research by using the descriptive analysis analyzed by using the descriptive analysis.

The results of the findings were found as follow:-

The alcoholic drinking problems occurred from the level of children and the youth until to the general people and impacted on the way of life in all systems by

beginning from personal problems of the drinkers such as to lose the property and money without any benefit and cause the diseases in their health etc. and impact on their ways of life while any person in their families falling into the cause of ruins. It may disturb the economic system in their families and their happiness in their families decreases and cause the great peril to destroy the sustainability of the social system no matter whether the economic aspect, politic or governing , it may result in the great social problems in the future.

The condition and the alcoholic drinking problems in Nongkhai Province impacted Thai society seriously such as to get drunk in driving a car and it may cause an accident to impact on oneself and others or to get drunk and create the quarrel to trouble each other. It causes the serious problems and ruins the Thai good society. If we consider as the related alcoholic society, it may be seen that the society as mentioned is the worthless society. The majority of people in Thai society believe in Buddhism and they preserve the Five Precepts as basic, that is, the Five Precepts identifying that to abstain from alcoholic drinking is the item of Fifth precept. Any way, it creates the sorrow because of the alcohol. That is considered that the alcohol is dangerous for life or person who drinks alcohol does not love himself or Buddhism does not influence on his heart. From the mentioned situation, the alcoholic drinking in Thai society make the researchers get interested in studying the alcoholic drinking problems in Thai society seriously.

The guideline of applying the principle of Dhamma in Buddhism for solving the alcoholic drinking problems of people in accordance with the project of the Five Precepts preserving village in Nongkhai Province by practicing the Five precepts seriously, that is, to undertake the Fifth precept namely to abstain from drinking alcohol absolutely by realizing that drinking alcohol is dangerous for one’s health and it might cause the serious accident for one’s life.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณ พระครูสุธีกิตติบัณฑิต,รศ.ดร. ประธานควบคุมงานวิจัย พระมหาชุติภัค อภินนฺโท ประธานตรวจสอบงานวิจัย ผู้วิจัยขอขอบคุณ ในความเมตตากรุณา ของท่านอาจารย์ทั้งสองที่ได้สละเวลาดู และให้คำแนะนำปรึกษาและตรวจแก้ข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อทำให้งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณพระเถระและผู้มีคุณทั้งหลายผู้มีส่วนช่วยให้ผู้วิจัยมีโอกาสทำงานวิจัยให้สำเร็จ และขอบคุณ พระมหาประหยัด ปญฺญาวโร,ดร. ผู้เปี่ยมด้วยเมตตา ได้ตรวจสอบบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ให้ผู้วิจัยได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุด ที่ให้ความเอื้อเฟื้ออำนวยความสะดวกด้านตำรา คัมภีร์ที่สำคัญอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัย

ขอขอบคุณ ผู้ที่ให้สิ่งที่มีค่าที่สุดคือชีวิต สนับสนุนด้านทุนการศึกษา พร้อมให้กำลังใจมาโดยตลอด พร้อมด้วย พระมหาชุติภัค อภินนฺโท ผู้ให้คำแนะนำปรึกษา ทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสใช้ทำงานวิจัยฉบับนี้

ถ้าหากประโยชน์ คุณงามความดีจะพึงบังเกิดมีจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบสักการบูชาแด่พระรัตนตรัย พระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ เพื่อน กัลยาณมิตร ตลอดถึงญาติผู้มีอุปการคุณทุกท่าน

รศ.ดร. สมเดช นามเกตุ และคณะ

๑ ธันวาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย ..... **ก**

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... **ข**

กิตติกรรมประกาศ ..... **ง**

สารบัญ ..... **จ**

สารบัญภาพ ..... **ช**

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ ..... **ซ**

บทที่ ๑ บทนำ **๑**

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ๑

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย ๓

๑.๓ ปัญหาการวิจัย ๓

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย ๓

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย ๔

๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ๕

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย ๘

๑.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย ๑๐

๑.๙ ประโยชน์ที่ได้รับ ๑๐

บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง **๑๑**

๒.๑ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ๑๑

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับสุรา ๑๕

๒.๓ พฤติกรรมในการดื่มสุราของสังคมไทย ๒๕

๒.๔ ผลกระทบของการดื่มสุรา ๒๙

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ๓๙

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย **๔๒**

๓.๑ ขอบเขตของการวิจัย ๔๒

๓.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา ๔๓

๓.๓ หลักธรรมสำหรับการแก้ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายส่วนบุคคล ๔๓

๓.๔ การแก้ปัญหาด้านสุขภาพจิตและชีวิตของคนในครอบครัว ๔๙
๓.๕ หลักธรรมสำหรับการแก้ปัญหาผลกระทบต่อสังคมไทยโดยส่วนรวม ๕๔

บทที่ ๔ ผลการศึกษาวิจัย..... ๕๖

๔.๑ การประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนามาแก้ปัญหาการดื่มสุราของประชาชน ตามโครงการหมู่บ้านศีล ๕ ในจังหวัดหนองคาย ๕๖
๔.๒ ผลของการใช้ศีล ๕ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่ดีของบุคคลที่ดื่มสุราในสังคม ๖๘
๔.๓ สรุป..... ๗๒
๔.๔ องค์ความรู้จากการวิจัย ๗๓

บทที่ ๕ สรุปผล และข้อเสนอแนะ..... ๗๕

๕.๑ สรุปผลการศึกษา..... ๗๕
๕.๒ อภิปรายผล ๗๗
๕.๓ ข้อเสนอแนะ..... ๗๘

บรรณานุกรม..... ๘๐

ภาคผนวก..... ๘๕

ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย ๘๖
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือเพื่อการวิจัยและเป็นผู้เชี่ยวชาญ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย..... ๙๐
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญสัมภาษณ์..... ๙๖
ภาคผนวก ง ภาพประกอบการสัมภาษณ์ ๙๘
ภาคผนวก จ หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์.....๑๐๗
ภาคผนวก ฉ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบจากงานวิจัย ๑๐๙
ภาคผนวก ช เกียรติบัตรเผยแพร่บทความวิจัย.....๑๑๑

ประวัติผู้วิจัย.....๑๑๓

สารบัญภาพ

ภาพที่ **หน้า**

ภาพที่ ๑.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย..... ๑๐

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

ในงานวิจัยครั้งนี้ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาบาลีและพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยคัมภีร์อรรถกถาภาษาไทยใช้ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัยการอ้างอิงระบุเล่ม/ข้อ/หน้าหลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ให้ใช้อักษรย่อตัวพื้นปกติเช่นที.สี.(บาลี) ๙/๒๗๖/๙๗, ที.สี.(ไทย) ๙/๒๗๖/๙๘. หมายถึงทีฆนิกายสีลกฺขนฺธวคฺคปาลิภาษาบาลีเล่ม๙ข้อ๒๗๖หน้า๙๗ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก๒๕๐๐และทีฆนิกายสีลขันธวรรคภาษาไทยเล่ม๙ข้อ๒๗๖หน้า๙๘ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙

ก. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

พระสุตตันตปิฎก

ที.สี.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	สีลขันธวรรค (ภาษาไทย)
ที.ม.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค (ภาษาไทย)
ที.ปา.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค (ภาษาไทย)
ส .ส.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค (ภาษาไทย)
องฺ.ทุก.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ทุกนิบาต (ภาษาไทย)
องฺ.จตุกฺก.(บาลี)	= สุตฺตนฺตปิฎก	องฺคุตฺตรนิกาย	จตุกฺกนิปาตปาลิ (ภาษาบาลี)
องฺ.จตุกฺก.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต (ภาษาไทย)
องฺ.ปญฺจก.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ปัญจกนิบาต (ภาษาไทย)
องฺ.อฏฺ ก.(บาลี)	= สุตฺตนฺตปิฎก	องฺคุตฺตรนิกาย	อฏฺกนิปาตปาลิ (ภาษาบาลี)
องฺ.อฏฺ ก.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	อัฏฐกนิบาต (ภาษาไทย)
ขุ.ชา.อ.(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เอกกนิบาตชาดก (ภาษาไทย)

อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

ขุ.ขุ.อ.(บาลี)	= ขุทฺทกนิกาย	ปรมตฺถโชติกา	ขุทฺทกปา อฏฺกถาปาลิ (ภาษาบาลี)

บทที่ ๑

บทนำ

๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมในปัจจุบันมีกแปลงารเปลี่ยนไป เราจะได้รับข่าวสารจากสื่อสารต่างๆ ในด้านลบที่สะท้อนให้เห็นปัญหาของสังคมซึ่งความรุนแรงมากขึ้นจากอดีตและมีแนวโน้มที่จะทวี ความรุนแรงยิ่งขึ้นในอนาคต ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นนั้น มีหลายรูปแบบ มีความสลับซ้อนและมีจะรุนแรงที่แตกต่างกันไป เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาคอร์รับชั้น ปัญหาสิ่งเสพติด ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ ปัญหาเรื่องโรคเอดส์ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้เกิดจากการอยู่ร่วมกันของสังคมมนุษย์ ซึ่งเป็นสภาวการณ์ที่มีความกระทบกับคนส่วนใหญ่ในสังคม และทุกคนไม่อยากให้มันเดขึ้น แต่ทุกคนก็เห็นว่ามันสามารถแก้ไขได้ด้วยการกระทำร่วมกัน ส่วนความซับซ้อนและความรุนแรงของปัญหานั้นเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างรวดเร็ว ความไร้ระเบียบของสังคมที่นับวันเพิ่มขึ้น ความเบี่ยงเบนของพฤติกรรมที่มีความรุนแรงไปจากมาตรฐานของสังคมดั้งเดิม เช่นการเปลี่ยนแปลงของสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง จากสังคมเกษตรกรรมเองเป็นสังคมอุตสาหกรรม แล้วพัฒนาเป็นสังคมเทคโนโลยีเป็นลำดับ ประกอบกับการเพิ่มขึ้นของประชากร การอพยพแรงงาน การย้ายถิ่นทั้งภายในและระหว่างประเทศอย่างไร้พรมแดน จนทำให้มีการขยายเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว บรรทัดฐานของสังคมย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามยาเสพติด ปัญหาความรุนแรงในสังคม ปัญหาโจรผู้ร้าย ปัญหาการแก่งแย่งทรัพย์สมบัติของกันและกัน เป็นต้น ส่วนใหญ่การทำความเหล่านี้จะมาจากปัญหาการเสพสุรายาเมาเป็นเบื้องต้น ก่อนจะลงมีปฏิบัติการในเรื่องใดๆ ปัญหาทั้งหลายทั้งปวงเหล่านี้นับวันจะมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นทุกวัน จนกลายเป็นปัญหาที่จะแก้ได้ยาก ปัญหาที่กล่าวถึงนี้ล้วนเป็นปัญหาที่เกิดจากการละเมิดศีล ๕ ซึ่งเป็นหลักจริยธรรมขั้นพื้นฐาน ของมนุษย์ชาติตามหลักจริยธรรมทางพระพุทธศาสนา[๑]

ประเทศไทยถือว่าเป็นประเทศที่มีผู้นับถือพระพุทธศาสนาเป็นส่วนมาก แต่ก็มีประชาชนบางส่วนนิยมชมชอบในการประพฤติผิดศีลข้อที่ ๕ คือ การดื่มสุราเมรัยซึ่งถือว่าเป็นยาเสพติดเป็นอาจิณ บางคนก็ยังถือว่าการดื่มสุรามีผลดีต่อชีวิต ก็ดื่มต่อไป บางคนเห็นว่าการงดการดื่มสุราเป็นผลดีต่อชีวิตตนเองและครอบครัว ดังที่มีผลรายงานจากเอแบคโพลด์ ได้ศึกษาสำรวจเรื่องประเมินผลการรณรงค์ “งดเหล้าเข้าพรรษา” เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑” กรณีศึกษาประชาชนอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป ในเขตกรุงเทมหานครและใน ๒๓ จังหวัดทั่วประเทศได้ชี้ให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่บอกว่า การเลิกเหล้าเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายได้จริงถึงร้อยละ ๕๔.๓ หากประชาชนเลิกได้อย่างจริงจัง จะทำให้มี

---

[๑]วิชัย โปษยะจินดา และคณะ, **สุราในสังคมไทย : ผลการศึกษาโครงการศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อหามาตรการทางเลือกป้องกันแก้ไข,** พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๑๐๔ – ๑๐๕.

เงินเหลือใช้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่นถึงร้อยละ ๗๕.๔ และช่วยลดปัญหาสังคมในด้านต่างๆได้ เช่น ความรุนแรงและอุบัติเหตุให้ท้องถนนได้ร้อยละ ๖๖.๒[๒]

พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงโทษแห่งการดื่มสุราไว้ในสัพ พหุสูตรว่า “ภิกษุทั้งหลาย การดื่มสุราและมรัยที่บุคคลเสพ เจริญ ทำให้มากแล้ว ย่อมดำนวยผลให้ไปเกิดในนรก อำนวยผลให้ไปเกิดในกำเนิดสัตว์เดรัจฉาน อำนวยผลให้ไปเกิดในเปรตวิสัย วิบากแห่งการดื่มสุราและเมรัยอย่างมากที่สุด อำนายผลให้เป็นผู้วิกลจริตแก่ผู้เกิดเป็นมนุษย์”[๓]

พุทธประสงค์ดังกล่าวนั้น ต้องการชี้ให้เห็นถึงผลกระทบ หรือผลสะท้อนที่จะได้รับในภพหน้า ซึ่งมีผลร้ายแรงตั้งแต่เข้าสู่นรก แม้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกยังกลายเป็นคนบ้าไร้สติ นั่นคือผลกระทำของดื่มสุรา จะต้องประสบกับหลักกรรมในทางพระพุทธศาสนา อันเป็นผลกระทบข้ามภพข้ามชาติ และผลที่บุคลคลจะได้รับในปัจจุบันคือ ในช่วงชีวิตในชาตินี้ ยังมีผลกระทบทุกแห่งหน ซึ่งพระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ว่า เป็นทางแห่งอบายมุข คือทางแห่งความเสื่อม มีผลที่เกิดขึ้นทันตา ดังที่ พระองค์ตรัสไว้ในสิงคาลสูตร ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค คือ (๑) เสียทรัพย์ทันตาเห็น (๒) ก่อการทะเลาะวิวาท (๓ เป็นบ่อเกิดแห่งโรคภัย (๔) เป็นเหตุเสียชื่อเสียง (๕) เป็นเหตุไม่รู้จักอาย (๖) เป็นเหตุทอนกำลังปัญญา[๔]

นั้นคือผลแห่งการดื่มสุราที่ทำให้คนที่ชอบดื่มเป็นนิจ จะต้องได้รับผลกระทบซึ่งมองถึงเหตุผลที่ทำให้บุคคลในสังคมไทยดื่มน้ำเมา แม้ดูเหมือนว่าจะเป็นพฤติกรรมของสังคม เช่น อยากมีเอน อยากแสดงถึงศักยภาพของตนเอง ต่อสังคมก็ตาม แต่ความเป็นจริงแล้วก็คือบุคคลส่วนใหญ่นั้น ล้วนมีปัญหากับชีวิตของตนเอง คนในสังคมมีชีวิตที่วุ่นวายสับสน ใช้ชีวิตดิ้นรนกระเสือกกระสนเพื่อหาปัจจัยมาสนองตัณหาของตน โดยไม่มีขอบเขต ไม่รู้จักพอ [๕] บ้างก็ต้องการอยากจะหลีกเร้นจากปัญหาดังกล่าว เมื่อหาหนทางไม่ได้ ก็หันมาพึ่งสุราเพื่อเป็นการบรรเทาทุกข์ อันที่จริงถ้าคนเราเข้าใจ ได้ว่าชีวิตนั้นก็คือสิ่งที่มีปัญหา หรือมีความทุกข์ หรือมีสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาอยู่ในตัว ของเรา[๖]หากหยุดคิดสักนิดว่า คนเราเกิดมาเพื่อสู้กับปัญหา จิตใจอย่าไปวุ่นวาย แล้วจะพ้นจากความทุกข์ที่เกิดจากปัญหานั้นได้

ปัจจุบันรัฐบาลมองเห็นผลกระทบจากปัญหาสุขภาพของประชากรบางส่วน ที่ถือว่าเป็นส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งปัจจุบันได้รุกคืบหน้าเข้าสู่กลุ่มเสี่ยงใหม่คือกลุ่มวัยรุ่น วัยกำลังศึกษาเล่าเรียน โดยรัฐมองเห็นว่า ผลการดื่มสุราของประชากรไทยนั้น ก่อให้เกิดโรคภัยต่างๆไม่ว่าจะเป็นโรคพิษสุรา เรื้อรัง โรคหัวใจ เป็นต้น จึงได้วางแผนลงทุนด้านสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๖ ภายใต้แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะที่ ๒ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบสุภาพให้มีศักยภาพและขีดความสามารถ

---

[๒]ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดขอนแก่น, “อุบัติการณ์และแบบแผนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเด็กเยาวชน ในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภายหลังนโยบายคุ้มครองเด็ก”, หน้า ๑๗ -๑๘.

[๓]**องฺ.อฏฺฐก**. (ไทย) ๒๓/๔๐/๓๐๒.

[๔]**ที.ปา.** (ไทย) ๑๑/๒๔๘/๒๐๒-๒๐๓.

[๕]ปัญญา สระทองตรง,**ธรรมคดี**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๕,

[๖]พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิขุ), **วิถีแห่งชีวิต** (กรุงเพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๕), หน้า ๙

รองรับสถานการณ์ปัญหาสุขภาพที่สำคัญ อันนำไปสู่วามมีสุขภาพดีของประชาชน เป็นสังคมแห่งสุขภาพและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจให้แก่ประเทศได้[๗] เพื่อเกื้อหนุนต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่มุ่งเน้นไปที่การเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้ปรับตัวพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและแสวงหาประโยชนอย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์ และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง[๘] ถ้าหากคนหรือบุคลากรของชาติหมกมุ่นอยู่กับอบายมุข ก็จะเกิดผลเสียต่อการพัฒนาประเทศที่เน้นเศรษฐกิจพอเพียงและยั่งยืน

ปัญหาของสังคมไทยปัจจุบัน เป็นสังคมที่คอยแก้ไขอย่างเร่งด่วน ความบกพร่องหรือปัญหาที่เกิดขึ้นยู่กับสังคมทุกวันนี้ เกิดจากการกระทำของมนุษย์และความเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ คนไทยส่วนใหญ่ร้อยละ ๙๐ เป็นพุทธศาสนิกชน ปัญหาที่เกิดขึ้นย่อมเกิดจากชาวพุทธ และจำเป็นต้องอาศัยพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการแก้ไข พระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่จะชี้นำจิตวิญญาณและแก้ไขปัญหาสังคมทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาทางด้านการเมืองการปกครอง ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมและปัญหาทางด้านยาเสพติด เป็นต้น

โดยเฉพาะปัญหาการดื่มสุรา ที่ก่อตัวขึ้นมาตั้งแต่ระดับเด็กและเยาวชนจนกระทั่งประชาชนโดยทั่วไป ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตสังคมทั้งระบบ โดยเริ่มตั้งแต่ปัญหาส่วนตัวของผู้ดื่มเอง เช่น ก่อให้เกิดการเสียทรัพย์สินเงินทอง โดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ และก่อให้เกิดโรคภัยต่อสุขภาพร่างกายของตัวเองเป็นต้น และยังส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต ในขณะที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งภายในครอบครัวตกอยู่ในห้วงอบายมุขย่อมทำให้ระบบเศรษฐกิจนครอบครัวผันผวน ความสุขภายในครอบครัวก็จะลดน้อยถอยลงไป ส่งผลให้เกิดเป็นมหันตภัย**คอ**ยบั่นทอนความมั่นคงของระบบสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง ก่อให้เกิดเป็นปัญหาสังคม ที่ร้ายแรงในอนาคตได้

จากหลักการและเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งกล่าวถึงโทษภัยในการดื่มสุรา อันมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศสู่ความยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้คณะผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นที่จะนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในการดื่มสุราของชาวบ้าน อันจะส่งผลกระทบต่อประชากรของประเทศ วิถีชีวิตระบบสังคมในระดับย่อยและระบบของสังคมโดยภาพรวม เพื่อเป็นการหาทางออกที่สำคัญอันจะนำสังคมไทยไปสู่ความสุขยั่งยืนและมั่นคงได้ตามหลักพุทธธรรม

---

[๗]สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข, แผนการลงทุนด้านสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๖ **ภายใต้แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะที่ ๒**, หน้า ๒๘ (เอกสารอัดสำเนา)

[๘]สำนักงานคณะกรรมกรพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี**, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔) (เอกสารอัดสำเนา)

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาหลักธรรม พุทธนวัตกรรมในพระพุทธศาสนาที่นำมาแก้ไขปัญหาการดื่มสุรา ในประชาชนบ้านโพนตาลได้อย่าง

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดื่มสุราและผลกระทบจากการดื่มสุราในประชาชนบ้านโพนตาล ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ได้อย่างไร

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาแนวทางในการประยุกต์ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตามหลักพุทธนวัตกรรมการแก้ไขปัญหาการดื่มสุราของประชาชนบ้านโพนตาล ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย อย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาหลักธรรม พุทธนวัตกรรมในพระพุทธศาสนาที่นำมาแก้ไขปัญหาการดื่มสุรา ในประชาชนบ้านโพนตาล ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดื่มสุราและผลกระทบจากการดื่มสุราในประชาชนบ้านโพนตาล ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาแนวทางในการประยุกต์โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตามหลักพุทธนวัตกรรมการแก้ไขปัญหาการดื่มสุราของประชาชนบ้านโพนตาล ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประวัติ และความเป็นมาของสุรา พุทธวิธีทาง พระพุทธศาสนากับสุรา หลักธรรมในพระพุทธศาสนามาแก้ปัญหาการดื่มสุรา ของประชาชนตามโครงการหมู่บ้านศีล ๕ ในจังหวัดหนองคาย **และศึกษาสภาพปัญหาการดื่มสุรา** และผลกระทบจากการดื่มสุรา ในจังหวัดหนองคาย **ซึ่งในด้านเอกสาร ได้มุ่งศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎก อรรถกถา รวมทั้งข้อมูลจากตำราเชิงวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุรา ผลกระทบด้านต่างๆ**

๑.๕ วิธีดำเนินการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Document Research) และการศึกษาภาคสนามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มเป้าหมายที่คัดเลือกมาโดยจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมุ่งเน้นที่จะศึกษาปัญหาของการดื่มสุราที่มีต่อสังคมไทย

และการหาแนวทางในการแก้ปัญหานั้นโดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว เพื่อให้แก่ประโยชน์สุขแก่สังคม

๑.๔.๒ ขอบเขตพื้นที่/องค์กร ได้แก่ หมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านศีล ๕ ตามหลักพุทธนวัตกรรมการแก้ไขปัญหาการดื่มสุราของประชาชนบ้านโพนตาล ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

๑.๔.๓ วิธีการเก็บข้อมูล

๑) ข้อมูลชั้นปฐมภูมิ เก็บข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฉบับภาษาไทย พุทธศักราช ๒๕๓๙ และคัมภีร์อรรถกถา ใช้ฉบับมหามกฎราชวิทยาลัย

๒) ข้อมูลทุติยภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลจากตำรา หนังสือ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น พุทธธรรม สาระสำคัญแห่งวิสุทธิมรรค เป็นต้น

๓) ข้อมูลภาคสนาม ใช้วิธีสร้างชุดคำถาม เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งจะสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นแบบอย่างในหมู่บ้าน ชุมชน สังคมปัจจุบัน ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยสร้างชุดคำถามเพื่อหาข้อมูล ในเรื่องรูปแบบโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จำนวน ๒๒ รูป/คน ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือกบุคคลที่จะมาทำการสัมภาษณ์เพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาแบ่งเป็น ๒ กลุ่มหลัก ดังนี้

๑.๔.๓ ขอบเขตผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่จะสัมภาษณ์ โดยวิธีเจาะจง (purposive Sampling) โดยแบ่งกลุ่มที่จะสัมภาษณ์ดังนี้

๑)	กลุ่มพระสงฆ์	๒	รูป
๒)	กลุ่มผู้นำชุมชน	๕	คน
๓)	กลุ่มนักวิชาการท้องถิ่น	๕	คน
๔)	กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง	๕	คน
๕)	กลุ่มบุคคลที่ดื่มสุรา	๕	คน
	รวม	๒๒	รูป/คน

๑.๔. ๔ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ หมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านศีล ๕ ตามหลักพุทธนวัตกรรมการแก้ไขปัญหาการดื่มสุราของประชาชนบ้านโพนตาล ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ปัญหา การดื่มสุรา หมายถึง ปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดวามเดือดร้อนที่เกิดจากการดื่มสุราอันมีผลกระทบต่อปัจเจกบุคคล ครอบครัว และสังคมไทย

แนวทาง หมายถึง แนวทางในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการดื่มสุรา เช่น การส่งเสริมปฏิบัติธรรม การไม่หมกมุ่นในแหล่งบันเทิง

ผลกระทบ หมายถึง ผลสะท้อนกลับจากการดื่มสุราอันเป็นบ่อเกิดจากปัญหาต่างๆ อันนำมาซึ่งความไม่สงบสุขของตน ครอบครัวและสังคม

การดื่ม หมายถึง การดื่มน้ำเมาทุกชนิดให้ล่วงลำคอลงไปแม้เพียงเล็กน้อย อันเป็นเหตุแห่งความประมาท

สุรา หมายถึง วัตถุสิ่งผสมที่มีแอลกอฮอร์ ซึ่งสามารถดื่มกินได้ เช่นเดียวกับน้ำสุรา หรือดื่มกินไม่ได้ แต่เมื่อผสมกับน้ำ หรือของเหลวอย่างอื่นแล้วสามารถกินได้ เช่นเดียวกับน้ำสุรา

๑.๗ ทบทวนเอกสารและงานวิจัย

ก. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงการแก้ปัญหาทุกประเภท ตามหลักการของพระพุทธศาสนาไว้ในหนังสือ พุทธธรรม ว่า พระพุทธศาสนาสอนให้แก้ปัญหาของมนุษย์ด้วยมนุษย์เอง ที่ตรงด้วยเหตุปัจจัยและพูดเช่นนี้อย่างเป็นกลางๆ ไม่ได้จำกัดเพราะว่า จะแก้แต่ข้างในหรือจากข้างนอก คือแล้วแต่เหตุปัจจัย ควรจะย้อนกลับออกไปเสียด้วยซ้ำว่า ศิลปวิทยาและระบบการทั้งหลายเท่าที่มีอยู่นี้ต่างหากที่มักมุ่งแต่จะแก้ปัญหาข้านอกอย่างเดียว ด้านเดียว มองข้ามการแก้ปัญหาด้านภายในไปอย่างแทบจะสิ้นเชิง อันนับว่าเป็นการแก้ปัญหาอย่างไม่สมบูรณ์ อาจพูดอีกอย่างหนึ่งว่า การแก้ปัญหาตามหลักพระพุทธศาสนานั้น ไม่ใช่แก้ที่ข้างนอกหรือแก้ที่ด้านในอย่างเดียว แต่ให้แก้ตั้งข้าในออกมาทีเดียว หมายความว่า มิใช่แก้ข้างนอกอย่างเดียว ต้องแก้ข้างในด้าย คือแก้หมด แก้ที่เหตุปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นข้างนอกหรือข้างใน[๙]

ปิ่น มุทุกันต์ ได้กล่าวถึงวรรณกรรมที่เกี่ยวกับการสำรวมในการดื่มน้ำเมาที่เป็นผลงานที่เป็นผลงานของพระสิริมังคลาจารย์ ไว้ว่า เนื้อแท้ของมงคลทีปนีข้อที่ ๒๐ มชฺชปานา จ สญฺญโม” แปลว่า สำรวมในการดื่มน้ำเมาการบรรยายข้อนี้มีปัญหาอยู่ ๓ ประการ เรื่องแรกคือ ของต้องห้ามและข้อห้ามของมัชชปานา แปลว่า ของเมา กินความรวมถึงของมึนเมาทุกอย่าง น้ำหนักของคำนี้ตรงกับภาษาไทยที่ว่า ของเสพติดให้โทษ ซึ่งไม่ใช่สุราแต่อย่างเดียว แต่หมายถึงสิ่งเสพติดทุกชนิด เช่น เหล้า ฝิ่น

---

[๙]พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), **พุทธธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ บริษัทสหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๙๒๐.

กระแส น้ำตาลมา เบียร์ กัญใบกระท่อมและสิ่งอื่นๆอีก ซึ่งมี ลักษณะคล้ายคลึงกันนี้รวมอยู่ในคำว่ามัชชะทั้งสิ้น[๑๐]

พระมหากำพล คุณงกโร ได้กล่าวถึงปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย ดังมีใจความว่า สภาพและปัญหาการดื่มสุรา ก่อให้เกิดปัญหาลูกโซ่ ที่เกี่ยวโยงกันไปหมดทุกเรื่อง ทั้งความฟุ้งเฟ้อ ความยากจน ครอบครัวแตกแยก มีปัญหาก่อให้เกิดอาชญากรรมต่างๆ อุบัติเหตุ โรคภัยสารพัดรุมเร้า ทำให้สูญเสียทรัพยากรมนุษย์ และสูญเสียเศรษฐกิจทางสังคมโดยส่วนรวม

ผลกระทบจาการดื่มสุราที่มีต่อสังคมไทย ทำให้เข้าใจผิดคิดว่า การดื่มสุราเป็นวัฒนธรรม กาดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอร์ เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่แทรกอยู่ในทัศนคติ จนทำให้คนในสังคมว่า การดื่มสุราเป็นภาวะปกติ แม้แต่งานบุญก็ไม่มีการงดเว้นเช่นกัน การดื่มสุราทำให้ขาดสติความยับยั้งชั่งใจ และทำให้เกิดความรุนแรงเป็นปัญหาสังคม[๑๑]

จากข้อความจากแนวคิดที่ยกมากล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า พระพุทธศาสนาสอนให้คนแก้ปัญหาด้วยตนเอง คือจะต้องแก้ปัญหาที่เกิดในภายในตัวเองก่อนแล้วจึงแก้ไขปัญหาภายนอก การดื่มสุราเป็นปัญหาที่เกิดจากปัจเจกบุคคล หรือตนเองก่อนแล้วมีผลกระทบสังคมจากการการดื่มสุราของบุคคลเหล่านั้น ปัญหาการดื่มสุราเป็นปัญหาที่เกิดมานานจนไม่สามารถบอกได้ว่าเกิดมาตั้งแต่เมื่อไร อย่างไรก็ตามการดื่มสุราก่อให้เกิดปัญหาแบบลูกโซ่ ที่เกี่ยวโยงกับทุกเรื่อง ความฟุ้งเฟื้อ ความยากจน ครอบครัวแตกแยก มีปัญหาทำให้เกิดอาชญากรรม อุบัติเหตุ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ก็จะแก้ได้ก็ต้องอาศัยหลักธรรมทางพุทธศาสนาช่วย จึงจะทำให้ปัญหาทุเลาลงได้

ข. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระมหาสำรวย ญาณสัวโร (พินดอน) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการละเมิดศีลข้อที่ ๕ ที่สังคมไทย” ผลศึกษาพบว่า ปัญหาที่มีต่อสังคมไทยมากที่สุดในปัจจุบัน ก็คือปัญหาสิ่งเสพย์ติด ที่ระบาดอยู่ในสังคมไทย ในเรื่องนี้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีเหตุผล ที่ยอมรับขอเท็จจริงคือ เป็นเพราะขาดหลักธรรมข้อปฏิบัติสำหรับมนุษย์ อันเรียกว่าศีลนั้น โดยเฉพาะศีลข้อที่ ๕ ซึ่งถือว่าเป็นมีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งว่าด้วยเรื่องสุรามรัยและของมึนเมา โดยมองเห็นโทษว่า สุรามัยนั้นเป็นสิ่งอันตราย เป็นข้อห้ามโดยส่วนเดียว เป็นพิษร้ายต่อสังคม เป็นสิ่งที่ทำลายสุขภาพกายและสุขภาพจิต ความหมายของสุราเมรัยและของมึนเมานั้น หมายถึง ของเมาทุกนิด ทั้งที่กลั่นแล้วและยังไม่ได้กลั่น หรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอร์ทุกชนิด ตลอดถึงสิ่งเสพย์ติดทุกชนิด ใช้เสพโดยดื่มกินที่มีปรากกอยู่ในสังคมไทยปัจจุบัน ในทางตรงกันข้าม เมื่อกล่าวถึงประโยชน์ของการเสพสุราและสิ่งเสพย์ติดนั้น อาจนำมาใช้เป็นประโยชน์ในทางการแพทย์ได้ หรือนำมาปรุงอาหารเพื่อชูรสด้วย ดังจะ

---

[๑๐]ปิ่น มุทุกันต์,**มงคลชีวิต ภาค ๒**, หน้า ๓๖๘-๓๖๙.

[๑๑]พระมหากัมพล คุณงฺกโร, **บทความวิชาการเรื่องปัญหาการดื่มสุราของสังคมไทย** อ้างจาก Journal of Colleg Vol. 8 No.1 Januar y-Juneม 2014 P. 105.

เห็นได้จากความหมายในมงคลสูตรว่า “การสำรวมจากการดื่มน้ำเมาเป็นมงคล” หมายถึงการให้มีความระมัดระวัง มีความรอบครอบ พิจารณาในสิ่งนั้นก่อนแล้วจึงบริโภคหรือใช้ให้ถูกวิธี

กรรมคือการกระทำ เพราะการดื่มสุราเมรัยนี้เป็นเหตุแห่งความเมา ความเมาเป็นเหตุแห่งอกุศลรกระทำอกุศลกรรมบถและอกุศลกรรมเกิดขึ้น ย่อมทำหน้าที่ให้สำเร็จกรรมกิจ เป็นเพราะกรรมี่ทำหน้าที่ให้ไปเกิดในนรก ด้วยอำนาจแห่งการดื่มสุราเมรัยแล้ว กระทำทุจริตกรรมลง แต่หากมิได้กระทำทุจริตกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็ไม่อาจนำไปสู่นรกภูมิได้ และเพราะกระทำทุจริตกรรมให้สำเร็จลงกล่าวคือ ดื่มสุราแล้วกระตุ้นให้ให้ใจกล้า สามารถกระทำทุจริตกรรมสำเร็จลง ย่อมไปเกิดในนรกภูมิหลังตายแล้ว[๑๒]

วิไลรัตน์ ปรีดายุทธนา ได้ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการดื่มสุราของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย: กรณีศึกษาโรงเรียนรัฐบาลในระดับอำเภอของประเทศไทย” ผลการศึกษาพบว่า

๑. นักเรียนส่วนใหญ่ดื่ม มีประสบการณ์ดื่มสุราครั้งแรกในช่วงอายุ ๑๕ ปี (๒๙.๕๐%) โดยสาเหตุการณ์ดื่มสุราครั้งแรกมากจากการอยากทดลอง (๒๐๙.๖๑%)และเหตุผลที่นักเรียนยังดื่มสุราอยู่ในปัจจุบันคือเพื่อนชวน (๒๕.๕๘%)

๒. ชนิดของสุราที่นักเรียนส่วนใหญ่ดื่มครั้งแรกคือเบียร์ (๓๒.๘๔%) และชนิดสุราที่ดื่มเป็นครั้งแรกคือ เบียร์ (๔๙.๗๗%)

๓. นักเรียนส่วนใหญ่ที่ดื่มสุราบ่อยมากที่สุดในงานเทศกาลต่างๆ(๔๕.๕๗%) โดยคนที่ดื่มร่วมคือเพื่อน(๘๙.๙๐%) ส่วนเวลาที่ดื่มโดยปกติ คือดื่มในวันหยุด (๖๔.๔๐%) และสถานที่ดื่มคือบ้านเพื่อน (๖๗.๘๐%)

๔. นักเรียนส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการดื่มสุราประมาณ ๕๐-๑๐๐ บาท (๕๑.๐๐%) ต่อครั้ง และมีวิธีการได้มาของสุราคือจ่ายเงินซื้อเอง (๕๕.๐๐%)

๕. ปัจจุบันนักเรียนส่วนใหญ่ ดื่มบ้างเป็นบางครั้ง (๘๓.๙๐%) และแต่ละครั้งที่ดื่ม จะดื่มมากกว่าหนึ่งกลม (๒๘.๙๐%) สำหรับเลิกดื่มในแต่ละครั้ง บอกว่าเลิกดื่ม เมื่อเริ่มรู้สึกมึนงงศีรษะ (๖๐.๔๐%)

๖. ในการดื่มแต่ละครั้งนักเรียนส่วนใหญ่ ไม่เคยใช้สารเสพติดร่วมกับการดื่มสุรา (๖๖.๒๓%) สำหรับการกระทำที่แสดงออกหลังการดื่ม คือ นอน (๓๒.๓๕%) และจากคำบอกเล่า คนรอบข้างเกี่ยวกับการกระทำที่นักเรียนส่วนใหญ่แสดงออกหลักการดื่มสุรา คือ นอน (๓๒.๓๙%) นอกจากนี้ส่วนใหญ่ไม่เคยทะเลาะวิวาทชกต่อยเนื่องจากการดื่มสุรา (๗๖.๕๐%) แต่เป็นที่สังเกตว่า มีจำนวนของ

---

[๑๒]วิชัย โปษยะจินดา และคณะ, **สุราในสังคมไทย : ผลการศึกษาโครงการศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อหามาตรการทางเลือกป้องกันแก้ไข**, หน้า ๑๑๕ - ๑๑๖.

นักเรียนเกือบครึ่งหนึ่ง (๔๙.๐๐%) ที่บอกว่าหลักการดื่มสุราแล้วจะขี่ยวดยานพาหนะ คือจักยานิยนต์[๑๓]

เบญจวรรณ จอมอินตา ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการผูกยึดผู้ป่วยระยะถอนพิษสุรา โรงพยาบาลเกะคา จังหวัดลำปาง” ผลการศึกษาพบว่า แนวปฏิบัติทางคลินิก สำหรับผูกยึดผู้ป่วยระยะถอนพิษสุราที่พัฒนาขึ้นตามกระบวนการบนพื้นฐานความรู้เชิงประจักษ์ สามารถนำมาใช้ในการนำมาปฏิบัติงานได้จริง ย่อมมีองค์ประกอบ ๗ ประการคือ (๑) ด้านพิทักษ์สิทธิ์ผู้ป่วยและจริยธรรม (๒) ด้านการประเมินผู้ป่วยในการผูกยึด (๓) ด้านการพยาบาลผู้ป่วยในการผูกยึด (๔) ต้องการให้ความรู้คำแนะนำเกี่ยวกับการผูกยึด (๕) ด้านการดูแลต่อเนื่อง (๖) ด้านการบันทึกข้อมูลในแฟ้มประวัติผู้ป่วยอย่างเป็นระบบ และ (๗) การควบคุมคุณภาพการบริการ[๑๔]

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การดื่มสุรามีผลกระทบทั้งต่อสุขภาพร่างกายของบุคคลและมีผลกระทบต่อระบบของสังคมตั้งแต่ครอบครัว สังคมรอบข้างตลอดถึงสังคมใหญ่ในระดับประเทศ ผลจากการดื่มสุรานี้ต้องอาศัยบุคคลหลายฝ่ายจะช่วยกันประคับประครองให้บุคคลที่ดื่มสุรา ลด ละ เลิก จากการดื่มสุราได้ โดยอาศัยหลักการและวิธีการทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือช่วยประสาน เพื่อพัฒนาคนในชาติให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรม

๑.๑๐ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๑๐ ได้องค์ความรู้และได้ทราบสภาพปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย

๑.๘.๒ ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับผลการะทบของการดื่มสุราต่อสังคมไทย

๑.๘.๓ ได้แนวทางในการนำหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ในการแก้ปัญหาการดื่มสุราของชุมชนในเขตอำเภอเมืองจังหวดหนองคาย

---

[๑๓]วิไลรัตน์ ปรีดายุทธนา, “พฤติกรรมการดื่มสุราขงนักเรียนระดับชั้นตอนปลาย: กรณีศึกษาโรงเรียนรัฐบาลในระดับอำเภอของประเทศไทย” **งานวิจัยการศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,** (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐)

[๑๔]**พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต), พุทธธรรม, พิมพ์ครั้งที่๙, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๗๙๑-๗๙๗.**

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยงข้อง

๒ ความหมายและความเป็นมาของสุรา

การศึกษาครึ่งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราในสังคมไทย การสูญเสียที่เกิดจากการดื่มสุรา มีผลกระทบต่อสังคมไทยอย่างรุนแรง เช่น การดื่มสุราจนเมาแล้วขับรถทำให้เกิดอุบัติเหตุ มีผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่นที่ไม่รู้เรื่อง หรือเมาเพราะแล้วก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาท ยกพวกทำร้ายซึงกันและกัน เป็นปัญหาใหญ่รุมเร้า ค่อยกัดกร่อนความเป็นสังคมที่ดีของไทย หากมองไปที่ความเป็นสังคมสุราเป็นตัวประสานแล้ว จะเห็นได้ว่า สังคมดังกล่าวเป็นสังคมที่ไร้เสียซึ่งคุณค่า อันได้แก่ความดีงามที่คงมีอยู่ สังคมไทยเป็นสังคมที่คนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาซึ่งมีจริยธรรมขั้นพื้นฐาน คือ ศีล ๕ ซึ่งได้ระบุไว้ว่า การงดเว้นจากการดื่มน้ำเมา ถึงกระนั้นก็ตาม ที่ยังมีเหตุอันนำมาซึ่งความหดหู่ใจเพราะสุราเป็นต้นเหตุ นั่นจะถือว่าสุราเป็นอันตรายต่อชีวิต หรือว่าคนที่ดื่มเป็นผู้ไม่รักตนเอง หรือเพราะว่าพระพุทธศาสนาไม่ได้มีอิทธิพลต่อจิตใจของจากสถานการณ์ดังกล่าวของปัญหาที่เกิดจากสุราในประเทศไทย ทำให้คณะผู้วิจัยต้องการสังคมไทยอย่างแท้จริงที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

๒.๑ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับสุรา

๒.๓ ผลกระทบของสุรา

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ ทฤษฎีความกดดันทางสังคม

เป็นผลงานของนักอาชญาวิทยาชาวอเมริกันชื่อ Merton (1938, อ้างถึงใน พรชัย ขันตี พ.ต.อ.และคณะ,2543:93)[๑]ที่อธิบายสาเหตุของพฤติกรรมเบี่ยงเบนของบุคคลว่าเกิดจากความขัดแย้งระหว่างค่านิยมของสังคมกับวิธีในการบรรลุวัตถุประสงค์ซึ่งความขัดแย้งนี้มีต้นกำเนิดมาจากโครงสร้างของสังคมแนวความคิดที่ว่าปัจจัยทางสังคมเป็นสาเหตุของพฤติกรรม
อาชญากรรมได้เริ่มต้นมาจากการศึกษาของ Durkheim

Durkheim (1893, อ้างถึงใน ประกายจันทร์ สุนทรศร,[๒] 2541: 18) เชื่อว่าการประกอบอาชญากรรมของบุคคลหนึ่งบุคคลใดนั้นเป็นหน้าที่ปกติของชีวิตมนุษย์ ซึ่งเมื่อใดก็ตามที่บรรทัด

---

[๑]อ้างถึงใน พรชัย ขันตี พ.ต.อ.และคณะ,2543 : หน้า 93

[๒]อ้างถึงใน ประกายจันทร์ สุนทรศร, 2541 : หน้า 18

ฐานทางสังคมไม่สามารถที่จะควบคุมการกระทา ของมนุษย์หรือไม่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมบุคคล หรือกลุ่มบุคคลใดได้แล้ว การล่วงละเมิดต่อบรรทัดฐานของสังคมก็จะเกิดขึ้นและจะนา ไปสู่การกระทา ผิดที่รวดเร็วและเขายังเชื่อว่า ระบบค่านิยมทางสังคมก่อให้เกิดอาชญากรรม การที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดประกอบอาชญากรรมนั้นอาจทา ให้มองว่าตกอยู่ในสิ่งแวดล้อมหรือระเบียบทางสังคมอย่างไรนั่นหมายความว่าอาชญากรรมนั้นเองแสดงให้เห็นถึงสถานะของบุคคลผู้ประกอบอาชญากรรม การไม่ยอมรับค่านิยมทางสังคม หมายความว่า การที่บุคคลไม่ยอมรับรู้กฎหมายที่มีอยู่ในสังคมนั้นหรือไม่ยอมรับหลักเกณฑ์ทางความประพฤติของสังคมซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ปกติทั่วๆไปและเป็นที่ยอมรับรับของสังคมนั้นๆ Durkheim ใช้คา ว่า “Anomie” แทนความหมายเหล่านี้และ อธิบายได้ว่า ความต้องการของสังคมหรือความต้องการของมนุษย์สามารถที่จะกล่าวได้ว่าไม่รู้จักพอเพราะฉะนั้นความเป็นระเบียบเรียบร้อยร่วมกันหรือความมีระเบียบแห่งสังคมจึงมีความจา เป็นที่ต้องมีกฎข้อบังคับ เพื่อที่จะคอยควบคุมดูแลการแสวงหามิให้เกินขอบเขตไป ถ้ากฎของความเป็นเจ้าระเบียบมีความยุ่งเหยิงและหรือไม่เป็นระเบียบ ความทะเยอทะยานของมนุษย์อาจเพิ่มขึ้นจนถึงขั้นที่ว่าใครต้องการสิ่งใดก็ทา ตามใจชอบ เพื่อให้ได้มาถึงสิ่งที่ตนปรารถนาและจุดนี้ เมื่อกฎข้อบังคับที่เคยปฏิบัติและยอมรับกันตลอดมา การไม่ยอมรับหลักเกณฑ์ทางความประพฤติของสังคมหรือ “Anomie” จะเกิดขึ้น

Merton ได้ขยายแนวความคิดของ Durkheim ให้ชัดเจนขึ้นโดย Merton เห็นว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือพฤติกรรมอาชญากรเป็นผลิตผลของสังคม และวัฒนธรรม โดยที่โครงสร้างทางวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดเป้าหมายชีวิตของคนในสังคมหรือที่เรียกว่าเป้าหมายทางวัฒนธรรม ขึ้นอยู่กับลักษณะและสภาพสิ่งแวดล้อมขณะเดียวกันโครงสร้างทางสังคมจะเป็นตัวกำหนดวิถีทางหรือความประพฤติที่เข้าสู่เป้ าหมายดังกล่าวหรือที่เรียกวิถีทางสถาบัน เป็นการจา กัดสิทธิเสรีภาพให้อยู่ในขอบเขตหรือห้ามกระทา อย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นการปฏิบัติตามคุณธรรมต่างๆ ที่สังคมยอมรับเหตุที่ทา ให้พฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้น เนื่องจากคนเราไม่สามารถปรับตัวได้ปรับตัวให้เขากับเงื่อนไขทั้งสองข้อดังกล่าว ทฤษฎีของ Merton ใช้โครงสร้างทางสังคมเป็นตัวอธิบายที่ชนชั้นล่างของสังคมมีอัตราการกระทา ความผิดสูงกว่าชนชั้นกลางหรือชั้นสูงเนื่องมาจากการมีอยู่หรือกระจัดกระจายของโอกาสที่จะสร้างฐานะอย่างถูกต้อง ตามกฎหมายตามโครงสร้างของสังคมหรืออีกนัยหนึ่งความสามารถที่จะสร้างฐานะโดยอาศัยวิธีการตามวัฒนธรรมนั่นเอง ซึ่งชนชั้นกลางและสูง มีโอกาสเหล่านี้มากกว่าชนชั้นล่าง ขณะเดียวกันสังคมก็เน้นจุดมุ่งหมายทางสังคมมากกว่าวิธีการที่ได้รับมาในสภาวการณ์เช่นนี้ชนชั้นล่างก็ได้รับแรงกดดันมากกว่าชนชั้นอื่น ในสังคมเป็นเหตุ ต้องมีการโต้ตอบ ความกดดันจากวัฒนธรรมนี้ ทั้งนี้ขึ้นกับทัศนคติของบุคคลนั้นที่มีต่อจุดมุ่งหมายและวิธีการทางสังคม โดย Merton ได้เสนอแนวทางที่บุคคลจะได้ความกดดันนี้ไว้ ๕ แนวทาง คือ

๑. การปฏิบัติตาม (Conformity) เป็นการปรับตัวที่ยอมรับทั้งเป้าหมายทางวัฒนธรรมและวิถีทางสถาบัน อย่างเช่นคนเราต้องการมีเกียรติ มีศักดิ์ศรีในสังคม (เป้ าหมายทางวัฒนธรรม)

ในขณะเดียวกันต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม (วิถีทางสถาบัน) โดยการร่าเรียนให้สูง แสวงหาความรู้ แสดงผลงาน ตลอดจนพยามสร้างฐานะให้ดีขึ้น

๒. แหวกแนว (Innovation) เป็นการปรับตัวที่ยอมรับเฉพาะเป้าหมายทางวัฒนธรรมในขณะเดียวกันก็เป็นวิถีไม่มองหน้า เช่น คนเราที่ต้องการจะร่ำรวย (เป้ าหมายทางวัฒนธรรม)ในทันทีทันใดแทนที่จะประกอบอาชีพไปในทางที่ควร (วิถีทางสถาบัน) แต่กลับไปประกอบอาชญากรรมปล้นจี้หรือลักทรัพย์ เป็นต้นซึ่งเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่ชัดแจ้ง

๓. เจ้าระเบียบ (Ritualism) เป็นการปรับตัวที่ยอมรับเฉพาะวิถีทางสถาบัน แต่ละเลยเป้าหมายทางวัฒนธรรม ซึ่งเห็นได้จากคนเราที่ต้องการร่ารวย (เป้ าหมายทางวัฒนธรรม) แต่ไม่กล้าเสี่ยงที่จะลงทุนเพราะกลัวจะขาดทุนหรือล้มเหลวเลยหันมาใช้ชีวิตแบบสันโดษ (วิถีทางสถาบัน) หรือใช้จ่ายแบบมักน้อย ไม่สนใจความร่ารวยอีก

๔. การหนีโลก (Retreat) เป็นการปรับตัวที่ไม่ยอมรับทั้งวิถีทางสถาบัน แต่ละเลยเป้าหมายทางวัฒนธรรม จะเห็นได้จากพวกหนีโลกเช่น พวกฮิปปี้ พวกยิปซี พวกคนเร่ร่อน คนจรจัด เป็นต้น

๕. การท้าทาย (Rebellion) เป็นการปรับตัวที่ไม่ยอมรับทั้งวิถีทางสถาบัน และละเลยเป้าหมายแต่ยังต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมที่เป็นอยู่ไปอีกแนวทางหนึ่งแบบการปรับตัวนี้เห็นได้ชัด และเห็นได้จากกรณี พวกกบฏ พวกปฏิวัติ พวกรัฐประหาร พวกฝ่ายซ้าย เป็นต้น

ทฤษฎีความกดดันของ Meton[๓] มีสมมติฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ว่า มนุษย์เป็นผู้ปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือบรรทัดฐานทางสังคม ดังนั้นทฤษฎีนี้มุ่งหวังเพื่ออธิบายเกี่ยวกับการที่โครงสร้างทางสังคมได้กระตุ้นหรือเร่งเร้าให้บุคคลมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคมและ Merton ยังเชื่อว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรืออาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ปกติ ที่บุคคลได้โต้ตอบหรือปรับตัวต่อความกดดันทางสังคมที่เกิดขึ้นกับบุคคล (Merton, 1938: 672)

๒.๑.๒ ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Differential Association Theory)ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Differential Association Theory) ได้อธิบายว่าในการพบปะสังสรรค์ในทางสังคมต่อกันของคนเรานี้จะทำ ให้ได้รับคุณธรรมและพฤติกรรมต่างๆของผู้อื่นมาปฏิบัติการที่ผู้ใดจะเรียนรู้หรือรับเอาพฤติกรรมแบบใดมาปฏิบัติ นั้นอยู่ที่ว่าผู้นั้นเลือกรับหรือมีโอกาสรับเอาพฤติกรรมแบบใดมาได้มากกว่ากัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือผู้ที่ไม่มีโอกาสเรียนรู้อาชญากรรมก็จะไม่มีพฤติกรรมทางอาชญากรรมเลย (Trade, 1912; อ้างถึงใน พรชัย ขันตี, พ.ต.อ.,และคณะ, ๒๕๔๓)

ทั้งสองทฤษฎีนี้ย้ำ[๔] ถึงการกระทำผิดขึ้นอยู่กับการคบหาสมาคมกล่าวคือ ถ้าไปคบหาอยู่ในหมู่คนดี ก็จะมีพฤติกรรมตามกลุ่มนั้นในทางตรงข้ามหากบุคคลนั้นไปมั่วสุมอยู่ในกลุ่มคนชั่วบุคคลนั้นก็จะเรียนรู้พฤติกรรมของคนชั่วและจะมีพฤติกรรมตามกลุ่มนั้นไปในที่สุด

---

[๓]Merton, ๑๙๓๘: หน้า ๖๗๒

[๔]พระเทพเวที (ป.อ. ปยุตฺโต), กรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๒: หน้า ๖๓๒

เช่นเดียวกับหลักคำสอนในพุทธศาสนาเรื่องมิตรแท้มิตรเทียมในสิงคาลกสูตรพระพุทธองค์ได้มีพระพุทธพจน์ว่า “พึงทราบอมิตร ผู้เป็นมิตรเทียมชนิดชวนฉิบหาย โดยฐานะสี่คือ คอยเป็นเพื่อนดื่มน้ำเมาคอยเป็นเพื่อนเที่ยวกลางคืน” (พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), 2532: 632)

2.๑.3 ทฤษฎีการควบคุมสังคม (Social Control Theory)ทฤษฎีการควบคุมสังคม (Social Control Theory) ผู้ตั้งทฤษฎีการควบคุมสังคมมีความเห็นว่าบุคคลมีอิสระที่จะกระทำผิดได้เมื่อความผูกพันกับระเบียบทางสังคมที่ยึดถือได้ถูกทำลายซึ่งเขาเชื่อว่าพฤติกรรมการกระทา ผิดของเด็กและ เยาวชนนั้นเป็นผลของปฏิสัมพันธ์ทางครอบครัว(Family Interaction) กล่าวคือ ถ้าเด็กและเยาวชนขาดการสนับสนุนจากครอบครัวเด็กก็จะมีแนวโน้มไปสู่ความเป็นปฏิปักษ์ต่อกฎหมาย ซึ่งเรียกว่า Law Stake in Conformity ซึ่งจะนา เด็กไปสู่การกระทา ผิดกฎหมายและการคบหาสมาคมกับผู้มีความประพฤติเบี่ยงเบน (Hirschi, 1969) นอกจากนี้แล้วทฤษฎีนี้ได้อธิบายอีกว่าการกระทา ผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชนนั้นเป็นผลของความโน้มเอียงไปในทางเป็นปฏิปักษ์ต่อกฎหมายมากกว่าความนิยมชมชอบที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย ในขณะที่ครอบครัวมีส่วนที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนปฏิบัติตามกฎหมายแต่ถ้าครอบครัวล้มเหลวที่จะยึดเด็กและเยาวชนไว้กับครอบครัวจะทา ให้เด็กและเยาวชนนั้นยิ่งเพิ่มการคบหาสมาคมกับเด็กที่มีแบบแผนพฤติกรรมเบี่ยงเบนนอกบ้าน (Sutherland, 1978)

2.๑.4 ทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) คือกระบวนการที่สังคมหรือกลุ่มสั่งสอนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้ ผู้ที่จะเป็นสมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้ และรับเอาระเบียบวิธีกฎเกณฑ์ ความประพฤติ และค่านิยมต่างๆ ที่กลุ่มได้กำหนดไว้เป็นระเบียบของความประพฤติและความสัมพันธ์ของสมาชิกของสังคมนั้น ซึ่งสมาชิกของสังคมจะต้องผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมตลอดชีวิต ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม การขัดเกลาทางสังคมนั้นอาจส่งผลให้เยาวชนกลายเป็นอาชญากรได้ โดยขึ้นอยู่กับการขัดเกลาทางสังคมของกลุ่ม ๖ กลุ่มได้แก่ ๑) ครอบครัว หากบางครั้งพ่อแม่ไม่มีเวลามาอบรมลูกหรือทาตัวอย่างที่ไม่ดี ลูกก็จะทำตาม เช่นพ่อแม่ดื่มสุรา หรือเล่นการพนัน จะส่งผลให้เด็กทา ตาม ๒) เพื่อนเป็นแรงจูงใจที่สำคัญ เพราะในวันหนึ่งเราใช้เวลาอยู่กับเพื่อนมากกว่า พ่อแม่ด้วยซ้า เด็กกลุ่มนี้จึงเชื่อเพื่อนมากกว่า เช่น เมื่อมีปัญหาจะปรึกษาเพื่อนเป็นคนแรก โดยไม่คำนึงว่าเพื่อนจะให้คา ปรึกษาในทางที่ถูกหรือผิด ๓) ศาสนา คนทุกคนย่อมมีศาสนาอยู่ในตัว เป็นตัวที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ เพราะทุกศาสนาล้วนสอนให้ทุกคนเป็นคนดี บางคนที่ไม่ปฏิบัติตามแนวทางของศาสนาคนผู้นั้นก็จะกลายเป็นคน ที่ขาดคุณธรรม จริยธรรมและไม่ยอมรับความจริง ๔) โรงเรียนคือ สถานที่ขัดเกลาอันดับ 2 รองจากบ้านเพราะสามารถอบรม ให้เด็กเป็นคนที่มีระเบียบวินัยและรู้จักการให้อภัย แต่ปัญหาคือ ความไม่เข้าใจระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง บางครั้งพ่อแม่ว่าถูกเด็กว่าผิด หรือสอนแนวทฤษฎีมากจนเกินไป เช่น คนที่ทาชั่วได้ดี ทาให้เด็กเกิดความสับสนและหมดศรัทธา ๕) อาชีพคนทุกคนย่อมมีอาชีพเป็นของตัวเอง เช่น ครูต้องสอนเด็กให้รู้จัก การมีเมตตา แพทย์ต้องมีจรรยาบรรณในการรักษาคนไข้ แต่บางคน

ไม่ได้นาความรู้ที่ตนเองเรียนมาไปใช้ประโยชน์แต่กลับไปใช้ในทางที่ผิด ๖) สื่อมวลชน เป็นสิ่งสำคัญในการขัดเกลา มีการนาเสนอหลาบหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นทางโทรทัศน์ วิทยุหรือหนังสือพิมพ์ ต่างๆ โดยขึ้นอยู่กับการปลูกฝังของครอบครัวด้วย

ความมุ่งหมายของการขัดเกลาทางสังคม อาจแบ่งได้เป็น ๔ ประการคือ

๑) **ปลูกฝังระเบียบวินัย** (Basic Discipline) ระเบียบวินัยเป็นพื้นฐานของมนุษย์ในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กลุ่มได้กำหนดไว้ เป็นการฝึกให้มีความอดกลั้นที่จะทา ตามความพอใจของตนเองเพื่อประโยชน์ในวันข้างหน้า เช่น เด็กไม่น้อยไม่ชอบเรียนหนังสือแต่ต้องพยายามเรียนเพราะพ่อแม่บังคับหรือเรียนเพราะอยากได้ความรู้หรือเป็นทหารต้องฝึกอย่างหนักจะได้เป็นทหารที่มีสมรรถภาพ สามารถป้องกันประเทศได้ดี เป็นต้น

๒) **ปลูกฝังความมุ่งหวัง** (Aspiration) ความมุ่งหวังช่วยให้บุคคลมีกา ลังใจทา ตามระเบียบวินัยต่างๆ เช่น อยากได้ปริญญา ต้องเรียนหนังสือ อยากได้เลื่อนขั้นต้องขยันทา งาน ส่วนมากมักจะมุ่งหวังในสิ่งที่สังคมยกย่องหรือถือว่าดีงาม จึงเป็นเหตุหนึ่งที่ทา ให้คนเรามีกา ลังใจหรือบังคับตัวเองให้ปฏิบัติตามระเบียบวินัยไม่ว่าจะพอใจหรือไม่ก็ตามเพื่อจะได้ในสิ่งที่ตนเองหวังไว้

๓) **สอนให้รู้จักบทบาทและทัศนคติต่าง ๆ** (Social Roles and Supporting Attitudes) เป็นการรู้จักแสดงบทบาทอย่างเหมาะสมตามวาระและโอกาสต่างๆ ที่เป็นเช่นนี้เพราะบทบาทของแต่ละคนมีไม่เหมือนกัน จึงควรที่จะเรียนรู้และทา ตามบทบาทของตนให้ดีที่สุด เช่น นายกับลูกจ้าง นักเรียนกับครูต่างมีบทบาทต่างกันมีกฎเกณฑ์ ท่าที บุคลิกภาพ ลักษณะต่างกันออกไป เช่น ครูต้องมีเมตตาอดทนต่อการดื้อรั้นของเด็ก เป็นนักเรียนต้องตั้งใจเรียนไม่เกียจคร้าน เป็นพ่อต้องเลี้ยงลูก เป็นลูกต้องเชื่อฟังพ่อแม่ อบรมสั่งสอนด้วยการทา ตัวให้ดีที่สุดเป็นพนักงานขับรถต้องรู้กฎจราจร เป็นนายต้องเฉลียวฉลาด รู้จักสั่งงาน เป็นต้น

๔) **สอนให้มีทักษะ** (Skills) เป็นการเตรียมบุคคลให้มีความชำนาญเฉพาะอย่าง เช่น การประกอบอาหาร การเขียนจดหมาย การใช้โทรศัพท์ การเป็นวิศวกร การเป็นแพทย์ การมีส่วนร่วมทางการเมือง การสั่งอาหาร เป็นต้น เพื่อสังคมจะได้รับประโยชน์จากสมาชิกในหลายๆ ด้านเรื่องทักษะนี้เป็นสิ่งที่มีการเน้นและขัดเกลาในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นสังคมที่เจริญแล้วหรือล้าหลังก็ตามโดยในสังคมที่ล้าหลังจะเรียนรู้ด้วยการลอกเลียนแบบหรือสัมผัสกับชีวิตจริง เช่น ล่าสัตว์ ทอผ้าทา นา เป็นต้น ส่วนในสังคมที่เจริญแล้วจะสอนอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการด้วยการเรียนจากสถาบันต่างๆ เช่น แพทย์ วิศวะ พยาบาล จิตวิทยา ช่างกล ช่างไม้ เป็นต้นทาให้บุคคลมีความถนัดเฉพาะอย่างในการที่จะประกอบอาชีพหรือช่วยเหลือกันต่อไป เช่น เจ็บป่วยไปหาหมอ รถเสียต้องหาช่างแก้ไขอยากสร้างบ้านต้องหาสถาปนิก เป็นต้น หรือสอนกันเองในครอบครัว เช่น แม่สอนลูกให้
ทา กับข้าว เย็บเสื้อผ้า พ่อสอนให้ซ่อมเครื่องใช้ ทา นา ทา ไร เป็นต้น (สมพร เทพสิกขา, 2541)

ทฤษฎีนี้มีจุดริเริ่มการศึกษาจากความสนใจต่อปรากฏการณ์ของการเกิดโทรทัศน์และบทบาทที่มีต่อสังคมอเมริกันเช่นเดียวกับทฤษฎีการปลูกฝัง แต่ทฤษฎีนี้ให้ความสนใจต่อการ

เรียนรู้ในการใช้ชีวิตในสังคมของเด็กๆ ที่ได้รับอิทธิพลจากการเปิดรับชมเนื้อหาโทรทัศน์ เช่น ในงานวิจัยที่ศึกษาว่า “เด็กๆ เรียนรู้ในการซื้ออย่างไร” (Ward, et al., 1977) โดยศึกษาผลจากการเปิดรับเนื้อหาโฆษณาในโทรทัศน์ งานวิจัยนี้มีข้อสันนิษฐานว่า ๑) เด็กๆ มักเปราะบางต่ออิทธิพลจากสื่อมวลชนไม่ว่าเป็นด้านความรู้ความคิดหรือสติปัญญา ที่จะทา ความเข้าใจหรือต่อต้านสิ่งที่รับรู้ซ้ำ ๆ จากสื่อมวลชน ๒) เชื่อกันว่าเนื้อหาโฆษณามักชักจูงเด็กๆ ไปสู่พฤติกรรมการบริโภคที่ไม่เหมาะสมไม่เป็นประโยชน์กับสุขภาพและ ๓) เนื้อหาในโฆษณามีพลังอำนาจที่จะสร้างผลต่อความต้องการอยากบริโภค สร้างอารมณ์พึงพอใจรวมทั้งสร้างพฤติกรรมที่นา ไปสู่การกวนใจผู้ปกครองด้วย Meyrowitz (1985) กล่าวว่าสื่อมวลชนในปัจจุบันเป็นพลังสำคัญต่อการเรียนรู้ขัดเกลาทางสังคมของเด็กทั้งนี้เนื่องจากสื่อโทรทัศน์มีลักษณะเอื้อต่อการเรียนรู้โลกของความเป็นผู้ใหญ่ได้น่าสนใจและมีประสิทธิภาพมากกว่าสื่อมวลชนอื่นๆ ประกอบกับเนื้อหาโทรทัศน์ในปัจจุบันนำเสนอเนื้อหาทางสังคมของทุกเพศทุกวัยให้เรียนรู้ได้อย่างทั่วถึงง่ายๆ สะดวกสบายทา ให้ช่วงการเรียนรู้ทางสังคมทุกช่วงอายุ เกิดขึ้นได้เหมือนๆ กันพร้อมๆ กันในช่วงเวลาเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดจากวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสาบสูญของชีวิตวัยเด็ก” ของ Postman[๕] (1982, อ้างถึงใน กฤติมา ผาติวรภัทร, 2555) ที่ชี้ให้เห็นว่า สื่อมวลชนโทรทัศน์สร้างการเรียนรู้เกินวัยของเด็กๆ จนแทบว่าจะไม่มีโอกาสใช้ชีวิตหรือมีความรู้สึกเป็นเด็กได้สมวัยเหมือนในอดีตที่ไม่มีสื่อโทรทัศน์

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับสุรา

ศึกษาถึงสภาพพื้นฐานของสุราอันได้แก่ ความหมายและบ่อเกิดความเป็นมาของสุรา ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๒.๑ ความหมายของสุรา

ในมุมของพระพุทธศาสนานั้น มีปรากฏว่า สุราเมรัยคือ สุราเมรัยคือวัตถุที่ทำให้ผู้ใดดื่มแล้วเสียจริตก่อให้เกิดความประมาทพลาดพลั้งแก่ชีวิตของตนและส่วนรวม สามารถที่จะทำอันตรายให้แก่บุคคลอื่นได้โดยไร้สติ ดังความในอรรถกถาปรมัตถโชติกาว่า

ที่ตั้งแห่งความประมาท คือการดื่มของเมา คือสุราเมรัย ที่กล่าวไว้ก่อนแล้ว ก็เพราะเหตุที่ผู้ดื่มของเมาย่อมไม่รู้จักอรรถ ไม่รู้ธรรม ย่อมทำอันตรายแก่มารดา ทำอันรายแก่บิดา แม้แต่พระพุทธเจ้า และสาวกของพระตถาคต ย่อมได้รับการติเตียนในปัจจุบัน ประสพทุคติในภพเบื้องหน้าและประสพกับความเป็นบ้าในภาพต่อไป[๑๑]

จากความหมายของสุราที่กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้เราทราบว่า สุราเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดสิ่งที่เป็นอัปมงคลกับชีวิต ก่อให้เกิดความทุกข์แก่ผู้ดื่มเอง และบุคคลที่อยู่ใกล้เคียง ไม่ว่าจะเป็นบิดามารดา แม้แต่พระพุทธศาสนาก็จะได้รับความเสียหายด้วย ในพระวินัย พระพุทธองค์ก็ได้ตรัสปรามพระภิกษุ

---

[๕] อ้างถึงใน กฤติมา ผาติวรภัทร, กรุงเทพมหานคร, 2555 หน้า ๘๒

[๑๑] **ขุ.ขุ.อ.** (บาลี) ๑๖/๑๙๑.

ไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับสุรา ตั้งแต่เริ่มหมักดองเป็นต้นไป ดังคำว่า เหล้าดิบคือสุราอันแรกใดเขากระทำ สีดำสีแดงดังเท้านกพิราบ ตั่งหาเป็นสุราน้ำเมาไม่ ภิกษุไม่ควรจะดื่มกิน[๑๒]

.ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาได้แบ่งประเภทของสุราไว้ ๓ ประเภท คือ สุราเมรัยและมัชชะ ดังนี้

ก. สุรา คือเหล้าที่ได้จากการกลั่นล้วน ๆ มี ๕ ประการด้วยกัน คือสุราที่ทำด้วยแป้ง สุราที่ทำด้วยขนม สุราที่ทำด้วยข้าวสุก สุราที่หมักส่าเหล้า สุราที่ผสมด้วยเครื่องปรุง[๑๓]

๑. สุราที่ทำด้วยแป้ง ได้แก่สุราที่ได้ใส่แป้งลงไปในภาชนะ แล้วเติมน้ำพอเหมาะแก่แป้งนั้น ขยำทำการต้มกลั่น (ปิฏจสุรา)

๒. สุราที่ทำด้วยขนม สุราที่ใส่ขนมลงไปในภาชนะ แล้วเติมน้ำพอเหมาะแก่ขนมนั้น ขยำทำการต้มกลั่น (ปูวสุรา)

๓. สุราที่ทำด้วยข้าวสุข ได้แก่สุราที่ใส่ข้าวสุกแล้วเติมน้ำพอเหมาะ (โอทนสุรา)

๔. สุราที่ทำด้วยส่าเหล้า ได้แก่สุราใส่แป้งเชื้อหรือแป้งเหล้าปรุง (กิณฺณปกฺขิตฺตสุรา)

๕. สุราที่ผสมด้วยเครื่องปรุง ได้แก่สุราที่ผสมด้วยเครื่องปรุงต่างๆ มีผลสมอไทย และเมล็ดพันธุ์ผักกาด เป็นต้น (สมฺภารสํยุตฺต)[๑๔]

ข.เมรัย คือน้ำเมาที่ได้จากการหมัก หรือการแช่น้ำที่ยังไม่ได้กลั่น มี ๕ ชนิด คือ น้ำดอกไม้ น้ำดองผลไม้ น้ำดองน้ำผึ้ง น้ำดองน้ำอ้อยงบ น้ำดองที่ผสมด้วยเครื่องปรุง[๑๕๑๕]

๑.น้ำดองดอกไม้ ได้แก่น้ำปรุงด้วยรสมะฟาง ตาล และมะพร้าว เป็นต้น ที่หมักไว้นาน (ปุปผาสโว)

๒. น้ำดองผลไม้ ได้แก่ดองที่ขยำผลอ่อน และขนุนเป็นต้น ปรุงด้วยรสผลอ่อนเป็นต้นเหล่านั้น หมักไว้นาน (ผลาสโว)

๓.น้ำดองน้ำหวาน ได้แก่ น้ำดองที่ปรุงด้วยรสชาติขององ่อนทั้งหวานหลาย หรือปรุงด้วยน้ำแห่งแมลงผึ้งที่หมักไว้นาน (มธวาสโว)

๔. น้ำดองน้ำอ้อย ได้แก่รสน้ำอ้อยงบ ที่หมักไว้นาน (คุราสโว)

๕.น้ำดองผสมเครื่องปรุง ได้แก่ รสเครื่องปรุงต่างๆ มีสมอไทย มะขามป้อม และของเผ็ดเป็นต้น ที่หมักไว้นาน (สมฺภารสํยุตฺตาโส)[๑๖]

---

[๑๒]แผนกตำรา กองวิชาการ สภาหามกุฏราชวิทยาลัย,**ธรรมสมบัติ หมวดที่ ๒ สังคีติกถา**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๕๒.

[๑๓]**วิ.ม.** (ไทย) ๒/๕๗๖/๕๐๘ (มหามกุฏ)

[๑๔]**ขุ.ขุ.อ.**(บาลี) ๑๖/๒๖ สุราติ ปญฺจ สุรา ปิฏฺจสุรา ปูวสุรา โอทนสุรากิณฺณปกฺขิตฺตสุรา สมฺภารสํยุตฺตสุรา จ.

[๑๕]**วิ.ม.** (ไทย) ๒/๕๗๖/๕๐๘ (มหามกุฏ)

[๑๖]บุญเพ็ง หรรษา, พันจ่าอากาศเอก,"การประยุกต์พุทธธรรมในหลักสูตรค่ายผู้นำเยาวชนต่อต้านยาเสพติดงกองทัพอากาศ" **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๒๖.

อีกนัยหนึ่ง พระฎีกาจารย์แสดงเมรัยไว้ เป็น ๔ ชนิด คือ

๑. น้ำดอกไม้ (ปุปฺผาสโว)

๒. น้ำดองผลไม้ (ผลาสโว)

๓. น้ำดองน้ำหวาน (มธวาสโว)

๔. น้ำดองน้ำอ้อย (คุราสโว)[๑๗]

ค. มัชชะ คือของเมา หรือของมึนเมา สิ่งของที่ทำให้ผู้เสพเข้าไปแล้วมึนเมา เรียกตามภาษาที่ใช้ในปัจจุบันว่า “ยาเสพติด” และคำว่ามัชชะ มี ๒ ประเภทคือ ประเภทที่ถูกกฎหมายได้แก่ สุราเมรัยและประเภทที่ผิดกฎหมาคือ เฮโรอิน ฝิ่น กัญชา ยาบ้าใบกระท่อมและสารเสพย์ติดประเภทต่างๆที่ระบุไว้ในกฎหมายเป็นต้น ไม่ว่าเพราะจะผิดกฎหมายหรือถูกกฎหมายต่างก็เป็นมัชชะทั้งนั้น เพราะเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท หรือว่าแม้ของอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งความเมาคนดื่มแล้วเมาเรียกว่ามัชชะเหมือนกัน ในปัจจุบัน มัชชะที่เป็นยาเสพย์ติดที่ผิดกฎหมายได้มีการพัฒนาการผลิตออกาหลายรูปแบบหลากหลายชนิดจนนับไม่ได้ และล้วนแล้วทำให้ผู้เสพมึนเมาก็ถือว่ามัชชะทั้งนั้น อีกทั้งมีการพัฒนาในด้านรูปแบบการเสพย์ นอกจาก กิน ดื่ม แล้วยังเป็นการสูรอบ ฉีดเข้าเส้นเลือด ดมเป็นสติกเกอร์ ติดใต้ลิ้นให้ซึมซับผ่านเข้าไปหรืออม เป็นต้น[๑๘]

สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงนิพนธ์ไว้ว่า สุราเมรัยหรือสติเพราะถ้าบุคคลดื่มน้ำเมาหรือเสพยาเสพย์ติดให้โทษ เข้าไปแล้ว ก็ย่อมขาดสติ ไม่สามารถยังยั้งน้ำเมานั้น คือสิ่งของมึนเมาอันได้แก่ ฝิ่น เฮโรอีน กัญชา เป็นต้น อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ขาดการประพฤติของตนได้ ไม่เคยทะเลาะดุร้ายก็ทะเลาะดุร้าย ไม่เคยเป็นโจรก็เป็นโจรปล้นฆ่าเขาได้ ไม่เคยผิดประเวณีก็ผิดได้ ไม่เคยพูดโกหกก็พูดได้ เป็นอันว่าเป็นการละเมิดศีลข้อที่ ๕ แล้วก็อาจทำให้ศีลข้ออื่นๆขาดอีกด้วย[๑๙] เพราะว่าน้ำเมาเป็นสิ่งสามารถส่งเสริมให้เป็นความชั่ว ให้มีกำลังแรงขึ้นกว่าธรรมดา สุราหรือพวกน้ำเมาสามารถเปลี่ยนนิสัยที่อ่อนแอ ให้เป็นคนแข็งกร้าวขึ้นมาได้ สิ่งใดเป็นของชั่ว ของควรละอายและควรกลัว เมื่อไม่ยังไม่กล้าทำสิ่งนี้ลงไปได้ ครั้นมีน้ำเมาเป็นเชื้อเข้าไปแล้วก็ทำได้ทุอย่างและคนๆนั้นเอง ไม่ยังไม่ดื่มก็สามารถทำอะไรที่ดีได้ ครั้นดื่มเข้าไปแล้วก็ทำไม่ได้ อย่าต้องพักกล่าวถึงการทำดีเลย เพียงแต่จะไม่ทำผิดก็ฝืน ได้อย่างยากเย็นเสียแล้ว ตามโทษที่ได้แสดงไว้นั้นในอบายมุขนั้น เป็นแว่นส่องให้เห็นลู่ทางของหายนะอันจักบังเกิดขึ้นในภายหน้าเป็นอย่างดี อำนาจของสุราและเมรัยสามารถเพิกถอนสิทธิของศีลธรรมทั้งปวงให้สลายไปได้หมด เมื่อได้ดื่มเข้า

---

[๑๗]เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๖.

[๑๘]สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส,**อธิบายธรรมวิภาค ปริจเฉทที่** ๑ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๔), หน้า ๓๒๗-๓๒๘.

[๑๙]เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๕๓๔.

แล้ว ศีลทั้ง ๔ ข้อก็จะล่วงได้ทั้งสิ้น ฉะนั้นศีลข้อนี้ก็น่าจะได้รับการยกย่องเป็นตัวสำคัญเพราะเหตุมีกำลังอานุภาพสามารถคุ้มองศีลเหล่าอื่นไว้ได้ด้วย[๑๙]

นางสาวนันญา ภูแก้ว วิทยากรผู้ชำนาญการ ได้ให้ความหมายของคำว่า “สุรา” ไว้ว่า คำว่า “สุรา” หรือที่รู้จักกันดีทั่วไปว่า เหล้า เป็นเครื่องดื่มยอดนิยมองมนุษย์มาช้านานแล้ว มนุษย์ดื่มเหล้านงานรื่นเริงต่างๆ มาตั้งแต่สมัยโบราณ และเรียนรู้ที่จะ “เมา” กันตั้งแต่เริ่มมี อารยธรรมเลยทีเดียวบันทึกที่มีข้อมูลเก่าแก่ที่ระบุว่ามนุษย์รู้จักผลิตเหล้าตั้งแต่สมัยสุเมเรียนหรืออาจก่อนเวลานั้นแต่ก็ไม่มีหลักฐานปรากฏ และเหล้าชนิดแรกที่มนุษย์ผลิตก็คือ เบียร์ ซึ่งเชื่อว่าเกิดจากความบังเอิญที่การจัดเก็บผลิตผลทางกาเกษตรในยุคนั้นยังไม่ดีนัก จึงทำให้ธัญพืช เช่นข้าว บาเลย์และข้าวสาลีที่เก็บเกี่ยวมากองรวมกันไว้ ได้รับความชื้นจากอากาศทำให้เกิด”การหมัก” โดยเชื้อจุลจนนทรีย์จนมีแอลกอฮอร์เกิดขึ้น ได้ข้าวที่มีกลิ่น มีรสเป็นที่ถูกปากถูกคอของบรรพบุรุษของเราอย่างมาก กรรมวิธีในการผลิตก็มีการถ่ายทอดกันมาและมีการพัฒนากันต่อมา อย่างไรก็ตาม นักวิทยาศาสตร์ เชื่อกันว่ามนุษย์รู้จักการ “กิน” หรืออย่างน้อยที่สุดกู้จัก “ความสุขในการกิน” แอลกอฮอร์มาก่อนจะมีอารยธรรมเสียอีก มนุษย์ในสมัยโบราณอาจมีโอกาสลิ้มรสแอลกอฮอร์จากผลไม้ที่สุกงอมที่มีจุลินทรีย์อาศัยอยู่ตามธรรมชาติ ซึ่งสามารถหมักจนเกิดเป็นแอลกอฮอร์ได้ ผลไม้ที่สุกงอมที่ผ่านจากการหมักนี้เต็มไปด้วย น้ำตาล แอลกอฮอร์ และจุลินทรีย์ เป็นแหล่งพลังงานชั้นยอดจึงดึงดูดสัตว์หลายชนิดเช่น แมลงหวี่ นก ลิง และน่าจะรวมทั้งมนุษย์ด้วย[๒๐]

จากความหมายของสุราตามนัยพระพุทธศาสนาที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ทำให้ทราบว่า เหล้าที่หมักมาทำมาจากแป้งต้มและกลั่นมีฤทธิ์ทำเมา ชื่อว่า “สุรา” ส่วนเมรัย คือเหล้าที่หมักจากผลไม้ทั้งสุราและเมรัยล้วนเป็นสิ่งทีทำให้ผู้ดื่มเข้าไปแล้วขาดสติ สามารถที่จะทำกิจอันไม่พึงปรารถนา เป็นต้นว่า ทำร้ายบุปพการี หรือก่อโทษให้เกิดขึ้นแก่ตนเอง ซึ่งท่านเรียกว่าเป็นความประมาทนั่นเอง

ในพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ ได้กำหนดความหมายของสุราไว้ว่า “สุรา หมายความรวมถึง วัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอร์ ซึ่งสามารถดื่มกินได้ เช่นเดียวกับน้ำสุรา”[๒๑]

จากความหมายของสุราที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า สุรานั้นหมายรวมทั้งสุราที่กลั่นแล้วและยังไม่ได้กลั่น ซึ่งมีดีกรีหรือแรงแอลกอฮอร์ ตั้งแต่ ๐.๕ ดีกรี ถึง ๘๐ ดีกรีอันมีผลทำให้ผู้บริโภคเกิดความมึนเมาอันเป็นเครื่องทำลายสติอ่อนกำลัง และยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลและสังคม เช่น การก่อให้เกิดโรคต่างๆ มากกว่า ๖๐ โรค เช่น โรคมะเร็ง ตับ โรคหัวใจ โรคเกี่ยวกับสมอง และยังก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพจิตทั้งตนเองและสังคม

๒.๒.๒ ประเภทและชนิดของสุรา

---

[๒๐]นางสาวมนันญา ภู่แก้ว. รู้เรื่อง...เรื่องเครื่องดื่มแอลกอฮอร์(ตอนที่ ๑) อ้างถึง http /WWW.parliament.go.thเข้าถึง วันที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๙.

[๒๑]สำนักงานคณะกรรมการเครื่องดื่มแอลกอฮอและยาสูบ, ควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข,องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก,๒๕๕๑), หน้า ๓๔.

พระราชบัญญัติสุรา ๒๔๙๓ ได้ให้คำจำกัดความของสุราและสุรากลั่นซึ่งพอจะอนุโลมได้ว่ามีการแบ่งประเภทของสุราไว้ ๒ ประเภท คือ

“สุราแช่” หมายความว่า สุราไม่ได้กลั่น และหมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุราที่แช่แล้วแต่มีแรงแอลกอฮอร์ไม่เกินกว่าสิบห้าดีกรีด้วย

“สุรากลั่น” หมายความว่า สุราได้กลั่นแล้วและได้หมายความรวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอร์เกินกว่าสิบห้าดีกรีด้วย[๒๒]

นอกจากนี้ยังได้กำหนดชนิดของสุรากลั่นเป็น ๕ ชนิดตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติ พ.ศ. ๒๔๙๓ และกฎกระทรวงเรื่องกำหนดชนิดของสุราและอัตราภาษี พ.ศ.๒๕๔๖ ดังนี้ (๑) ชนิดสุราสามทับคือสุรากลั่นที่มีแรงออลกอฮอร์ตั้งแต่ ๘๐ ดีกรีขึ้นไป (๒) ชนิดสุราขาว คือสุรากลั่นที่ปราศจากเครื่องย้อมหรือสิ่งที่ผสมปรุงแต่งมีแรงแอลกอฮอร์ต่ำกว่า ๘๐ ดีกรี (๓) คือชนิดของสุราผสม คือสุรากลั่นที่ใช้สุราขาวหรือสุราสามทับปรุงแต่ง มีแรงแอลกอฮอร์ต่ำกว่า ๘๐ ดีกรี (๔) ชนิดสุราปรุงพิเศษ คือสุรากลั่นที่ทำขึ้นโดยใช้กรรมวิธีเศษ มีแรงแอลกอฮอร์ต่ำกว่า ๘๐ ดีกรี (๕) ชนิดสุราพิเศษ คือสุรากลั่นที่ทำขึ้นโดยใช้กรรมิธีพิเศษ มีแอลกอฮอร์ต่ำกว่า ๘๐ ดีกรี แบ่งเป็น ๒ ประเภทคือ ประเภทวิสกี้ บรั่นดี รัม ยิน หรือสุราแบบต่างประเทศอย่างอื่น และประเภทเกาเหลียง เชียงชุน บุ้นก่อลงวันที หรือสุราแบบจีนอย่างอื่น

สำหรับสุราแช่ได้กำหนดชนิดไว้ในกฎกระทรวง เรื่องกำหนดชนิดของสุรา และอัตราภาษีสุรา พ.ศ. ๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๖ แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ กล่าวถึงสุราแช่ไว้ ๔ ชนิด ได้แก่เบียร์ ไวน์ และสปาร์กกลิ้งไวน์ ที่ทำจากองุ่น สุราแช่พื้นเมือง (อุ สาโท น้ำตาล สุรานั้นเป็นกรรมวิธีเกิดจากการหมักดองด้วยผลไม้บ้าง ข้าวสุกบ้าง มีรสชาติที่ทำให้ผู้ดื่มเข้าไปเกิดการมึนเมา เมา)และสุราอื่นๆ[๒๓]

๒.๒.๓ ความเป็นมาของสุรา

สุราหรือเหล้า สุรานั้นเป็นเครื่องดื่มที่มีมาแต่โบราณกาลตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ มนุษย์เราได้เรียนรู้มาจากสัตว์ในป่าโดยบังเอิญ คือในสมัยนั้นมีป่าใหญ่แห่งหนึ่งมีต้นไม้ใหญ่ แผ่กิ่งก้านสาขาปกคลุมไปทั่ว และบริเวณนั้นก็ร่มเย็นทำให้สัตว์ป่าต่างๆแล้วยังมีสัตว์จำพวกกินพืชและผลไม้เป็นอาหาร เช่น ลิง กวาง ชะนี ค่าง ช้าง หมี เป็นต้น ต่างก็พากันใช้เป็นที่พักผ่อนและหาอาหารกิน เนื่องจากบริเวณนี้ มีผลไม้ต่างๆนานาชนิด เช่น กล้วย ลูกหว้า มะปราง มะม่วงป่า เป็นต้น บรรดาสัตว์ที่ชุกชนและชอบแหย่สัตว์จำพวกต่างๆก็คือ ลิง ซึ่งชบปลิดลูกไม้ขว้างปากันเอง หรือสัตว์ป่าอื่นๆเสมอ จนกระทั่งผลไม้ต่างๆเกลื่อนกลาดโคลนไม้และตามค่าก็คบ นอกจากนั้นบางทีนก็คาบผลไม้ไปกินและ

---

[๒๒]มาตรา ๔ แห่ง**พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.๒๔๙๓**, อ้างในราชกิจจานุเบกษา ที่ รก. ๒๔๙๓/๑๖/๓๔๖/ ๒๑ มีนาคม ๒๔๙๓.

[๒๓]พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม,** พิมพ์ครั้งที่๙, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๒๐๗. ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ทิ้งเมล็ดไว้ตกเกลื่อนกลาด ผลไม้ที่แก่ งอมคาต้น บางกิ่งก็ตกลงเองค้างอยู่บนโคนของต้นไม้แล้วหล่นอยู่ ครั้นเวลาล่วงเลยไปหลายวัน ผลไม้ซึ่งถูกหมักขึ้นโดยธรรมชาติ เนื่องจากน้ำตาลในผลไม้ได้กลายเป็นแอลกอฮอร์ ส่งกลิ่นไปทั่วบริเวณนั้น และเกิดเป็นเหล้าขึ้นเอง บรรดาสัตว์ต่างๆ เช่น ลิง นก เป็นต้น ได้กลิ่นหอมก็พากันมากินเหล้าธรรมชาติที่ค่าคบต้นไม้ และเกิดอาการเมามายขึ้น และเหตุนี้เองจึงเป็นที่มาของเหล้า ในตำนานที่เกิดของสุราเมรัยทางพระพุทธศาสนาปรากฏในกุมภชาดก พูดถึงตำนานของสุราที่ว่าด้วยสุรา-วารุณี สรุปใจความได้ดังนี้ สุราก็ดี เมรัยก็ดี เป็นเครื่องดื่มที่เรียกว่าสุราเพราะนายพรานป่าคนหนึ่งชื่อว่า สุระเป็นคนค้นพบชนิดหนึ่ง ได้เข้าไปในป่าเพื่อหาของใช้ที่ป่ามีต้นไม้ต้นหนึ่งมีลักษณะสามง่าม ในระหว่างสามง่ามของต้นไม้นั้นมีบ่อน้ำกว้างประมาณตุ่มน้ำและบ่อนั้นเต็มด้วยน้ำเมื่อมีฝนตกลงมา บริเวณนั้นก็มีต้นสมอ มะขามป้อม กอพริก ข้าวสาลี บ้างเกิดขึ้นริเวณใกล้ๆบ่อ นกทั้งหลายได้คาบผลไม้ต่างๆเหล่านั้นตกลงไปบนสามง่ามนั้น เมื่อบ่อน้ำนั้นถูกแสงอาทิตย์แผดเผานานวันเข้าน้ำนั้นก็กลายเป็นสีแดง เมื่อฝูงนกกระหายน้ำต่างพากันดื่มกินและกลิ้งตกลงที่โคนต้นไม้นั้น หลับอยู่สักครู่ก็บินต่อไป พรานป่าเห็นเหตุการณ์นั้นแล้วจึงคิดว่าบ่อน้ำมีพิษนกเหล่านี้ต้องตาย แต่สัตว์เหล่านั้นมึนงงครู่หนึ่งก็จากไป น้ำนี้ต้องไม่มีพิษแน่ จึงดื่มน้ำนั้นบ้าง จากนั้นเขาก็มีอาการเหมือนกับนก พรานป่าจึงไปชวนดาบสมาดื่มน้ำนั้นด้วย เหตุนี้น้ำนั้นจึงได้ชื่อว่าสุรา และวารุณี เพราะความที่พรานป่าชื่อสุระและดาบสชื่อวารุณะพบเห็นและดื่มกิน[๒๔]

นั่นเป็นตำนานที่เล่าถึงกำเนิดของสุราที่เล่าสืบๆกันมา สุรานั้นเกิดจากการหมักดองของเสียทำให้บูดเน่า และเมื่อบุคคลใดก็ตามดื่มกินเข้าไปทำให้หลงลืมสติได้อย่างนายพรานที่หลงป่าอยู่ตั้งนานก็เพราะสุรา จนกระทั่งตัดใจจากการดื่ม จังได้นำรากไม้ต้นแบบน้ำเมามาฝากคนอื่นได้ และยังส่งผลให้คนแก่อายุมากแล้วยังแสดงกิริยาเป็นหนุ่มสาวคืนมาอีกครั้งเพราะความหลงสติ หากเรามองในแง่ที่ว่า สุราทำให้คนกล้าแสดงออกหรือทำให้คนหน้าด้าน พอที่จะแสดงกิริยาที่คนปกติปิดไว้ตลอดให้ปรากฏต่อสาธารณชนได้ นั่นก็จริง แต่ไม่ใช่ความจริงทั้งหมด เมื่อเรามองไปในแง่ลบจะพบว่า สุรานั้นนำมาซึ่งอันตรายต่อสุขภาพและที่น่าเป็นเครื่องผู้ดื่มกิน และยังส่งผลต่อความเป็นผู้นำและน่าศรัทธาด้วย

สรุปได้ว่า สุราไม่ก่อให้เกิดความสุขแก่ใครทั้งนั้น นอกจากนั้นแล้วยังแล้วยังก่อให้เกิดความเสียหายต่อพฤติกรรมของผู้ดื่มด้วย สุดท้ายเมื่อมีอาการเมาสุราแม้แต่ร่างกายของตนก็ไม่สามารถพยุงไว้ได้ แม้ในชาตะวันตกยังมีประวัติที่เกี่ยวกับสุราที่เกี่ยวกับการมึนเมานั้นมาอย่างยาวนาน เป็นตำนานคู่มากับประวัติศาสตร์ของชาติทีเดียวซึ่งพอ ประมวลมากล่าวได้ ๕ ประการดังนี้

๑. สุรา มีหลักฐานบ่งบอกว่า มีมาแต่สมัยกลาง (ระยะเวลาจาก ค.ศ. ที่ ๕ ถึงศตวรรษที่ ๑๔) โรงเรียนแพทย์แห่งหนึ่งใน ซาเลอร์อิตาลี่ นำเหล้าองุ่นมาต้มให้เดือดให้ไอผ่านที่ทำให้เย็น ไอจะควบแน่นกลายเป็นหยดแอลกอฮอร์ ใช้ผสมยา ตั้งชื่อหยดน้ำนั้นว่า “อควาไวนีเต้” (Aqua –vitae)

---

[๒๔] **ขุ.ชา.** (ไทย) ๒๗/๓๓-๖๓/๕๔๓-๕๔๗. พระธรรมสิริ**ชัย. พุทธนาตชาดก เล่มที่ ๑-๕** (กรุงเทพมหานคร; ประยูรวงศ์ จำกัด, ๒๕๒๘), หน้า ๒๖๐-๒๗๓.

หรือ “น้ำแห่งชีวิต” ด้านจีนและอินเดียมีหลักฐานยืนยันว่าฮ่องเต้ทุกพระองค์เสวยน้ำจันฑ์เช่นกันกับจักรพรรดิแห่งอินเดีย นับแต่ครั้งก่อนพุทธกาล เหล้ากลั่นมีชื่อต่างกันไปตามวัตถุดิบและกรรมวิธีที่ผลิต (๑) ตากิลา (Tequila) จากกรบองเพชร Agave แห่งเมือง Tequila แมกซิโก (๒) จีน (Gin) จากข้าวผสม Juniper ผลไม้ตระกูลเบอรี่ (๓) รัม (Ram) จากน้ำอ้อยหมัก (๔) วอดก้า (Vodka) (๕) วิสกี้ (Whisky/Whiskey) จากข้าวบาเลย์วโพช ข้าวไรน์ กลั่นแล้วบ่มในถังไม้โอ๊ก มีScotchWiskeyจากสก๊อตแลนด์ RyneWiskyจากแคนดา Irish Whisk จากไอร์แลนด์ Bourbon Whisky จากสหรัฐอเมริกา Brandy หมักองุ่น กลั่นบ่ม (๖) คอนญัก (Congnac) ราชาแห่งบรั่นดี

๒.เหล้า มนุษย์ค้นพบน้ำเมจาการหมัก ย้อนไปได้ถึงสมัยบาบิโลนและอียิปต์ ที่พบว่า ถ้าเดาผลองุ่นมาบีบให้แตกแล้วผสมกับข้าวที่ทำขึ้น จะได้น้ำที่มีฟองเล็กน้อย ดื่มแล้วรู้สึกครื้มอก ครื้มใจส่วนด้านวิทยาศาสตร์ หลุยปาสเตอร์ พบเชื้อราชนิดที่เรียกว่า ยิสต์เป็นสิ่งที่มีชีวิต และใช้น้ำตาลที่ได้จากการย่อยแป้งเป็นถ่ายอาหาร แล้วเอาของเสียออกมา ซึ่งก็คือแอลกอฮอร์ และคาบอนไดอ๊อกไซด์

๓.เบียร์ หลักฐานบอกว่า การผลิตเบียร์มีมานานเกือบ ๕,๐๐๐ ปี บันทึกแคว้นเมโสโปเตเมียราว ๒๘๓.๐ ปีก่อนคริสต์ศักราช พูดถึงการแบ่งปันเบียร์ให้ผู้ใช้ แรงงาน สมัยอียิปต์โบราณก็ได้พบว่ามีการผลิตเบียร์และนิยมดื่มเบียร์อย่างกว้างขวางมีภาพเขียนและภาพสลักบนแผ่นหินเป็นหลักฐาน

๔.แชมเปญ คือไวน์ชนิดมีแก๊ส หรือ Sparkliing wine เรียกแชมเปญตามชื่อแคว้นแชมเปญ (Champagne ของฝรั่งเศส อันเป็นที่ผลิตไวน์ชนิดนี้ออกมา ทั้งนี้ต้องผลิตจากองุ่น ๑ ใน ๓ พันธุ์ คือ Pinor Noir , Pinot Meunier, และ Chardonnaryต่างไปจากนั้นจัดเป็นสปาร์กลิง ไวน์ธรรม

๕.วอดก้า โอทอปรัสเซีย รวมไปถึงโปแลนด์ และฟินแลนด์ เหล้าสีขาวใส มีกลิ่นเพียงเล็กน้อย จนแทบจะไม่มีความรู้สึก หมักจากข้าวหรือมันฝรั่งผ่านการกรองและดูดกลิ่นจนเหลือสีเจือปนและหลิ่นน้อยที่สุด มีประวัติว่าวอดก้าถือกำเนิดในโปแลนด์เมื่อศตวรรษที่ ๙ ต่อมาไปแพร่หลายไปในประเทศแถบในยุโรปตะวันออก และรุ่งโรจน์มีชื่อเสียงในประเทศรัสเซีย ในศตวรรษที่๑๔ เมื่อทูตสหราชอาณาจักรเดินทางไปสู่มอสโก มีการต้อนรับด้วยเครื่องดื่มวอดก้าจากนั้นวอดก้าก็ได้รับการยกระดับขึ้นเป็นเครื่องดื่มประจำชาติของรัสเซีย ซึ่งต่อมาผลิตเพื่องออกด้วย ผู้รับซื้อเป็นชาติแรกคือประเทศสวีเดนมีการเซ็นสัญญาซื้อขายใน ค.ศ. ๑๕๐๕ หลักฐานที่แน่นอนได้ว่ามีมาตั้งแต่เมื่อไรหากจะสันนิษฐานน่าจะมาจากพิธีกรรมการทางศาสนาที่ติดมากับลัทธิความเชื่อต่างชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวฮินดูที่มาค้าขายกับประเทศไทย โดยมีการกล่าวถึงตำนานกวนสมุทรจนได้น้ำอมฤต สำหรับหลักฐานที่เก่าแก่ที่สุดสำหรับประเทศไทย น่าจะเป็นการจารึกภาษาเขมรที่พบที่ปราสาทพนมรุ้ง โดยมีอายุระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๑๖-๑๘ กล่าวถึงสุราว่า เป็นหนึ่งในบรรดาเครื่องบวงสรวงเทพเจ้า[๒๕]

[๒๕]สุริยาวุฒิ สุขสวัสดิ์, ม.ร.ว.**ปราสาทพนมรุ้ง**, (กรุงเทพมหานคร: กรุงไทยการพิมพ์, ๒๕๐๐) หน้า ๓๒.

พระไพศาล วิสาโร ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับสุราในประเทศไทยไว้ว่า สุราที่ปรากฏอยู่ในลุ่มน้ำเจ้าพระยานี้น่าจะเริ่มเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางศาสนาพิธีกรรมเกี่ยวกับความเชื่อ ชองคนพื้นเมือง ซึ่งน่าจะมีสาเหตุมาจาก

๑. เพื่อเซนสังเวยสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สังคมไทยก่อนที่พระพุทธศาสนาจะแพร่เข้ามา ได้รับอิทธิพลเป็นอย่างมากจากลัทธิพราหมณ์ที่ถือผีและศาสนาพราหมณ์ ดังนั้นจึงนิยมใช้สุราสังเวยเพราะเชื่อว่าทั้งผีและเทวดานั้นชอบสุรา

๒. เพื่อให้เกิดภาวะทางจิตแบบเนื้อสามัญ การมีสุรามีผลต่อจิตสำนึก อารมณ์และความรับรู้ ได้ทำให้ผู้บริโภคขณะที่มึนเมามีสภาพประหนึ่งประสบภาวะลึกล้ำทางจิตวิญญาณ นอกจากเชื่อกันว่า ในภาวะดังกล่าวผู้ประกอบพิธีสามารถติดต่อกับเทพหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้แล้ว ยังอาจทำให้เกิดฤทธิ์เกิดญาณอีกด้วย

๓. เพื่อความเป็นสิริมงคลึงตอ ความเชื่อที่ว่าผีและเทวดาอบสุรา ทำให้เกิดทัศนคติที่ว่าประกอบ นอกจากนั้นเนื่องนของสุราความกะเหรี่ยง สุราที่เกิดจากยอดข้าว สุราที่ทำจากยอดข้าวจะเป็นได้รับการยกย่องและใช้เป็นส่วนประกอบมาจานสิริมงคลของสุรายังอาจเนื่องมาจากการมีกำเนิดจากข้าว ในสังคมที่ถือว่าข้าวเป็นของสูง เช่น วัฒนธรรมสำคัญในงานประเพณีและพิธีกรรมที่สำคัญทุกงาน[๒๖]

สรุปได้ว่า สุราที่เราเห็นได้อย่างเด่นชัดว่า น่าจะมาจายกกระแสต่างประเทศที่หลั่งไหลเข้ามาสู่ประเทศไทยในช่วงรอยต่อระหว่างความเจริญทางวัฒนธรรมในรัชกาล ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ที่มีการเชื่อมสัมพันธภาพกับต่างประเทศ โดยเห็นได้จากการที่รัฐได้ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุราไม่ว่าจะเป็นการตราพระราชบัญญัติการเก็บภาษีโรงกลั่น การเก็บภาษีนำเข้าสุราเป็นต้น

๒.๒.๔ พัฒนาการเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอร์ของประเทศไทย

การริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอร์สมัยโบราณและรู้กันในรูปแบบของการดื่มสุราตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ในจารึกเป็นภาษาเขมรของไทยมีมาตั้งแต่พบที่ปราสาทหินพนมรุ้งซึ่งตั้งอยู่บนยอดเขาพนมรุ้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยมีอายุระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๑๖-๑๘ ซึ่งสามารถทราบได้จากศักราชปรากฏอยู่บนจากจารึกหรือลักษณะอักษรที่ใช้จารึกซึ่งเนื้อความบางส่วนที่ได้กล่าวถึงสุราในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา[๒๗]

หลักฐานที่เป็นลายลักอักษรเกี่ยวกับสุราเริ่มปรากฏให้เห็นชัด ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นต้นมา เริ่มมีการกล่าวถึงระบบในระบบสวยอากรซึงสมัยสุโขทัยนั้นผู้ปกครองหรือรัฐจะได้รับผลประโยชน์จากการสงส่วยและได้เกณฑ์แรงงานมาใช้เป็นครั้งหรือยามเกิดศึกสงคราม ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเก็บภาษีอย่างหนึ่ง ซึ่งต่อมาการผลิตสุราได้เป็นแหล่งรายได้ของรัฐไทยมาโดยตลอด อีกทั้งการผลิตสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอร์ของไทยในอดีต ได้ปล่อยให้เป็นไปอย่างเสรี โดยมิได้แทรกแซงใดๆ

---

[๒๖]พระไพศาล วิสาโร,**ประวัติศาสตรบริโภคสุราในประเทศไทย**, (กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการระบาดวิทยาแห่งชาติ สถาบันวิจัยสาธารณสุขไทย มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ, ๒๕๓๖), หน้า ๗-๘.

[๒๗]ภู่แก้ว, รู้เรื่อง**เครื่องดื่มแองกอฮอร์** (ตอนที่ ๑), หน้า ๕.

จากภาครัฐ จนถึงสมัยพระเจ้าปราสาททองจึงมีการเก็บอากรสุรา ทั้งจากผู้ผลิตและผู้ขาย ต่อมาในสมัยพระนารายณ์มีการกำหนดอากรสุรา การเก็บอากรโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงทำได้ไม่ทั่วถึง รายได้ไม่มากพอ เมื่อถึงสมัยอยุธยาตอนปลายจึงเกิดระบบภาษีนายอากรขึ้น คือให้เอกชนประมูลสิทธิในการผูกขาดการเก็บภาษีอากรสุราเป็นรายปีตามอัตราที่กำหนดไว้[๒๘]

สำหรับการผูกขาดอากรสุรานั้นเริ่มในสมัยพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกดังปรากฏในบัญญัติตราสามดวง มีการกำหนดกฎหมายเรื่องน้ำสุรา พ.ศ. ๒๓๒๙ ห้ามราษฎรต้มกลั่นสุราโดยไม่ได้รับอนุญาตเพื่อการจัดเก็บรายได้ให้แก่รัฐและการปราบปรามสุราเถื่อน โดยให้เอกชนประมูลผูกขาดการผลิต จำหน่ายและการเก็บอากรภาษี นอกจากจะมีรายได้จากการเก็บภาษีอากรผู้ผลิตและจำหน่วยแล้ว ยังผลิตและจำหน่ายเองได้ด้วย แต่นายอากรเอกชนก็ต้องแบกภาระการปราบสุราเถื่อนแทนรัฐ เนื่องจากประโยชน์ของนายอากรภาษี จึงต้องปราบปรามการลักลอบการต้มเหล้าเถื่อน

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ มีการสร้างโรงงานสุราบางยี่ขัน ซึ่งเป็นโรงต้มกลั่นสุราของรัฐบาลเป็นแห่งแรกขึ้นและนับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๒ เป็นต้นมาการเก็บอากรสุราถวายเป็นรายได้ที่สำคัญส่วนหนึ่งของประเทศ ต่อมาในรัชกาลที่ ๓ ทรงประกาศยกเลิกอากรฝิ่น เพราะทรงเห็นว่าฝิ่นเป็นสิ่งชั่วร้าย แม้เห็นโทษสุราเช่นกัน แต่ก็คงอากรสุราไว้เพื่อเป็นรายได้แผ่นดิน นโยบายที่ถือว่ารายได้แผ่นดินเป็นสิ่งสำคัญกว่าการควบคุมการบริโภคสุราได้รับการถ่ายทอดในสมัยต่อมา พอมาถึงรัชกาลที่ ๕ การส่งเสริมอบายมุขเป็นสำคัญเพราะต้องทำรายได้ให้แก่แผ่นดิน และเพื่อแรงงานกุลีจีนไว้ในไทย ไม่ให้ไปเป็นแรงงานสิงคโปร์ โดยเปิดโอกาสให้กุลีจีนริโภคสุราเต็มที่ ในปี พ.ศ.๒๔๓๘ รายได้จากฝิ่น บ่อน เบี้ยสุรา หวย มีสัดส่วนร้อยละ ๕๐.๖๔ ของรายได้แผ่นดิน[๒๙]

ในปลายรัชกาลที่ ๖ พ.ศ. ๒๔๕๒ รัฐบาลเริ่มใช้นโยบายใหม่คือ ยกเลิกการให้สิทธิผูกขาดแก่นายอากรโดยรัฐจัดเก็บภาษีสุราเอง เพราะเหตุว่าระยะหลังนายอากรไม่ส่งเงินให้รัฐตามจำนวนเงินที่ประมูลได้โดยตกจาก ๔.๔๙ ล้านบาท ใน พ.ศ. ๒๔๔๗ นส ๓.๒๑ ล้านบาทใน พ.ศ. ๒๔๕๑ แต่ในวิธีใหม่นี้รัฐได้เก็บภาษีสุราเป็นมณฑล โดยให้เสนาสมุหเทศาภิบาลเป็นผู้อำนวยการทั้งในด้านการจัดเก็บภาษีและการออกใบอนุญาตต้มกลั่นสุราอีกทั้งกระทรวงมหาดไทยถึงกับมีคำสั่งให้สมุหเทศาภิบาลทุกมณฑลต้องแจงรายได้ภาษีสุราและจำนวนสุราที่ขายในทุกท้องที่ไปให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบ ถ้าปรากฏว่าภูมิภาคใดมีการจ่ายสุราตกต่ำ หัวหน้าบริหารในส่วนราชการนั้นกับเจ้าหน้าที่ภาษีสุราต้องแจงเหตุจนเป็นที่พอใจและต้องแก้ไขอย่างรีบด่วน ทางด้านกระทรวงการคลังก็พยายามสนับสนุนการขายด้วยการให้รางวัลแก่ผู้ขายส่งที่สามารถขายสุราเกินสัญญา และให้รางวัลแก่กำนันผู้ใหญ่บ้านที่สามารถทำให้การขายสุราในท้องถิ่นประสบผล รวมทั้งสามารถปราบสุราผิดกฎหมายได้ นอกจากนี้ยังสนับสนุนบุคคลที่มีอิทธิพลตามท้องถิ่นต่างๆเข้ามารับอนุญาตต้มกลั่นเพื่อเป็นการส่งเสริมการขายสุราของโรงกลั่นนั้นๆ และเพื่อปราบสุราเถื่อน ทำให้สุราแพร่ไปไกลมากขึ้น ราษฎรซื้อสุราได้สะดวกขึ้น

---

[๒๘]เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖.

[๒๙]เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน

ปรากฏว่าปีแรก สุราขายดีมาก บางมณฑลมีสุราไม่พอขาย ในรัชกาลที่ ๗ กรมสรรพสามิตได้เริ่มการผลิตใน พ.ศ. ๒๔๗๐ ณ โรงงานที่บางยี่ขัน (ก่อน พ.ศ. ๒๔๗๐ การผลิตสุราที่โรงงานบางยี่ขันดำเนินการโดยเอกชน โดยมีกรมสรรพสามิตเป็นผู้ดูแลและจัดให้มีการประมูล) มียอดจำหน่ายสูงขึ้นเรื่อย ตั้งนั้นเป็นต้นมาการบริโภคสุราที่ผลิตโดยรัฐเพิ่มขึ้นจนถึงปัจจุบัน

๒.๒.๕ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุราในประเทศไทย

ในปัจจุบันรัฐบาลจะขึ้นภาษีสรรพสามิตสุราและเบียร์มากขึ้นก็ตาม ประชาชนก็ยังนิยมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอร์เช่นเดิม โดยเฉพาะเบียร์และเหล้าขาว รัฐบาลและกรมสรรพสามิตต่างระบุว่า ต้องการหาเงินเข้ารัฐ แต่ไม่เลือกขึ้นภาษีการผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอร์ที่ได้ส่วนแบ่งรายได้เงินภาษีซึ่งมีส่วนแบ่งรายได้ภาษีเพียง ๘% เต็มเพดานที่ ๔๐๐ บาท ต่อลิตร แอลกอฮอร์บริสุทธิ์มาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๖ และขึ้นอัตราภาษีสุราปรุงพิเศษ (แม่โขง) ซึ่งมีส่วนแบ่งรายได้ภาษีเพียง ๐.๒% เต็มเพดานเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ แต่ในปี ๒๔๕๒ กลับยังขึ้นภาษีเบียร์ และเหล้าขาวไม่เต็มเพดาน ทั้งที่เบียร์ส่วนแบ่งรายได้ภาษี ๕๙% และเหล้าได้ส่วนแบ่ง ๑๓% โดยขึ้นภาษีเบียร์ครั้งสุดท้าย เป็น ๕๕% เมื่อปี ๒๕๔๔ และเหล้าขาวเก็บที่อัตรา ๑๐๐ บาทต่อลิตรแอลกอฮอร์บริสุทธิ์ ตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ และขึ้นเป็น ๑๑๐ บาทเมื่อ ปี ๒๕๕๐

หากดูตามโครงสร้างรายรับสรรพสามิตสุราของประเทศไทยเมื่อปี ๒๕๕๑ รัฐได้ภาษีสรรพสามิตยอดรวม ๙๐,๑๘๘ ล้านบาท อันดับ ๑ คือ เบียร์ ๕๓,๓๖๙ บาทคิดเป็น ๕๙% เหล้าขาว ๑๑,๖๐๕ ล้านบาท คิดเป็น ๑๓% สุราผสม ๙๐๒๐ ล้านบาทคิดเป็น ๑๐% สุรานำเข้า ๗,๕๘๙ ล้านบาทคิดเป็น ๘.๔% สุราพิเศษ (ค รอบคลุมบรั่นดี) ๖,๑๕๑ ล้านบาท คิดเป็น ๖.๘๕% สุราปรุงพิเศษ ๑๙๘ ล้านบาท คิดเป็น ๐.๒% และคาดว่าหลังการขึ้นภาษีรั้งล่าสุด คนไทยก็ยังนิยมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอต

เนื่องจากสุราก่อให้เกิดโทษภัยนานาประการ อันมีผลกระทบต่อสังคมไทยมานานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รัฐแต่ละยุคต่างก็ได้กำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับสุราขึ้นในประเทศไทยโดยงานวิจัยเรื่องนี้คณะผู้วิจัยต้องการชี้ให้เห็นกฎหมายที่รัฐออกมาเกี่ยวกับสุรา เพื่อให้ทราบถึงวิวัฒนาการของสุราที่มีผลกระทบกับสังคมไทย ดังนี้

๑) พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓[๓๐]

มาตรา ๒๓ ห้ามมิให้ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๓ ถึงประเภทที่ ๗ ทำการเปลี่ยนแปลงสุรา โดยเอาสุราอื่นใด หรือน้ำ หรือของเหลว หรือวัตถุอื่นใดเจือปนลง หรือเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุรา เว้นแต่ผู้ซื้อได้ร้องขอให้เปลี่ยนแปลงสุราเพื่อดื่มในขณะนั้น ถ้าปรากฏสุราที่มีอยู่ในความครอบครองของผู้ได้รับใบอนุญาต ดังกล่าวในวรรคก่อนเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น ซึ่งมิได้เป็นไปตามธรรมชาติ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นทำการเปลี่ยนแปลงสุรา

มาตรา ๓๘ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๓ มีความผิดต้องวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

---

[๓๐]**ราชกิจจานุเบกษา** ที่ รก. ๒๔๙๓/๑๖/๓๔๖/๒๑ มีนาคม ๒๔๙๓.

จากพระราชบัญญัติที่กล่าวมานั้น ต้องการกำหนดขอบเขตใบอนุญาตผลของการผลิตสุราทั้งการขอใบอนุญาตผลิต การขอนำเข้า การจำหน่าย ต้องได้รับใบอนุญาตจากรัฐก่อน ดังความในมาตรา ตรั้งหนึงเป็นจำนวนตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป ประเภทที่ครั้ง๒ สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป ประเภทที่ ๓ สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนที่ต่ำกว่าสิบลิตร ประเภทที่ ๔ สำหรับการขายสุราที่ทำในราชอาณาจักร ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนกว่าสบลิตร ประเภทที่ ๕ สำหรับการขายสุราทุกชนิดครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตรเพื่อดื่ม ณ สถานที่เป็นการชั่วคราวไม่เกินสิบวัน ประเภทที่ ๖ สำหรับการขายในพระราชอาณาจักร ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนที่ต่ำกว่าสิบลิตรเพื่อดื่ม ณ สถานที่ขายชั่วคราวไม่เกินสิบวัน ประเภทที่ ๗ สำหรับหรือขายสุรา ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร เพื่อดื่มภายในสมาคมหรือตามสโมสร

และมีบทกำหนดโทษตามความในมาตรา ๔๐ ทวิ ว่า ผู้ได้รับในอนุญาตขายสุราทำการขายสุราไม่ตรงตามประเภทใบอนุญาตที่เจ้าพนักงานออกให้ตามมาตรา ๑๙ หรือผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราซื้อจากผู้ไม่มีสิทธิ์ขายได้โดยชอบด้วยกฎหมาย มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

พระราชบัญญัติฉบับพ.ศ.๒๔๙๓ นี้มีขอบข่ายเพื่อต้องการควบคุมหรือการจัดระบบการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับสุราให้เป็นมาตรฐานสากล หรือเป็นระบบทั้งการผลิต การนำเข้า ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าเพื่อจำหน่ายนั้น มีกำลังความสามารถเพียงแค่ไหน และต้องขออนุญาตตามปริมาณนั้น และดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมายภาษีสุรา เพื่อต้องจ่ายเข้ารัฐ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการนำรายได้ไปพัฒนาประเทศ ซึ่งดำเนินการจัดเก็บภาษาด้วยสรรพสามิต

๒) พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๗

มาตรา ๖ แห่งพระราชสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ บัญญัติไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดนำสุราเกินกว่าหนึ่งลิตรเข้าขายในราชอาณาจักร เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต ฯลฯ มาตรา ๘ บัญญัติว่า “ผู้ได้รับใบอนุญาตนำสุราเข้ามาในราชอาณาจักรจะต้องเสียภาษี โดยปิดแสตมป์สุรา ฯลฯ” ซึ่งความในมาตรา ๘ นี้ เมื่อพิจารณาแล้ว น่าจะตีความได้ว่า ผู้ที่จะต้องเสียภาษีสุราที่นำเข้ามาเข้ามาก็คือ “ได้รับอนุญาต” (นำเข้าเกินกว่าหนึ่งลิตร) ก็ไม่ต้องเสียภาษี ซึ่งเมื่อตีความได้เช่นนี้แล้ว ก็นับว่ายังไม่ถูกต้องกับเจตนารมณ์และความมุ่งหมายเกี่ยวกับการควบคุมในทางภาษีสุรา เพราะทางการมีความมุ่งหมายจะให้สุราทุกขวดนำเข้ามาในราชอาณาจักร หรือทำขึ้นภายในเพื่อจำหน่ายก็ตาม มีแสตมป์สุราปิดอยู่เพื่อเป็นเครื่องหมายว่าได้ผ่านการเสียภาษี หรือได้รับอนุญาตของเจ้าพนักงานมาแล้ว แต่ที่ใช้คำว่า “ไม่เกินหนึ่งลิตร” ในมาตรา ๖ นั้น เป็นการยกเว้นสำหรับผู้ที่นำติดตัวเข้ามาเพียงจำนวนเพียงเล็กน้อย ให้ได้รับความสะดวกไม่ต้องยื่นคำร้องเพื่อขอรับใบอนุญาตนำเข้าเท่านั้น มิได้มุ่งหมายจะยกเว้นภาษีให้ เพราะถ้ายกเว้นภาษีแล้ว ก็จะมีสุราที่ไม่ต้องปิดแสตมป์อยู่ในความครอบครองของบุคคลต่างๆได้โดยไม่ผิดกฎหมาย

๓) พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๔๐

เพื่อกำหนดเงื่อนไขและวิธีการว่าด้วยกรรมวิธีเกี่ยวกับการทำสุรา การใช้วัตถุดิบ ระยะเวลาและวิธีเก็บ ราชนิดของสุราและแรงแอลกอฮอร์ จำนวนสุราที่ให้ทำและขายให้ผู้ได้รับ

ใบอนุญาตทำสุรา ปฏิบัติและลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติด้วยกำหนดการผ่อนผันสำหรับผู้ที่นำสุราเกินกว่าหนึ่งลิตรเข้ามาในพระราชอาณาจักรเพื่อเป็นตัวอย่างสินค้าหรือมิใช่ เพื่อการค้า แก้ไขอัตราภาษีสุรากลั่นแห่งแอลกอฮอร์บริสุทธิ์ ลดหย่อนหรืองดเว้น ไม่เรียกเก็บภาษีสุรา สำหรับแอลกอฮอร์ที่นำไปใช้ในการอุตสาหกรรม ตลอดจนกำหนดความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว ให้อธิบดีกรมสรรพสามิตซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมสรรพสามิต มีอำนาจเปรียบเทียบได้

๔) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๓ พ.ศ. ๒๕๑๕[๓๑]

ข้อ ๒ ห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตขายสุราประเภทที่ ๓ ถึงงเวลาที่ ๖ ตามความในกฎหมายที่ว่าด้วยสุราหรือบุคคลใดที่กระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาต ขายสุราดังกล่าว จำหน่ายถึงลา ๒๔.๐๐ น.เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมตำรวจสำหรับนครหลวงกรุงเทพธนบุรี หรือผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับจังหวัดอื่น ห้ามมิให้ดื่มสุราชนิดใดๆ ณ สถานที่ขายสุราในกำหนดเวลาห้ามจำหน่ายสุรา เว้นแต่สถานที่ขายสุรานั้นได้รับอนุญาตให้จำหน่ายได้ตามวรรคหนึ่ง การจำหน่ายสุราและการดื่มสุราในสถานที่บริการตามกฎหมาย ว่าด้วยถานบริการ ซึ่งกฎหมายอนุญาตให้เปิดทำได้เกินเวลา ๒๔.๐๐ น. ให้กระทำนอกเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองได้เฉพาะหลังจากเวลา ๒๔.๐๐ น. จนถึงเวลาปิดการทำการหลักเกณฑ์ เงื่อนไข หรือวิธีการเกี่ยวกับการขออนุญาต การอนุญาต การออกใบอนุญาต การแสดงใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การจำหน่ายสุราของผู้ได้รับใบอนุญาต และค่าธรรมเนียมการออกและการต่ออายุใบอนุญาต ให้เป็นไปตามกำหนดในกฎกระทรวง

ข้อ ๓ เมื่อปรากฏว่า ผู้ได้รับการอนุญาตตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ (๑) ดำเนินการขัดต่อความสงเรียบร้อยหรือศีลธรรม หรือ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น (๒) ยอมให้ผู้มีอาการเมาสุราจนประพฤติวุ่นวาย หรือครองสติไม่ได้เข้าไปหรืออยู่ในสถานที่ขายสุราในเวลาเปิดทำการ (๓) จำหน่ายสุราให้แก่ลูกค้าที่มีอาการเมาสุราจนประพฤติวุ่นวาย หรือครองสติไม่ได้แล้ว (๔) จำหน่ายสุรานอกเวลาที่กำหนดในใบอนุญาต (๕) ฝ่าฝืนกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในประกาศของคณะฉบับนี้ ให้ผู้มีอำนาจ ออกใบอนุญาตตามประกาศของคณะปฏิบัติฉบับนี้ มีอำนาจสั่งพักใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาตได้ การสั่งพักใบอนุญาตให้สั่งพักใช้ได้ไม่เกินครั้งละสามสิบวัน

ข้อ ๔ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ ๒ วรรคหนึ่ง หรือจำหน่ายสุราในเวลาห้ามจำหน่ายระหว่างถูกพักใช้ใบอนุญาตตามข้อ ๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อ ๕ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อที่ ๒ วรรคสองหรือกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ต้องระวางโทษไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

๕) ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับ ๓๒๗ พ.ศ. ๒๕๑๕[๓๒]

---

[๓๑]ราชกิจจานุเบกษา ที่ รก. ๒๕๑๕/๑๗๔/๑๐ พ./๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๕.

[๓๒]**ราชกิจจานุเบกษาที่** รก. ๒๕๑๕/๑๙๐/๑๓๓ พ.๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕.

ข้อ ๒ ให้ผู้มีหน้าที่เก็บภาษีสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุราและภาษีเครื่องดื่มตามกฎหมายว่าด้วยภาษีไวเครื่องดื่ม เสียภาษีสุราและภาษีเครื่องดื่มเพิ่มขึ้นร้อยละสิบของประเภทนั้นๆ ภาษีสุราและภาษีเครื่องดื่ม ที่เสียเพิ่มขึ้นตามความในวรรคหนึ่ง เศษของหนึ่งสตางค์ให้ปัดทิ้ง

ข้อ ๓ ให้เจ้าหน้าที่ ซึ่งมีหน้าที่ในการเก็บภาษีสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา และภาษีเครื่องดื่มตามกฎหมายว่าด้วยภาษีเครื่องดื่ม ส่งมอบเงินภาษาร้อยละสิบตามข้อ ๒ ให้แก่กระทรวงมหาดไทย โดยหักค่าใช้จ่ายไว้ร้อยละห้าของเงินที่เก็บได้

ข้อ ๔ ให้กระทรวงมหาดไทย จัดกรรเงินที่ได้จากข้อ ๓ ให้แก่ราชการส่วนทุกแห่งตามหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดในกฎกระทรวง และให้มีอำนาจวางระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการปฏิบัติการ เพื่อให้ราชการส่วนท้องถิ่น ได้รับเงินรายได้จากค่าภาษี สุราและภาษีเครื่องดื่ม

๖) พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๖ บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ พ.ศ. ๒๔๙๓ ก่อนแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ และอัตราภาษีสุราที่กำหนดโดยกฎกระทรวงว่าด้วยการลดหย่อนหรือกาภารเรียกเก็บภาษีสุราที่ออกตามความในพระราชบัญญัติดังกล่าวก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้ยังคงใช้บังคับต่อไปสำหรับผู้ซื้อสุราหรือผู้ได้รับอนุญาตทำสุรา ที่มีสัญญาผูกพันกับกรมสรรพสามิตหรือกับกรมโรงงานอุตสาหกรรมอยู่ก่อนวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๕ และในสัญญาดงกล่าว ผู้ซื้อสุราหรือผู้ได้รับอนุญาตทำสุราต้องชำระเงินแก่รัฐบาล เป็นการเหมาจ่าย โดยค่าภาษีสุราและค่าผลประโยชน์ หรือรวมค่าภาษี และค่าธรรมเนียมพิเศษและค่าทดแทนโรงงานสุราเข้าด้วยกัน แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ จนกว่าสัญญาดังกล่าวจะสิ้นสุดลงไม่ว่าด้วยเหตุเลิกสัญญาหรือสิ้นสุดอายุสัญญา

๗) พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ [๓๓]

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือโดยที่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุและอาชญากรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ สมควรกำหนดมาตรการต่างๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสุขภาพของผู้ติดเครื่องแอลกอฮอล์ เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ช่วยสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน โดยให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มและแองกอฮอล์ได้โดยง่าย

กรวิวัฒนาการขอกฎหมายที่ภาครัฐออกมาอันมีส่วนเกี่ยวข้องกับสุรานั้น แรกเริ่มเดิมทีนั้นเน้นความต้องการเพื่อกระตุ้นระบบทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นสำคัญ โดยมุ่งหมายเพื่อการจัดเก็บภาษีให้สมดุลกับรายรับ ที่บริษัทสุราต่างๆดำเนินการทวงเศรษฐกิจ ทั้งการผลิต การนำเข้า การส่งออก จนกระทั่งมีกลุ่มองค์กรภาคประชาชนบางกลุ่มออกมากระตุ้นให้ภาครัฐเปรียบเทียบให้เห็นถึงความสำคัญระหว่างรายได้กับภาษีสุรากับผลกระทบ ต่อสุขภาพของผู้บริโภค อย่างไหนมากน้อยกว่า

---

[๓๓]ราชกิจจานุเบกษา ที่ รก. ๒๕๕๐/๑๒๔/๑๐๑ก/ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๐.

กัน ทำให้ภาครัฐมองเห็นความสำคัญของบุคลากรของประทศ จึงได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับ พ.ศ. ๒๕๕๑ ขึ้น เพื่อต้องการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อันจะก่อให้เกิดผลกระทบทั้งด้าน ปัญหาสุขภาพ ครอบครัว อุบัติเหตุ และอาชญากรรมต่างๆ รวมทั้งการก่อปัญหาให้เศรษฐกิจ โดยรวมของประเทศ อันเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนกฎบัญญัติของกระทรวงสาธารณสุข ในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนให้มีคุณภาพ และยังมีการกำหนดสถานที่ต้องห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือสุรา ดังความในมาตรา ๓๑ เช่น วัด สถานที่บริการสาธารณสุขของรัฐ สถานที่ราชการ สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง สวนสาธารณสุขทางราชการและสถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของกรรมการ ซึ่งมีบทลงโทษตามความในมาตรา ๔๒ ว่า ผู้ใดฝ่าฝืน มาตรา ๓๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ[๓๔]

จะเห็นได้ว่า ปัญหาของสุราเป็นปัญหาใหญ่ที่มีผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ หากมองทางด้านธุรกิจจะเห็นถึงรายได้มหาศาล แต่ถ้าหากมองทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม และผลกระทบในอนาคต จะเห็นได้ว่า สุราเป็นปัญหาร้ายแรงมากกว่าที่คิด เช่น สุราขาวขวดหนึ่ง ราคาต้นทุน ๔๐-๖๐ บาท ต่ออนาคตต้องเสียค่ารักษาพยาบาล หากเกิดอุบัติเหตุต้องรักษาอวัยวะทุกส่วนให้คงอยู่ในสภาพที่พอจะใช้งานได้และคอยรักษาโรคภัยที่ต้องติดตัวไปจนวันตายอันเกิดจากปัญหาขงสุราน้อยนิด แต่ก่อให้เกิดโทษมหันต์ และยังส่งผลกระทบปัญหาภายในครอบครัวและการเข้าสังคมด้วย เมื่อภาครัฐมองเห็นปัญหาดังกล่าว จึงพยายามที่จะระงับยับยั้งแรงเสียดทานจากสุราด้วยการออกเป็นกฎหมายในระดับต่างๆโดยมีการเก็บภาษีสูงขึ้นทุกปี แต่ก็มิอาจต้านกระแสธุรกิจดังกล่าวได้ นอกจากมีการออกกฎหมายที่มีการลงโทษผู้ผลิตอย่างรุนแรงมากกว่าการออกกฎหมายมาใช้บังคับกับผู้บริโภคเท่านั้น

๒.๓ ผลกระทบของสุรา

๒.๓.๑ โทษของสุรา

๑) โทษเกิดจากสถานการณ์ต่างๆ

สุรา เป็นสาเหตุสำคัญของการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุต่างๆ เช่น อุบัติเหตุจราจรประมาณ ๕๐% ของผู้เสียชีวิตทั้งหมด อุบัติเหตุในโรงงานอุตสาหกรรม ประมาณ ๔๐% ของผู้เสียชีวิตทั้งหมด อุบัติเหตุจมน้ำประมาณ ๓๘% ของผู้เสียชีวิตทั้งหมด อุบัติเหตุไฟไหม้ น้ำร้อนลวก ประมาณ ๕๓-๖๔% ของผู้เสียชีวิตทั้งหมด อุบัติเหตุตกจากที่สูง ประมาณ ๑๗-๓๕% ของผู้ผู้เสียชีวิตทั้งหมด สถานการณอุบัติเหตุจราจรในประเทศไทย ในช่วงที่ผ่านมาได้ทวีความรุนแรงมาซึ่งจากสถิติที่ผ่านมาคนไทยเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรเฉลี่ยถึง ๒ คนต่อชั่วโมง และสูญเสียทางเศรษฐกิจสูงถึง ๑๐๖,๓๗ ล้านบาท ซึ่งนับวันมีแนวโน้มสถิติเกี่ยวกับเรื่องนี้สูงขึ้นเรื้อย ๆ ปัญหาอุบัติเหตุจราจรที่กล่าวมาข้างต้นนี้ สาเหตุสำคัญซึ่งมากกว่าร้อยละ ๕๐ เกิดจากพฤติการณ์ขับรถขณะมึนเมาสุราความสัมพันธ์ของ

---

[๓๔]ราชกิจจานุเบกษา ที่ รก. ๒๕๕๑/ ๒๕๕๑.

ระดับแอลกอฮอล์ในเลือดส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุทางจราจรได้ เมื่อเทียบกับแอลกอฮอล์ ในเลือดต่อมิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์คนปกติ โดยมูลนิธิเมาไม่ขับ ได้สรุปผลสำรวจไว้ว่า ผู้บริโภคมีระดับแอลกอฮอล์ในเลือด ๒๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ โอกาสที่จะเกิดอุบัติเหตุเมื่อเทียบกับคนที่ไม่ดื่มสุราเป็น ๓ เท่า มีระดับแอลกอฮอล์ ๑๐๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ โอกาสที่จะเกิดอุบัติเหตุเมื่อเทียบกับคนไม่ดื่มสุราเป็น ๖ เท่า มีระดับแอลกอฮอล์ในเลือด ๑๕๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ โอกาสที่จะเกิดอุบัติเหตุ เมื่อเทียบกับคนไม่ดื่มสุราเป็น ๔๐ เท่า ซึ่งประเทศไทยได้กำหนดมาตรการในการตรวจจับผู้ขับขี่เมาสุราโดยเลือกเอาแอลกอฮอล์ในเลือดที่เกิน ๕๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ เป็นผู้ขับขี่เมาสุรา และมีความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก มาตรา ๔๓ (๒) (ที่แก้ไขแล้ว) ผู้ฝ่าฝืนมีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับ ๒,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ[๓๕]

หากว่าตามกฎหมายแล้วพระราชบัญญัติสุราตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๙๓ จนกระทั่งพระราชบัญญัติสุรา ๒๕๕๑ เน้นไปที่การดำเนินการลงโทษ การหลบเลี่ยงภาษีของผู้ผลิตผู้ขายหรือผู้ซื้อ และมีบทกำหนดโทษกับผู้ดื่มแล้วประพฤติผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุรา เช่น เมาแล้วขับ เมาแล้วก่อเลาะวิวาทสร้างความรำคาญให้แก่ผู้อื่น ซึ่งมีบทกำหนดโทษปรับเป็นส่วนใหญ่ (ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท)[๓๖] มีโทษจำคุกไม่เกินปี ส่วนใหญ่จะเป็นการเปรียบเทียบปรับ ซึ่งนั่นต้องเป็นการกระทำในลักษณะจงใจหรือแกล้งหลบเลี่ยงภาษีอากรสุรา หรือไม่ได้ผนึกคำเตือนให้กับการบรรจุภัณฑ์ ไม่มีโทษร้ายแรงเหมือนเสพยาบ้า ซึ่งห้ามผู้ผลิตเพื่อทำลายทรัพยากรของประเทศ สร้างความมอมเมาให้กับบุคคลให้เกิดความฟั่นเฟือนทางสติ และยังก่อให้เกิดปัญหากับสังคม ตั้งแต่ระดับรากหญ้าจนระทั่งถึงสังคมระดับประเทศชาติอีกทางหนึ่ง แต่รัฐกลับมองเห็นทางแก้ปัญหาคือการกำหนดลงโทษสำหรับผู้ดื่มเป็นส่วนใหญ่ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการจราจรทางบก เป็นต้น

โทษที่บุคคลจะได้รับเพราะการผิดกฎหมายแล้ว ยังมีโทษที่เกิดจากสุขภาพร่างกายอย่างมหาศาล ได้แก่โรคเรื้อรัง เช่น โรคมะเร็งตับ ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ เส้นเลือดในสมองแตก อุบัติเหตุ การบาดเจ็บ ปัญหาสังคมระยะสั้น เช่น อาชญากรรม ความรุนแรง ปัญหาการทำงาน ความรุนแรงในครอบครัว และสังคมในระยะยาวเช่น มีหนี้สิน สูญเสียหน้าที่การงาน ครอบครัวแตกแยก คนจรจัด และคนไร้ที่อยู่เป็นต้น

๒) โทษตามนัยพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงโทษของสุรา เมรัย นั้นก่อให้เกิดโทษต่อตนเองและผู้อื่นหรือสังคม เช่น

---

[๓๕]สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), “แอลกอฮอล์ ทำร้ายตัวเองและสังคม”, ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๙,**หน้า ๕๖**.

[๓๖]มาตรา ๓๘ ผู้ผลิตหรือนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไม่ปฏิบัติมาตรา ๒๖ ต้องวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อ้างในราชกิจจานุเบกษา ที่ รก. ๒๕๕๑/๑๒๕/๓๓ก/ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑.

“ภิกษุทั้งหลาย แม้เราไม่เคยเห็น ไม่เคยได้ยิน ข้อที่ว่า บุคคลเว้นจากเหตุเป็นที่ตั้ง แห่งความประมาทในเพราะเสพของมึนเมา คือ สุรา เมรัย จะถูกพระราชาจับฆ่า จองจำ เนรเทศ หรือลงโทษอย่างอื่นตามควรแก่กรณี เพราะเหตุตั้งใจเว้นจากที่ตั้งแห่งความประมาทในเพราะเหตุการณ์เสพของมึนเมา คือ สุรา เมรัย โดยที่แท้กรรมชั่วของเขาต่างหากที่ชี้ว่าเขาประกอบการเสพของมึนเมา คือ สุรา และเมรัยเนืองๆ จึงฆ่าหญิงบ้าง ชายบ้าง จึงลักขโมยจากบ้านบ้าง จากป่าบ้าง จึงประพฤติผิดประเวณีในภรรยา หรือในบุตรีของผู้อื่น จึงพูดเท็จหักหาญประโยชน์ของผู้อื่น เขาย่อมถูกพระราชา จับ ฆ่า จองจำ หรือลงโทษอย่างอื่น ตามสมควรแก่กรณี เพราะสาเหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทในเพราะเสพของมึนเมา...”[๓๗]

เมื่อปรากฏตามความประมาทในตนแล้ว ย่อมสามารถที่จะกระทำความละเมิดในส่วนอื่นๆได้ง่ายขึ้น เช่นทะเลาะวิวาท เบียดเบียนผู้อื่น เบียดบังลักขโมยทรัพย์ของผู้อื่นประพฤติผิดในกามหรือกล่าวคำเท็จได้ง่ายขึ้น เพราะได้ประมาทเสียแล้ว ด้วยเหตุจากการเสพสิ่งเสพติดเหล่านั้น เป็นเบื้องต้นนั่นเอง จึงส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือสังคม และดังความในสิงคาลกสูตรที่พระพุทธองค์ตรัสถึงโทษของการเสพสุราเมรัยไว้ว่า

“คฤหบดีบุตร โทษ ๖ อย่างต่อไปนี้ ผู้ดื่มน้ำเมา คือสุราเมรัยเป็นประจำ จะได้เห็นทันตา คือ (๑) ความเสื่อมแห่งทรัพย์ อันผู้ดื่มย่อมเห็นเอง (๒) ก่อการทะเลาวิวาท (๓) เป็นบ่อเกิดแห่งโรค (๔) เป็นเหตุให้เสียชื่อเสียง (๕) เป็นเหตุให้ประพฤติมารยาทที่ไม่น่าดู (๖) เป็นเหตุทอนกำลังปัญญา”[๓๘]

โทษของการเสพสุราเมรัยนั้น ย่อมส่งผลถึงการกระทำที่เกิดจากการดื่มสุราเมรัยและของเมาให้เป็นไปในทางที่เป็นทุจริตกรรม ทั้งที่เกิดทางกาวทุจริต วจีทางทุจริต และมโนทุจริต เพราะเมื่อกินดื่ม หรือ เสพมากๆแล้ว ความละความละอายก็ไม่มี ความกลัวก็ไม่มี ความยั้งคิดก็ไม่มี จะทำทุจริตต่างๆ นี้โดยฤทธิ์ขงความมึนเมา อันเป็นกรรมฝ่ายอกุศลที่เป็นบาป เป็นความชั่ว เป็นความไม่ดี ด้วยอำนาจแห่งโลภะ ก็ดี โทสะก็ดี และโมหะก็ดี อันเป็นมูลเหตุที่สำคัญ ที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดต่อตนเองและผู้อื่นตลอด อีกทั้งส่งผลให้ในปัจจุบันชาติ คือ การถูกครหา นินทา ว่ากล่าวติเตียน แม้ในปรโลกเบื้องหน้า ก็ย่อมมีทุคติเป็นที่หวัง การกระทำเพราะการดื่มสุรา เมรัยนี้เป็นเหตุแห่งความเมา ความเมาเป็นสาเหตุแห่งการกระทำอกุศลกรรมบถ และอกุศลกรรมให้เกิดขึ้นนั้น ย่อมทำหน้าที่ให้สำเร็จกรรมกิจเป็นเพราะกรรมที่ทำหน้าที่ให้เกิดในนรกยภูมิ ด้วยอำนาจแห่งการดื่มสุราเมรัย แล้วทำทุจริตกรรม แต่หากมีการกระทำทุจริตกรรม อย่างใดอย่างหนึ่ง ก็ไม่อาจนำสู่นรกภูมิได้ และเพราะการทำทุจริตกรรมให้สำเร็จลงคือ ดื่มสุราแล้วกระตุ้นใจกล้าสามารถกระทำทุจริตกรรมสำเร็จลง ย่อมให้เกิดในนีรยภูมิ หลังตายแล้ว[๓๙]

---

[๓๗] **องฺ.** ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๗๘/๒๓๕.

[๓๘] **ที.ปา.** (ไทย) ๑๑/๑๗๙/๑๙๖.

[๓๙] **ขุ.ธ.อ.** (ไทย) ๑/๑๔.

จะเห็นได้ว่า มีการกล่าวถึงอันตรายหรือโทษของการเสพยาเสพติดหรือสุราเมรัยเป็นจำนวนมาก กล่าวคือ เมื่อดื่มหรือเสพจนเมามายแล้ว ก็ทำให้ผู้ดื่มหรือเสพทำความชั่วได้ ทุกอย่างเพราะขาดสติประมาทในการทั้งปวงนั่นเอง นอกจากนี้ในคัมภีร์ระดับอรรถกถาก็ยังกล่าวถึงโทษของการเสพยาเสพติดหรือสุราเมรัย และมัชชะไว้มาก เช่น เมาสุรา ย่อมไม่รู้อรรถไม่รู้ธรรม ย่อมทำอันตรายแม้แต่มารดาบิดา แม้แก่พระพุทธเจ้าและเหล่าพระอริยสาวกย่อมถูกตำหนิได้ชาตินี้ แม้ตายไปแล้วก็ไปสู่สุคติและเป็นคนวิกลจริตไปทุกชาติ

สรุปได้ว่า โทษของการดื่มสุรานั้นทั้งฝ่ายโลกและฝ่ายธรรม มีนัยเป็นไปในทางเดียวกัน คือ ก่อให้เกิดปัญหาทั้งแก่ตัวบุคคลผู้ดื่มเอง และเกิดผลกระทบต่อสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะสังคมไทยในปัจจุบัน จะเห็นได้อย่างชัดเจน เช่น ปัญหาทางโรคภัยนานาประการอันเกิดจากการดื่มสุรา และผลจากการดื่มสุราและผลกระทบจากการดื่มสุราทำให้ผู้ดื่มแล้วเมามายทำให้ผิดกฎหมายทั้งการก่อการทะเลาะวิวาท การกระทำผิดกฎจราจร การก่อคดีข่มขืน ลักทรัพย์ ปัญหาชีวิตความเป็นอยู่ในครอบครัว และหนักที่สุดคือการก่อคดีทำร้ายผู้อื่น ซึ่งถือว่าเป็นโทษที่สังคมจะต้องช่วยกันเยียวยาทั้งระบบ เพื่อให้สังคมดำเนินไปได้อย่างมั่นคง และมีคุณมาก

๒.๓.๒ ผลกระทบจากปัญหาการดื่มสุราต่อสังคมไทย

คำว่า ผลกระทบ หมายถึงผลที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มสุราทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยงานวิจัยนี้คณะผู้วิจัย ต้องการศึกษาถึงผลกระทบจากการดื่มสุราต่อสังคมไทย ๔ ประเด็น คือ

๒.๓.๒.๑ ผลกระทบต่อสุขภาพชีวิตส่วนบุคคล

สุราทำให้เกิดปัญหาต่างๆ แม้จะดื่มเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้งจนเป็นเหตุให้ติดสุราจนไม่สามารถที่จะหยุดดื่มได้ การดื่มสุราก่อให้เกิดผงกระทบต่อสุขภาพชีวิตส่วนบุคคลหลายลักษณะผู้วิวิจัยจะได้สรุปประเด็นที่สำคัญไว้ดังนี้

๑) ผลกระทบทางด้านร่างกายก่อให้เกิดโรคภัยต่างๆ

การดื่มสุราดองจะมีโทษจากการดื่มแอลกอฮอล์นั่นเอง เหล้าที่ใช้ในการดองยาคือเหล้าขาว เหล้าจีน ซึ่งมีปริมาณแอลกอฮอล์สูง ถ้าดื่มในปริมาณน้อยๆ จะทำให้เจริญอาหาร และช่วยย่อยอาหารได้ดีขึ้น ถ้าดื่มมากเกินไปจะทำให้เกิดความระคายเคืองกระเพาะอาหาร และอาจเกิดกระเพาะอักเสบหรือเป็นแผลในกระเพาะอาหาร นอกจากนี้หญิงหลังลอดจะมีอัตราการเปลี่ยนสภาพแอลกอฮอล์ และขจัดแอลกอฮอล์ได้น้อยมาก เพราะทำงานได้น้อยกว่าปกติ อาจเกิดอันตรายจากระดับแอลกอฮอล์ในเส้นเลือดที่สูงเกินไป และอาจเกิดการเสพติดทั้งร่างกายและจิตใจ อาจเกิดเป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง นอกะอาจากนั้นการใช้เหล้าสมุนไพรนานๆอาจสกัดเอาสารที่ไม่มีประโยชน์หรืออาจเป็นพิษออกมาด้วย ถ้าดื่มมากๆจะกัดกระเพาะอาหาร เป็นแผลนกระเพาะอาหาร ความรู้สึกนึกคิดผิดไป ควบคุมตนเองไม่ได้ ไม่สามารถยับยั้งตนเอง จึงอาจแสดงอาการบางอย่างออกมา เช่น ด้ายทะเลาะวิวาท พูดมาก นอกจากนี้ยังมีอาการหน้าแดง ตัวแดง ความดันโลหิตสูงหัวเต้นแรง ปัสสาวะบ่อย ถ้าดื่มมากขึ้นอีก จะทำให้การรับรส กลิ่น เสียง และสัมผัสลดลง คนที่เสพติดแอลกอฮอล์หรือคน

ที่เป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง ทำลายตับและสมอง สติปัญญาเสื่อม ควบคุมตัวเองไม่ได้ จิตใจผิดปติ กล้ามเนื้ออ่อนเปลี้ยเป็นตระคิว ปลายมือ ปลายเท้าชา กระเพาะอาหารอักเสบเบื่ออาหารร่างกายซูบผอมและอาจเกิดโรคตับแข็งถ้าเสพติดมาก และเมื่อไม่ได้เสพจะมาการกระวนกระวาย อ่อนเพลีย นอนไม่หลับ เหงื่อออกมากคลื่นไส้ อาเจียน หัวใจเต้นเร็ว อารมณ์ฉุนเฉียว อาจมีอาการชักประสาทหลอนเป็นโรคจิตและถ้าดื่มสุราร่วมกับยากดประสาทเช่น ยานอนหลับ ยากล่อมประสาทจะสิรมฤทธิ์กันทำให้มีอันตรายมากขึ้น[๔๐]

ปฏิกิริยาแรกที่เกิดขึ้นทันทีที่ดื่มแอลกอฮอล์แล้ว แอลกอฮอล์เข้าสู่ตับอนไซน์ในตัวคนเรา จะเปลี่ยนแอลกอฮอล์เป็นสารตัวใหม่ ชื่ออะเซ็ดทัลดีไฮด์ (acctaldehyde) แล้วเปลี่ยนต่อเป็นอะซิเทด (Acetate) แล้วเคลื่อนตัวไปยังสมองของต่อมควบคุมระดับเกลือและน้ำตาลในร่างกาย รวมไปถึงอวัยวะต่างๆ อีกมากมายหลายส่วนผลจากการเคลื่อนตัวไปยังส่วนต่างๆ เปลี่ยนเป็นความรู้สึกคล้ายกับถูกบีบหนักๆนี่เองทำให้ร่างกายสำแดงอาการเริ่มตั้งแต่อาการสมองโปร่งโล่งสบายในระยะแรก แล้วค่อยๆเปลี่ยนเป็นความรู้สึกคล้ายกับถูกบีบหนักๆ ร่างกายเริ่มผิดเพี้ยน เคลื่อนไหวโซซัดโซเซ ลิ้นก็ชักจะแข็ง พูดจาอ้อแอ้ หูอ้อ ตาลาย และแดงกล่ำไปด้วยพิษแอลกอฮอล์ บางคนถึงขนาดความจำเสื่อมไปชั่วขณะ ถ้ายังดื่มไปไม่รู้จักหยุดก็จะตามมาติดๆด้วยอาการคลื่นไส้ อาเจียนและเกิดปฏิกิริยาผิดเพี้ยนอื่นๆตามมาอีกนับไม่ถ้วน ปฏิกิริยาต่อมาเป็นกระบวนการต่อเนื่องมาจากปฏิกิริยาแรก ทำให้สมองเกิดการเปลี่ยนแปลง ปกติเซลล์สมองจะมีกลไกป้องกันตัวเอง โดยการเปลี่ยนแปลงผนังเซลล์ให้หนามากพอที่จะไม่ให้สิ่งแปลกปลอมเข้ามาทำลาย ดังนั้นเมื่อแอลก อฮอล์เดินทางมาสู่สมองเซลล์จะเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จนเกิดผลของอาการเมาค้างตามมาในที่สุด และปฏิกิริยาครั้งสุดท้ายเป็นกระบวนการแห้งเหือดของน้ำหรือของเหลวในร่างกายเหล่านี้ยังหลงเหลืออยู่ในปริมาณขั้นต่ำสุด แมกนิเซียมโปแตดเซียม รวมไปถึงวิตามินต่างๆ อีกหลายชนิด เช่น วิตามินบี ๑ วิตามินบี ๖ วิตามินซี เป็นต้น

ผลจากการดื่มสุราทำให้หัวใจเต้นแรง ทำให้เป็นโรคความดันสูง อาจทำให้หัวใจเต้นผิดจังหวะ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้หัวใจวาย มีผลโดยตรงต่อกล้ามเนื้อหัวใจ ทำให้มีฝ่อ กล้ามเนื้อทำงานไม่ได้ หัวใจมีสิทธิ์จะวายตายได้ แต่เมื่อดื่มแต่น้อย ก็อาจจะมีผลดีต่อหัวใจได้บ้างในระยะ ๑๐ ปีนี้ มีรายงานจากแพทย์สรุปไว้ว่า ดื่มสุราแต่น้อยบำรุงหัวใจได้จริง เพราะสามารถป้องกันไม่ให้ไขมันอุดตัน เส้นเลือดที่เลี้ยงกล้ามเนื้อหัวใจ โอกาสที่เส้นเลือดจะอุดตันจึงมีได้น้อย เมื่อเส้นเลือดไม่อุดตันโรคที่ทำให้หัวใจวายตายเพราะเหตุนี้ย่อมน้อยลงไป โรคนี้ชาวบ้านเรียกว่าโรคลมปัจจุบันทันด่วน แต่ก็ต้องรักษาตัว และทำสภาพให้ถูกต้องจึงจะได้ผล คือต้องมีอารมณ์รื่นเริง จิตใจเยือกเย็น ไม่หุนหันพลันแล่น ไม่โกรธง่าย หมั่นออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ จะอ้วนลงพุงไม่ได้ ถ้ามีสภาพทางกายและจิตใจอย่างนี้ ถึงจะดื่มแต่น้อย ก็ไม่ได้ช่วยบำรุงหัวใจแต่อย่างใด

---

[๔๐]พระครูสุมณฑ์ธรรมธาดา(สายัน บวบขม), **ศึกษาปัญหาและทางออกของการดื่มสุราที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย**, หน้า ๖๑-๖๒.

แต่ในขณะนี้ การใช้ชีวิตของประชาชนชาวไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในวัยแรงงาน อายุ ๒๐-๒๖ ปี น่าเป็นห่วงมาก ร้อยละ ๘๐ ขาดการออกกำลังกายอย่างเพียงพอ คืออย่างน้อย สัปดาห์ละ ๓ วันๆละ ๓๐ นาทีทำให้มีน้ำหนักเกินพิกัด โดยพบผู้ชายอ้วนร้อยละ ๒๐.๙ ส่วนผู้หญิง พบร้อยละ ๓๗.๑ ต้นเหตุทำให้อ้วนเกี่ยวกับอาหารกากิน โดยเฉพาะการดื่มเครื่องดื่มโดยเฉพาะไม่ว่า จะเป็นเบียร์หรือเหล้า ผลการวิจัยในต่างประเทศพบว่า เหล้า เบียร์ เป็นเครื่องดื่มที่ให้พลังงานสูงพอๆ กับกินอาหารมื้อใหญ่ เป็นสาเหตุทำให้อ้วน ที่คนส่วนใหญ่คิดไม่ถึง โดยผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ จะไทให้มีไขมันในเลือดสูงขึ้นและเสี่ยงต่อหัวใจวาย โดยเฉพาะคนที่ดื่มบัวและเหล้าทุกวัน จะมี พลังงานส่วนเกินจากเครื่องดื่มเหล่านี้สะสมในร่างกายวันละ ๐-๒๐๐ กิโลแคลอรี่ เหมือนกินไขมัน ๑-๔ ช้อนชา ทำให้มีน้ำหนักเพิ่มขึ้น อาจเตือนละ ๑ กิโลกรัม หรือมีไขมันในเส้นเลือดสูง ถึงแม้ไม่อ้วนก็ได้ ทั้งนี้พบว่า เบียร์ ๑ กระป๋อง ขนาด ๑๒๐ ออนซ์ จะให้พลังงาน ๑๑๕ แคลอรี่ เทียบเท่ากับกินข้าว สวย ๑ ทัพพีครึ่ง การกินอาหารทั่วไป เช่น ข้าว เส้นก๋วยเตี๋ยว กับเนื้อสัตว์ต่างๆ น้ำหนักทุก ๑ กรัม ร่างกายจะได้พลังงาน ๔ กิโลแคลอรี่ ขณะที่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นตัวการขัดขวางการเผาผลาญ พลังงานของร่างกาย ไม่ให้เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์[๔๑] ฉะนั้นหากเลิกดื่มเครื่องดื่มเครื่องดื่มประเภทนี้จะ เป็นผลดีต่อสุขภาพการดูแลสุขภาพ ไม่ให้น้ำหนักตัวมาก หรือไม่ให้อ้วน จะต้องฝึกออกกำลังกายให้ ติดเป็นนิสัย ถึงขั้นที่ว่า หากวันไหนไม่ได้ออกกำลังกาย เหมือชีวิตจะขาดอะไรไปสักอย่างหนึ่ง และ ต้องการปรับพฤติกรรมการกิน โดยลดอาหารประเภทหวานหรือมีไขมันมาก เพิ่มการกินผักและผลไม้ สด หากกินทุกมื้อได้ยิ่งดี เพราะนอกจะได้พลังงานต่ำแล้ว ยังทำให้อิ่มเร็วเนื่องจากมีกากใยมาก

ผลกระทบที่เกิดทางด้านร่างกายอันเกิดจากการดื่มสุรานั้น ทำให้เกิดโรคนานาประการ ซึ่งไม่ ก่อให้ผลดีต่อร่างกายของบุคคลที่ดื่มสุรานั้น ความทุรพลภาพทางด้านร่างกาย อันเป็นผลมาจากการ ดื่มสุรา ที่จะต้องคอยเยี่ยวยาให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ โดยเฉพาะโรคร้ายที่สำคัญคือ โร คมะเร็งอัน เกิดจากพิษสุราและโรคร้ายนานาชนิดถึง ๔๐ อย่าง และยังส่งผลแก่ผู้ดื่มสุราป่วยทั้งร่างกายและจิตใจ ด้วย

๒) ผลกระทบทางด้านอารมณ์

สุราหรือน้ำเมานั้นเมื่อดื่มเข้าไปแล้ว สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงคนดีให้เป็นคนเลวได้ในพริบตาเดียว อย่างที่พูดกันว่า น้ำสุรานั้นเป็นน้ำเปลี่ยนนิสัย ปริมาณแอลกอฮอล์ในกระแสเลือด ของผู้ ดื่มอยู่ในระดับ ๐.๕ จะมีผลต่ออารมณ์ คือทำให้อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย หงุดหงิด ฟุ้งซ่าน ขาดสติ ขาดสมาธิ ฉุนเฉียว ก้าวร้าว ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ ส่งผลต่อความคิด และการตัดสินใจ ขาดสติจำอะไร ไม่ได้[๑๗] ก่อให้เกิดภาวะวิตกกังวล และภาวะซึมเศร้าสูง มีความรู้สึกเป็นสุขต่ำ มีความเครียด ไม่สบาย ใจ ระดับปาลางถึงระดับรุนแรง ก้าวร้าง ปัญหาอุบัติเหตุ ปัญหาการงาน ปัญหาการเงิน และปัญหา ครอบครัว และยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพจิตที่รุนแรงถึงกับการเสียสติเลยก็มี ดัง งานวิจัยที่ว่า ผู้ป่วยพิษสุราเรื้อรังในโรงพยาบาลสมเด็จเจ้าพระยามีสุขภาพจิตอยู่ในระดับสุขภาพจิตไม่

[๔๑]เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๖.

ดีถึงร้อยละ ๖๕ มีปัญหาสุขภาพจิตเล็กน้อย ร้อยละ ๓๓.๐๐ และมีสุขภาพดีร้อยละ ๒.๐๐ เท่านั้น[๑๘ ๔๒]

การดื่มสุราของคนไทยจะมีสาเหตุมาจากอะไรก็ตาม ทำให้ความกดดันที่มีอยู่ในภายในเผยออกมา บางคนอาจหาทางระบายอารมณ์กับสิ่งแวดล้อม บางคนก็ระบายอารมณ์กับผู้อ่อนด้อยกว่าที่ถือว่าอยู่ในอาณัติของตน เช่น ภรรยาและลูก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมต่อมา จะเห็นได้ว่าประชาชนที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลทางสุขภาพจิต เช่น โรงพยาบาลศรีธัญญา โรงพยาบาลสมเด็จเจ้าพระยา โรงพยาบาลศรีมหาโพธิ์ หรือโรงพยาบาลจิตเวทต่างๆ หนึ่งในจำนวนผู้ป่วยนั้นมีสุราเป็นต้นเหตุ โดยเฉพาะโรงพยาบาลศรีธัญญา พบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นชนระดับรากหญ้า รายได้เฉลี่ยประมาณ ๘,๐๐๖ บาทต่อเดือน โดยมีอาชีพรับจ้างที่ต้องใช้แรงงานมีที่อยู่อาศัยในเขตเมือง อายุเริ่มดื่มและเริ่มป่วยเฉลี่ย ๒๒ ปีและ ๓๔ ปีมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาน้อย ส่วนใหญ่แต่งงานแล้วและอยู่ในครอบครัวเดี่ยว มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ยประมาณ ๔-๕ คน[๑๙๔๓] ซึ่งบางกรณีดื่มสุราทำให้เกิดความเครียดกับผู้ที่ดื่มถึงระดับพยายามที่จะฆ่าตัวตาย หรือคิดจะฆ่าผู้อื่น เพราะสภาพจิตหลอนนั่นเป็นผลมาจากการหาทางออกปัญหาต่างๆของชนชั้นกรรมาชีพในสังคมไทย ที่ต้องการหาทางระบายอารมณ์ออกไปด้วยการดื่มสุรา แต่หารู้ไม่ว่าสุรานั้น จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดภาวะผิดปกติทางจิต ซึ่งเป็นวิธีการจัดการกับปัญหาสุขภาพจิต ในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดปัญหาอย่างอื่นตามมาในภายหลัง ที่จัดได้ว่าเป็นการแก้ปัญหาแบบอัตโนมัติซึ่งเป็นวิธีที่ไม่ถูกต้อง

ดังนั้นประเด็นเรื่องสุขภาพจิตถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญ เพราะเป็นปัญหาที่กระทบทางจิตใจของผู้บริโภคสุรา อันอาจเป็นเหตุให้เกิดความรุนแรงต่อตนและสังคมได้ โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้บริโภคสุราจนคุมสติไม่อยู่ แล้วระบายอารมณ์ที่ตนเก็บกดไว้ ภายในให้ระเบิดปะทุออกมาเป็นชนวนก่อความไม่สงบในครอบครัว โดยเฉพาะการทำร้ายทุบตีต่อคู่ครองและลูกๆ บางคนอาจทำร้ายบุพพการีคือพ่อแม่ได้ เพราะขาดสติที่คอยยับยั้งความคิดนั้นๆ

๓) ผลกระทบทางด้านบุคคลกับสังคม

คำว่าบุคคลกับสังคมในที่นี้หมายถึง ตัวบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ดื่มสุราได้สร้างปัญหาให้เกิดขึ้นกับสังคมไทย สุรานั้นได้ก่อให้ผลกระทบระหว่างผู้ดื่มสุรากับสังคมมากมายหลายอย่าง สังคมทั่วไปเริ่มรู้สึกว่าไม่มีความปลอดภัยทั้งร่างกายและทรัพย์สินของตนเอง[๔๔] โดยเฉพาะในสังคมเมือง ที่ออกไปทำงานในโรงงานและมีบ้าน หรือห้องเช่าอยู่ในซอยลึก เวลากลับบ้านดึกๆ ต้องเดินทางผ่านกลุ่มนักดื่มสุราที่กำลังจับกลุ่มดื่มกันอยู่ ทำให้เกิดความระแวงกลัว จะเกิดเหตุการณ์ดังจะเห็นได้จากภาพเหตุการณ์คนเมาสุราข่มขืนแล้วฆ่าชิงทรัพย์ หรือคนเมาคอยจี้ชิงทรัพย์ของเจ้าทุกข์ ซึ่งเป็นคดีที่

---

[๔๒] เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๗.

[๔๓] **องฺ.อฏฺฐก.**(บาลี). ๒๓/๑๔๔/๒๙๒

[๔๔] จักรกฤษณ์ ฤกษ์ดี, “ผลกระทบทางสุภาพของประชาชนจากอุตสาหกรรมผลิตเบียร์ในด้านแม่ลาด หมู่๒ ตำบลแม่ลาด อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร**”, งานวิจัย**:มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖), หน้า บทคัดย่อ

เห็นกันอยู่ทั่วไป บางครั้งสุรานั้นได้เพิ่มพลังความคึกคะนองให้แก่วัยรุ่น เมื่อวัยรุ่นได้ดื่มสุราเข้าไปแล้วมักจะมั่วสุม มีการเที่ยวเตร่ ขับรถจักรยานยนต์ออกไปเที่ยวยามค่ำคืน สร้างความรำคาญให้แก่คนทั่วไป และเป็นสาเหตุของอุบัติเหตุตามท้องถนน บางครั้งก่อคดีขับรถชนคนอื่นถึงขั้นเสียชีวิตก็มี และมีเหตุการัดแงะลักขโมยมากขึ้น ความไม่ปลอดภัยย่อมเกิดแก่บุคคลที่อยู่ในสังคมนั้นๆที่ไม่ต้องการ

อีกประการหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อสังคม คือผลการดื่มสุราของผู้ดื่มสุรานั้น เมื่อเกิดภัยต่างๆขึ้น มักจะผลักภาระให้กับสังคม ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าพลเมืองที่ดี หรือขาดน้าที่ประชากรที่ควรทำต่อประเทศ หรือขาดหน้าที่ลูกบ้านที่พึงใส่ใจกับชุมชนของตนเอง อย่างเช่น เมื่อชุมชนมีกิจกรรมที่ต้องการความร่วมมือ ร่วมใจสร้างประโยชน์ให้เกิดแก่ชุมชน ก็หวังพึ่งอาศัยไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นการอาศัยด้านเรี่ยวแรงกำลังกาย หรือการสนับสนุนทางด้านแรงสติปัญญา หรือในด้านแรงใจ เพราะสุรานั้นได้บั่นทอนกำลังเหล่านั้นi

๔) ผลกระทบทางด้านสติปัญญา

อานุภาพของแอลกอฮอล์ สามารถแล่นถึงสมองได้ ภายในเวลา ๖ นาที ดร. อามิน บิลเลอร์ หัวหน้านักวิจัยมหาวิทยาลัย.ไฮเดลเบร์ก ทำการศึกษาจากอาสาสมัครชาย ๘ คน หญิง ๗ คน พบว่า หลังจากดื่มเบียร์ ๓ แก้ว หรือเหล้าไวน์ ๒ แก้ว ทำให้ปริมาณแอลกอฮอล์ ในเลือดเพิ่มขึ้น ๐.๕ เป็น ๐.๖ จะส่งผลให้เซลล์สมองคนเปลี่ยนแปลงไป แสดงว่าสมองมีปฏิกิริยาไวกับเหล้ามาก และแสดงว่าพิษของแอลกอฮอล์ก็ออกฤทธิ์เร็วเช่นกัน และคนยังพบว่า ความเข้มของสารอย่างครีตินซึ่งมีส่วนปกป้องเซลล์ได้ลดลง ขณะที่ความเข้มของแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น เมื่อศึกษาพบว่า ความผิดปกติของสมองในผู้ดื่มสุราขนาดสัณฐานประมาณ ได้กลับฟื้นคืนปกติได้ แต่ความสามารของสมองที่กลับฟื้นคืนจากพิษแอลกอฮอล์ จะลดน้อยหรืออาจจะสิ้นลงหากดื่มในปริมาณที่เพิ่มขึ้น

สุรานั้นจัดได้ว่า เป็นตัวการที่บั่นทอนสติปัญญาของคนถดถอย ทำให้เลอะเลือน ไม่ก่อให้เกิดความกระฉับกระเฉง ทางสมองอย่างที่ใครคาดหมายไว้ เพราะสุรานั้นส่งผลให้ประสาทส่วนรับรู้ ตัวสั่งงานช้าลง หรือหยุดทำงานในที่สุด

สรุปได้ว่าสุรานั้นเป็นเห ให้เกิดผลกระทบด้านสุขภาพชีวิต ส่วนบุคคลของผู้ดื่มสุรา แม้เพียงน้อยนิดก็ตาม เพราะการเริมต้นทุกอย่างย่อมมาจากย่อมมาจากครั้งเสมอ และเมื่อมีครั้งแรกก็ยังให้เกิดขึ้นแก่คนดีทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นโรคภัยสารพัดอย่าง มีความทุกข์ทรมานเป็นเครื่องการันตี แล้วยังทำให้ผู้ดื่มสุรานั้นมีจิตใจโหดร้ายทารุณเพื่อพิษของสุรานั้นด้วย

๒.๓.๒.๒ ผลกระทบด้านสุขภาพจิตและชีวิตและบุคคลในครอบครัว

คำว่า ผลกระทบด้านสุขภาพจิตและชีวิตของบุคคลในครอบครัว หมายถึงคุณภาพชีวิตของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ดื่มสุราทั้งคู่ครอง บุตร และญาติมิตร ที่ได้รับผลกระทบจากผลการกระทำของบุคคลผู้ดื่มสุราทั้งด้านจิตใจและร่างกาย โดยเฉพาะการก่อความรุนแรงในครอบครัวในครอบครัว เช่น ใช้กำลังทำร้ายทุบตีภรรยา ทำร้ายจิตใจ เช่น การนอกใจภรรยา ด่าทอ ดูถูกเหยียดหยาม ทำให้อับอาย เศร้าเสียใจ มึนตึงไม่ พูดด้วย ตลอดจนการปิดกั้นโอกาสทางสังคม ไม่ให้ติดต่อกับเพื่อน ญาติ

พี่น้อง หรือสังคมภายนอก รวมถึงการไม่รับผิดชอบครอบครัว ควบคุมทางการเงินเพื่อให้พึ่งทางเศรษฐกิจจากฝ่ายหนึ่ง มีการล่วงละเมิดทางเพศแบบตางๆ เช่น การข่มขืน บังคับใจภรรยาให้มีเพศสัมพันธ์แบบวิตถารและการขาลูกสาวเป็นต้น

ความรุนแรงในครอบครัว เป็นพฤติกรรม เป็นเรื่องสลับซับซ้อนหลายรูปแบบ ต่างมุมมองต่างเหตุต่างปัจจัย ตั้งแต่ปัจจัยส่วนตัว ปัจจัยครอบครัว ปัจจัยระดับชุมชน และปัจจัยระดับสังคม รวมทั้งความเชื่อ จารีตประเพณี และวัฒนธรรม ล้วนเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ความรุนแรงยังคงดำเนินต่อไป โดยเฉพาะบทบาทและสถานภาพของผู้หญิงและผู้ชายซึ่งในประเด็นดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้แยกเป็นประเด็นศึกษา ๓ กลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มสุราคือ

๑) ผลกระทบต่อคู่ครอง

ครอบครัวไม่เป็นเพียงหน่วยสังคมหน่วยแรก ที่มีอิทธิพลต่อการเป็นคนดื่ม หรือไม่ดื่มสุรา แต่ครอบครัวยังเป็นหน่วยสังคม ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจากการดื่มสุราของคนในครอบครัว เช่น ในกรณีที่สามีภรรยาทะเลาวิวาทจนเกิดอาการบาดเจ็บทางร่างกายและจิตใจ สมาชิกในครอบครัวต้องรับภาระไว้ทั้งหมด โดยคนนอกไม่สามารถเข้าไปเกี่ยวข้องได้ ผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด คือผู้หญิงที่เป็นคู่ชีวิต รองลงมาได้แก่เด็ก ซึ่งเมื่อเจริญเติบไปในวันข้างหน้าจะเกิดความเคยชินกับพฤติกรรมชนิดนี้ และดูดซับความรุนแรงเข้าไว้ ในบุคลิกภาพของตนเอง บางครั้งความที่ดื่มสุราแล้วเมากลายเป็นคนใจร้อนวู่วาม ทำอะไรโดยไม่ยั้งคิด ทำให้ภรรยารู้สึกเสียใจร้องให้หรือมีอารมณ์ซึมเศร้า ความสุขในครอบครัวลดลง มีการทะเลาเบาะแว้งและส่งผลให้ภรรยาเกิดความเครียดได้มาก[๒๐๔๕]

ผลกระทบที่เกิดจากใช้ความรุนแรงเป็นผลกระทบจากการกระทำที่รุนแรงที่สุด อันเนื่องมาจากการทะเลาะวิวาทและจบลงด้วยการฆาตกรรมเพราะความหึงหวง ด้วยฤทธิ์สุรา หรืออาจบาดเจ็บหรือพิการจากทารุณกรรมด้วยกรรมวิธีต่างๆ ด้วยอาวุธทางด้านร่างกาย หรือทางจิตใจ หรือไม่ก็ตั้งครรภ์ในขณะที่ยังไม่พร้อมจะมีครอบครัวได้อย่างสมบูรณ์แบบ ภรรยาต้องถูกให้ไปทำแท้ง เป็นการข่มเหงน้ำใจสตรีที่อดทนด้วยความขมขื่น หรือบางกรณีก็พลอยรับโรคติดต่อร้ายแรงจากเพศสัมพันธ์ ที่สามีนำมาจากการใช้บริการจากหญิงบริการหรือหญิงที่ติดโรคร้ายแรงอยู่แล้ว นั่นเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สตรีเกิดความเครียดและก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านจิตใจต่อมา

ผลกระทบทางด้านจิตใจ เช่น ฆ่าตัวตาย ผู้หญิงที่ถูกทำร้ายในลักษณะต่างๆ ได้รับความกดดัน มีความเครียดกังวล บางครั้งก็แสดงอาการโดยไม่มีสาเหตุ เช่น ปวดศีรษะ นอนไม่หลับ หรืออาจมีการซึมเศร้า โดยเฉพาะในผู้หญิงที่ถูกข่มขืน กระทำชำเราและกรทำทารุณกรรมทางเพศจากสามีจะมีความกดดันทางร่างกายและอารมณ์เป็ฯอย่างมาก อาจนำไปสู่การฆ่าตนตาย และก่อให้เกิดปัญหาทางสุขภาพ จิตขั้นรุนแรง เมื่อผู้หญิงถูกทารุณแรง แม้จะไม่ร่องรอยบาดแผล หรือร่องรอยที่เกิดขึ้นตามร่างกาย ในกรณีที่ไม่รุนแรงจะเลือนหายไป แต่บาดแผลภายในจิตใจนั้น ถือว่าไม่อาจเรือนหายไป

---

[๔๕]พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต), **พุทธศาสนากับสังคมไทย,** พิมพ์ครั้งที่๒, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๓๒), หน้า ๘๗.

ได้อย่างง่ายดาย และอาจอยู่ในส่วยลึกของจิตใจ ผลกระทบนี้ส่งผลต่อบุคลิกภาพของถูกระทำที่ต้องการเยี่ยวยา บางรายอาจมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ หรือการทำหน้าที่การงาน

๒) ผลกระทบต่อญาติมิตร

ญาติมิตรคือบุคคลที่คอยช่วยเหลือ ดูแล หรือช่วยประคับประคอง ให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง รวมถึงพ่อแม่พี่น้องที่คอยให้ความรักความอบอุ่น หากว่าบุคคลใดก็ตาม ได้หมกมุ่นในสุรา ทำตัวให้เมาเกินพิกัด ย่อมนำมาซึ่งความรังเกียจ ต่อบุคคลที่หวังดี หวังความเจริญแก่บุคคลนั้น โดยปกติแล้วญาติมิตรมักจะเป็นบุคคลที่จะได้รับผลกระทบน้อยกว่าภรรยาและลูก เพราะญาติหรือมิตรนั้นไม่อยู่ใกล้ชิดอยู่ในครอบครัวเดียวกัน ส่วนใหญ่ที่คนเมาแล้ว ความรำคาญให้เกิดแก่ญาติมักจะเป็นปัญหาที่ตามมาจากการดื่มสุรา คือ การสร้างความละอายว่าเป็นญาติกับผู้เมา หรือเป็นผู้ที่รู้จักผู้เมา มีบางกรณีที่ญาติได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง ถึงขั้นเสียชีวิต คือการเดินทางไปกับคนเมา ที่ขับรถด้วยความประมาท ขับรถชนคนตาย หรือประสบอุบัติเหตุอย่างรุนแรง บางรายก็พาญาติที่เป็นวัยรุ่นไปเที่ยวหาเรื่องทะเลาะวิวาทกับวัยรุ่นบ้านอื่น จนถึงการทำร้ายร่างกายกัน และอาจก่อให้เกิดการสูญเสียตามมาด้วยe;

สถานการณ์ที่ญาติหรือมิตรที่เฝ้าดูแลผู้ป่วยทางจิตอันเกิดจากพิษสุราเรื้อรัง ที่ก่อให้เกิดความเครียดมากที่สุด คือสถานการณ์จัดการ เมื่อผู้ป่วยทำร้ายคนอื่น ทำร้ายตนเอง และสถานการณ์จัดการต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศของผู้ป่วย ซึ่งลักษณะความเครียดที่ปรากฏ พบได้ทั้งร่างกาย อารมณ์ กระบวนการคิด พฤติกรรมทางสังคมและจิตวิญญาณ[๒๑๔๖]

๓) ผลกระทบต่อสังคมโดยส่วนรวม

คำว่า ผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม หมายถึง ผลที่สังคมจะได้รับแรงผลักดัน จากการถูกผลักดันจากการดื่มสุราของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นไปในทิศทางที่ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อระบบนั้นๆ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม อันเป็นส่วนหนึ่งที่ถือว่าเป็นผลกระทบที่สำคัญของสังคมไทยที่พึงตระหนักไว้ คนไทยมีการดื่มสุรามาช้านานแล้ว โดยนิยมดื่มในเทศกาลต่างๆ เช่น งานเลี้ยงขึ้นบ้านใหม่ งานเลี้ยงสังสรรค์ งานฉลองตามประเพณีต่างๆ เป็นต้น และมีความเชื่อว่า เรื่องการดื่มสุรามีผลต่อสุขภาพ เช่น การดื่มสุราเพื่อสุขภาพ การดื่มยาดองเพื่อรักษาโรคบางชนิด และการดื่มสุราเป็นยาอายุวัฒนะ เป็นต้น โดยชาวบ้านทำยาดองเอง จากการเอาสมุนไพร รากไม้ หรือสัตว์บางชนิด มาดองกับสุราเก็บไว้ตามเวลาที่กำหนดแล้วนำมาดื่ม โดยเชื่อว่า ยาดองแต่ละสูตรจะมีสรรพคุณต่างกัน เช่น ยาดองบางสูตรบำรุงร่างกาย บำรุงเลือด คลายอาการปวดเมื่อย เจริญอาหาร อายุยืน และสามารถปฏิบัติการทางเพศได้ดี

---

[๔๖]พระพรหมคุณาภรณ์, (ป.อ.ปยุตฺโต), “ถึงเวลามาพัฒนาเยาวชนกันใหม่”, กรุงเทพมหานคร : เอกสารประกอบการบรรยาย, ๒๕๔๘ (อัดสำเนา).หน้า ๑

สรุปได้ว่า สุรานั้นเป็นเหตุ.ให้เกิดผลกระทบด้านสุขภาพชีวิตส่วนบุคลขอผู้ดื่ม แม้เพียงเล็กน้อยก็ตาม เพราะการเริ่มต้นทุกอย่างย่อมมาจากครั้งแรกเสมอ และเมื่อมีครั้งแรกแล้วก็ต้องมีครั้งที่สองและที่สามต่อไปเรื่อยๆ สุดท้ายก็ทำให้ผู้นั้นเป็นนักดื่มสุราในที่สุดและสุราที่ดื่มไปนั้น ยังส่งผลเสียหายให้เกิดขึ้นแก่ผู้ดื่มทั้งร่ายกายแลจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นโรคภัยสารพัดอย่างที่มีความทุกข์ทรมานเป็นเครื่องการันตี แล้วยังทำให้ผู้ดื่มสุรานั้นมีจิตใจโหดร้ายทารุณเนื่องจากพิษสุรานั้นด้วย เพราะความสับสนทางภาวะจิตอันเกิดจากพิษสุราเรื้อรัง ทำให้ผู้ติดสุราลงมือทำร้ายตนเอง ตลอดจนพยายามฆ่าตนเอง การทำหน้าที่การงานบกพร่อง การสูญเสียทรัพย์สินเงินทอง และมีภาระหนี้สิน การมีปัญหาด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในครอบครัว และเพื่อบ้าน การมีปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์กับคู่สมรส และการมีความรู้สึกต่อตนเองในทางลบ ทำให้เกิดความเครียด นอกจากจะสร้างความกดดันและความเครียดให้กับตนเองแล้ว ยังสร้างบาดแผลในใจ แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งคู่ครอง ลูกรัก และญาติมิตรเป็นต้น สังคมไทยมีความเชื่อว่า วัฒนธรรมการดื่มสุราเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่แทรกซึมอยู่ในทัศนคติ จนทำให้ผู้คนในสังคมมองว่า การดื่มสุรา เป็นเรื่องปกติ ทัศนคติแบบนี้ส่งผลให้เกิดแบบแผนการใช้ชีวิตประจำวัน ที่ต้องมีสุราเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของชีวิตของผู้คน เช่น งานบุญประเพณี งานแต่งงาน งานบวช งานศพ งานวันเกิดเป็นต้น รวมถึงทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับภาวะต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกิจวัตรประจำวัน เช่น ภาวะเกิดการกดดัน ความเครียด ความเสียใจ ความดีใจ ที่ต้องดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์เสมอมา ที่ต้องเสียงต่อการใช้จ่ายอย่างมหาศาลต่อผลที่จะตามมาทั้งส่วนตัวและส่วนรวม เช่น การจ่ายค่ารักษาโรคภัยนานาชนิด ที่จะเกิดเพราะพิษสุราเรื้อรัง การป้องกันภัยอันตรายที่เดจากอุบัติเหตุจากการดื่มสุราแล้วขับ เป็นต้น นั่นยังไม่รวมถึงรัฐที่จะต้องใช้จ่ายเพื่อส่งเสริมสุขภาพที่ดีแก่สังคมไทยทั้งมวลด้วย

๒.๓.๒.๓ ข้อมูลการดื่มสุราในจังหวัดหนองคาย[๔๗]

รัฐบาลเริ่มใช้นโยบายใหม่ คือ ยกเลิกการให้สิทธิผูกขาดแก่นายอากรโดยรัฐจัดเก็บภาษีสุราเอง เพราะเหตุว่าระยะหลังนายอากรไม่ส่งเงินให้รัฐตามจำนวนเงินที่ประมูลได้โดยตกจาก ๔.๔๙ ล้านบาท ใน พ.ศ. ๒๔๔๗ น ส ๓.๒๑ ล้านบาทใน พ.ศ. ๒๔๕๑ แต่ในวิธีใหม่นี้รัฐได้เก็บภาษีสุราเป็นมณฑล โดยให้เสนาสมุหเทศาภิบาลเป็นผู้อำนวยการทั้งในด้านการจัดเก็บภาษีและการออกใบอนุญาตต้มกลั่นสุราอีกทั้งกระทรวงมหาดไทยถึงกับมีคำสั่งให้สมุหเทศาภิบาลทุกมณฑลต้องแจงรายได้ภาษีสุราและจำนวนสุราที่ขายในทุกท้องที่ไปให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบ ถ้าปรากฏว่าภูมิภาคใดมีการจ่ายสุราตกต่ำ หัวหน้าบริหารในส่วนราชการนั้นกับเจ้าหน้าที่ภาษีสุราต้องแจงเหตุจนเป็นที่พอใจและต้องแก้ไขอย่างรีบด่วน อานุภาพของแอลกอฮอล์ สามารถแล่นถึงสมองได้ ภายในเวลา ๖ นาที ดร. อามิน บิลเลอร์ หัวหน้านักวิจัยมหาวิทยาลัย.ไฮเดลเบร์ก ทำการศึกษาจากอาสาสมัครชาย ๘ คน

[๔๗] โครงการหมู่บ้านรักษาศีลห้า อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ประจำปี ๒๕๕๙,หน้า ๒๓

หญิง ๗ คน พบว่า หลังจากดื่มเบียร์ ๓ แก้ว หรือเหล้าไวน์ ๒ แก้ว ทำให้ปริมาณแอลกอฮอล์ ในเลือดเพิ่มขึ้น ๐.๕ เป็น ๐.๖ จะส่งผลให้เซลล์สมองคนเปลี่ยนแปลงไป แสดงว่าสมองมีปฏิกิริยาไวกับเหล้ามาก และแสดงว่าพิษของแอลกอฮอล์ก็ออกฤทธิ์เร็วเช่นกัน และคนยังพบว่า ความเข้มของสารอย่างครีตินซึ่งมีส่วนปกป้องเซลล์ได้ลดลง ขณะที่ความเข้มของแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น เมื่อศึกษาพบว่า ความผิดปกติของสมองในผู้ดื่มสุราขนาดสัณฐานประมาณ ได้กลับฟื้นคืนปกติได้ แต่ความสามารของสมองที่กลับฟื้นคืนจากพิษแอลกอฮอล์ จะลดน้อยหรืออาจจะสิ้นลงหากดื่มในปริมาณที่เพิ่มขึ้น

สรุปได้ว่า ข้อมูลการดื่มสุราในจังหนองคาย ร้อยละ ๖๐ ที่มีการดื่มสุราเป็นประจำในงานเลี้ยงและสถานที่บันเทิงสำหรับเด็กวัยรุ่น และวัยกลางคนในสังคมหรือจังหวัดหนองคาย ส่วนที่ดื่มสุราเป็นประจำคิดเป็นร้อยละ ๒๕ ข้อมูลจากโครงการหมู่บ้านรักษาศีลห้า อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ประจำปี ๒๕๕๙

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระมหาสำรวย ญาณสัวโร (พินดอน) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการละเมิดศีลข้อที่ ๕ ที่สังคมไทย” ผลศึกษาพบว่า ปัญหาที่มีต่อสังคมไทยมากที่สุดในปัจจุบัน ก็คือปัญหาสิ่งเสพย์ติด ที่ระบาดอยู่ในสังคมไทย ในเรื่องนี้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีเหตุผล ที่ยอมรับขอเท็จจริงคือ เป็นเพราะขาดหลักธรรมข้อปฏิบัติสำหรับมนุษย์ อันเรียกว่าศีลนั้น โดยเฉพาะศีลข้อที่ ๕ ซึ่งถือว่าเป็นมีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งว่าด้วยเรื่องสุรามรัยและของมึนเมา โดยมองเห็นโทษว่า สุรามัยนั้นเป็นสิ่งอันตราย เป็นข้อห้ามโดยส่วนเดียว เป็นพิษร้ายต่อสังคม เป็นสิ่งที่ทำลายสุขภาพกายและสุขภาพจิต ความหมายของสุราเมรัยและของมึนเมานั้น หมายถึง ของเมาทุกนิด ทั้งที่กลั่นแล้วและยังไม่ได้กลั่น หรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอร์ทุกชนิด ตลอดถึงสิ่งเสพย์ติดทุกชนิด ใช้เสพโดยดื่มกิน ที่มีปรากกอยู่ในสังคมไทยปัจจุบัน ในทางตรงกันข้าม เมื่อกล่าวถึงประโยชน์ของการเสพสุราและสิ่งเสพย์ติดนั้น อาจนำมาใช้เป็นประโยชน์ในทางการแพทย์ได้ หรือนำมาปรุงอาหารเพื่อชูรสด้วย ดังจะเห็นได้จากความหมายในมงคลสูตรว่า “การสำรวมจากการดื่มน้ำเมาเป็นมงคล” หมายถึงการให้มีความระมัดระวัง มีความรอบครอบ พิจารณาในสิ่งนั้นก่อนแล้วจึงบริโภคหรือใช้ให้ถูกวิธี

กรรมคือการกระทำ เพราะการดื่มสุราเมรัยนี้เป็นเหตุแห่งความเมา ความเมาเป็นเหตุแห่งอกุศลรกระทำอกุศลกรรมบถและอกุศลกรรมเกิดขึ้น ย่อมทำหน้าที่ให้สำเร็จกรรมกิจ เป็นเพราะกรรมี่ทำหน้าที่ให้ไปเกิดในนรก ด้วยอำนาจแห่งการดื่มสุราเมรัยแล้ว กระทำทุจริตกรรมลง แต่หากมิได้กระทำทุจริตกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็ไม่อาจนำไปสู่นรกภูมิได้ และเพราะกระทำทุจริตกรรมให้สำเร็จ

ลงกล่าวคือ ดื่มสุราแล้วกระตุ้นให้ให้ใจกล้า สามารถกระทำทุจริตกรรมสำเร็จลง ย่อมไปเกิดในนรกภูมิหลังตายแล้ว[๒๒]

วิไลรัตน์ ปรีดายุทธนา ได้ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการดื่มสุราของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย: กรณีศึกษาโรงเรียนรัฐบาลในระดับอำเภอของประเทศไทย” ผลการศึกษาพบว่า

๗. นักเรียนส่วนใหญ่ดื่ม มีประสบการณ์ดื่มสุราครั้งแรกในช่วงอายุ ๑๕ ปี (๒๙.๕๐%) โดยสาเหตุการณ์ดื่มสุราครั้งแรกมากจากการอยากทดลอง (๒๐๙.๖๑%)และเหตุผลที่นักเรียนยังดื่มสุราอยู่ในปัจจุบันคือเพื่อนชวน (๒๕.๕๘%)

๘. ชนิดของสุราที่นักเรียนส่วนใหญ่ดื่มครั้งแรกคือเบียร์ (๓๒.๘๔%) และชนิดสุราที่ดื่มเป็นครั้งแรกคือ เบียร์ (๔๙.๗๗%)

๙. นักเรียนส่วนใหญ่ที่ดื่มสุราบ่อยมากที่สุดในงานเทศกาลต่างๆ(๔๕.๕๗%) โดยคนที่ดื่มร่วมคือเพื่อน(๘๙.๙๐%) ส่วนเวลาที่ดื่มโดยปกติ คือดื่มในวันหยุด (๖๔.๔๐%) และสถานที่ดื่มคือบ้านเพื่อน (๖๗.๘๐%)

๑๐.นักเรียนส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการดื่มสุราประมาณ ๕๐-๑๐๐ บาท (๕๑.๐๐%) ต่อครั้ง และมีวิธีการได้มาของสุราคือจ่ายเงินซื้อเอง (๕๕.๐๐%)

๑๑.ปัจจุบันนักเรียนส่วนใหญ่ ดื่มบ้างเป็นบางครั้ง (๘๓.๙๐%) และแต่ละครั้งที่ดื่ม จะดื่มมากกว่าหนึ่งกลม (๒๘.๙๐%) สำหรับเลิกดื่มในแต่ละครั้ง บอกว่าเลิกดื่ม เมื่อเริ่มรู้สึกมึนงงศีรษะ (๖๐.๔๐%)

๑๒.ในการดื่มแต่ละครั้งนักเรียนส่วนใหญ่ ไม่เคยใช้สารเสพติดร่วมกับการดื่มสุรา (๖๖.๒๓%) สำหรับการกระทำที่แสดงออกหลังการดื่ม คือ นอน (๓๒.๓๕%) และจากคำบอกเล่า คนรอบข้างเกี่ยวกับการกระทำที่นักเรียนส่วนใหญ่แสดงออกหลักการดื่มสุรา คือ นอน (๓๒.๓๙%) นอกจากนี้ส่วนใหญ่ไม่เคยทะเลาะวิวาทชกต่อยเนื่องจากการดื่มสุรา (๗๖.๕๐%) แต่เป็นที่สังเกตว่า มีจำนวนของนักเรียนเกือบครึ่งหนึ่ง (๔๙.๐๐%) ที่บอกว่าหลักการดื่มสุราแล้วจะขี่ยวดยานพาหนะ คือจักยานิยนต์[๒๓]

เบญจวรรณ จอมอินตา ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการผูกยึดผู้ป่วยระยะถอนพิษสุรา โรงพยาบาลเกะคา จังหวัดลำปาง” ผลการศึกษาพบว่า แนวปฏิบัติทางคลินิก สำหรับผูกยึดผู้ป่วยระยะถอนพิษสุราที่พัฒนาขึ้นตามกระบวนการบนพื้นฐานความรู้เชิง

---

[๒๒]พระมหาสำรวย ญาณสังวโร (พินดอน), “การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อที่ ๕ ที่มีต่อสังคมลัยไทย”,**วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** (บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยม.หาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), พ.ศ. ๒๕๔๒.

[๒๓]วิไลรัตน์ ปรีดายุทธนา, “พฤติกรรมการดื่มสุราขงนักเรียนระดับชั้นตอนปลาย: กรณีศึกษาโรงเรียนรัฐบาลในระดับอำเภอของประเทศไทย”,**งานวิจัยการศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,** (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐)

ประจักษ์ สามารถนำมาใช้ในการนำมาปฏิบัติงานได้จริง ย่อมมีองค์ประกอบ ๗ ประการคือ (๑) ด้านพิทักษ์สิทธิ์ผู้ป่วยและจริยธรรม (๒) ด้านการประเมินผู้ป่วยในการผูกยึด (๓) ด้านการพยาบาลผู้ป่วยในการผูกยึด (๔) ต้องการให้ความรู้คำแนะนำเกี่ยวกับการผูกยึด (๕) ด้านการดูแลต่อเนื่อง (๖) ด้านการบันทึกข้อมูลในแฟ้มประวัติผู้ป่วยอย่างเป็นระบบ และ (๗) การควบคุมคุณภาพการบริการ[๒๔]

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การดื่มสุรามีผลกระทบทั้งต่อสุขภาพร่างกายของบุคคลและมีผลกระทบต่อระบบของสังคมตั้งแต่ครอบครัว สังคมรอบข้างตลอดถึงสังคมใหญ่ในระดับประเทศ ผลจากการดื่มสุรานี้ต้องอาศัยบุคคลหลายฝ่ายยี่จะช่วยกันประคับประครองให้บุคคลที่ดื่มสุรา ลด ละ เลิก จากการดื่มสุราได้ โดยอาศัยหลักการและวิธีการทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือช่วยประสานเพื่อพัฒนาคนในชาติให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพตามหลักพุทธธรรม

พล สุวรรณวงค์,[๒๕] พ.ต.ต. (๒๐๐๓) ได้ทา การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเสพยาเสพติด (ยาบ้า) ของผู้ต้องขังชายที่มีอาชีพทา การประมงในเรือนจา จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเสพยาเสพติด (ยาบ้า) ได้แก่ ปัจจัยทางด้านความอยากรู้อยากลอง การอาศัยอยู่ในแหล่งที่มีการซื้อขายและเสพยาบ้า การรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การถูกหลอกให้เสพ การเสพแล้วทาให้รู้สึกกระปรี้กระเปร่าและการเสพแล้วทา ให้ไม่ง่วงนอนและสามารถทา งานได้มาก

ดุษณีย์ ชาญปรีชาและคณะ[๒๖] (๒๕๔๔) ได้ทา การศึกษาวิจัยเรื่องการตัดสินใจใช้ยาบ้าของผู้เสพติดชายวัยทา งาน พบว่า ประเด็นที่เกี่ยวข้องและส่งผลให้เกิดการตัดสินใจใช้ยาบ้าของผู้เสพติดชายวัยทา งานได้แก่ การขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องโทษพิษภัยของยาบ้าทา ให้ผู้ป่วยมีความเชื่อและทัศนคติต่อยาบ้าไม่เหมาะสม โดยเชื่อว่าการเสพยาบ้าไม่ทาให้ติดและใช้แล้วจะทา งานได้มากขึ้น บางครั้งต้องการเป็นคนเด่น เท่ห์ เป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มเพื่อน จึงตัดสินใจทดลองใช้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีการแพร่ระบาดของยาบ้า การเผชิญความเครียดที่ไม่มีประสิทธิภาพได้แก่ ปัญหาครอบครัวแตกแยก ความขัดแย้งในครอบครัว ภาวะหนี้สิน การขาดผู้ให้คา ปรึกษา ทองใบ ตะต้อง (๒๕๔๘) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหายาเสพติดในหมู่บ้านแม่ฮัก อำเภอสันทราย เชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกบางกลุ่มใน

ชุมชนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสพและการค้ายาบ้า อันก่อให้เกิดความวิตกกังวลของคนในชุมชนความกังวลนี้ทา ให้เกิดการรวมตัวกันของสมาชิกในชุมชนเพื่อริเริ่มโครงการต่อต้านยาเสพติดโดยโครงการนี้มีระยะเวลา ๑๒ เดือน นับตั้งแต่เดือน กันยายน ๒๕๔๔ - สิงหาคม 2545 ได้มีการนา ต้นทุนทางสังคมและต้นทุนทางวัฒนธรรมต่างๆ เช่นความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้น ของ

---

[๒๔]เบญจวรรณ จอมอินตา, “การพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับผู้ป่วย โรงพยาบาลเกาะคา จังหวัดลำปาง”**,งานค้นคว้าอิสระ พยาบาลมหาบัณฑิต** (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐)

[๒๕] พล สุวรรณวงค์, พ.ต.ต. **(๒๐๐๓)** กรุงเทพมหานคร, หน้า ๑๙

[๒๖] ดุษณีย์ ชาญปรีชาและคณะ กรุงเทพมหานคร,2544. หน้า ๗๙

คนในชุมชน ความเชื่อทางไสยศาสตร์และพิธีกรรมต่างๆ รวมถึงความเคารพนับถือที่มีต่อพระบรมวงค์ษานุวงค์ มาใช้ในกระบวนการไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อสร้างความสามัคคีและความร่วมมือของชุมชน อันเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาชุมชนในระหว่างการดา เนินโครงการได้มีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้น เช่น การขาดความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน เกิดความขัดแย้ง และขาดความเชื่อมั่นในโครงการ อย่างไรก็ตามได้มีสร้างกฎชุมชนขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด ผู้นาชุมชนได้นา กลยุทธวิธีต่างๆ มาส่งเสริมสนับสนุนการทา งานของชุมชนและกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน โดยการนี้ชมชนได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนด้านการเงินในการดาเนินกิจกรรมต่างๆ จากหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนซึ่งทา ให้ชุมชนสามารถแก้ไขปัญหา และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหายาเสพติดในชุมชนอีก และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชนด้วย ประสบการณ์และความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนของหมู่บ้านแม่ฮักพัฒนาได้รับการยอมรับพร้อมทั้งนา ไปแพร่ไปยังชุมชนอื่นๆ อย่างไรก็ตาม การที่ชุมชนต่างๆ จะนา รูปแบบการพัฒนาชุมชนของหมู่บ้านตัวอย่างนี้ไปเป็นแบบอย่าง จาเป็นต้องพิจารณาถึงปัจจัยหลัก ๒ ประการประการแรกคือ การนาเอาต้นทุนทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนเป็นเครื่องมือในกระบวนการแก้ไขปัญหา ประการที่สอง การมีผู้นาชุมชนที่ดีและเสียสละในการช่วยเหลือสมาชิกในชุมชนและส่งเสริมสมาชิกให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

นพพร ศรีผัด (๒๕๔๘) ได้ทา การศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการตัดสินใจเสพยาบ้าของเยาวชนหญิงในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเขตภาคเหนือตอนบน ” ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการตัดสินใจเสพยาบ้าของเยาวชนหญิง มีลักษณะสัมพันธ์ภายในครอบครัว จากการมีสภาพครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์และปัจจัยส่วนบุคคลคือ ความต้องการของวัยรุ่นได้แก่ เสพยาบ้าเพื่อไม่ให้ง่วงนอน ลดความอ้วนประชดสามี คลายเครียด

นิมิต บูรพาสถิตย์ (๒๕๔๖) ได้ทา การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเสพยาบ้าของนักเรียน:ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนมาบข่าวิทยาคาร จากการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านบุคคลที่ส่งผลให้เสพยาบ้า จะประกอบด้วย ๑) ความรู้เกี่ยวกับผลเสียของเสพยาบ้า ๒) อำนาจซื้อ ส่วนปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลให้เสพยาบ้าจะประกอบด้วย ๑) ครอบครัวและความสัมพันธ์ในครอบครัว ๒) ความสัมพันธ์กับเพื่อน ๓) สถานการณ์ยาบ้าในโรงเรียนและ ๔) สถานการณ์ยาบ้าจากชุมชนที่อาศัย

นิพันธ์ จา เนียรพันธุ์[๒๗] (2551) ได้ทา การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการแก้ไขการกระทาผิดซ้ำ ของผู้ต้องขังคดีเสพยาบ้า: ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ต้องขังทัณฑสถานบำบัดพิเศษพระนครศรีอยุธยาผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยภูมิหลังของผู้ต้องขังที่กระทา ผิดซ้ำ ในคดีเสพยาบ้า ส่วนใหญ่อายุไม่เกิน ๓๐ ปี มีภูมิลาเนาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาสถานภาพโสด นับถือศาสนาพุทธ ๒) ปัจจัยและสาเหตุที่มีผลในการกระทา ผิดซ้ำ ของผู้ต้องขังในคดีเสพยาบ้า ส่วนใหญ่อาชีพรับจ้างทั่วไป รายได้ต่อเดือน

---

[๒๗] นิพันธ์ จา เนียรพันธุ์ .กรุงเทพมหานคร,๒๕๕๑. หน้า ๕๖

ระหว่าง ๕,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท สภาพครอบครัวบิดามารดาอยู่ร่วมกันและไม่มีส่วนในการกระทาผิด ที่อยู่อาศัยเป็นของบิดามารดาตั้งอยู่ในเขตเทศบาลบริเวณชุมชนแออัด สาเหตุของการเสพยาบ้ามาจากการอยากลอง ส่วนที่ไม่สามารถเลิกเสพได้เพราะจาเป็นต้องการใช้ในการทางาน โดยทราบดีว่ายาบ้าทาให้เสียอนาคตและมีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและรู้ว่าการจา หน่ายยาบ้ามีโทษหนักกว่าการเสพ การที่กลับไปกระทา ผิดซ้ามาจากการไม่มีงานทา และมีปัญหาด้านการเงิน ๓) แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทา ผิดซ้าของผู้ต้องขังคดีเสพยาบ้า ส่วนใหญ่ต้องการให้มีงานรองรับหลังพ้นโทษเพื่อจะได้มีรายได้เลี้ยงตัวเองและครอบครัวโดยสังคมยอมรับและให้โอกาสกลับตัวเป็นคนดี

บรรเลง ตั้งโภคานนท์ (๒๕๔๓) ได้ทา การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่นา ไปสู่การเสพยาบ้าของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่นาไปสู่การเสพยาบ้าของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ได้แก่ ได้รับความกดดันทางด้านการเรียนและความอยากรู้อยากลองอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการเสพและซื้อขายยาบ้า ความรู้ ความเชื่อและทัศนคติเกี่ยวกับยาบ้าในทางที่ผิดความสะดวกในการซื้อหาง่ายต่อการเสพ บทลงโทษสา หรับผู้เสพไม่รุนแรง ราคาไม่แพงมานะ สันตติพงศ์ (๒๕๔๕) ได้ทา การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเสพยาบ้าของนักเรียน: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนแกลง "วิทยุสถาวร" ตำบลทางเกวียน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่าสาเหตุที่ทา ให้นักเรียนในโรงเรียนแกลง "วิทยุสถาวร" เสพยาบ้ามาจากการอยากรู้ อยากลอง ตามเพื่อน ปัญหารายได้ของครอบครัว โรงเรียนขาดการแนะนาที่เหมาะสม
การซื้อยาบ้าสามารถกระทา ได้ง่าย

วิทยา ปฐมนีละ (๒๕๔๓) ได้ทา การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเสพยาเสพติด (ยาบ้า)ของผู้ต้องขังวัยรุ่นชายในทัณฑสถานบา บัดพิเศษ ปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่าผู้ต้องขังวัยรุ่นชายส่วนใหญ่ก่อนถูกจับกุมอาศัยอยู่ในย่านที่มีการเสพยาเสพติดและมีเพื่อนสนิทที่มีพฤติกรรมชอบเที่ยวเตร่ชอบสูบบุหรี่ ดื่มสุราและมั่วสุมเสพยาเสพติดไม่ได้รับการศึกษา ถูกเพื่อนชักชวน อยากรู้อยากเห็นและความมีจิตใจอ่อนไหว

ศุภร ชินะเกตุ[๒๘] (๒๕๕๓) ได้ทา การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ๑)พฤติกรรมป้องกันยาเสพติดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ๒) ปัจจัยส่วนบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลา ดับตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการควบคุมตนเองด้านทักษะชีวิต และด้านการรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติด 3) ปัจจัยด้านครอบครัวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านดังนี้ ด้านการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวและด้านสัมพันธภาพในครอบครัว
๔) ปัจจัยด้านสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านดังนี้ ด้านการได้รับการ

---

[๒๘]ศุภร ชินะเกตุ . กรุงเทพมหานคร,๒๕๕๓. หน้า ๙๓

สนับสนุนทางสังคมจากสถานศึกษา ด้านการรับรู้ข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับยาเสพติด และด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน ๕) นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่มีเพศและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และ ๖) การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากสถานศึกษาการควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต และการรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติด สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดได้ร้อยละ ๓๒.๘

สลาลีวรรณ ทัพทวี[๒๙] (๒๕๔๗) ได้ทำ การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเสพยาบ้าของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอนาด้วง จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง ๑๓-๑๕ ปี ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครองต่ำกว่า หรือประถมศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวต่ำ กว่าหรือเท่ากับ ๕,๐๐๐ บาท เรียนอยู่ในระดับปานกลางสัมพันธภาพในครอบครัวระดับปานกลางมีความรู้สึกผูกพันกับโรงเรียนระดับปานกลางและมีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดในระดับปานกลาง

สา เนา มากแบน (๒๕๔๗) ได้ทำ การศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวและการปฏิบัติของครอบครัวกับลักษณะการเสพยาบ้าของวัยรุ่นที่เข้ารับการบาบัดในแผนก ผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลธัญญารักษ์ ผลการวิจัยพบว่า บิดามารดาของวัยรุ่น ที่เสพติดยาบ้า ส่วนมากจบการศึกษาระดับประถมศึกษาลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว รายได้ของครอบครัว พอกิน พอใช้สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาอยู่ในระดับปานกลาง วัยรุ่นที่เสพติดยาบ้าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ ๑๖-๑๘ ปี

อภิรัฐ ถนอมสิงห์ (๒๕๔๒) ได้ทำ การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการกระทำ ผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติดประเภทยาบ้าในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลางผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติดประเภทยาบ้าของเด็กและเยาวชนได้แก่ ปัจจัยทางครอบครัว ปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อมและปัจจัยจากตัวยาบ้าเอง

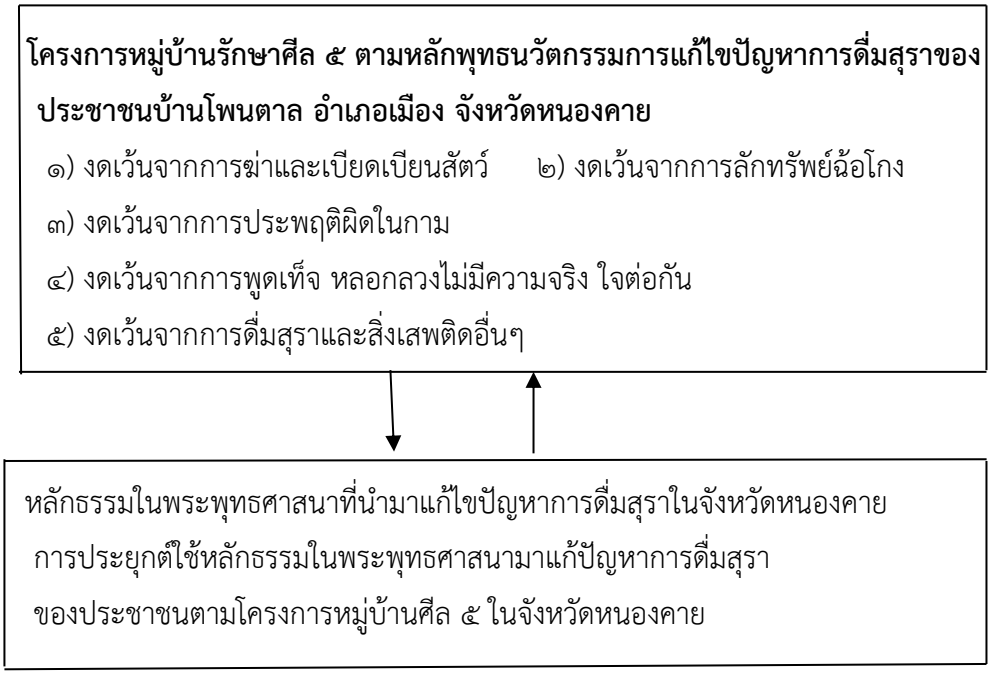
สรุปได้ว่า จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเสพยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (ยาบ้า) ของสถานีตำรวจภูธรสาโรงเหนือ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเสพยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (ยาบ้า) หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุใดๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีใดก็ตาม เช่น รับประทาน สูบ ดมหรือฉีดแล้ว จะก่อให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในที่นี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมว่ามีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการเสพยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (ยาบ้า) ของสถานีตำรวจภูธรสา โรงเหนือหรือไม่ นอกจากนี้หาข้อเสนอแนะสาหรับการแก้ไขปัญหาและวิธีการป้องกันการเสพยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (ยาบ้า) ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรสา โรงเหนือ

---

[๒๙] สลาลีวรรณ ทัพทวี : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๗. หน้า ๖๘

๑.๙ กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้องค์ความรู้จึงนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย นำเสนอเป็นแผนภาพ ได้ดังนี้

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

หลักธรรมที่เกี่ยงข้องการแก้ไขปัญหาสุรา

หลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่นำมาแก้ปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย ปัญหาการดื่มสุราที่มีผลกระทบต่อสังคมไทยอย่างร้ายแรง ซึ่งหลายฝ่ายต่างก็มุ่งหวังที่จะขจัดปัญหาดังกล่าวให้หมดไป โดยทุกภาคส่วนต่างรณรงค์ให้ประชาชนเห็นประโยชน์จากการงดดื่มสุรา และหาแนวทางหรือกลยุทธ์ที่จะแก้ปัญหาดังกล่าวในเชิงรุกมากยิ่งขึ้น ในงานวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยต้องการชี้ให้เห็นแนวทางในการแก้ปัญหากาดื่มสุราตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

๓.๑ ขอบเขตของการวิจัย

๓.๑.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Document Research) และการศึกษาภาคสนามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มเป้าหมายที่คัดเลือกมาโดยจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมุ่งเน้นที่จะศึกษาปัญหาของการดื่มสุราที่มีต่อสังคมไทย และการหาแนวทางในการแก้ปัญหานั้นโดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว เพื่อให้แก่ประโยชน์สุขแก่สังคม

๓.๑.๒ ขอบเขตพื้นที่/องค์กร ได้แก่ หมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านศีล ๕ ตามหลักพุทธนวัตกรรมการแก้ไขปัญหาการดื่มสุราของประชาชนบ้านโพนตาล ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

๑.กลุ่มพระสงฆ์	๒	รูป
๒.กลุ่มผู้นำชุมชน	๕	คน
๓.กลุ่มนักวิชาการท้องถิ่น	๕	คน
๔.กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง	๕	คน
๕.กลุ่มบุคคลที่ดื่มสุรา	๕	คน
รวม	๒๒	รูป/คน

๓.๑.๔ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ หมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านศีล ๕ ตามหลักพุทธนวัตกรรมการแก้ไขปัญหาการดื่มสุราของประชาชนบ้านโพนตาล ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

๓.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Document Research) และการศึกษาภาคสนามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มเป้าหมายที่คัดเลือกมาโดยจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมุ่งเน้นที่จะศึกษาปัญหาของการดื่มสุราที่มีต่อสังคมไทย และการหาแนวทางในการแก้ปัญหานั้นโดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว เพื่อให้แก่ประโยชน์สุขแก่สังคม

เพื่อหาทางออกจากปัญหาที่เกิดจากการดื่มสุราดังกล่าวให้เป็นรูปธรรมต่อไป โดยตั้งเป็นแนวทางแก้ปัญหาไว้ ๓ ประการ คือ

๓.๓ หลักธรรมสำหรับการแก้ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายส่วนบุคคล

๓.๔ หลักธรรมสำหรับการแก้ปัญหาสุขภาพจิตและชีวิตของคนในครอบครัว

๓.๕ สรุปหลักธรรมสำหรับการแก้ปัญหาผลกระทบต่อสังคมไทยโดยส่วนรวม

๓.๓ หลักธรรมสำหรับการแก้ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายส่วนบุคคล

การดื่มสุราจัดได้ว่ามีผลกระทบต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก ทั้งผลกระทบต่อบุคคลผู้ดื่ม ครอบครัว ชุมชน และระดับประเทศ ในประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาอันส่งผลกระทบผู้ดื่มสุรานั้นมีมากมายหลายประการ ซึ่งในทางพระพุทธศาสนาได้วางหลักการไว้เพื่อยุติปัญหาได้ โดยการนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเข้าไปเยี่ยวยา คณะผู้วิจัยได้นำหลักธรรมขั้นพื้นฐานแห่งชีวิต ที่สามารถลดระดับปัญหา และสามารถนำไปเป็นทางออกจากปัญหาการดื่มสุราของปัจเจกบุคคล กลายเป็นบุคคลต้นแบบ เป็นตัวอย่างของบุคคลอื่น ด้วยหลัก ๓ ประการคือ

๓.๓.๑ หลักอบายมุข

๓.๓.๒ หลักเบญจศีล

๓.๓.๓ หลักสติสัมปชัญญะ

๓.๓.๔ ขันติโสรัจจะ

๓.๓.๑ หลักอบายมุข

อบายมุข ๖ ประการ อันเป็นหนทางแห่งความเสื่อม[๓๐] อบายมุขคือทางแห่งความเสื่อมทางแห่งความพินาศ เหตุย่อยยับแห่งโภคทรัพย์ อันเป็นเหตุนำมาซึ่งความหายนะ[๓๑]นั้น คนที่จมปรักอยู่กับอบายมุขนี้ เป็นฆราวาสพวกที่จมปลัก มีความยากจน มีความเสื่อมสุขภาพอนามัย แล้วก็ยังเบียดเบียนกันอีก เพราะความหลงใหลในสิ่งที่เป็นอบายมุข[๓๒] ได้แก่

๑) หมกมุ่นในการเสพของมึนเมา คือสุราเมรัย อันเป็นเหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ซึ่งมี

---

[๓๐]**ที.ปา.** (ไทย) ๑๑/๒๔๗/๒๐๒.

[๓๑]พระเทพเวที (ป.อ.ปยุตฺโต**) พจนานุกรมพุทธศาสตร ฉบับประมวลธรรม** (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๑๗๖.

[๓๒]พุทธทาสภิกขุ, **หลักธรรมของผู้ครองเรือน**, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภามปป),หน้า ๗.

โทษ ๖ ประการ คือ (๑) เสียทรัพย์ทันตาเห็น(๒) ก่อการทะเลาะวิวาท (๓) เป็นบ่อเกิดแห่งโรคภัยต่างๆ (๔) เป็นเหตุเสียชื่อเสียง (๕) เป็นเหตุไม่รู้จักอาย (๖) เป็นเหตุทอนกำลังปัญญา[๓๓]

๒) การหมกมุ่นอยู่กับการเที่ยวเตร่ตามตรอกซอกซอยในเวลากลางคืน มีโทษ ๖ ประการคือ (๑) ชื่อว่าไม่คุ้มครองไม่รักษาตัวเอง (๒) ชื่อว่าไม่คุ้มครองไม่รักษาบุตรภรรยา (๓) ชื่อว่าไม่คุ้มครอง ไม่รักษาทรัพย์ (๔) เป็นที่สงสัยของคนอื่นด้วยเหตุต่างๆเช่นว่า จะเป็นขโมย (๕) มักถูกใส่ร้ายป้ายสี ด้วยเรื่องไม่เป็นความจริง (๖) ทำให้เกิดความลำบาก มากมายหลายอย่าง[๓๔]

๓) การเที่ยวดูมหรสพ มีโทษตามสถานที่ไปเที่ยวทำให้ไม่เป็นอันประกอบอาชีพการงาน มีโทษ ๖ ป ระการ คือ (๑) มีการรำที่ไหนไปที่นั่น (๒) มีการขับร้องที่ไหนไปที่นั่น (๓) มีการประโคมที่ไหนไปที่นั่น (๔) มีเสภาที่ไหนไปที่นั่น (๕) มีการบรรเลงที่ไหนไปที่นั่น (๖) มีเถิดเทิงที่ไหนไปที่นั่น[๓๕]

ดังคำ ๔) การหมกมุ่นอยู่ในการเล่นการพนันอันเป็นเหตุแห่งความประมาท มีโทษ ๖ ประการ คือ (๑) ชนะย่อมก่อเวร (๒) ผู้แพ้ย่อมเสียดายทรัพย์ (๓) เสียทรัพย์ทันตาเห็น (๔) ถ้อยคำที่ให้การในศาลไม่มารถเชื่อได้ (๕) ถูกมิตรอำมาตย์ดูหมิ่น (๖) ไม่มีใครประสงค์จะแต่งงานด้วย[๓๖]

๕) การหมกมุ่นในการคบคนชั่วเป็นมิตร มีโทษตามลักษณะเพื่อนที่คบด้วย ดังที่กล่าวไว้ว่า เข้าฝูงกาเป็นกา เข้าฝูงหงส์เป็นหงส์ มีโทษ ๖ สถาน คือ (๑) เขามีนักแลงการพนันเป็นเพื่อน (๒) เขามีนักเลงเจ้าชู้เป็นเพื่อน (๓) เขามีนักเลงดื่มสุราเป็นเพื่อน (๔) คนลวงโลกเป็นเพื่อน (๕) เขามีนโกงเป็นเพื่อน (๖) เขามีโจรเป็นเพื่อน[๓๗]

๖) การหมกมุ่นในความเกียจคร้าน มีโทษตามอาการ ๖ ประการ คือ (๑) มักอ้างว่าหนาวนักแล้วไม่ทำการงาน (๒) มักอ้างว่าร้อนนัก ไม่ทำการงาน (๓) มักอ้างว่าเย็นมากเกินไป ไม่ทำการงาน (๔) มักอ้างว่ายังเช้าอยู่ไม่ทำการงาน (๕) มักอ้างว่าหิวเกินไป ไม่ทำการงาน (๖) มักอ้างว่ากรหายไม่ทำการงาน เมื่อเขาพลัดเพี้ยนอยู่อย่างนี้โภคะยังไม่เกิด ก็จะไม่เกิดขึ้น ที่เกิดขึ้นแล้วนับวันจะสูญหายไปเรื่อย ๆ[๓๘]

หลักอบายมุข ๖ ประการ คือ การดื่มน้ำเมา การเที่ยวกลางคืน การเที่ยวดูมหรสพ การเล่นการพนัน การคบคนชั่วเป็นมิตร และความเกียจคร้านในการทำงาน หลักธรรมทั้ง ๖ ประการนี้เป็นทางออกเบื้องต้นจากปัญหาการดื่มสุรา ดังกล่าวโดยพิจารณาเห็นคุณและโทษของสิ่งเหล่านี้ แม้การเที่ยวกลางคืน การเที่ยวดูการเล่น การเล่นการพนัน การคบคนชั่วเป็นมิตร และการเกียจคร้านทำงานจะไม่ใช่ประเด็นที่เกี่ยวกับการดื่มสุรา แต่ก็เป็นส่วนหนึ่งที่เอื้อให้คนดื่มสุราและติดสุราในที่สุด ซึ่งการ

---

[๓๓]**ที.ปา.** (ไทย) ๑๑/๒๔๘/ ๒๐๒-๒๐๓.

[๓๔]**ที.ปา.**(ไทย) ๑๑/๒๔๙/๒๐๓.

[๓๕]**ที.ปา.** (ไทย) ๑๑/๒๕๐/๒๐๓-๒๐๔.

[๓๖]**ที.ปา.** (ไทย) ๑๑/๒๕๑/๒๐๔.

[๓๗]**ที.ปา.** (ไทย) ๑๑/๒๕๒/๒๐๔๕-๒๐๕.

[๓๘]**ที.ปา.** (ไทย) ๑๑/๒๕๓/๒๐๕.

จะนำหลักธรรมดังกล่าวไปปฏิบัติในเชิงรูปธรรมนั้น ผู้ที่ดื่มสุรานั้น โรคภัยไข้เจ็บก็จะทุเลาเบาบางลง และสามารถหายได้ในที่สุด สำหรับผู้มีผลกระทบไม่มาก สรุปได้ดังนี้

๑. พิจารณาให้เห็นโทษของการดื่มสุรา ที่มีผลกระทบต่อตนเองอันมีความเสื่อมทรัพย์ มีการทะเลาะวิวาท เป็นต้น

๒. พิจารณาให้เห็นโทษของอบายมุขีเหลืออีก ๕ ประการว่ามีส่วนสนับสนุนให้บุคคลคนเข้าไปพัวพันหรือเกี่ยวข้องกับการดื่มสุราอย่างไร

๓. กำหนดระงับใจของตนให้เห็นคุณประโยชน์ของการละเว้นอบายมุข ทั้งหกประการนั้น อันเป็นผู้ไม่มีโรคภัย และสังคมยอมรับเป็นต้น

๔.ตั้งใจสมาทานงดเว้นจากอบายมุข ๖ อย่างเด็ดขาด โดยคาดหวังถึงความเจริญของตนและครอบครัวเป็นสำคัญ

หากบุคคลปฏิบัติตนได้ตามวิธีดังกล่าว ย่อมสามารถที่จะเป็นผู้ห่างไกลจากการหมกมุ่นในการดื่มสุราได้เป็นเบื้องต้น

๓.๓.๒ หลักเบญจศีล

คนเราที่.เกิดมาย่อมมีรูปพรรณสัณฐานที่แตกต่างกันออกไป สุดแท้แต่เหตุปัจจัยปรุงแต่งให้คนบางคนมีรูปงาม บางคนมีรูปทราม คนที่มีรูปงามย่อมเป็นที่พอใจของผู้พบเห็น ตรงกันข้ามกับผู้ที่มีรูปทราม ย่อมไม่เป็นที่ชอบใจเหมือนดอกไม้ที่สวยและมีกลิ่นหอม และที่ไม่สวยและมีกลิ่นเหม็น ถ้าเป็นดอกไม้สวยและมีกลิ่นหอม ก็ย่อมเป็นที่พอใจของคนทั้งหลาย ส่วนดอกไม้ที่ไม่สวยและมีกลิ่นเหม็นย่อมไม่มีคนปรารถนา เช่นเดียวกับคนที่มีรูปร่างงามและมีจิตใจดี ย่อมเป็นที่รักใคร่ของคนทั่วไปถึงมีรูปงาม ถ้าขาดคุณธรรม จะสู้กับคนที่รูปทราม แต่มีคุณธรรมและมีจิตใจดีไม่ได้ และถ้ามีรูปชั่วตัวดำและมีจิตใจไม่ดี ก็จะหาคนคบไม่ได้

ส่วนใจนั้นก็มักเป็นไปตามพื้นเดิม แต่ก็ยังมีทางแก้ไขให้ดีได้โดยการตั้งใจดี เช่นเดียวกับของที่ไม่มีกลิ่นหอมมาแต่เดิม เรายังสามารถอบให้หอมได้ พระพุทธองค์ได้ทรงกำหนดวางแบบแผนแห่งความประพฤติไว้เป็นหลักฐาน การตั้งใจประพฤติตามบทบัญญัตินั้น ชื่อว่า ศีล เมื่อบำเพ็ญให้บริสุทธิ์แล้ว ก็จะพบแนวทางสำหรับประพฤติความดี และสามารถปฏิบัติตามคุณธรรมอย่างอื่นได้อย่างสมบูรณ์ ไม่ผันแปร ศีล ๕ ประการคือ

๑. เว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต

๒. เว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เขาไม่ให้ด้วยอาการเยี่ยงโจร

๓. เว้นจากการประพฤติผิดในกาม

๔. เว้นจากการพูดปดมดเท็จ

๕. เว้นจากการดื่มน้ำเมาเช่นสุราและมัย[๓๙]

---

[๓๙]**องฺ.ปญฺจก. ๗๘** (บาลี) ๒๒/๑๗๘/๒๑๒.

๑. เว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต

หมายเอาทั้งมนุษย์และสัตว์เดรัจฉาน ที่ยังมีชีวิตอยู่ แม้แต่เด็กทารกในครรภ์ของมารดาทุกประเภทไม่มีกำหนด ศีลข้อนี้ได้ทรงบัญญัติขึ้น เพื่อหวังจะให้มนุษย์ได้รู้จักปลูกเมตตาจิตนสัตว์ทุกประเภท เพราะเมตตาจิตนี้เป็นความดี สามารถิได้ทั้งในสัตว์และมนุษย์ เช่น การเลี้ยงดูสัตว์ด้วยความรัก แต่เมตตาใจหมู่มนุษย์สามารถขยายไปยังหมู่มนุษย์ด้วยกันอีกหลายเผ่าพันธุ์ ไม่จำกัด และตลอดถึงสัตว์เดรัจฉานด้วยการอบรมให้มีเมตตาจิตเกิดขึ้น เมื่อขยายออกไปมากเท่าไร ก็จะแผ่ความสุขให้เกิดขึ้นแก่สรรพสัตว์ มากขึ้นเพียงนั้น เรารักร่างกาย รักชีวิตและกลัวภัยอันตรายต่างๆอันจะทำอันตรายแก่ร่างกายและชีวิต ต้องระวังลบหลีกอยู่เสมอฉันใด มนุษย์และสัตว์เดรัจฉานอื่นๆกฉันนั้น ผู้ที่เล็งเห็นแต่ความสุขของตนเพียงอย่างเดียว ไม่แลเหลียวถึงความสุขของคนอื่นบ้าง ขาดเมตตาจิตคิดตัดสุขของผู้อื่นเสียสิ้นบ้าง ผู้นั้นถือว่าประพฤติผิดทำนองคลองธรรม มิใช่จะห้ามเพียงการฆ่ามนุษย์อื่นเท่านั้น แม้แต่ฆ่าตนเองก็ไม่ควร ผู้ที่ฆ่าตนเองถือว่าเป็นผู้สิ้นคิดแล้ว เป็นที่ดูหมิ่นของคนทั้งปวง ทำให้เกิดความอับอายขายหน้า แก่วงตระกูล พวกพ้องของตน เกิดมาเป็นคนแล้ว ถึงจะตกทุกข์ได้ยากได้ยากเพียงใด ก็ไม่ควรทำเช่นนั้น เพราะการเกิดเป็นมนุษย์เป็นสิ่งที่หาได้ยาก เมื่อได้แล้วก็ไม่ควรปล่อยให้เสียเปล่าจากประโยชน์ ถึงชีวิตจะสิ้นไป ก็ให้สิ้นไปด้วยดีในทางที่นักปราชญ์สรรเสริญ

๒. เว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เขาไม่ให้ด้วยอาการเยี่ยงโจร

หมายถึง การถือเอาด้วยอาการเป็นโจรของ สิ่งของที่เขาไม่ได้ให้ หมายถึง สิ่งของที่มีเจ้าทั้งที่มีวิญญาณและไม่มีวิญญาณ อันเจ้าของไม่ยกให้เป็นกรรมสิทธิ์ และสิ่งของที่ไม่ใช่ของใคร แต่มีผู้รักษาหวงแหน ได้แก่สิ่งของที่อุทิศบูชาปูชนียวัตถุในศาสนานั้นๆ และสิ่งของที่เป็นของกลางในหมู่ชนอันไม่ควรแบ่งกัน ทรัพย์ที่ได้มาโดยการโจรกรรมเช่นนี้ ไม่ทำความสุขให้เกิดแก่ผู้ได้ เหมือนทรัพย์ที่หามาได้ในทางสุจริต ผู้ที่หาเลี้ยงชีพในทางที่ชอบได้ทรัพย์มา ทรัพย์นั้นย่อมทำความอิ่มใจให้แก่ผู้ได้ในเบื้องต้น ต่อมาก็ให้ความสุข เพราะไม่เป็นหนี้ท่าน ไม่ต้องกลัวว่าเขาจะมารบกวนทวงถามใหเกิดความรำคาญ ไม่ต้องกลัวต่อการจับกุมไปลงโทษ ส่วนผู้ที่หาเลี้ยงชีพด้วยโจรกรรม หาทรัพย์ได้มาในเบื้องต้นพอได้มาก็เกิดความเดือดร้อนใจ เพราะต้อซ่อนเร้นไว้ ต้องหลบหน้าซ่อนตัวกลัวเขาจะจับได้ ต้องระวังไม่ให้ใครรู้ใครเห็น ในที่สุดก็ไม่เป็นปัจจัยให้กลับตัวได้ เพราะต้องทำโจรกรรมเช่นนั้นต่อไปอีก จนกว่าจะได้เสยกรรมของโจรกรมสักคราวหนึ่ง หรือหลายคราว ผู้หวังความเจริญแก่ตน ต้องเว้นให้ขาดจากการหาเลี้ยงชีวิตด้วยการโจรกรรมเสีย

๓. เว้นจากการประพฤติผิดในกาม

คำว่า กาม ในที่นี้หมายถึง กิริยาที่รักในประเวณี ศีลข้อนี้ทรงบัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันความแตกร้าวในสังคม ทำให้คนในสังคมไว้วางใจกันและกันได้ เพราะความประพฤติทางประเวณีนั้น เป็นชนวนที่จะก่อให้เกิดความแตกร้าวในระหว่างสามีภรรยาได้ ทั้งสามีและภรรยาคู่นั้นยังจะผูกใจเป็นศัตรูต่อชายหญิงที่เป็นชู้กันอีก ในที่สุดสามีภรรยาคู่นั้นก็จะไม่ไว้วางใจกันและกัน เพราะบุรุษหรือสตรีที่มีคู่ครองแล้วควรยินดีด้วยคู่ครองของตน ส่วนผู้ที่ยังไม่มี ถ้าจะเลือกคู่ครองที่ดี ก็ควรจะเลือกคนที่ไม่

มีเจ้าของมาเป็นคู่ เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างผาสุก ผู้รักสงบ รักชื่อเสียง อย่าได้ประพฤติล่วงละเมิดศีลจ้อนี้เป็นอันขาด ความลุอำนาจแก่ราคะอย่าใดอย่างหนึ่งอันมิได้เป็นไปตามธรรมดาในทางที่ชอบ ถูกห้ามโดยศีลข้อนี้ทุกประการ

๔. เว้นจากการพูดปดมดเท็จ

ศีลข้อนี้ทรงบัญญัติขึ้นด้วยหวังจะห้าม การพูดเท็จ การพูดเหลาะแหละไร้เหตุผล ทุกคนชอบและนับถือคนที่พูดความจริงด้วยกันทั้งนั้น ผู้ที่พูดด้วยถ้อยคำที่ไม่เป็นจริง ย่อมทำให้ผู้ฟังไม่เชื่อถือในคำพูดของตน บางทีอาจทำให้ประโยชน์ของผู้อื่นให้เสียหายก็ได้ การพูดมุสานี้ มิใช่เฉพาะทางวาจาอย่างเดียว แม้ทางกายก็อาจเป็นไปได้ เช่นการเขียนข้อความที่เป็นเท็จ หรือสั่นศีรษะที่ทำให้คนเข้าใจว่าเป็นการปฏิเสธในจ้อความที่ไม่ควรปฏิเสธ มุสาอาจเกิดขึ้นได้ทั้งกายและวาจา ถึงไม่พูดด้วยปากแต่ทำด้วยกายเพื่อจะทำให้เขาเข้าใจผิด ก็จัดเป็นมุสาเช่นเดียวกัน

๕. เว้นจากการดื่มน้ำเมาเช่น สุราและเมรัย

สุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท น้ำเมาที่เป็นแต่เพียงของดอง เช่นเมรัย หรือน้ำตาลเมาที่ยังไม่ได้กลั่น ส่วนสุรา คือเมรัยที่ถูกกลั่นเพื่อให้มีรสชาติเข้มข้นขึ้น สุราเมรัยนี้เป็นเครื่องที่ทำให้ผู้ดื่มแล้วครองสติไม่ได้ อารมณ์แปรปรวนขาดความเป็นตัวของตัวเอง ไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองไว้ได้ ตามปกติเป็นคนดี ก็กลายเป็นคนชั่วได้ แม้กิริยาอาการใดที่ไม่เหมาะ ในเวลาปกติเขาทำไม่ได้ แต่ในเวลาที่เขาเมา เขาทำได้ทุกอย่าง ดังนั้นสุราเมรัย จึงได้ชื่อว่า เป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เหตุที่ทรงบัญญัติศีลข้อนี้ขึ้นมา ก็เพื่อป้องกันมิให้ละเมิดข้อห้าม ๔ ข้อข้างต้น เพราะผู้ดื่มน้ำเมา เมาแล้วย่อมเป็นผู้ขาดสติ สามารถทำสิ่งที่ไม่เคยทำ ดูดในสิ่งที่ไม่เคยพูดได้ ดังนั้น ผู้หวังยึดในทางที่ดี ต้องมีสติสัมปชัญญะครองตนอยู่เสมอ การดื่มน้ำเมามีโทษ ๖ ประการคือ[๔๐]

(๑) เป็นเหตุให้เสียทรัพย์ คือผู้ดื่มสุราเป็นประจำ จะทำให้ติดและละทิ้งได้ยากจำเป็นต้องจ่ายทรัพย์ซื้อสุราเป็นนิตย์ อีกอย่างหนึ่งคนชั้นกรรมาชีพต้องใช้แรงงานจึงจะหาทรัพย์มาได้ เพื่อใช้ซื้อสุรามาดื่มจนเมามาย สร้างความรำคาญให้เกิดแก่คนอื่น เสียมารยาท มีสติฟั่นเส เสียการเสียงาน ในที่สุดก็กลายเป็นคนหย่อนสมรรถภาพ ตกงาน ทำให้ขาดหนทางที่แสวงหาทรัพย์มาได้ แม้ไม้ถึงขั้นนั้นเมื่อดื่มสุราจนเมามาย มีสติฟั่นเฟือน ก็ควบคุมหน้าที่การงานไม่ได้ ทำให้การทำงานผิดพลาด ทำให้หน่วยงานนั้นเสียหาย และจะถูกไล่ออกจากงานไป

(๒) เป็นเหตุก่อการทะเลาะวิวาท ตามปกติคนเราทุกคนชอบความสงบ ไม่ชอบการทะเลาวิวาทกังใคร หากจะมีผู้หนึ่งผู้ใดก่อเหตุ ชวนทะเลาะวิวาทขึ้นก่อนพออดทนได้ ก้องอดทน ไม่โต้ตอบ เว้นแต่บันดาลโทสะขึ้นมาอย่างรุนแรง อดกลั้นไม่อยู่ น้ำเมาย่อมเป็นเหตุบันดาลโทสะได้ง่าย ได้ยินใครพูดอะไร ไม่พอที่จะทำให้โกรธ ก็เกิดโทสะขึ้นมา ก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาทกับเขาได้ง่ายๆ บางคราวหาสาเหตุมิได้ถึงกับทำร้ายเขาก่อนก็มี ทั้งนี้ก็เป็นเพราะเสียสติ อยู่ดีๆก็ทำให้คนทั้งหลายกลายเป็นศัตรูของตน

---

[๔๐]**ที.ปา.** (ไทย) ๑๑/๒๔๘/๒๐๒-๒๐๓.

(๓) เป็นเหตุเกิดโรค คนติดสุรามักจะเป็นโรคต่างๆ เช่น โรคตับ เมื่อยขบ เสียดหน้าอก รับประทานอาหารไม่ได้ มักจะมีอาการอาเจียน อ่อนเพลียไม่มีเรี่ยวแรง นอนไม่หลับ เป็นต้น บรรดาสิ่งที่แทรกซึมเข้าเส้นโลหิตมากก็ตามน้อยก็ตาม มักจะทำให้เสียความสำราญหรือทำลายความสุขในชีวิตเป็นที่สุด จึงได้ชื่อว่ายาพิษ น้ำเมาก็เป็นยาพิษเช่นเดียวกัน จึงทำให้เกิดวามทุกข์แก่ผู้ดื่มมากบ้างน้อยบ้างตามฤทธิ์ของมัน (๔) เป็นเหตุเสียชื่อเสียง ชื่อเสียงที่ดี จัดว่าเป็นศักดิ์ศรีของบุคคล ทำให้เป็นที่นิยมนับถือของประชาชน เป็นเหตุส่งเสริมกรประกอบอาชีพของเขาให้เป็นไปโดยสะดวก ชื่อเสียงที่ดีนั้นกว่าจะอบรมขึ้นมาได้ ก็ต้องสะสมความดีมาเป็นเวลานาน จนคนทั้งหลายเห็นว่า ความประพฤติเช่นนั้นเป็นปกติมารยาทของเขา ไม่ใช่เสแสร้งทำความดีระยะหนึ่ง เขาจะสรรเสริญก็หาไม่ และชื่อเสียงที่ดี เมื่อมีแล้วจะเสียหายนั้นง่ายนัก เชน คนผู้ทำความดีผู้นับถือ ไม่รักษาชื่อเสียงและประพฤติไม่ดีเข้า มีผู้เห็นแม้ครั้งเดียว ก็จะได้รับการนินทา ทำให้เสียชื่อเสียง คนทั้งหลายก็จะไม่นับถือ ดังคำว่าความดีทำยาก ความชั่วทำง่าย คนที่เมาสุราจะไม่มีสติยับยั้งระวังความประพฤติของตัว จนเกิดมีความประพฤติเสียหายในที่สุด

(๕) เป็นเหตุประพฤติมารยาทน่าอดสู่ ตามปกติใจของคนเรา ย่อมมีสติเป็นผู้ควบคุมจึงรู้ว่าสิ่งที่ทำลงไปนั้นถูกหรือผิด ควรหารือ หรือไม่ก็ประคับประคองความประพฤติให้ดำเนินไปในทางที่ถูกต้อง ผู้ดื่มสุราจนมึนเมาแล้ว ย่อมทำให้มีสติฟั่นเฟือน กำลังสติปัญญาอ่อน สมรรถภาพใช้การไม่ได้ดีเท่าที่ควร ไม่สามารถควบคุมความประพฤติของตนเองได้ จึงทำให้แสดงมารยาทที่น่าอดสู่ออกมาในลักษณะต่างๆ ที่คนปกติไม่ประพฤติกัน

(๖) ทอนกำลังสติปัญญาเชาว์คือความนึกคิดที่แล่นไป บางคนก็ว่องไว บางคนก็เนือยหรือเชื่องช้า ทั้งนี้เป็นสิ่งที่เป็นเองแต่กำเนิด แต่ถึงอย่างไรก็ยังมีอุบายวิธีที่จะพัฒนาให้ดีขึ้น โดยหมั่นใช้เหตุผลในสิ่งต่างๆ จนเดความแตกฉาน จะทำให้เชาว์ของผู้นั้นดีขึ้น ถ้าไม่ตริครองในสิ่งต่างๆ เชาว์ก็เนือยลง ยิ่งไปกว่านั้น ถ้ามีสิ่งอะไรมาทำมันสมองให้พิการ ก็ยิ่งทำให้เชาว์เนือยเร็วขึ้น โดยเฉพาะการดื่มสุรา เมื่อมันสมองถูกฤทธิ์ของสุราครอบครองจนจนมึนเมาแล้ว พอโลหิตอ่อนลง เชาว์ก็อ่อนลงไปตามกัน เขาจึงมีความคิดฟั่นเฟือนไปจากเดิม ถ้าจะถามว่าเป็นเพราะอะไร คงได้จะได้รับคำตอบว่าเพราะสุราเป็นเหตุทอนกำลังปัญญา

ศีล ๕ ประการดังกล่าว จัดเป็นข้อปฏิบัติของชาวพุทธ ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริงต้องรักษาให้ได้ยิ่งบ้าง หย่อนบ้างตามภูมิความสามารถของตน ข้อที่สำคัญที่สุด คือ ข้อที่ ๕ การงดเว้นจากการดื่มสุราเมรัยอันทำให้ประมาท ส่วนศีลอีก ๔ ข้อนั้น เป็นผลกระทบอย่างต่อเนื่องจากการประพฤติผิดศีลข้อที่ ๕ นั้น ซึ่งการงดเว้นจากการดื่มสุราได้นั้น ควรปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

๑. สมาทานวิรัติ ตั้งใจงดเว้น ไม่ประพฤติล่วงเกิน ศีล ๕ ข้อตลอดชีวิต

๒. ลงมือปฏิบัติตามด้วยการมีสติทุกลมหายใจเข้าออก ว่าเราทำเพื่อสร้างประโยชน์แก่ตนและสังคม

๓. คิดถึงประโยชน์ที่จะได้รับการปฏิบัติตามศีลตามแนวทางพระพุทธศาสนา ที่ว่าศีลทำให้สวย ทำให้รวย และศีลทำให้รอด

๔. นึกถึงประโยชน์ที่แท้จริงของศีล คือความสงบสุขแห่งใจของตน เมื่อสามารถกำหนดได้ดังนี้ ย่อมสามารถหาหนทางระงับจากเหตุอันเกิดแก่ตนได้ ทั้ง ความเป็นภัยทางร่างกาย และภัยอันเกิดแก่จิตใจของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นโรคภัยไข้เจ็บร้ายแรงันเป็นผลมาจากสุรา เช่น โรคตับ โรคทางเดินหายใจ และความเครียดถึงขั้นทำให้เกิดโรคจิตภาวะเสื่อมได้ ศีลถือว่าเป็นปฐมบทที่จะกำหนดแนวทางให้คนละเว้นจากสุราด้วยการงดเว้นอย่างเด็ดขาด ไม่ใช่เป็นเพียงแค่ศีลสังคมเท่านั้น

๓.๓.๓ หลักสติ สัมปชัญญะ

สติสัมปชัญญะ เป็นธรรมที่อุปการะมาก[๔๑] เกื้อกูลในการทำความดีทุกอย่าง พระธรรมทั้งมวลสรุปลงที่สติสัมปชัญญะตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ก็ต้องอาศัยสติสัมปชัญญะทั้งสิ้น สติ หมายถึงการระลึกได้ มีความรอบคอบ ไม่หลงลืม ไม่เผลอ ไม่ประมาทเป็นพื้นฐาน สัมปชัญญะ หมายถึง ความรู้สึกตัว ไม่หลงลืม รู้สึกตัวอยู่เสมอทุกขณะจิตว่ากำลังทำอะไรทีเกี่ยวข้องกับ ปัจจุบัน ไม่ส่งใจไปในอดีตหรืออนาคต สติสัมปชัญญะเป็นสติที่มีไปตามกิเลส ปัญญาสนับสนุน ให้น้อมนำมาสู่จิตใจของตนเอง มองตัวเองในการกระทำ การพูด การคิด เป็นสภาวะที่รู้เท่าทันไม่หลงผิดไปตามกิเลสและตัณหา และอารมณ์ที่มากระทบ เมื่อมีสมาธิสมบูรณ์แล้ว จึงจะเกิดสัมปชัญญะขึ้นได้ สติคือความระลึกได้ สัมปชัญญะ คือการรู้ตัว หลักธรรมข้อนี้ ทำให้บุคคลรู้จักตนเองว่า เป็นใคร กำลังทำอะไรอยู่และรู้ว่าจะทำอะไร สามารถครองตนระงับอารมณ์ต่าง ๆ ได้

ธรรมข้อนี้สามารถที่จะแก้ปัญหาการดื่มสุราในประเด็นสุขภาพชีวิตส่วนบุคคลได้ โดยผู้นั้นจะต้องมีความพร้อมที่จะลด ละ เลิก และข้องเกี่ยวกับสุราเมรัย โดยเด็ดขาด โดยกำหนดในใจว่า

๑. มีความระลึกอยู่เสมอถึงพิษภัยของสุรานั้น ว่าเป็นเหตุให้สุขภาพของผู้ดื่มต้องทรุดโทรมและต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาอย่างมากมา

๒. พิจารณาให้เห็นคุณค่าแท้โทษที่แท้จริงของสุราที่มีผลกระทบต่อร่างกาย

๓. มีความรู้สกอยู่เสมอ และไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเครื่องดื่มคือสุราเมรัยนั้น

ในการหาทางออกจากปัญหาการดื่มสุรา เพื่อแก้ปัญหาสุขภาพส่วนบุคคลนั้น เป็นการรู้จักการใช้หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา เพื่อแก้ปัญหาอันเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้ดื่มสุรา เป็นเครื่องย้ำเตือนติเรา ได้มากกว่าเราเตือนตนให้พ้นผิด เป็นหลักการที่แท้จริง ซึ่งการณ์ดังกล่าวนั้น ผู้หวังความสุขความเจริญแก่ตนควรพิจารณาให้เห็นถึงประโยชน์ และส่วนได้ส่วนเสียของสุราสุราเสียก่อนแล้วกำหนดละเว้น ด้วยอาศัยหลักธรรมทั้ง ๓ ประการคือ อบายมุข ๖ เป็นเครื่องชี้นำให้เห็นโทษทัณฑ์ของการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสุราว่ามีผลเป็นอย่างไร เช่น เสียทรัพย์ทันตาเห็น หรือเกิดโรคภัยต่างๆเป็นต้น และมีรูปแบบอย่างไรที่จะเอื้อให้เข้าไปคลุกคลีกับการ การคบคนชั่วเป็นมิตร ซึ่งจะชักนำไปในทางที่ฉิบหายต่างๆ อันมีการเที่ยวกลางคืน และตกผลึกในการดื่มสุราในที่สุด ส่วนเบญจศีลเปรียบเหมือนตะปูที่ตอกย้ำให้รู้ว่า เมื่อเรารู้ภัยแล้วควรที่จะหยุดดื่มเสียด้วยหลักการที่มีอยู่ เป็นการงดเว้นจากการ

---

[๔๑] **องฺ. ทุก.** (ไทย) ๒๐/๑๘๐/๑๒๙.

ดื่มสุรานั้น อย่างเด็ดขาด และสติสัมปชัญญะ เป็นเสมือนยามรักษาการณ์ ที่คอยระแวดระวังภัยต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา ไม่ให้ผิดพลาดพลั้งอีกครั้งหนึ่ง

สรุปได้ว่า พุทธธรรมทั้ง ๓ หลักนี้เป็นเครื่องช่วยสนับสนุนซึ่งกันและกัน ในอันที่จะตีกรอบให้กับผู้ชอบดื่มสุรา หาทางออกจากเหตุนั้นได้ และระงับเหตุนั้นอย่างยั่งยืน โดยทั้งนี้ผู้ที่ดื่มสุราจะต้องมีจิตใจเข้มแข็งหนักแน่น คิดถึงประโยชน์อันเกิดจากการงดดื่มสุรานั้น ซึ่งจะมีผลต่อสุขภาพของผู้นั้นเอง

๓.๔ การแก้ปัญหาด้านสุขภาพจิตและชีวิตของคนในครอบครัว

ในการหาทางออก หรือการแก้ปัญหาด้านสุขภาพจิตและชีวิตของบุคคลในครอบครัว โดยมีสุราเป็นโจทย์ใหญ่นั้น เพราะชีวิตของครอบครัวถือว่า เป็นหน่วยแรกขอสังคมที่มีบทบาทสนับสนุนส่งเสริมหรือก่อปัญหาให้เกิดแก่สังคมระดับชาติได้

ในเรื่องการแก้ปัญหาการดื่มสุรา สุขภาพจิตและชีวิตของคนในครอบรัว คณะผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีแก้ปัญหาโดยนำหลักพุทธธรรมที่เป็นพื้นฐานของพุทธศาสนิกชนมากล่าวไว้ ๒ ประการ คือ

๓.๔.๑ หลักฆราวาสธรรม

๓.๔.๒ หลักสิงคาลสูตร (ทิศ ๖)

๓.๔.๑ หลักฆราวาสธรรม

ฆราวาสธรรม คือ ธรรมที่เป็นเครื่องมือให้บุคคลดำรงชีวิตอยู่ในเพศของปกติชนได้อย่างราบรื่น โดยไม่ทำตัวให้เป็นภัยต่อสังคม และเป็นเครื่องชโลมใจระหว่างบุคคลภายในครอบครัวให้อยู่กันอย่างมีความสุข ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งจะช่วยส่งเสริมให้คุณภาพชีวิตครอบครัวดีขึ้น มีอยู่ ๔ ประการ คือ

๑. สัจจะ ความซื่อสัตย์

๒. ทมะ ความข่มใจ

๓. ขันติ ความอดทน

๔. จาคะ ความเสียสละ[๔๒]

๑.สัจจะ ความซื่อสัตย์

หมายถึง การรักษาคำมั่นสัญญา ไม่คิดคดทรยศ หักหลัง ตั้งอยู่บนความซื่อสัตย์ต่อกันและมีความจริงต่อกันอย่างไร ไม่มีความลบระหว่างสามีภรรยาก่อนแต่งงานอยู่ด้วยกัน มีความจริงใจต่อกันอย่างไร พึงหันหน้าเข้าหากันแสดงความคิดเห็นด้วยเหตุและผล ไม่คิดนอกใจไปมีหญิงคนอื่นประพฤตินอกใจภรรยาตน

๒. ทมะ รู้จักข่มใจตนอง

---

[๔๒]มูลนิธิเพื่อนหญิง, **นวัตกรรมผู้ชายเลิกเหล้ายุติความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก,** (กรุงเทพมหานคร: ๒๑ เซ็นจูรี่, ๒๕๕๑), หน้า ๓๐-๓๑.

หมายความว่า การรู้จักควบคุมอารมณ์ของตน ไม่ให้เกิดความหวั่นไหว เป็นเหตุให้แสดงกิริยาหรือวาจาอันไม่สมควรออกมา ในขณะที่ประสบเหตุการณ์น่าหวาดหวั่นต่างๆ รู้จักห้ามใจไม่ให้หลงในอารมณ์ใฝ่ต่ำ ไม่คิดทีจะเข้ายุ่งเกี่ยวกับสุรา โดยคิดถึงครอบครัวเป็นสำคัญ

๓. ขันติความอดทนอดกลั้น

จัดเป็นอดทนต่อความลำบากตรากตรำ อดทนต่อความเจ็บช้ำน้ำใจ เมื่อถูกยั่วยุหรือบริภาษจากคนอื่น โดยสามารถควบคุมอารมณ์ของตน ให้มีสติยั้งคิดได้ มีความบากบั่นพยายามต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ เพื่ออนาคตของลูก

๔. จาคะ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

การสละเวลา เงินทอง สิ่งของและความสุขของตน เพื่อผู้อื่นมีความสุขและพ้นทุกข์ได้นั้น เป็นการทำเพื่อครอบครัว ใช้เวลาที่เสียไปเพื่อการดื่มสุรา เป็นเวลาที่ควรอยู่กับครอบครัว เป็นเวลาที่ควรอบรมสั่งสอนภรรยาและลูก ทำให้ครอบครัวไม่หว้าเหว่ สามารถลดช่องระหว่างตนในครอบครัว[๔๓]

ในครอบครัว พ่อเป็นผู้บทบาทที่สำคัญที่จะชักนำลูกๆในการพัฒนาจิตใจดี มีจริยธรรม คุณธรรมสูง มีความเสียสละด้วยความรัก ความยกย่องซึ่งกันและกัน มีพฤติกรรมที่แสดงต่อกันด้วยความรัก ไม่ใช้อารมณ์ในการตัดสินปัญหา ควรเป็นผู้มีเหตุผล เข้าใจปัญหา รับสภาพความจริง และวิธีแก้ปัญหา แก้ความขัดแย้งในครอบครัวให้ได้ถ้ามีปัญหา แต่ควรขจัดไม่ให้เกิดปัญหาได้ยิ่งดี

คุณธรรมทั้ง ๔ ประการนี้ เป็นเสมือนกาวที่ช่วยประสานในความเป็นครอบครัว ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น โดยพ่อเป็นผู้นำครอบครัวนั้นต้องมีความตั้งใจจริง มีความอดทนอดกลั้น และสลัดคราบแห่งความเมาออกไป โดยคิดถึงประโยชน์อันจะเกิดแก่ครอบครัว ทั้งความเป็นอยู่ในปัจจุบัน และอนาคตของลูกหลาน นั่นเป็นหนทางหนึ่งที่จะทำให้สุขภาพจิตและสุขสภาพกายของคนในครอบครัวมีความสุขและเป็นครอบครัวที่อบอุ่นได้

๓.๔.๒ สิงคาลสูตร (ทิศ ๖)

บุคคลที่จะติดต่อสัมพันธ์ด้วยกันนอกจากบุคคลในครอบครัว ญาติพี่น้องแล้ว ยังมีผู้บังคับบัญชา เพื่อที่บ้านร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา บุคคลเหล่านั้นถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มนุษย์ที่อยู่ร่วมกันจะต้องคบหาสมาคมกัน โดยเริ่มจากจุดเล็กๆที่บ้าน ถ้าความสัมพันธ์หรือมนุษย์สัมพันธ์ที่บ้านดีแล้ว มนุษย์สัมพันธ์นอกบ้านมักจะดีไปด้วย หลักธรรมเรื่องทิศ ๖ ในพระพุทธศาสนาเป็นหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ที่มีชีวิตร่วมกันอยู่ในสังคม มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์ต่กันในชีวิตประจำวัน มีความสัมพันธ์กันในหน่วยงาน องค์การต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน มนุษย์เป็นสัตว์สังคมติดต่อสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตั้งแต่สถาบันที่เล็กที่สุดของสังคมคือครอบครัว จนถึงใหญ่ที่ที่สุดคือสถาบันชาติ

---

[๔๓]ปิ่น มุทุกัณต์, พันเอก,**แนวสอนธรรมตามหลักสูตรนักธรรมชั้นตรี**,พิมพ์ครั้งที่ ๒๕๒ (กรุงเทพมหานคร: อมรการพิมพ์, ๒๕๑๔), หน้า ๔๕๘-๔๖๕.

หลักธรรมในเรื่องทิศ ๖ นี้ จัดได้ว่าเป็นธรรมที่เป็นพื้นฐานในการรู้จักตน คำว่ารู้จักตน คือรู้จักตัวตนของคนที่เราคบด้วย และรู้จักหน้าที่ของเราที่จะทำ ต่อบุคคลนั้นด้วย เป็นการกระทำหน้าที่ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอันสามารถทำให้ครอบครัวและบุคคลที่ใกล้ชิดมีความสุขได้ ซึ่งหลักการเรื่องทิศ ๖ นั้นเป็นการรู้จักธรรมหน้าที่ของแต่ละบุคคล ระหว่างบิดามารดากับบุตร ครูอาจารย์กับศิษย์ สามีกับภรรยา มิตรกับมิตร เจ้านายกับลูกน้อง และคฤหัสถ์กับสมณะชีพราหมณ์

สรุปได้ว่า หลักธรรมทั้ง ๒ ประการ คือหลักฆราวาสธรรมและหลักทิศ ๖ ในสิงคาลสูตรนั้น สามารถที่จะเป็นหลักธรรมพัฒนาชีวิตของบุคคลในครอบครัวและบุคคลที่อยู่รอบข้างให้มีความความสุขได้อย่างถาวร โดยเป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาใช้บำบัดอาการติดสุราของผู้นำครอบครัวได้แล้ว ทำผู้นำครอบครัวหันมาใส่ใจกับครอบครัวมากขึ้น เพราะเห็นคุณค่าของครอบครัวและบุคคลที่เกี่ยวดองเป็นญาติมิตร ที่อยู่ใกล้ชิต เมื่อหัวหน้าครอบครัวมีความสุข ครอบครัวก็จะเป็นสุข สังคมก็จะมีความสุขไปด้วย เมื่อเครือข่ายั้ง ๖ เครือข่าย อันได้แก่ทิศทั้ง ๖ ประสานร่วมแรงแข็งขัน ทำตามหน้าที่ของตนอย่างเข้มแข็ง สามารถที่จะลดปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทยได้ เพราะคนไทยโดยส่วนใหญ่ในปัจจุบันเริ่มมองเห็นโทษในการดื่มสุรา และมองเห็นผลพลอยได้ที่แท้จริงจากการงดดื่มสุรา คือความสุขทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

นอกจากหลักธรรม ๒ ประการที่ได้ยกมากล่าวไว้นั้น ยังมีหลักธรรมที่ควรจะยกมากล่าวไว้ในที่นี้อีก ก็คือ

๓.๔.๓ หลักทิฏฐธัมมิกัตถธรรม

นอกจากนี้พระพุทธเจ้า ทรงสอนถึงปัจจัยพื้นฐานอันเป็นความจำเป็น (Need)ถ้าเป็นผู้ครองเรือนก็ทรงสอนต่อไปถึงการแสวงหาทรัพย์ เพื่อให้สร้างฐานะครอบครัวให้อยู่ดีกินดี มีความมั่นคง เริ่มด้วยหลักการสร้างความร่ำรวย เรียกว่า “ทิฏฐธัมมัตถสังวัตตนิกธรรม เรียกสั้นๆว่า ทิฏฐธัมมัมิกัตถะ หรือ เรียกติดปากอย่างไทยๆว่า ทิฏฐธัมมิกัตถปกล่าวระโยชน์ หมายถึงธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบัน, หลักธรรมอันอำนวยประโยชน์สุขในเบื้องต้น”[๔๔] พระพุทธเจ้าตรัสถึงหลักธรรมดังกล่าวใน ฑีฆชานุสูตร โดยมีใจความว่า หลักธรรม ๔ ประการนี้ย่อมเป็นไปเพื่อเกื้อกูลในภพนี้ เพื่อสุขในภพนี้แก่กุลบุตร ธรรม ๔ ประการ คือ

๑. อุฏฐานสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น)
๒. อารักขสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยการรักษา)
๓. กัลป์ยาณมิตตตา (ความเป็นผู้มีมิตรดี)
๔. สมชีวิตตา ตนได้ชีวิตา (ความเป็นอยู่เหมาะสม)[๔๕]

๑. อุฏฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น คือ ความหมั่นเพียรในการปฏิบัติการงานประกอบอันสุจริต มีความชำนาญรู้จักใช้ปัญญาสอดส่อง ตรวจตรา หาอุบายวิธี สามารถจัดดำเนินการ

---

[๔๔]พระเทพเวที (ป.อ.ปยุตฺโต)**พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, หน้า ๑๑๖.

[๔๕]**องฺ.อฏฐก.** (ไทย) ๒๓/๕๔/๓๔๐.

ให้ได้ผลดี ความขยันเป็นอุปกรณ์อันดับแรก และสำคัญที่สุดในฐานะให้มั่นคง ไม่มีเศรษฐีคนใดสร้างความร่ำรวยขึ้นมาได้ด้วยความเกียจคร้าน ยิ่งรวยยิ่งขยัน คนขยันเท่านั้นจึงจะสร้างตัวได้ ดังคำกล่าวที่ว่า “ไม่มีความยากจนในหมู่คนที่ขยัน” แต่ข้อที่ควรระวังคือ ต้องขยันในข้อที่ถูกที่ควร กล่าวคือ การงานที่ทำนั้น ต้องเป็นงานที่สุจริตปราศจากโทษ (อนวัชชกรรม) ถ้าขยันในทางที่ผิดก็จะนำความเดือดร้อนมาให้เช่น ขยันในการผลิตเสพยาเสพติดเป็นต้น

๒. อารักขสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยรักษา คือ รู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์ และผลงานอันตนได้ทำไว้ ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม ด้วยกำลังงานของตน ไม่ให้เป็นอันตรายหรือเสื่อมเสีย เมื่อขยันทำงานที่ปราศจากโทษ มีรายได้ขึ้นมาแล้ว ต้องรู้จักประหยัดและอดออม จัดสรรรายได้ไว้เป็นสัดส่วน ส่วนใดควรใช้จ่ายเพื่อเลี้ยงชีพ ส่วนใดควรเก็บอดออมไว้ เพื่อทำทุนหรือใช้จ่ายในคราวจำเป็น ไม่เป็นคนสุลุ่ยสุร่ายใช้จ่ายเกินไป คนที่ไม่ประหยัดจะไม่มีโอกาสร่ำรวย หรือสร้างฐานะได้เลย มีแต่จะสร้างความตกต่ำและความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและสังคม

๓. กัลยาณมิตตตา ความเป็นผู้ที่มิตรดี คือ รู้จักกำหนดบุคคลในถิ่นอาศัยเลือกเสวนาสำเหนียกศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้ทรงคุณ มีศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา การร่วมงานกับคนดี จะยิ่งช่วยให้เพิ่มพูนรายได้เร็ว ตนดีจะช่วยเป็นกำลังสนับสนุนการงานให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งๆขึ้นไป สามารถขยายกิจการให้ใหญ่โตและกว้างไกลออกไป และคนดีจะเป็นหูเป็นตาแทน ธุรกิจใหญ่ๆมีมีใครทำสำเร็จเพียงลำพังตัวคนเดียว ต่างก็อาศัยความรู้ความสามารถของคนอื่นช่วยทั้งนั้น การร่วมงานกับคนดีจึงเป็นวิธีสร้างฐานะให้มั่นคงอีกวิธีหนึ่ง

๔. สมชีวิตา ความเป็นอยู่อย่างเหมาะสม คือรู้จักกำหนดรายได้และรายจ่ายเลี้ยงชีวิตแต่พอดี มิให้ฟุ่มเฟือยและฝืดเคือง ให้รายได้อยู่เหนือรายจ่าย มีการประหยัดเก็บอดออมไว้เมื่อมีทรัพย์แล้วควรนำทรัพย์นั้นมาใช้จ่ายเลี้ยงชีพ ให้พอเหมาะพอดีแก่ฐานะ ไม่ให้อัตคัด ฝืดเคืองจนเกินไป พักผ่านให้เพียงพอแก่ความต้องการของร่างกาย บำรุงรักษาสุขภาพกายและใจให้แข็งแรง จะได้มีกำลังทำงานไปได้อีกนาน หากสุขภาพทรุดโทรม ความหายนุอื่นๆก็จะตามมา[๔๖]

หลักการใช้ชีวิตทั้ง ๔ ประการนี้เมื่อมีอยู่ในตัวบุคคลใด คนนั้นย่อมแก้ปัญหาความยากจนของตนได้อย่างแน่นอน บางคนนำเอกอักษรตัวแรก ของหลักธรรม ๔ ประการนี้ คือ อุ อา กะ สะ มาสอนว่า นี้คือหัวใจเศรษฐี ก็อยากจะเน้นในที่นี้ว่า หัวใจเศรษฐีจะขลังและทำให้ร่ำรวยได้จะต้องนำไปปฏิบัติ หากมัวนำไปนั่งบริกรรมอยู่อย่างเดียว ก็อย่าได้หวังเลยจะทำให้มั่งคั่งร่ำรวยได้

๓.๔.๔ หลักขันติโสรัจจะ ในพจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรมแสดงความหมายของขันติโสรัจจะไว้ดังนี้ “ธรรมอันทำให้งามคือขันติความอดทน, อดได้ทนได้เพื่อบรรลุความดีงามและความมุ่งหมายอันชอบกับโสรัจจะความเสงี่ยมอัธยาศัยงามรักความประณีตหมดจดเรียบร้อยงดงาม”[๔๗]

---

[๔๖]พระเทพเวที (ป.อ.ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, หน้า ๑๑๖.

[๔๗]พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม,** หน้า ๖๕.

จากความหมายของขันติโสรัจจะพิจารณาได้ว่าทั้งการรักษาศีลในแง่การละเว้นและการประพฤติธรรมล้วนต้องประกอบด้วยความอดทนเพื่อต่อสู้กับกิเลสอันจะนำสู่จุดหมายที่ชอบธรรมต่อเมื่อมีเหตุปัจจัยอันอาจทำให้ล่วงละเมิดศีลมากระทบบุคคลสามารถนำขันติมาสกัดกั้นการล่วงละเมิดศีล๕ด้วยการอดใจหยุดใจที่ใคร่จะทำการล่วงละเมิดเพื่อเว้นจากการกระทำอันจะส่งผลให้ล่วงละเมิดบุคคลอื่นและรักษาความปกติทางกายทางวาจาให้บริบูรณ์ด้วยอาการแห่งโสรัจจะจึงไม่เสียความหมายของคำว่าศีล ที่หมายถึงภาวะปกติ

ปัญญาในพจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์ได้แสดงความหมายของปัญญาไว้ดังนี้“ปัญญาหมายถึงความรู้ทั่ว, ปรีชาหยั่งรู้เหตุผล, ความรู้เข้าใจชัดเจน, ความรู้เข้าใจหยั่งแยกได้ในเหตุผลดีชั่วคุณโทษประโยชน์มิใช่ประโยชน์เป็นต้นและรู้ที่จะจัดแจงจัดสรรจัดการ, ความรอบรู้ในกองสังขารมองเห็นตามความเป็นจริง”[๔๘]

จากความหมายของปัญญาพิจารณาได้ว่าปัญญาทำให้บุคคลประกอบด้วยสัมมาทิฐิปฏิบัติดีปฏิบัติชอบถูกต้องเหมาะสมตามธรรมสามารถรักษาความสะอาดกายความสะอาดวาจาและความสะอาดใจเป็นผู้บริบูรณ์ด้วยศีล ดังในโสณทัณฑสูตรแสดงเรื่องศีลและปัญญาไว้ดังนี้ “ปัญญาต้องมีศีลช่วยชำระให้บริสุทธิ์ศีลก็ต้องมีปัญญาช่วยชำระให้บริสุทธิ์ปัญญาย่อมมีในที่ที่มีศีลศีลย่อมมีในที่ที่มีปัญญาปัญญาย่อมมีแก่ผู้มีศีลศีลย่อมมีแก่ผู้มีปัญญา ”[๔๙] ต่อเมื่อมีเหตุปัจจัยอันอาจทำให้ล่วงละเมิดศีลมากระทบบุคคลสามารถนำปัญญามาสกัดกั้นการล่วงละเมิดศีล๕ได้อย่างเด็ดขาดด้วยการพิจารณาอานิสงส์ของการรักษาศีล๕หรือพิจารณาโทษและเวรภัยอันอาจเกิดขึ้นถ้ากระทำล่วงละเมิดศีล๕ย่อมเว้นจากการกระทำอันจะส่งผลให้ล่วงละเมิดบุคคลอื่นได้อย่างเด็ดขาดจึงนับว่าปัญญาเป็นธรรมที่สามารถสกัดกั้นอธรรมทั้งหลายได้อย่างหมดสิ้นดังที่ท่านพุทธทาสภิกขุกล่าวไว้ว่า “ปัญญาเป็นธรรมที่ประเสริฐกว่าธรรมทั้งหลายเพราะสามารถทำให้ธรรมทั้งหลายเกิดขึ้นเมื่อบุคคลต้องการศีลปัญญาย่อมทำให้เกิดศีลขึ้น”[๕๐]

จากการศึกษาหลักธรรมสกัดกั้นการล่วงละเมิดศีล ๕ ทำให้ผู้วิจัยพิจารณาว่าหิริโอตตัปปะสติสัมปชัญญะขันติโสรัจจะและปัญญาที่ผู้วิจัยนำมาศึกษานั้นนับเป็นหลักธรรมพื้นฐานสนับสนุนการรักษาศีล ๕ ในภาวะปกติและทำหน้าที่สกัดกั้นการล่วงละเมิดศีล ๕ ต่อเมื่อมีเหตุปัจจัยอันอาจทำให้ล่วงละเมิดมากระทบทั้งหิริโอตตัปปะสติสัมปชัญญะขันติโสรัจจะ และปัญญาล้วนทำหน้าที่สกัดกั้นการล่วงละเมิดศีล๕ด้วยหน้าที่ที่แตกต่างกันและมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันจนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ฉะนั้นการนำหลักธรรมมาสกัดกั้นการล่วงละเมิดศีล ๕ จึงเป็นการนำหลักธรรมต่างๆมาสนับสนุนและทำหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถสกัดกั้นการล่วงละเมิดศีล ๕ได้อย่างเด็ดขาดเช่น

หิริโอตตัปปะย่อมทำให้บุคคลไม่กล้าล่วงละเมิดศีลต่อเมื่อมีสิ่งเร้ามากระทบทางตาหูจมูกลิ้นกายใจในคราวแรกหิริโอตตัปปะย่อมทำหน้าที่ได้เป็นอย่างดีต่อเมื่อสิ่งเร้านั้นมากระทบมากเข้าๆความอยากในสิ่งที่ต้องประสงค์ย่อมเกิดขึ้นเมื่อความอยากนั้นรุนแรงมากขึ้นความละอายเกรงกลัวต่อบาปหายไปอาจล่วงละเมิดศีลได้บุคคลต้องนำสติมาหยุดใจและนำขันติมาอดใจอดความอยากนั้นนำสู่สัมปชัญญะเพื่อตระหนักรู้ในสิ่งที่เกิดขึ้นและแสดงออกอย่างเหมาะสมด้วยอาการแห่งโสรัจจะ

---

[๔๘]พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์,** หน้า ๑๓๖.

[๔๙]ที.สี. (ไทย) ๙/๓๑๗-๓๑๘/๑๒๑-๑๒๓.

[๕๐]พุทธทาส อินทปัญโญ, **หลักและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับทานศีลสมาธิ,** หน้า ๕๙.

ศีลที่ประกอบด้วยปัญญาผู้รักษาศีลย่อมใช้ปัญญาพิจารณาสิ่งที่เป็นประโยชน์และมิใช่ประโยชน์แล้วเลือกประพฤติสิ่งที่ควรงดเว้นสิ่งที่ไม่ควรอาจต้องอาศัยขันติและวิริยะเมื่อบางคราวต้องประสบกับสิ่งที่ไม่น่าพึงพอใจแม้ประกอบด้วยปัญญาพิจารณาตามความเป็นจริงยังต้องนำขันติมาอดใจร่วมด้วยซึ่งผู้มีปัญญาต้องรู้จักใช้ปัญญาที่ประกอบด้วยความอดทนและความเพียรพยายามปัญญาจึงจะเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

ถึงแม้ว่าทั้งหิริโอตตัปปะสติสัมปชัญญะขันติโสรัจจะและปัญญาล้วนทำหน้าที่สกัดกั้นการล่วงละเมิดศีล๕ด้วยหน้าที่ที่แตกต่างกันและสนับสนุนซึ่งกันและกันแต่เพื่อความสงบเรียบร้อยสมบูรณ์สมดังนิยามของศีลย่อมอาศัยขันติโสรัจจะในการอดทนอดกลั้นไม่แสดงกิริยาที่ไม่เรียบร้อยทางกายทางวาจาขันติจึงนับเป็นหลักธรรมสำคัญในการทำหน้าที่สกัดกั้นการล่วงละเมิดศีล ๕

๓.๕ สรุปได้ว่า

หลักธรรมสำหรับการแก้ปัญหาผลกระทบต่อสังคมไทยโดยส่วนรวม

หลักธรรมทั้ง ๒ ประการ การนำหลักธรรมมาใช้เพื่อแก้ปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในประเด็นปัญหาด้านสุขภาพส่วนบุคคลของผู้ดื่มสุรา สุขภาพจิตสุขภาพชีวิต สมาชิกในครอบครัวและญาติพี่น้อง ตลอดถึงปัญหาสังคม ได้สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

๑. ในการหาทางออกจากปัญหาการดื่มสุรา เพื่อแก้ปัญหาสุขภาพส่วนบุคคลนั้น เป็นการรู้จักใช้หลักธรรมในทางพุทธศาสนา เพื่อแก้ปัญหาอันเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้ดื่ม สุรา ด้วยอาศัยหลักธรรม ๓ ประการ คือ ๑) **อบายมุข๖** เป็นเครื่องชี้นำให้เห็นโทษของการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสุราว่ามีผลเป็นอย่างไร เช่น เสียทรัพย์ทันตาเห็น สุขภาพเสื่อม เป็นต้น และมีรูปแบบอย่างไรที่จะเข้าไปคลุกคลีกับการดื่มสุรา เช่นการคบคนชั่วเป็นมิตร ซึ่งจะชักนำไปในทางฉิบหายต่างๆ อันมีการเที่ยวกลางคืน และตกผลึกที่การดื่มสุราแล้วเมาในที่สุด ๒) **ส่วนเบญจศีล** เปรียบเหมือนตะปู่ที่ตอกย้ำให้เรารู้ว่าเมื่อเรารู้ภัยแล้วควรที่จะหยุดเสียด้วยหลักการที่มีอยู่ เป็นการงดเว้นจากสุรานั้นอย่างเด็ดขาด และ ๓) **สติสัมปชัญญะ**เป็นเสมือนยามรักษาการณ์ ที่คอยระแวดระวังภัยต่างๆ รอบตัวเราไม่ให้ผิดพลาดพลั้งอีกครั้งหนึ่ง

๒. หลักธรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหาสุขภาพจิตและชีวิตในครอบครัว มี ๒ ประการคือ ๑) **ฆราวาสธรรม** เป็นการกระตุ้นให้เห็นคุณค่าของครอบครัว คือการอยู่ร่วมกันระหว่างสามี ภรรยา บุตร ธิดา ญาติพี่น้อง เป็นธรรมที่ใช้ครอบครัวบำบัด ก่อนมองถึงประโยชน์ควรคิดถึงประโยชน์ของคนอื่นเป็นอันดับแรก ๒) **หลักทิศ ๖** ในสิงคาลสูตรนั้นเป็นหลักธรรมที่กำหนดหน้าที่ของคน ให้คนรู้จักหน้าที่ของตนที่พึงทำต่อคนอื่น และทำตามหน้าที่ของตนอย่างเข้มแข็ง หลักธรรมทั้ง ๒ ประการนี้ สามารถประสานครอบครัวให้เกิดความอบอุ่น เมื่อสังคมระดับย่อยเป็นสุขย่อมอำนวยสู่สังคมระดับใหญ่ต่อไป

๓. หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหากระทบต่อสังคมโดยรวมมี ๓ กลุ่มคือ (๑)หลักธรรมที่ใช้ระงับ การดื่มสุรา คือ **ขันติ โสรัจจะ** เพราะธรรมดังกล่าวนั้น ใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมจิตใจของคนที่เคยเกี่ยวข้องกับสุราแล้ว ให้ละความ (๒) หลักธรรมที่ใช้ในการป้องกัน ไม่ให้คนรุ่นใหม่หรือคนที่ยังไม่เคยดื่มสุรา เข้าไปเกี่ยวข้องกับการดื่มสุรา คือ **เบญจศีล เบญจธรรม** เป็นเสมือนรั้วที่ล้อมไว้

ป้องกันภัยให้ประชากรทุกวิถีทาง และ (๓) หลักธรรมที่ใช้ส่งเสริมคุณภาพชีวิตแก่ประชากรในสังคม คือการส่งเสริมให้รู้จักที่จะอยู่รอด้วยธรรม ได้แก่ **ทิฏฐธัมมิกัตถธรรม** ธรรมข้อนี้ เป็นการส่งเสริมให้คนมีอนาคตที่ดี ด้วยการขยันหาทรัพย์สินเงินทองด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รักษาทรัพย์ที่หามาเพื่อใช้จ่ายในคราวจำเป็น รู้จักคบคนดีเป็นเพื่อน เพื่อจะได้รับคำแนะนำในสิ่งที่ดีและเลี้ยงชีวิตของคนให้เหมาะสมกับความเป็นอยู่ การนำหลักธรรมมาใช้เพื่อแก้ปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย

สรุปได้ว่า ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในประเด็นปัญหาด้านสุขภาพส่วนบุคคลของผู้ดื่มสุรา สุขภาพจิตสุขภาพชีวิต สมาชิกในครอบครัวและญาติพี่น้อง ตลอดถึงปัญหาสังคม ในการหาทางออกจากปัญหาการดื่มสุรา เพื่อแก้ปัญหาสุขภาพส่วนบุคคลนั้น เป็นการรู้จักใช้หลักธรรมในทางพุทธศาสนา เพื่อแก้ปัญหาอันเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้ดื่ม สุรา ด้วยอาศัยหลักธรรม ๓ ประการ **อบายมุข ๖** เป็นเครื่องชี้นำให้เห็นโทษของการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสุรา , **เบญจศีล** เปรียบเหมือนตะปู่ที่ตอกย้ำให้เรารู้ว่าเมื่อเรารู้ภัยแล้วควรที่จะหยุดเสียด้วยหลักการที่มีอยู่ เป็นการงดเว้นจากสุรา และ **สติสัมปชัญญะ** เป็นเสมือนยามรักษาการณ์ จากแนวคิดที่ยกมากล่าวไว้ข้างต้น พระพุทธศาสนาสอนให้คนแก้ปัญหาด้วยตนเอง คือจะต้องแก้ปัญหาที่เกิดในภายในตัวเองก่อนแล้วจึงแก้ไขปัญหาภายนอก การดื่มสุราเป็นปัญหาที่เกิดจากปัจเจกบุคคล หรือตนเองก่อนแล้วมีผลกระทบสังคมจากการการดื่มสุราของบุคคลเหล่านั้น ปัญหาการดื่มสุราเป็นปัญหาที่เกิดมานานจนไม่สามารถบอกได้ว่าเกิดมาตั้งแต่เมื่อไร อย่างไรก็ตามการดื่มสุราก่อให้เกิดปัญหาแบบลูกโซ่ ที่เกี่ยวโยงกับทุกเรื่อง ความฟุ้งเฟ้อ ความยากจน ครอบครัวแตกแยก มีปัญหาทำให้เกิดอาชญากรรม อุบัติเหตุ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ก็จะแก้ได้ก็ต้องอาศัยหลักธรรมทางพุทธศาสนาช่วย จึงจะทำให้ปัญหาทุเลาลงได้

บทที่ ๔

ผลการศึกษาวิจัย

การศึกษาการประยุกต์ใช้หลักธรรมและโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตามพุทธนวัตกรรมเพื่อการแก้ไขปัญหาการดื่มสุราของประชาชนบ้านโพนตาล ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมืองจังหวัดหนองคาย

ในบทนี้เป็นการศึกษาการแก้ไขปัญหาการดื่มสุราของประชาชนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีลห้า ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เป็นการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดกิจกรรมโครงการหมู่บ้านศีล ๕ ซึ่งบทนี้จะศึกษาในประเด็นที่สำคัญ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๔.๑ การประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนามาแก้ปัญหาการดื่มสุราของประชาชนตามโครงการหมู่บ้านศีล ๕ ในจังหวัดหนองคาย

๔.๒ ผลของการใช้ศีล ๕ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่ดีของบุคคลที่ดื่มสุราในสังคม

๔.๓ สรุป

๔.๔ องค์ความรู้จากการวิจัย

๔.๑ การประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนามาแก้ปัญหาการดื่มสุราของประชาชนตาม โครงการหมู่บ้านศีล ๕ ใน ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

คณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคายให้ความสำคัญเรื่องหลักศีลธรรมจริยธรรมด้วยการประยุกต์หลักธรรมในพระพุทธศาสนา คือ การนำหลักคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของชาวพุทธ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

นายชัยรัตน์ พัดประดิษฐ์ นายอำเภอเมืองหนองคาย ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดกิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ว่าปัญหาสังคมของประเทศไทยในปัจจุบัน รวมทั้งประเทศอื่นๆ หลายประเทศในทุกภูมิภาคของโลก ไม่มีปัญหาใดร้ายแรงเท่า หรือเหนือกว่าปัญหาเรื่องวิกฤติทางคุณธรรมจริยธรรม หรือศีลธรรม ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาสังคม ถ้ารัฐไม่พัฒนาคนในสังคมประเทศชาติให้มีคุณธรรม จริยธรรม หรือศีลธรรมเป็นด้านแรก การพัฒนาด้านอื่นๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ก็ไม่เกิดผลดีเท่าที่ควร[๕๑] เปรียบเหมือนการสร้างอาคารใหญ่ๆ ถ้าไม่สร้างรากฐานให้แข็งแรงมั่นคงเสียก่อน อาคารที่สร้างทับลงไปก็จะทรุดและพังทลายลงได้โดยง่าย

---

[๕๑]สัมภาษณ์ พระมหาธราบุญ จิรชีโว,ดร.ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรม อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘

ในสังคมอุตสาหกรรมที่เน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจมากกว่าการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม หรือศีลธรรม ปัญหาบริโภคนิยมเริ่มเกิดขึ้น และกระทบต่อการดำรงชีพมากขึ้น[๕๒] ในขณะเดียวกัน จิตใจของคนก็เสื่อมจากคุณธรรม จริยธรรม หรือศีลธรรม มากขึ้นและปัญหาสังคมอื่นๆ ก็ตามมา[๕๓]

ดังนั้นการประยุกต์หลักศีล ๕ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลในสังคม มีแนวทางการประยุกต์โดยการนำหลักการ และวิธีการปฏิบัติในศีลมาอธิบายเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมที่ไม่ดีของบุคคลในสังคม เพื่อให้พฤติกรรมที่ไม่ดีลดน้อยลง หรือไม่เกิดขึ้นเลย และยังได้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นพื้นฐานการดำเนินชีวิตให้ถูกต้องตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา[๕๔]

๔.๑.๑ ด้านปาณาติบาต

การปฏิบัติต่อศีลข้อที่ ๑ คือ ปาณาติปาตา เวรมณี หมายถึง เจตนางดเว้นจากการฆ่าสัตว์ (การทำแท้ง) ถือว่า เป็นการฆ่ามนุษย์ เป็นการทำลายชีวิตของสัตว์ให้ตกล่วงไปจากการดื่มสุราในสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไป กล่าวว่า การประพฤติผิดในศีลข้อนี้ มีกิเลสตัวหลักที่คอยบงการก็คือ โทสะ (ความโกรธ) คือความไม่พอใจในสัตว์ที่ถูกฆ่า กิเลสตัวรอง คือ โลภะ (ความโลภ) เพราะบางคนฆ่าสัตว์เนื่องจากความโลภเข้าครอบงำ เช่น อยากได้เงินฆ่าจ้าง หรือต้องการสัตว์นั้นมาเป็นอาหาร ความหวงแหนในทรัพย์สมบัติของตนจึงได้ฆ่าสัตว์เพื่อปกป้องทรัพย์นั้น เพื่อให้คนยอมรับในความกล้าหาญหรือเพื่อลาภยศที่จะตามมาจึงฆ่าสัตว์ให้คนเห็น หรือยังอาจมีสาเหตุมาจากกิเลสที่เป็นบริวารของโทสะหรือโลภะอีกด้วย เช่น ความพยาบาท ความริษยา ความแข่งดี ความตระหนี่[๕๕]

อย่างไรก็ตาม การประพฤติผิดในศีลข้อนี้ คือ การฆ่าสัตว์ จะเกิดมาจากกิเลสตัวใดที่คอยบงการก็ตาม เพื่อให้ดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนต่อชีวิตร่างกายของผู้อื่น ต้องมีความสำรวมระวัง รู้เท่าทันต่อกระแสกิเลสที่อยู่ในจิตใจของตนเองเป็นสำคัญ โดยอาศัยเจตนาเป็นที่ตั้ง มีความจงใจเป็นเครื่องงดเว้นด้วยองค์ ๕ ประการของศีลข้อ ๑ ปาณาติบาต มิให้ความชั่วที่เกิดขึ้นทางกายวาจา และใจ คือ ๑) สัตว์นั้นมีชีวิต ๒) ให้รู้ว่าสัตว์นั้นมีชีวิต ๓) เมื่อมีการคิดจะฆ่าสัตว์ ก็มีเจตนางดเว้นเสียได้ ๔) ไม่ทำความเพียรให้เกิดขึ้น และ ๕) สัตว์ไม่ตายลงไป หรือตกล่วงลงไป โดยมีเจตนารักษากายวาจาและใจ ไม่ให้ประพฤติล่วงละเมิดในศีล ดังมีพุทธพจน์ไว้ว่า “ปาณาติบาต เป็นสิ่งที่ไม่เป็นธรรม เจตนางดเว้นจากปาณาติบาต เป็นสิ่งที่เป็นธรรม บาปอกุศลธรรมเป็นอันมากที่เกิดขึ้นเพราะปาณาติบาตเป็น

---

[๕๒]สัมภาษณ์ พระครูอุดมธรรมานุกิจ , พุทธศิลป์และวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘

[๕๓]อดิศักดิ์ ทองบุญ, “พุทธจริยศาสตร์กับปัญหาวิกฤตทางจริยธรรม” **,ราชบัณฑิตสำนักธรรมศาสตร์และการเมือง**, ปีที่ ๓๔ ฉบับที่ ๒ (เมษายน –มิถุนายน ๒๕๕๒) : ๒๔๘-๔๔๙.

[๕๔]สัมภาษณ์ พระครูอนุกูลวรกิจ, ศีลธรรมและวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

[๕๕]พระเมธีวราภรณ์, **เบญจศีลเบญจธรรมอุดมชีวิตมนุษย์**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ต้นบุญ, ๒๕๕๓), หน้า ๑๗๑-๑๗๕.

ปัจจัย เป็นสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ ส่วนกุศลธรรมเป็นอันมากที่ถึงความเจริญเต็มที่เพราะเจตนางดเว้นจากปาณาติบาตเป็นปัจจัยนี้เป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์”[๕๖]

การงดเว้นจากการทำลายชีวิตสัตว์ให้ตกล่วง หมายรวมถึง การงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ การทรมานสัตว์ การผจญสัตว์ การทารุณสัตว์ กักขังหน่วงเหนี่ยวให้หมดอิสรภาพ ในทางปฏิบัติจึงแบ่งออกดังนี้ คือ งดเว้นจากการทำด้วยตนเอง การใช้ให้คนอื่นทำการแสดงการยกย่องสรรเสริญคนที่ประทุษร้ายต่อสัตว์[๕๗] ดังนั้น เมื่อมีเจตนาความงดเว้นไม่คิดล่วงละเมิดทางกายวาจา และใจ ความชั่วที่เกิดขึ้น คือ การฆ่าสัตว์ การทำแท้ง หรือความประพฤติที่ไม่ดีต่างๆ ย่อมจะสงบระงับ สามารถประเมินตนเองได้ว่าเป็นผู้มีจิตใจอย่างไร มีความเหี้ยมโหดหรือไม่อย่างไรรู้จักประพฤติต่อศีลด้านนี้อย่างไร และตั้งอยู่ในศีลธรรมอย่างไร ก็จะสามารถพัฒนาตนเองตามหลักศีล ควบคุมกายวาจาและใจ ให้ตั้งอยู่ในคุณงามความดี สามารถดำรงตนด้วยดี มีชีวิตที่เกื้อกูลกันและกัน สัตว์ทั้งหลายก็รักชีวิตรักสุขเกลียดทุกข์ อยากมีชีวิตที่สมบูรณ์ จำต้องมีความรักใคร่ ความมีเยื่อใย ความปราศนาดี อยากให้ผู้อื่นมีความสุข ความปรารถนาดี ต่อผู้อื่นสัตว์อื่นๆ คิดช่วยเหลือให้ทุกคนในโลกนี้ประสบความสุขโดยทั่วกัน โดยปลูกฝังเมตตา กรุณาให้มีอยู่ในจิตใจของตนเอง ฝึกจิตใจให้มีความเยือกเย็น มีความปรารถนาดี มีเมตตาอารีย์ ต่อสรรพสัตว์ทั้งหลาย มีความรักในตนเอง และสัตว์อื่นเสมอเหมือนด้วยกันทั้งหมด กล่าวคือ เป็นอาการประพฤติที่เป็นไป เพื่อประโยชน์ แก่มนุษย์และสัตว์ ซึ่งเป็นคุณธรรมที่กำจัดซึ่งความอาฆาต ที่ปรากฏในจิตใจของสัตว์ให้สงบ มิให้เป็นข้าศึกทำร้ายจิตใจของตนเอง[๕๘]จนสามารถพัฒนาจิตใจเว้นจากประพฤติผิดในศีล [๕๙]

เมื่อบุคคลลุอำนาจแห่งความไม่ดีมีความประพฤติอยู่ในศีลที่ ๑ คือ การไม่ฆ่าสัตว์การทำแท้ง โดยอาศัยเจตนาความงดเว้น ความไม่ก้าวล่วงทางกาย วาจา และใจ รักษาความเป็นปรกติของตนเองไว้ได้ จากความชั่วๆ ต่าง เป็นผู้ขัดเกลาตนเองด้วยการอาศัยหลักเบญจธรรม ได้แก่ ความเมตตา กรุณา มีจิตอันแผ่ไมตรีต่อตนเองและผู้อื่น พฤติกรรมของบุคคลก็สูงขึ้นได้ด้วยมีศีลธรรม เป็นหลักในการดำเนินชีวิต ที่ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น พฤติกรรมต่างๆ ที่ไม่ดี คือ การทำแท้ง การฆาตกรรมต่างๆ การฆ่าสัตว์ตัดชีวิต จะไม่เกิดขึ้นในอนาคตได้ในที่สุด[๖๐]

---

[๕๖]**องฺ.จตุกฺก.** (ไทย) ๒๔/๑๗๓/๓๑๔.

[๕๗]พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโน), **นิเทศธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่บริษัทแปดสิบเจ็ด (๒๕๔๕) จำกัด, ๒๕๔๘), หน้า ๑๗๐.

[๕๘]พระราชวรมุนี (ป.อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม,** (กรุงเทพมหานคร: ด่านสุธาการพิมพ์, ๒๕๒๘), หน้า ๑๔๘-๑๔๙.

[๕๙]สัมภาษณ์ นายสุภาพ นาบำรุง, ผู้นำชุมชนบ้านทรายทอง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๘.

[๖๐]สัมภาษณ์ นางเตือนใจ ไตยยาง, ผู้ช่วยผู้นำชุมชนบ้านโพนตาล อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๘.

ความเมตตาเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดสันติสุข และเป็นเครื่องค้ำจุนสังคมตั้งแต่ระดับชุมชนไปจนถึงระดับโลก หากมนุษย์ทุกคน หรือส่วนมากมีคุณธรรมเรื่องเมตตาแล้ว สังคมย่อมจะมีแต่ความสงบสุข และความก้าวหน้า ปราศจากการเอารัดเอาเปรียบและกดขี่ซึ่งกันและกันมนุษย์จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในสังคมใดก็ตามที่บุคคลมีความเมตตากรุณาน้อย สังคมย่อมจะไม่มีปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความทุกข์ยากการกดขี่ข่มเหงรังแก่ซึ่งกันและกัน[๖๑]การดำเนินชีวิตย่อมจะได้รับความสุขในปัจจุบัน กล่าวคือ

(๑) ทำให้เป็นผู้มีเมตตาธรรมไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน

(๒) ย่อมมีชีวิตที่ปลอดภัยไม่ต้องหวาดระแวงกันและกัน

(๓) การประกอบการงานและประพฤติธรรมได้สะดวก[๖๒]

(๔) เป็นพื้นฐานให้สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

(๕) ย่อมอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

(๖) ทำให้จิตใจเยือกเย็น ยับยั้งโทสะ และความพยาบาท และ

(๗) สามารถกำจัดภัยเวรทั้งในปัจจุบันและอนาคต[๖๓]

๔.๑.๒ อทินนาทาน (การลักทรัพย์)

การปฏิบัติต่อศีลข้อที่ ๒ อทินนาทานา เวรมณี คือ เจตนางดเว้น จากการถือเอาสิ่งของ ที่เจ้าของมิได้ให้ด้วยการลักขโมย ฉ้อโกง ฉก ชิง วิ่งราว หลอกลวง ปลอม ยักยอกสับเปลี่ยน เป็นต้น กล่าวว่าการประพฤติผิดในศีลข้อนี้ ก็คือการเสพหรือการดื่มสุราทำให้เกิดการเมา ลืมสติโดยไม่รู้ตัว เพราะการการดื่มสุรา ทำให้ขาดศีลมีกิเลสตัวหลักที่คอยบงการ คือ โลภะเป็นความอยากได้ในทรัพย์นั้น กิเลสตัวรอง คือ โทสะ เช่น บางคนลักทรัพย์เพราะความโกรธในตัวเจ้าของทรัพย์นั้นทั้งที่ความจริงแล้วไม่ได้อยากได้ทรัพย์สิ่งของนั้น เป็นต้น และสาเหตุจากกิเลสที่เป็นบริวาร เช่น ความพยาบาท ความอิจฉาริษยา ความแข่งดี เป็นต้น[๖๔]

อย่างไรก็ตามไม่ว่ากิเลสตัวใดคอยบงการ เพื่อมิให้มีการละเมิดการกระทำที่ผิดศีลข้อนี้ เพื่อไม่ให้เกิดขึ้นในอนาคต เพื่อป้องกันพฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านั้น เพื่อ ละ เลิก เว้น ได้ในที่สุด เพราะศีลเป็นพื้นฐานให้ความโลภ ความโกรธ ความหลง เบาบางลงได้ก็โดยอาศัยเจตนาเป็นเครื่องงดเว้นและมิ

---

[๖๑]ชม ภาคภูมิ, **บทความวิทยุกระจายเสียงการศึกษาเพื่อคุณธรรม,** (กรุงเทพมหานคร : สมาคมการศึกษา แห่งประเทศไทย, ๒๕๓๙), หน้า ๙.

[๖๒]สัมภาษณ์ นายชัยยัน ศรีตระบุตร, (กำนัน) ผู้นำชุมชนหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๘.

[๖๓]ไสว มาลาทอง, **การศึกษาจริยธรรม สำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา นักบริหาร นักปกครองและประชาชนผู้สนใจทั่วไป,** พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑๘.

[๖๔]พระเมธีวราภรณ์, **เบญจศีลเบญจธรรมอุดมชีวิตของมนุษย์**, หน้า ๑๗๑-๑๗๒.

ให้ความประพฤตินั้นเกิดขึ้นทางกาย วาจา และใจ คือ การรู้เท่าทันต่อกระแสจิตใจของตนเองเป็นสำคัญโดยอาศัยองค์ ๕ ประการของศีล อทินนาทาน คือ

(๑) ทรัพย์นั้นมีเจ้าของ

(๒) ตนต้องรู้ว่ามีเจ้าของหวงแหน

(๓) จิตคิดจะลักทรัพย์นั้น ก็เว้นเสียอย่าให้เกิดขึ้นในจิตใจของตนเอง รู้จักหักห้ามจิตใจของตนเอง

(๔) ไม่ทำความเพียรเพื่อลักขโมย ให้เกิดขึ้นทางกาย วาจา

(๕) ได้ของสิ่งนั้นมาด้วยความเพียร

เมื่อรู้เท่าทันต่อกายวาจา และจิตใจ ของตนเองเป็นสำคัญ ความประพฤติความชั่วต่างๆ มีการลักทรัพย์ ย่อมไม่เกิดขึ้นเพราะอาศัยเจตนาเป็นที่ตั้ง มีขันติอดทนต่อกิเลสได้ ความชั่วต่างๆ ย่อมสงบระงับ ดังมีพุทธพจน์ตรัสไว้ว่า “อทินนาทาน เป็นสิ่งที่ไม่เป็นธรรม เจตนางดเว้นจากอทินนาทานเป็นสิ่งที่เป็นธรรม บาปอกุศลธรรมเป็นอันมากที่เกิดขึ้นเพราะอทินนาทานเป็นปัจจัย เป็นสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ ส่วนกุศลธรรมเป็นอันมากที่ถึงความเจริญเต็มที่เพราะเจตนางดเว้นจากอทินนาทานเป็นปัจจัยนี้เป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์”[๖๕]

การงดเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ด้วยอาการแห่งการขโมยเพราะการดื่มสุรา กล่าวคือไม่ว่าทรัพย์นั้นจะอยู่ในที่ใดๆ ก็ตาม ถ้าเป็นของที่เจ้าของเขาหวงแหนแล้วไม่ควรล่วงเกินในทรัพย์นั้น ในทางปฏิบัติท่านกล่าวว่า ไม่ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ด้วยตนเองไม่ว่าจะเมาสุรา ไม่ใช้คนอื่นให้ถือเอา ไม่ยกย่องสรรเสริญคนที่ทำเช่นนั้น มีจิตสำรวมระวังในทรัพย์สินของอื่นด้วยหลักสัมมาอาชีวะ คือ การเลี้ยงชีพในทางที่ชอบ จะได้มากน้อย ก็ทำจิตใจยินดีตามที่ได้มาในทางที่ชอบธรรม[๖๖] เมื่อมีเจตนาตั้งใจงดเว้นจากความชั่วทางกาย วาจา และใจ ย่อมเป็นผู้ที่ไม่ประพฤติผิดในศีลข้อที่ ๒ คือ การไม่ลักทรัพย์ การไม่ฉ้อโกง ฉก ชิง วิ่งราว ต่างๆ ก็จะไม่เกิดขึ้น มีความสงบระงับสันติ การดำเนินชีวิต ย่อมไม่เดือดร้อนเพราะไม่ละเมิดทรัพย์สินของผู้อื่น แต่ให้มีความเมตตาต่อกันเสมอด้วยคนในครอบครัว และคิดทำประโยชน์แก่สังคมทั่วไป พฤติกรรมต่างๆ ในทางที่ไม่ดี ก็จะไม่เกิดขึ้นในสังคม แต่ให้เป็นผู้ที่ประกอบอาชีพที่สุจริตธรรม คือ สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพที่บริสุทธิ์ ซึ่งเป็นหนึ่งในองค์มรรค ๘ ประการ เป็นการทำมาหากินด้วยอาชีพที่สุจริต ๕ ประการ ดังมีพุทธพจน์ตรัสสอนว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อุบาสก ไม่ควรทำการค้าขาย ๕ ประการ คือ (๑) การไม่ค้าอาวุธ (๒) การไม่ค้าขายสัตว์เพื่อฆ่า (๓) การไม่ค้าขายของมึนเมา (๔) การไม่ค้ามนุษย์ (๕) การไม่ค้าขายยาพิษ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อุบาสกไม่ควรทำการค้าขาย ๕ ประการอย่างนี้แล”[๖๗] การประพฤติปฏิบัติในศีล

---

[๖๕]**องฺ.จตุกฺก.** (ไทย) ๒๔/๑๗๒/๓๑๕.

[๖๖]พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโน), **นิเทศธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : กองทุนไตรรัตนานุภาพ วัดบวรนิเวศวิหาร), หน้า ๑๗๑.

[๖๗]**องฺ.ปญฺจก.** (ไทย) ๒๒/๑๗๗/๒๙๕.

และธรรมได้เช่นนี้ ชื่อว่าเป็นผู้มีสามารถขจัดความบีบคั้นทางจิตใจ อันเกิดจากความอยากได้ลงเสียได้ ทำให้เบียดเบียนทรัพย์สินผู้อื่นไม่ลง ละความมักง่ายและมักได้ หรือเอารัดเอาเปรียบ ลดการแย่งชิง เสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ มีเมตตาธรรม หิริ โอตตัปปะ มีความซื่อสัตย์ ต่ออาชีพเป็นเครื่องล่อเลี้ยง และคำจุนต่อกันและกัน การประพฤติผิดในศีลข้อนี้ คือ การลักทรัพย์ ก็จะไม่เกิดขึ้น

ฟื้น ดอกบัว[๖๘] ได้กล่าวไว้ในหนังสือพระพุทธศาสนากับคนไทยว่า หากทุกคนมีเมตตาต่อกัน การล่วงละเมิดศีล ๕ ก็จะไม่เกิดขึ้นกล่าวคือ เมื่อมีเมตตาปราณีต่อผู้อื่น ก็จะไม่ทำร้ายผู้อื่นสัตว์อื่น เมื่อมีเมตตาก็จะไม่ลักไม่โกงทรัพย์ของผู้อื่น เพราะจำทำให้เขาเดือดร้อน เมื่อมีเมตตาก็จะไม่แย่งคู่ครองของผู้อื่นเพราะเป็นการทำลายเกียติของผู้อื่น เมื่อมีเมตตาก็จะไม่หลอกลวง ไม่ใส่ร้ายไม่ทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิด เมื่อมีเมตตาก็จะไม่ค้าฝิ่นเฮโรอีน ยาบ้าให้แก่ใครๆ เพราะจำทำให้คนอื่นเดือดร้อน เพราะฉะนั้นเมตตาจึงเป็น รากฐานของธรรมทั้งหลาย คนเราเมื่อมีเมตตา ก็ย่อมมีความปรารถนาดีซึ่งกันและกัน จึงไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกันในทุกรูปแบบ เมื่อคนเราไม่เบียดเบียนทำร้ายกัน สังคมก็จะสงบสุข ดังพุทธพจน์ที่ตรัสว่า

> “ภิกษุทั้งหลาย และยังมีข้ออื่นอีก พระอริยสาวกในพระศาสนานี้ ละอทินนาทาน เป็นผู้เว้นขาดจากอทินนาทาน ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พระอริยสาวก ผู้เว้นขาดจากอทินนาทานแล้ว ย่อมให้ความไม่มีภัย ความไม่มีเวร ความไม่มีทุกข์ แก่สัตว์ทั้งหลายหาประมาณมิได้ ครั้นให้ความไม่มีภัย ความไม่มีเวรความไม่มีทุกข์ แก่สัตว์ทั้งหลายหาประมาณมิได้แล้ว ตนเองก็เป็นผู้มีส่วนแห่งความไม่มีภัย ความไม่มีเวร ความไม่มีทุกข์ หาประมาณมิได้ด้วย ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย นี้เป็นทานข้อที่ ๒ เป็นมหาทาน เป็นที่รู้กันว่าทานชั้นยอด รู้จักกันมานาน รู้กันว่าเป็นวงศ์อริยะ รู้กันว่าเป็นของโบราณ สมณะทั้งหลายก็ดี พราหมณ์ทั้งหลายก็ดี ที่เป็นผู้รู้ ไม่รังเกียจแล้ว ไม่เคยรังเกียจแล้ว มิได้รังเกียจแล้ว จักไม่รังเกียจ ไม่ตำหนิติเตียน”[๖๙]

การประพฤติในศีลข้อที่ ๒ คือ การไม่ลักทรัพย์ การไม่ฉก ชิง วิ่ง ราว ยอกยอกสับเปลี่ยน เป็นต้น เป็นความประพฤติที่เป็นปรกติทางกาย วาจา และใจ คือ โดยอาศัยความตั้งใจรักษาปรกติของตนเองไว้ได้ ย่อมเป็นความประพฤติที่มีระเบียบวินัย[๗๐] มีการดำเนินชีวิตโดยสุจริตธรรมตามหลักศีลธรรมโดยอาศัยเลี้ยงชีพชอบประกอบด้วยสัมมาชีวะ คือ อาชีพที่สุจริต ไม่เบียดเบียนตนเองผู้อื่น แต่ให้เป็นผู้เพียรพยายามฝึกฝนฝึกทักษะของตนเองในการประกอบอาชีพให้ถูกต้อง เป็นผู้ที่ฉลาดรู้จักการอุปโภค บริโภคที่ถูกต้อง รู้จักศึกษาฝึกฝนวิชาการอันทันสมัยและเทคโนโลยีใหม่ๆ สังคมก็จะหมดไปจากพฤติกรรมที่ไม่ดีทั้งหลาย และการประพฤติผิดในศีลข้อที่ ๒ นี้ จะไม่เกิดขึ้นในอนาคต

---

[๖๘]ฟื้น ดอกบัว, **พุทธศาสนากับคนไทย**, (กรุงเทพมหานคร : โสภณการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๒๙๗.

[๖๙]**องฺ.อฏฐก.** (ไทย) ๒๓/๓๙/๓๐๐.

[๗๐]สัมภาษณ์ นายคำใส พิมพ์เสน, นักวิชาการกลุ่มโรงเรียน ภาค ๘ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๘.

และศีลข้อนี้ย่อมได้รับความสุขจากการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน[๗๑] คือ (๑) ย่อมเป็นผู้มีพฤติกรรมที่ซื่อสัตย์สุจริต (๒) มีความรักเกรียติศักดิ์ศรีของตน (๓) เป็นผู้ที่เคารพกรรรมสิทธิ์สิทธิของผู้อื่น (๔) เกิดความมั่นใจมั่นคงใน ทรัพย์สินของตนเอง ไม่หวาดระแวงและกังวล (๕) ย่อมอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข (๖) สามารถกำจัดภัยเวรทั้งปัจจุบันและอนาคต[๗๒]

๔.๑.๓ กาเมสุมิจฉาจาร

การปฏิบัติต่อศีลข้อที่ ๓ คือ กาเมสุมิจฉาจาร เวรมณี หมายถึง ผู้ปฏิบัติต้องไม่ประพฤติผิดทางด้านคู่ครองของคนอื่นไม่เบียดเบียนหญิงหรือชายอื่น เพราะการดื่มสุราทำให้ขาดสติในการครองตน ที่เขาไม่ใช่สามี หรือภรรยาของตน กล่าวว่าสาเหตุที่ผิดในศีลข้อนี้ เพราะมีกิเลสตัวหลักที่คอยบงการ คือ โลภะ คือความยินดี พอใจ ในหญิงหรือชายนั้น ส่วนกิเลสตัวรอง คือ โทสะ เช่น เมื่อคนประพฤติผิดในกามเพราะความโกรธในคู่ครองของตน จึงทำเพื่อประชดหรือโกรธในผู้ที่หวงแหนคนที่เราประพฤติผิดด้วย[๗๓] หรืออาจจะโกรธในตัวที่เราล่วงเกินก็ได้ จึงทำการล่วงเกินเพื่อให้คนนั้นเจ็บใจ หรือเป็นเพราะอารมณ์ไม่ดีจึงประพฤติผิดในกาม จึงประพฤติผิดในกามเพื่อระบายความเครียดฯลฯ และสาเหตุที่เป็นตัวบริวาร เช่น ความพยาบาท ความอิจฉาริษยา ทำไปเพื่อความโอ้อวด ความแข่งดี ดังนี้เป็นต้น[๗๔]

อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะมีกิเลสตัวใดคอยบงการกระทำชีวิตให้ถึงกับหายนะไป เพื่อมิให้เป็นการล่วงละเมิดในศีลข้อนี้ จนถึงทำลายชีวิตซึ่งกันและกัน หักหาญน้ำใจกันและกัน จำต้องเป็นผู้รู้เท่าทันต่อจิตใจ เป็นผู้สำรวมระวัง สำรวจตัวเองเพื่อมิให้กระทำเกิดขึ้นทั้งทางกาย วาจา และใจ โดยมีเจตนางดเว้นจากการประพฤติด้วยองค์ ๔ ประการของศีล กามเมสุมิจฉาจาร คือ (๑) หญิงที่ต้องห้าม (๒) จิตคิดจะเสพ เมื่อมีการคิดจะเสพ ก็มีเจตนางดเว้น และพยายามหักห้ามใจของตนเองเสียได้ (๓) ไม่ประกอบการเสพให้เกิดขึ้น ทางกาย และวาจา การพูดแทะโลม เป็นต้น (๔) ไม่ทำให้มรรคจรดกันดำเนินไปในทางกาย ดังมีพุทธพจน์ตรัสไว้ว่า

> “กาเมสุมิจฉาจาร เมื่อขาดสติเพราะการดื่มสุราจึงเป็นเหตุที่ไม่เป็นธรรม เจตนางดเว้นจากกาเมสุมิจฉาจาร เป็นสิ่งที่เป็นธรรม บาปอกุศลธรรม เป็นอันมากที่เกิดขึ้นเพราะ

---

[๗๑]สัมภาษณ์ นางสม ดีริด, ประชาชนในชุมชนบ้านบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๘.

[๗๒]ไสว มาลาทอง, **การศึกษาจริยธรรม สำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา นักบริหาร นักปกครองและประชาชนผู้สนใจทั่วไป**, หน้า ๑๑๘.

[๗๓]สัมภาษณ์ นางจรูญรัก แสงบัวภา, ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

[๗๔]พระเมธีวราภรณ์, **เบญจศีลเบญจธรรมอุดมชีวิตของมนุษย์,** หน้า ๑๗๑-๑๗๒.

กาเมสุมิจฉาจารเป็นปัจจัย เป็นสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ ส่วนกุศลธรรมเป็นอันมากที่ถึงความเจริญเต็มที่เพราะเจตนางดเว้นจากกาเมสุมิจฉาจาร เป็นปัจจัยนี้เป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์”[๗๕]

การงดเว้นจากการประพฤติผิดในทางกาม ได้แก่ การงดเว้นการมีเพศสัมพันธ์ กับสตรีหรือบุรุษอื่นนอกจากสามีภรรยาของตน ในทางปฏิบัติท่านกำหนดไว้ คือไม่ล่วงเกินในภรรยาสามีของคนอื่นด้วยตน ไม่ใช้ในคนอื่นทำเช่นนั้น ไม่ยกย่องสรรเสริญคนเจ้าชู้ มีความจงรักภักดีในสามี[๗๖] และซื่อตรงต่อภรรยาจนมีความสำรวมระวังในทางกามทั้งหลาย[๗๗] เมื่อบุคคลรู้เท่าทันต่อใจของตนเองเป็นสำคัญ มีเจตนาไม่ประพฤติล่วงละเมิดในศีล เป็นผู้อบรมในด้านความประพฤติดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเอง[๗๘] และผู้อื่นทางด้านคู่ครองไม่ละเมิดกรรมสิทธิ์ในบุคคลผู้เป็นที่รักของผู้อื่น รวมทั้งไม่ผิดประเวณีทางเพศ ไม่ประพฤตินอกใจคู่ครองของตนเองมีใจมั่นคงในคู่ครองของตน สามารถควบคุมอารมณ์ในเรื่องเพศได้[๗๙]เป็นผู้สำรวมระวัง ทางกาย วาจา และใจ ย่อมเกิดความสงบสันติ ไม่เกิดความแตกร้าวในสถานบันครอบครัว และป้องกันการอย่าร้าง เป็นผู้มีความสำรวมในกามคุณไม่ให้เกินขอบเขต ธรรมข้อนี้เป็นเหตุให้มนุษย์ไม่หมกมุ่นอยู่ในกามคุณจนถึงขั้นทำลายน้ำใจผู้อื่น เป็นเหตุให้คู่ครองมีความซื่อสัตย์ต่อสามี ต่อภรรยาของตน ไม่ประพฤตินอกใจคู่ครองของตนเอง[๘๐]

อีกอย่างหนึ่งผู้ประพฤติปฏิบัติต้องใช้สติปัญญาพิจารณา ให้รู้เท่าทันต่อกิเลส ตัณหา คือ สิ่งที่ใจยึดเหนี่ยวอารมณ์ เรื่องความใคร่ น่าปรารถนาน่าพอใจ รู้เท่าทันต่อ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส และใจ จึงกล่าวว่า เป็นผู้สำรวมระวังในกาม เป็นต้น “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อจิตมีราคะก็รู้ชัดว่าจิตมีราคะ หรือจิตปราศจากราคะก็รู้ชัดว่าจิตปราศจากราคะ”[๘๑]

“สมัยใดบุคคลมีใจอันกามราคะไม่กลุ้มรุม อันกามราคะไม่ครอบงำอยู่และย่อมรู้ชัดตามความเป็นจริง ซึ่งธรรมเป็นเครื่องสลัดออกแห่งกามราคะที่เกิดขึ้นแล้ว สมัยนั้นบุคคลย่อมรู้เห็นตามความเป็นจริง แม้ซึ่งประโยชน์ตน แม้ซึ่งประโยชน์ผู้อื่น แม้ซึ่งประโยชน์ทั้งสองฝ่าย มนต์แม้ที่ไม่ทำการสาธยาย ตลอดกาลนานก็แจ่มแจ้ง ไม่ต้องกล่าวถึงมนต์ที่ทำการสาธยาย เปรียบเหมือนภาชนะอันเต็ม

---

[๗๕]**องฺ.จตุกฺก.** (ไทย) ๒๔/๑๗๓/๓๑๕.

[๗๖]สัมภาษณ์ พระมหาสมพงษ์ สุจิตฺโต, ครูสอนโรงเรียนโพธิสมภาร, อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

[๗๗]พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโน), **นิเทศธรรม**, หน้า ๑๗๑.

[๗๘]สัมภาษณ์ นายอุทัย โสภาพิมพ์, ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕, อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย , วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

[๗๙]ไสว มาลาทอง, **การศึกษาจริยธรรม สำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา นักบริหาร นักปกครองและประชาชนผู้สนใจทั่วไป**, หน้า ๑๑๔.

[๘๐]เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑๖.

[๘๑]**ที.ม.** (ไทย) ๑๐/๓๘๑/๓๑๔.

ด้วยน้ำซึ่งไม่ระคนด้วยครั่ง ขมิ้นสีเขียวหรือสีเหลืองอ่อน บุรุษมีตาดีมองดูเงาหน้าของตนในภาชนะที่เต็มด้วยน้ำนั้นพึงรู้เห็นตามความเป็นจริง...” [๘๒] ดังพุทธพจน์ที่ตรัสว่า

> “ภิกษุทั้งหลาย พระอริยะสาวกในพระศาสนานี้ ละกาเมสุมิจฉาจาร เป็นผู้เว้นขาดจากกาเมสุมิจฉาจาร ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พระอริยะสาวก ผู้เว้นขาดจากกาเมสุมิจฉาจารแล้ว ย่อมให้ความไม่มีภัย ความไม่มีเวร ความไม่มีทุกข์ แก่สัตว์ทั้งหลายหาประมาณมิได้ ครั้นให้ความไม่มีภัย ความไม่มีเวรความไม่มีทุกข์ แก่สัตว์ทั้งหลายหาประมาณมิได้แล้ว ตนเองก็เป็นผู้มีส่วนแห่งความไม่มีภัย ความไม่มีเวร ความไม่มีทุกข์ หาประมาณมิได้ด้วย ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย นี้เป็นทานข้อที่ ๓ เป็นมหาทาน เป็นที่รู้กันว่าทานชั้นยอด รู้จักกันมานาน รู้กันว่าเป็นวงศ์อริยะ รู้กันว่าเป็นของโบราณ สมณะทั้งหลายก็ดี พราหมณ์ทั้งหลายก็ดี ที่เป็นผู้รู้ ไม่รังเกียจแล้ว ไม่เคยรังเกียจแล้ว มิได้รังเกียจแล้ว จักไม่รังเกียจ ไม่ตำหนิติเตียน”[๘๓]

เมื่อบุคคลประพฤติอยู่ในเบญจธรรมข้อที่ ๓ คือ กามสังวร คือ การสำรวมในกาม ไม่ประพฤติผิดในกาม ให้งดเว้นจากการดื่มสุรา จากของมึนเมา เป็นความประพฤติปกติทางกาย วาจา และใจ โดยอาศัยความตั้งใจรักษาปกติของตนเองไว้ได้ อันเป็นหลักปฏิบัติไม่ทำให้เดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น และการดำเนินชีวิตมีความยินดีในคู่ครองของตนเอง และรู้จักยับยั้งช่างใจ ควบคุมใจของตนเองในเรื่องของกามารมณ์ ให้รู้จักบำเพ็ญสทารสันโดษ ฝึกใจตนเองอยู่เสมอ เพื่อมิให้จิตใจใคร่ไปในกามารมณ์จนเป็นที่ตั้งแห่งความประพฤติในทางที่ชั่ว สถาบันของครอบครัว ย่อมมีความสงบสุข และการประพฤติผิดในศีลข้อนี้จะไม่เกิดขึ้นในอนาคต และการดำเนินชีวิตย่อมได้รับความสงบสุขสันติในปัจจุบัน กล่าวคือ (๑) เกิดความซื่อสัตย์จริงใจต่อกัน ไว้วางใจกันได้ (๒) ย่อมให้เคารพในสิทธิความเป็นสามีภรรยาของกันและกัน (๓) ไม่เกิดการหย่าร้าง การแตกร้าวภายในครอบครัว (๔) สามารถสร้างความมั่นคง และความอบอุ่นภายในครอบครัว (๕) ย่อมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสงบสุข และ (๖) กำจัดภัยเวรทั้งปัจจุบันและอนาคต[๘๔] ดังพุทธพจน์ที่ตรัสว่า

> “ท่านคฤหบดี อุบาสกผู้ประพฤติผิดในกาม ย่อมประสพภัยเวรใด ทั้งในปัจจุบัน ทั้งในสัมปรายภพ ย่อมเสวยทุกข์โทมนัสใด แม้ทางจิต เพราะเหตุแห่งการประพฤติผิดในกาม ผู้งดเว้นจากการประพฤติผิดในกาม ย่อมไม่ประสบภัยเวรนั้นทั้งในปัจจุบันและใน

---

[๘๒] **องฺ.ปญฺจก.** (ไทย) ๒๒/๑๙๓/๓๒๗.

[๘๓] **องฺ.อฏฺฐก.** (ไทย) ๒๓/๓๙/๓๐๐.

[๘๔] ไสว มาลาทอง, **การศึกษาจริยธรรม สำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา นักบริหาร นักปกครองและประชาชนผู้สนใจทั่วไป**, หน้า ๑๑๙.

สัมปรายภพ ย่อมไม่เสวยทุกข์โทมนัสนั้น แม้ทางจิต ของอุบาสกผู้งดเว้นจากการประพฤติผิดในกาม ย่อมสงบระงับด้วยประการฉะนี้”[๘๕]

๔.๑.๔ มุสาวาทา

การปฏิบัติต่อศีลข้อที่ ๔ คือ มุสาวาทา เวรมณี หมายถึง ผู้ประพฤติปฏิบัติ ต้องมีเจตนางดเว้นจากการดื่มสุรา งดเว้นจากการพูดเท็จ สำรวมระวังในวาจา งดเว้นจากวจีทุจริต เว้นจากการพูดเท็จ ซึ่งกล่าวว่าการประพฤติผิดในศีลข้อนี้ มีกิเลสตัวบงการ อาจเป็นโลภะ หรือโทสะ ก็ได้ เช่น บางคนคนโกหกหลอกลวง หรือเพราะอยากได้ทรัพย์ของคนอื่นมาเป็นของตน บางคนโกหกเพราะความโกรธ เลยโกหกเพื่อให้คนที่ตนโกรธนั้นเดือดร้อน หรือได้รับความเสียหาย บ้างก็โกหกเพราะกลัวความผิด หรือกลัวความเดือดร้อนที่จะตามมาหาจึงพูดความไม่จริงออกไป ฯลฯ หรือ สาเหตุจากกิเลสที่เป็นบริวาร เช่น ความพยาบาท ความอิจฉาริษยา ความตระหนี่ความโอ้อวด ความแข่งดี เป็นต้น[๘๖] ตามอย่างไรก็ตามไม่ว่าจะมีกิเลสตัวใดคอยบงการให้เกิด

การประพฤติผิดในศีล การดื่มสุรา จนถึงทำลายชีวิตซึ่งกันและกัน เพื่อมิให้เป็นการล่วงละเมิดในศีลข้อนี้จำต้องเป็นผู้สำรวมระวังมิให้การ พูดปด พูดเท็จ (รวมทั้งที่มาในกุศลกรรมบถ คือ พูดเพ้อเจ้อ ส่อเสียด คำหยาบ) ให้เกิดขึ้นก็อาศัยเจตนางดเว้นโดยมีองค์ประกอบเป็นเครื่องเว้น มีดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ไม่พูดเท็จ หรือพูดปด คือ ผู้ปฏิบัติต้องไม่กล่าวสิ่งที่แตกต่างไปจากความจริง มีองค์ ๔ ประการ คือ จะไม่พูดเรื่องที่พูดไม่ตรงกับความเป็นจริง ๑ มีจิตคิดอยากจะพูด ๑ พยายามหาโอกาสจะพูด ๑ และผู้ฟังเข้าใจอย่างที่ผู้พูดบอก ๑

(๒) ไม่พูดส่อเสียด คือ ผู้ประพฤติปฏิบัติไม่ควรพูดคำที่ทำให้เขาแตกแยกกันมีองค์ ๔ ประการ คือ มีผู้ที่จะถูกกล่าวทำลาย ๑ มีความตั้งใจพูดให้เขาแตกแยกกัน ๑ มีความพยายามพูดหลายครั้งหรือใช้เล่ห์เพทุบายต่างๆ ๑ และ ผู้ฟังเข้าตามที่ผู้พูดบอก ๑

(๓) ไม่พูดคำหยาบ คือ ผู้ปฏิบัติไม่ควรพูดคำ คำหยาบ คำกระด้าง คำประทุษร้ายมีองค์ ๓ ประการ คือ มีผู้จะถูกด่า ๑ มีจิตคิดโกรธขัดเคือง ๑ ออกปากด่า ๑

(๔) คำเพ้อเจ้อ คือ ผู้ปฏิบัติไม่พูดคำไร้สาระ จะมีผู้ฟังหรือไม่มีผู้ฟังก็ตาม มีองค์ประกอบ ๒ ประการ คือ พูดเรื่องไม่มีประโยชน์ ๑ ออกปากพูด ๑[๘๗]

เมื่อบุคคลผู้มีเจตนา ตั้งใจงดเว้นจากความชั่วทางวาจา การพูดปด พูดส่อเสียด การพูดนินทา และพูดคำหยาบ มีการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นด้วยวาจาก็โดยอาศัยเจตนา

---

[๘๕]**องฺ.ปญฺจก.** (ไทย) ๒๒/๑๗๔/๒๙๑.

[๘๖]พระเมธีวราภรณ์, **เบญจศีลเบญจธรรมอุดมชีวิตของมนุษย์,** หน้า ๑๗๑-๑๗๒.

[๘๗]สนิท ไชยวงศ์คต, **ศีล ๕ พาโลกสู่สันติ,** พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : นิติธรรมการพิมพ์, ๒๕๕๕), หน้า ๕๙.

เป็นที่ตั้ง ดังมีพุทธพจน์ตรัสไว้ว่า “มุสาวาท เป็นสิ่งที่ไม่เป็นธรรม เจตนางดเว้นจากมุสาวาท เป็นสิ่งที่เป็นธรรม บาปอกุศลธรรมเป็นอันมากที่เกิดขึ้นเพราะมุสาวาทเป็นปัจจัย เป็นสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ ส่วนกุศลธรรมเป็นอันมากที่ถึงความเจริญเต็มที่เพราะเจตนางดเว้นจากมุสาวาท เป็นปัจจัยนี้เป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์”[๘๘]

การงดเว้นจากการพูดคำเท็จ คือ คำไม่จริง อำพราง โดยพูดเฉพาะคำสัตย์คำจริง คำจริงนั้นท่านเรียกว่า อริยโวหาร คือ พูดไปตามที่ได้เห็น ได้ยิน ได้ทราบ ได้รู้มาอย่างไรก็พูดไปอย่างนั้น หากไม่ได้เห็น ไม่ได้ยิน ไม่ได้ทราบ ไม่ได้รู้ก็ปฏิเสธไป โดยไม่พูดขยายเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่ เรื่องใหญ่ให้เป็นเรื่องเล็ก ด้วยอำนาจความรักความชักต่อคนที่ตนพูดถึงนอกจากจะไม่พูดเท็จด้วยตนเองแล้ว ก็จะต้องไม่สนับสนุนให้คนอื่นพูด ไม่ยกย่องสรรเสริญคนพูดเท็จ จนดำรงอยู่ในสัจจวาจาอย่างมั่นคง[๘๙] รวมทั้งสำรวมในปิสุณายวาจาย เวรมณี คือ เว้นจากคำพูดส่อเสียด และสัมผัปปลาปา เวรมณี คือ การพูดเพ้อเจ้อ เหลวไหล และผรุสวาจาเวรมณี คือ งดเว้นจากการพูดคำหยาบ เพราะคำหยาบคายเป็นคำพูดด้วยความโกรธ ความริษยา ความเบียดเบียน มุ่งให้เกิดความพิบัติเสื่อมเสีย ไม่สบายใจ แก่คนที่ตนพูดด้วย เช่น คำด่าว่าในลักษณะต่างๆ การงดเว้นวาจาหยาบนั้น นอกจากไม่พูดด้วยตนเองแล้ว ไม่แนะนำให้คนอื่นพูด ไม่ยกย่องชมเชยคนที่พูดคำหยาบ จนเป็นคนพูดวาจาที่ไพเราะอ่อนหวานเป็นปรกตินิสัย[๙๐]

ท่านเจ้าคุณพระราชวิจิตรปฏิภาน (สุนทร ญาณสุนฺทโร)[๙๑] วัดสุทัศนเทพวราราม ได้นิพนธ์ไว้ว่า สมเด็จพระสัมมาสัมมาพุทธเจ้าทรงตรัสสอน วาจาสุภาษิต ไว้ ๕ ประการ (๑) กาลวาที คือ การพูดถูกกาลถูกเวลา (๒) ภูตวาที คือ พูดสิ่งที่เป็นไปได้ (๓) อัตถวาที คือ พูดสิ่งที่เป็นประโยชน์ (๔) ธรรมวาที คือ พูดเพื่อให้ปฏิบัติได้ (๕) วินัยวาที คือ พูดตรงระเบียบวินัย และเตือนให้มีวินัย ดังมีพุทธพจน์ตรัสว่า“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย วาจาประกอบด้วยองค์ ๔ เป็นสุภาษิต ไม่เป็นทุพภาษิต ไม่มีโทษ และวิญญูชนทั้งหลายไม่ติเตียน (๑) กล่าวแต่วาจาสุภาษิตอย่างเดียว ไม่กล่าววาจาทุพภาษิต (๒) กล่าวแต่วาจาที่เป็นธรรมอย่างเดียว ไม่กล่าววาจาที่ไม่เป็นธรรม (๓) กล่าวแต่วาจาอันเป็นที่รักอย่างเดียว ไม่กล่าววาจาอันไม่เป็นที่รัก (๔) กล่าวแต่วาจาจริงอย่างเดียว ไม่กล่าววาจาเหลาะแหละ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย วาจาประกอบด้วยองค์ ๔ เหล่านี้แล เป็นสุภาษิต ไม่เป็นทุพภาษิต ไม่มีโทษ และวิญญูชนทั้งหลายไม่ติเตียน”[๙๒]

---

[๘๘]**องฺ.จตุกฺก.** (ไทย) ๒๔/๑๗๓/๓๑๕.

[๘๙]สัมภาษณ์ นายสมฤทธิ์ เจนสำโรง, ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕, อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

[๙๐]พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโน), **นิเทศธรรม**, หน้า ๑๗๑-๑๗๓.

[๙๑]พระราชวิจิตรปฏิภาณ (สุนทร ญาณสุนฺทโร), **สอดส่องมองเมียง สอดส่องมองเมือง เล่ม ๑**, (กรุงเทพมหานคร : เลี่ยงเชียง, ๒๕๕๐), หน้า ๑๖๓-๑๖๔.

[๙๒]**สํ.ส.** (ไทย) ๑๕/๒๑๓/๓๐๘-๓๐๙.

เมื่อกล่าวโดยรวม เป็นผู้ที่มีวาจาและสำรวมระมัดระวัง ให้พูดแต่คำจริง พูดแต่คำสัจ ไม่เคลือบแคลง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยมพลิกแพลง หรือหลอกกัน พูดแต่คำหวานจับใจ ไม่บาดหูระคายโสต พูดแต่ถ้อยคำที่ชักจูงให้สามัคคีปรองดองกัน เห็นทางใด จะแตกร้าวกันขึ้นก็ชี้แจงปรับความเข้าใจกันให้ถูกต้อง และผู้ปฏิบัติควรพูดเจรจานั้น จะต้องมีหลักฐานอ้างอิงให้ผู้ฟังได้ประโยชน์ เป็นผู้มีสัจจะความซื่อตรง ผู้ประพฤติปฏิบัติจะต้องมีความซื่อตรงต่อตนเองและผู้อื่น เป็นผู้ประกอบด้วยความจริง มีความซื่อสัตย์ กริยาที่ประพฤติที่แสดงออกมาทางกายวาจา และใจต้องเป็นคนที่จริงใจ ธรรมข้อนี้เป็นเหตุให้มนุษย์มีความเที่ยงตรง มีความจริงใจต่อผู้อื่น มีความจงรักภักดีในเจ้านายของตน ต่อผู้อุปการะ เช่น บิดามารดา ครู- อาจารย์ อันจะเป็นเหตุให้ไม่โกหกมดเท็จ ไม่หลอกลวง ไม่ทำลายประโยชน์ของผู้อื่น แต่เป็นคนตรงไปตรงมา รักความยุติธรรม[๙๓] ดังพุทธพจน์ที่ตรัสว่า

> “ภิกษุทั้งหลาย และยังมีข้ออื่นอีก พระอริยสาวกในพระศาสนานี้ละมุสาวาทเป็นผู้เว้นขาดจากมุสาวาท ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พระอริยสาวก ผู้เว้นขาดจากมุสาวาจาแล้วย่อมให้ความไม่มีภัย ความไม่มีเวร ความไม่มีทุกข์ (ความไม่พยายาม) แก่สัตว์ทั้งหลายหาประมาณมิได้ ครั้นให้ความไม่มีภัย ความไม่มีเวรความไม่มีทุกข์ แก่สัตว์ทั้งหลายหาประมาณมิได้แล้ว ตนเองก็เป็นผู้มีส่วนแห่งความไม่มีภัย ความไม่มีเวร ความไม่มีทุกข์ หาประมาณมิได้ด้วย ดูก่อนภิกษุทั้งหลายนี้เป็นทานข้อที่ ๔ เป็นมหาทาน เป็นที่รู้กันว่าทานชั้นยอด รู้จักกันมานาน รู้กันว่าเป็นวงศ์อริยะ รู้กันว่าเป็นของโบราณ สมณะทั้งหลายก็ดี พราหมณ์ทั้งหลายก็ดี ที่เป็นผู้รู้ ไม่รังเกียจแล้ว ไม่เคยรังเกียจแล้ว มิได้รังเกียจแล้ว จักไม่รังเกียจ ไม่ตำหนิติเตียน”[๙๔]

เมื่อบุคคลปฏิบัติอยู่ตามหลักศีล มุสาวาทา เวรมณี คือ การไม่ประพฤติผิดในการพูดเท็จ การไม่พูดโกหก (รวมทั้งในกุศลกรรมบถ) คือ การพูดไม่คำหยาบ การไม่พูดส่อเสียดและการพูดเพ้อเจ้อ และตรงกับหลักเบญจธรรม ได้แก่ สัจจะ คือการพูดความจริงโดยอาศัยเจตนาเป็นงดเว้น มีความไม่ก้าวล่วงทางวาจาเป็นที่ตั้ง เป็นผู้สำรวมคำพูด อันเป็นหลักปฏิบัติให้อยู่ร่วมกันโดยไม่เบียดเบียนกันในทางคำพูด มีท่านผู้รู้นักปราชญ์ทั้งหลาย มักจะเตือนผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและมีความเกี่ยวข้องกันด้วยความหวังดีเสมอมาว่า ให้คิดก่อนพูด คือ เตือนให้มีสติเพราะว่า ก่อนพูดเราเป็นนายของคำพูด แต่ถ้าพูดไปแล้วคำพูดจะเป็นนายเรา พูดดี ก็ดีไป[๙๕] แต่ถ้าพูดไม่ดี ผลตามมาจะตรองกันข้าม ก่อนพูด เราควรคิดพิจารณาเสียก่อนว่า คำพูดที่จะพูดนั้นเป็นประโยชน์มีดี มีเสียอย่างไรบ้าง ถ้าเห็นว่าจะได้รับผล

---

[๙๓]ไสว มาลาทอง, **การศึกษาจริยธรรม สำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา นักบริหาร นักปกครองและประชาชนผู้สนใจทั่วไป**, หน้า ๑๑๖.

[๙๔]**องฺ.อฏฺฐก.** (ไทย) ๒๓/๓๙/๓๐๐.

[๙๕]สัมภาษณ์ นายคำพัน ทัศพงค์, ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕, อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

ไม่ดี หรือพูดไปก็เปล่าประโยชน์เราก็งดเสีย ไม่พูดออกไป เราก็ยังเป็นนายของคำพูด ถ้าพูดออกไปแล้ว และเป็นคำพูดที่ไม่ดี เป็นวจีทุจริต ก็ไม่ควรพูด[๙๖] แต่ควรพูดแต่ปิยวาจาหมายถึง พูดอย่างรักกัน กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจ้ง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล เป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงาม หรือคำแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคี เกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือ และช่วยกันเกื้อกูลกัน[๙๗] ไม่หักหาญน้ำใจซึ่งกันและกัน มีความรัก ความเมตตา การดำเนินชีวิตในสังคมย่อมมีความสุข คือ

(๑) ย่อมมีความซื่อสัตย์ความจริงใจไว้วางใจกันต่อกันในสังคม

(๒) ย่อมได้รับความรักความสามัคคีในหมู่คณะ

(๓) ย่อมป้องกันผลประโยชน์ของกันและกัน

(๔) ย่อมได้รับวาจาที่ประสานประโยชน์ของกันและกัน ไม่ทำลายกันด้วยคำพูด

(๕) เพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสงบสุข

(๖) สามารถกำจัดภัยเวรทั้งในปัจจุบันและอนาคต[๙๘]

“อุบาสกผู้พูดเท็จ ย่อมประสพภัยเวรใด ทั้งในปัจจุบัน ทั้งในสัมปรายภพ ย่อมเสวยทุกข์โทมนัสใด แม้ทางจิต เพราะเหตุแห่งการพูดเท็จ ผู้งดเว้นจากการพูดเท็จ ย่อมไม่ประสบภัยเวรทั้งในปัจจุบันและในสัมปรายภพ ย่อมไม่เสวยทุกข์โทมนัสนั้นแม้ทางจิต ของอุบาสกผู้เว้นจากการพูดเท็จ ย่อมสงบระงับด้วยประการฉะนี้”[๙๙]

๔.๑.๕ สุราเมรัย

การปฏิบัติต่อศีลข้อที่ ๕ คือ สุราเมรยะมัชชะปะมาทัฏฐานา เวรมณี หมายถึง การงดเว้นจากการดื่มสุราเมรัย คือ ผู้ปฏิบัติต้องไม่ประพฤติผิดทางด้านการดื่ม หรือเสพสุราเมรัยและสิ่งเสพติดทั้งหลาย เช่น ฝิ่น เฮโรอีน ยาบ้า ยาอี กัญชา เป็นต้น การประพฤติผิดในศีลข้อที่ ๕ นี้ กล่าวว่ามีกิเลสที่คอยบงการ คือ โลภะ ความปรารถนาเพลิดเพลินยินดีอันเกิดจากการดื่มหรือเสพนั้น กิเลสตัวรองคือ โทสะ เช่น บางคนดื่มน้ำเมาหรือเสพสิ่งเสพติด เพราะความเครียดความกังวลใจ ความทุกข์จากความผิดหวัง[๑๐๐] เป็นต้น

---

[๙๖]สนิท ไชยวงศ์คต, **ศีล ๕ พาโลกสู่สันติ,** หน้า ๒๐๙.

[๙๗]พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), **ธรรมนูญชีวิตพุทธจริยาธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม,** พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม ๒๕๔๑), หน้า ๒๕.

[๙๘]ไสว มาลาทอง, **การศึกษาจริยธรรม สำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา นักบริหาร นักปกครองและประชาชนผู้สนใจทั่วไป,** หน้า ๑๑๙.

[๙๙]**องฺ.ปญฺจก.** (ไทย) ๒๒/๑๗๔/๒๙๑.

[๑๐๐]พระเมธีวราภรณ์, **เบญจศีลเบญจธรรมอุดมชีวิตของมนุษย์**, หน้า ๑๗๑-๑๗๕.

อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเกิดมาจากกิเลสตัวใดที่คอยบงการ เพื่อไม่ให้พฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านี้เกิดขึ้น ละ เลิก เว้น การสูบ ฉีดสิ่งที่เป็นพิษให้โทษแก่ร่างกาย คือ ยาเสพติดทุกประเภท อันเป็นเหตุที่ตั้งให้เกิดความประมาทและขาดสติสามารถทำให้การละเมิดศีลข้ออื่นๆ ตามมา เพื่อมิให้กระทำเกิดขึ้นทั้งทางกายวาจา และใจ โดยมีเจตนางดเว้นจากการประพฤติด้วยองค์ ๔ ประการ ของศีลสุราเมรัย คือ

(๑) น้ำเมาเป็นสิ่งเสพติดทั้งหลาย

(๒) มีจิตคิดจะดื่ม จะเสพก็มีเจตนางดเว้นเสีย

(๓) มีความเพียรพยายามที่จะไม่ล่วงละเมิดทางกายวาจา และใจ

(๔) ไม่ทำให้น้ำเมา สิ่งเสพติดทั้งหลายก้าวล่วงลำคอไป

ดังนั้น เมื่อมีเจตนาตั้งใจงดเว้นจากการประพฤติผิดในศีลข้อที่ ๕ คือ การดื่มสุราเมรัยสิ่งเสพติดทั้งหลาย เพื่อมิให้ต้องเป็นทาสของสิ่งเหล่านั้นได้ ควรใช้หลักสติสัมปชัญญะ คือความระลึกได้และความรู้ตัวสามารถควบคุมใจควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ ความประมาทพลาดพลั้ง ความมัวเมาเสียสติสัมปชัญญะ ความประพฤติผิดในศีลข้ออื่นๆ ก็จะไม่เกิดขึ้น เป็นผู้มีการดำเนินชีวิตที่สำรวมระวัง มีความสงบระงับจากอกุศลทั้งปวง มีความรู้ตัวทั่วพร้อม ความเป็นผู้มีสติคอยตรวจตรา ไม่เลินเล่อเผลอตัว[๑๐๑] ทั้งก่อนและกำลังทำ พูด คิดพฤติกรรมของผู้มีสติสัมปชัญญะประจำในตัวเองอยู่ตลอดเวลา จนกลายเป็นนิสัยรู้เท่าทันต่ออารมณ์ สำรวมระวัง กาย วาจา ใจ ไม่ล่วงละเมิดในศีลและธรรม โดยไม่ประมาทในเรื่องนั้นๆ แต่ให้เป็นผู้รู้จักพิจารณาด้วยปัญญา ในการบริโภค รู้จักประมาณ รู้จักคุณและโทษ ไม่เผอเรอหรือแม้ในกิจการงานต่างๆ หรือกิจกรรมต่างๆ รู้จักคิดวิเคราะห์เป็นเห็นถึงคุณค่าแท้คุณค่าเทียม เป็นการคิดพิจารณา เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ในการใช้สอย บริโภค หรือคุณค่าในการใช้ชีวิตในประจำวัน[๑๐๒]

การพิจารณาว่าสิ่งใดที่มีคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม จะไม่ใช้กิเลส และตัณหาเป็นเกณฑ์พิจารณาหรือตัดสิน เช่น ถ้าสิ่งใดทำเพื่อประโยชน์สุขทั้งของตน และผู้อื่น โดยปราศจากกิเลส และตัณหาเป็นตัวนำ สิ่งนั้นว่าเป็นคุณค่าแท้ แต่ถ้าสิ่งใดทำเพื่อตอบสนองกิเลสและตัณหาเป็นตัวนำ สิ่งนั้นถือว่า เป็นคุณค่าเทียม ดังนั้น เพื่อสกัดหรือ บรรเทากิเลสและตัณหาที่จะเข้ามาครอบงำจิตใจต้องอาศัยปัญญาเป็นตัวช่วยกำกับพิจารณาอยู่เสมอ เพื่อจะได้เข้าใจและเลือกสรรเสพคุณค่าแท้ที่

---

[๑๐๑]สัมภาษณ์ นายสมาน แสงบัวภา, ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕, อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

[๑๐๒]สัมภาษณ์ นางยม สีหะปัญญา, ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕, อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

ประโยชน์แก่ชีวิตอย่างแท้จริงแก่ตนเอง และผู้อื่น[๑๐๓] ย่อมเป็นผู้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต ดังพุทธพจน์ที่ตรัสว่า

> “พระอริยสาวกในพระศาสนานี้ ละสุราเมรยมัชชะปมาทัฏฐาน เป็นผู้เว้นขาดจากสุราเมรยะมัชชะปมาทัฏฐาน ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พระอริยสาวก ผู้เว้นขาดจากสุราเมรยะมัชชะปมาทัฏฐานแล้ว ย่อมให้ความไม่มีภัย ความไม่มีเวร ความไม่มีทุกข์ (ความไม่พยายาม) แก่สัตว์ทั้งหลายหาประมาณมิได้ ครั้นให้ความไม่มีภัย ความไม่มีเวรความไม่มีทุกข์ แก่สัตว์ทั้งหลายหาประมาณมิได้แล้ว ตนเองก็เป็นผู้มีส่วนแห่งความไม่มีภัย ความไม่มีเวร ความไม่มีทุกข์ หาประมาณมิได้ด้วย ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย นี้เป็นทานข้อที่ ๕ เป็นมหาทาน เป็นที่รู้กันว่าทานชั้นยอด รู้จักกันมานาน รู้กันว่าเป็นวงศ์อริยะ รู้กันว่าเป็นของโบราณสมณะทั้งหลายก็ดี พราหมณ์ทั้งหลายก็ดี ที่เป็นผู้รู้ ไม่รังเกียจแล้ว ไม่เคยรังเกียจแล้ว มิได้รังเกียจแล้ว จักไม่รังเกียจ ไม่ตำหนิติเตียน[๑๐๔]

เมื่อบุคคลประพฤติอยู่ซึ่งศีลข้อที่ ๕ คือ การไม่ดื่มสุราเมรัย สิ่งเสพติดทั้งหลายเช่น สุรา ฝิ่น เฮโรอีน ยาบ้า ยาอี กัญชา เป็นต้น มีศีลเป็นที่ตั้ง และยึดหลักสติสัมปชัญญะ คือความระลึกได้และความรู้ตัว กล่าวคือ เป็นผู้สำรวมระวังตามรักษากายวาจา และใจ ไม่ก้าวล่วงละเมิด ในสิ่งที่เป็นอกุศลธรรม คือ การดื่มสุราเมรัย เป็นผู้มีความไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต[๑๐๕] กล่าวคือ เป็นผู้สำรวมระวังด้วยสติสัมปชัญญะ รู้คุณค่าแท้คุณค่าเทียม เป็นผู้เข้าใจ และเลือกสรรเสพคุณค่าแท้ที่เป็นประโยชน์ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต การครองชีวิตย่อมประสบความสุขความสำเร็จในปัจจุบัน กล่าวคือ (๑) สนับสนุนการรักษาศีลข้ออื่น ๆ ให้เกิดมีขึ้น (๒) เป็นผู้มีสติรอบคอบสามารถควบคุมใจของตัวเองได้ (๓) สามารถป้องกันมิให้เกิดการทะเลาะวิวาท และทำร้ายกัน (๔) ป้องกันสุขภาพทางกายและจิตมิให้เสื่อม (๕) ป้องกันอาชญากรรมมิจฉาชีพ และการกระทำทุจริตต่างๆ (๖) สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข (๗) สามารถกำจัดภัยเวรทั้งปัจจุบัน และอนาคต[๑๐๖] ดังพุทธพจน์ที่ตรัสว่า

> “อุบาสกผู้ดื่มสุราเมรัย ย่อมประสพภัยเวรใด ทั้งในปัจจุบัน ทั้งในสัมปรายภพ ย่อเสวย ทุกข์โทมนัสใด แม้ทางจิต เพราะเหตุแห่งการดื่มสุราเมรัย ผู้งดเว้นจากดื่มสุราเมรัย ย่อมไม่ประสบภัยเวรนั้นทั้งในปัจจุบัน และในสัมปรายภพ ย่อมไม่

---

[๑๐๓]พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), **วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม,** พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปัญญา, ๒๕๓๗), หน้า ๔๑-๑๔๐.

[๑๐๔]**องฺ.อฏฺ.** (ไทย) ๒๓/๓๙/๓๐๐.

[๑๐๕]สัมภาษณ์ นายนคร บุตรนนท์, ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕, อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย , วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

[๑๐๖]ไสว มาลาทอง, **การศึกษาจริยธรรม สำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา นักบริหาร นักปกครองและประชาชนผู้สนใจทั่วไป,** หน้า ๑๒๐.

เสวยทุกข์ โทมนัสนั้น แม้ทางจิต ของอุบาสกผู้งดเว้นจากการดื่มสุราเมรัย ย่อมสงบระงับด้วยประการ ฉะนี้”[๑๐๗]

กล่าวโดยสรุป การประยุกต์ใช้ศีล ๕ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่ไม่ดี มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เบญจศีลเบญจธรรมเป็นข้อประพฤติข้อปฏิบัติเบื้องต้น ที่ทำให้คนเป็นมนุษย์ และศีลยังเป็นรากฐานให้กุศลธรรมอื่นๆ ตามมา เป็นรากฐานให้เกิดความประพฤติที่ดีงาม และป้องกันมิให้เกิดพฤติกรรมในด้านที่ไม่ดีและเสียหาย คือ การฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พูดเท็จ การดื่มสุราเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ก็โดยอาศัยเจตนาความจงใจ ความตั้งใจ เป็นเครื่องงดเว้น เมื่อบุคคลลุอำนาจแห่งความไม่ดี เป็นผู้ขัดเกลาจริตนิสัยด้วยเบญจศีลเบญจธรรม ดังกล่าวแล้ว ความมีเมตตา กรุณา มีความละอายแก่ใจ มีหิริ และโอตตัปปะความซื่อสัตย์สุจริต ย่อมจะเกิดขึ้นในจิตใจเป็นสำคัญ ย่อมส่งผลให้พฤติกรรมที่เกิดจากอกุศลกิเลสตัณหาต่างๆ หรือทุจริตต่างๆ ที่เกิดขึ้นทางกาย วาจา และใจ เสื่อมถอยไปจึงเป็นเหตุให้พฤติกรรมต่างๆ ที่ไม่ดีงาม กลับเป็นความประพฤติที่ดีงาม และเป็นคุณประโยชน์แก่ผู้ประพฤติปฏิบัติเอง กุศลธรรมที่ยังไม่เกิดขึ้น ย่อมเกิดขึ้น และยังให้เป็นผู้รู้จักตนเอง มีทักษะเรียนรู้เท่าทันต่อกิเลสตัณหา รู้จักในการสำรวจตนเอง และสามารถประเมินตนเอง และรู้จักดำเนินชีวิต ได้อย่างถูกต้องด้วย เช่น สามารถบอกได้ว่าตนเป็นใคร มีความสามารถอะไรบ้างประพฤติปฏิบัติอย่างไร[๑๐๘] ย่อมรู้จักภูมิธรรมของตนได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ได้ชื่อว่า เป็นการพัฒนาพฤติกรรมตามหลักของเบญจศีลเบญจธรรมโดยประการทั้งปวง พฤติกรรมต่างๆ เช่น การทำแท้งการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม เป็นต้น ดังที่กล่าวมาแล้วก็จะไม่เกิดขึ้น และจะไม่เกิดขึ้นได้ในอนาคต รวมทั้งสุขภาพทางกาย และสุขภาพจิต ย่อมมีความสงบระงับ สังคมก็อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

๔.๒ ผลของการใช้ศีล ๕ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่ดีของบุคคลที่ดื่มสุราในสังคม

ผลของการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ ที่เป็นผู้แสดงออกมาทางพฤติกรรมที่ดีที่งดเว้นจากดื่มสุรา จะเป็นทั้ง ทางกาย วาจา และใจ กล่าวคือ ยังเป็นผู้ที่ประกอบด้วยคุณธรรมและคุณงามความดี ยังรู้จักรับผิดชอบชั่วดีอยู่บ้าง คือ ยังเป็นผู้ที่ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มีสัจจะ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีหิริโอตตัปปะ[๑๐๙] และเป็นผู้ที่แสดงพฤติกรรมทางกาย วาจา และใจ โดยใช้สติปัญญาตัดสินปัญหาต่างๆ มากกว่าการใช้อารมณ์ หรือกิเลสตัณหาต่างๆ เป็นตัวตัดสินใจในการดำเนินชีวิต ดังนั้นการพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลในสังคม ก็คือการพัฒนาพฤติกรรมที่แสดงออกมาทาง กาย วาจาและ

---

[๑๐๗]**องฺ.ปญฺจก.** (ไทย) ๒๒/๑๗๔/๒๙๑.

[๑๐๘]พระครูวิเทศพรหมคุณ, “ทฤษฎีผู้นำพึงจะเป็นและการบริหารในองค์กร” **,พุทธจักรโลกร่มเย็นดับเข็ญด้วยศาสนา,** ปีที่ ๖๕ ฉบับที่ ๓ (มีนาคม ๒๕๕๔) : ๑๒.

[๑๐๙]สัมภาษณ์ นายถาวร พันทะศรี, ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕, อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย , วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

ใจ ให้มีคุณธรรม และศีลธรรมที่ดียิ่งๆ ขึ้นไปเรื่องราวที่กล่าวมาแล้วในบทที่ ๓ เป็นพฤติกรรมของบุคคลในด้านที่ดี จะเห็นได้ว่าพื้นฐานของบุคลิกภาพด้านพฤติกรรมที่แสดงออกมาทาง กาย วาจา และใจ[๑๑๐]

ซึ่งส่วนใหญ่แล้วยังเป็นผู้ที่มีคุณธรรมประจำใจอยู่ในตัวของบุคคลนั้นๆ ยังประกอบด้วยคุณธรรม เป็นที่ตั้งอยู่ ถึงแม้ว่าจะมีสิ่งไม่ดีเจือปนอยู่บ้าง ก็ถือว่าเรายังเป็นปุถุชนกันอยู่ ที่เกิดมาอยู่ร่วมกันในสังคม ต้องมีดีบ้างชั่วบ้างเป็นเรื่องธรรมดา แต่ไม่ถึงกับขาดคุณธรรมทางด้านจิตใจอย่างรุนแรงให้หมกมุ่นให้ถึงกับมีการกระทำแท้ง การฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ พูดเท็จ และดื่มสุรา อันเป็นเหตุแห่งความเสื่อมและความประมาททั้งปวง[๑๑๑]

การพัฒนาตนเองนั้นจึงเป็นเรื่องที่สำคัญในการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง และเราไม่อาจหยุดที่จะพัฒนาตนเองได้ เพราะสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว วิถีชีวิตของปัจเจกบุคคลก็ย่อมได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้วย[๑๑๒] อันจะส่งผลให้สุขภาพกาย และใจที่จะต้องพัฒนาตามกระแสของโลกได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นศูนย์กลางโลกและชีวิต ก็คือการพัฒนาตนเองให้สูงขึ้นตามหลักแนวทางของพระพุทธศาสนาซึ่งเน้นว่าคนเราทุกคนที่เกิดมาต่างมีทุกข์ด้วยกันทั้งสิ้น แต่ในระหว่างที่คนยังมองไม่เห็นทุกข์ หรือความทุกข์ยังไม่ได้บีบคั้นให้รู้สึกสำนึก เรามักจะใช้ชีวิตไปในทางที่ประมาทและไม่สนใจ เพราะความประมาททำให้ชีวิตของคนต้องตกต่ำถึงกับหายนะไป[๑๑๓]

ฉะนั้นคุณธรรมที่เสริมสร้างชีวิตให้มีคุณค่าให้ยิ่งขึ้นไป ในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ก็คือการนำเบญจศีลเบญจธรรมเข้ามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างรู้เท่าทัน กายวาจา และใจเป็นสำคัญ กล่าวคือ การนำหลักเบญจศีลเบญจธรรมมาพัฒนาส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีอยู่แล้วก็ยิ่งทำให้บุคคลนั้นมีกายวาจา และใจที่ดีงามยิ่งขึ้นไป และเป็นการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ย่อมจะทำให้บุคคลนั้นเป็นที่เคารพรักใคร่ของบุคคลทั่วไปในสังคม

๔.๒.๑ การประยุกต์เบญจศีลเบญจธรรมพัฒนาพฤติกรรมที่ดีจากการงดเว้นการดื่มสุรา

“พฤติกรรมที่ดีจากการงดดื่มสุรา” เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาต่อโลกภายนอกทาง กาย วาจา และใจ เป็นพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกมาในรูปแบบของการกระทำ ที่ประกอบด้วยคุณธรรมและจริยธรรมเป็นที่ตั้ง เป็นบุคคลที่ประกอบด้วยคุณคุณงามความดี มีเมตตา กรุณา มีหิริโอตตัปปะ มี

---

[๑๑๐]สัมภาษณ์ นายปรีชา ดวงศรี, ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕, อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๗.

[๑๑๑] สัมภาษณ์ พระภาวนาวัชรมุนี, ดร. เจ้าคณะอำเภอเมืองจังหวัดหนองคาย, วัดโพธิ์ชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๑๕ ตุลาคมคม ๒๕๖๘.

[๑๑๒] สัมภาษณ์ พระเทพวชิรคุณ,รศ.ดร. เจ้าคณะจังหวัดหนองคาย, วัดโพธิ์ชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๘.

[๑๑๓]สัมภาษณ์ พระครูภาวนาโพธิวิสุทธิ์, ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕, อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๘.

ความซื่อสัตย์สุจริต ต่อตนเองและผู้อื่นไม่กระทำให้ตนเอง และผู้อื่นในสังคมต้องเดือดร้อน[๑๑๔] เป็นผู้ที่ยังรู้จักยับยั้งช่างใจ ใฝ่ในการกระทำความดี รู้จักรับผิดชอบชั่วดี รู้จักยั้งยั้งช่างใจในความโลภ ความโกรธ ความหลง ครอบงำจิตใจจนเป็นทุกข์ และรู้จักอดทนอดกลั้นต่อกิเลสอยู่บ้าง รู้จักใช้ปัญญาที่ประกอบด้วยเหตุผล มากกว่าใช้อารมณ์ในการตัดสินปัญหา ซึ่งมีให้เห็นอยู่ในสังคมปัจจุบันมากมาย เช่น การออกบวช เก็บทองคืนเจ้าของ หรือขอทานกตัญญู หรือการไม่รับทานเนื้อสัตว์ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามการประยุกต์เบญจศีลเบญจธรรมนี้ ก็เพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่ดีให้ดียิ่งขึ้น กล่าวคือเป็นการนำหลักศีลมาประพฤติปฏิบัติ ก็เพื่อให้การแสดงออกมาทางพฤติกรรมทางกาย วาจา และใจ ที่เรียกว่า กายกรรม วจีกรรม และโมนกรรม[๑๑๕] ที่เป็นสุจริตธรรมนั่นเองเพราะจุดมุ่งหมายสูงสุดในทางพระพุทธศาสนา ก็คือการพ้นจากทุกข์ทั้งปวง ดังนั้นรากเหง้าของการรักษาศีลให้เกิดเป็นความบริสุทธิ์ที่แท้จริง และพัฒนาพฤติกรรมให้ดียิ่งขึ้นไป[๑๑๖] ก็คือการนำหลักศีลที่ต้องประกอบด้วยธรรมหลายๆ อย่างมาประพฤติปฏิบัติ กล่าวคือ คือ (๑) ต้องเป็นผู้มีเจตนาตั้งใจเว้น (๒) ต้องเป็นผู้มีเจตสิก คือ ความงดเว้น (๓) ต้องเป็นผู้มีความสังวรด้วยสติ (๔) ต้องเป็นผู้มีความไม่ก้าวล่วงกิเลสอย่างหยาบ ทางกายวาจา ธรรมเหล่านี้จัดว่าเป็นศีลทุกข้อ ดังนั้นผู้ประพฤติปฏิบัติ พึงนำหลักการรักษาศีลไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาพฤติกรรมให้ดียิ่งขึ้นไป และมีพฤติกรรมที่พัฒนาแล้ว เป็นบุคคลที่พัฒนาห่างไกลจากอบายมุขต่างๆ กล่าวคือ

(๑) เจตนาที่ชื่อว่าศีล คือ ผู้ปฏิบัติพึงตั้งใจ งดเว้นจากกายวาจาทุจริต เพราะตั้งใจงดเว้นกายวาจาทุจริตจึงละอกุศลคือ ความทุศีลได้ เช่น เวลาที่งดเว้นทุจริต เจตนาก็ต้องมีเจตสิกคือความไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง ก็ต้องมี สังวรคือสติก็ต้องมี ความไม่ก้าวล่วงกิเลสอย่างหยาบก็ต้องมีเพราะเวลานั้นจิตเป็นกุศล ธรรมเหล่านี้ก็จะต้องเป็นไปร่วมกัน แต่ว่าในวาระนั้น จะกล่าวว่างดเว้นด้วยธรรมอะไร กล่าวคือ การงดเว้นนั้นมีอะไรเป็นประธาน เช่น ถ้าผู้ปฏิบัติงดเว้นด้วยเจตนาเป็นประธาน เช่นตั้งใจรักษาศีล ชื่อว่า เจตนา เป็นประธาน ส่วนธรรมที่เหลือจำพวกเจตสิก หรือความสำรวม หรือความไม่ก้าวล่วงเหล่านี้ ก็เข้าร่วมสนับสนุนด้วยในเวลาที่อารมณ์เป็นกุศล[๑๑๗]

(๒) เจตสิกที่ชื่อว่าศีล คือ ผู้ประพฤติปฏิบัติต่อเจตสิกศีล กล่าวคือ บุคคลนั้นไม่ได้มีเจตนาตั้งใจเว้นไว้ก่อน แต่เมื่อมีวัตถุที่จะให้ล่วงศีลแล้วก็งดเว้นได้ไม่ล่วงศีล เพราะมีวิรติ (ความยินดี) คือ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ และสัมมาอาชีวะ อย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น เช่นจะพูดปดก็เว้นไม่พูด

---

[๑๑๔]สัมภาษณ์ นายสุภกิจ ภักดีแสน, ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕, ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

[๑๑๕]สัมภาษณ์ พระศรีญาณวงศ์, รองเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย, วัดศรีชมพูองค์ตื้อ ตำบลน้ำโมง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๘.

[๑๑๖]สัมภาษณ์ นางนิภาพร ภมรศิริ, ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕, อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

[๑๑๗]สัมภาษณ์ นางรัชฎาพร แสงบัวภา, ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕, อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

อย่างนี้เรียกว่า เป็นสัมมาวาจา ทำให้กล่าววาจาตามความเป็นจริง หรือสัมมาวาจา เป็นต้น ซึ่งจัดว่าเป็นการเว้นเฉพาะหน้า ซึ่งเรียกว่า เจตสิกศีล[๑๑๘]

(๓) สังวรที่ชื่อว่าศีล คือ ผู้ประพฤติปฏิบัติต่อสังวรศีล กล่าวคือ เพราะมีสติเป็นเครื่องกั้นกระแสของกิเลสไม่ให้ทำชั่ว ทางกายวาจาจะต้องมีสติสำรวมอยู่เสมอ บาปก็เกิดขึ้นไม่ได้ ชื่อว่า เป็นสังวรศีล ส่วนการที่เราล่วงศีลก็เกิดจากความโลภ ความโกรธ ความหลง ที่เรายั้งไม่อยู่จึงทำให้เป็นเหตุให้เกิดบาป[๑๑๙] แต่ถ้ามีสติสำรวมอยู่บาปก็เกิดขึ้นไม่ได้ จึงจัดว่า เป็นสังวรศีล

๔.๒.๒ ผลของการประยุกต์หลักศีล ๕ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่ดี

พระพุทธศาสนาสอนในเรื่องการมองตนเองเป็นจุดเริ่มต้น ซึ่งมีหลักธรรมที่สามารถเป็นแม่บทอธิบายได้ทั้งรูปธรรมนามธรรม การรู้เรื่องเกี่ยวกับตัวเราก็เท่ากับการเรียนรู้ในระบบสรรพสิ่งที่อยู่ในจักวารด้วยฉะนั้น[๑๒๐] ดังนั้นการมองและสำรวจตัวเองจึงเป็นรากฐาน และเป็นเรื่องที่สำคัญในการดำเนินชีวิตเท่ากับการสำรวจในระบบใหญ่โดยเริ่มจากตนเองเป็นพื้นฐาน ดังนั้น การสำรวจอุปนิสัยของตนเองว่า ดีหรือไม่ดีเป็นหลักสำคัญหมายถึง เรามีเมตตา มีคุณธรรม ปฏิบัติตามหลัก ศีลมากหรือน้อยอย่างไร เพราะศีลเป็นรากฐานของคุณธรรมอื่นๆ ไม่ประมาทมัวเมาจนตกเป็นทาสของโลก และชีวิตในทางที่ไม่ถูกต้องที่จะเป็นเหตุให้เกิดความทุกข์จึงต้องอาศัยสติ รู้จักมอง รู้จักพิจารณา รู้จักวางตัววางใจต่อความเป็นจริง ก็เพื่อชนะความโลภ ความโกรธ ความหลง เพื่อให้อยู่เหนือความกระหายในสิ่งต่างๆ โดยมีเบญจศีลเบญจธรรม เป็นเครื่องค้ำจุนให้ยิ่งขึ้นไปจนสามารถพัฒนาเป็นศีลที่ประกอบในองค์มรรค ๘ ประการ กล่าวคือ การพัฒนาศีลที่เป็นองค์มรรค หมายถึง การฝึกอบรมในด้าน ความประพฤติมีระเบียบวินัย ความสุจริตทางกายวาจา และสัมมาอาชีวะ ในระดับการพัฒนาศีลท่านเรียกว่า อธิศีลสิกขา เรียกว่าสั้นๆว่า ศีล วิธีแก้ปัญหาโดยวิธีนี้ เป็นวิธีของอารยะชนระดับพื้นฐาน หรือเรียกตามบาลีว่า หลักของอริยมรรค แปลว่า ทางดำเนินสู่ความดับทุกข์ที่ทำให้เป็นอริยชน หรือวิธีดำเนินชีวิตที่ประเสริฐ

อริยมรรคนี้ แบ่งระดับการพัฒนาศีลที่เป็นองค์มรรค เป็น ๓ อย่าง คือ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ และสัมมาอาชีวะ[๑๒๑]กล่าวคือ

---

[๑๑๘]ปราโมช น้อยวัฒน์, **อนุปุพพิกถา และอริยสัจ,** (กรุงเทพมหานคร : จัดพิมพ์โดยชมรมอนุรักษ์ธรรม, ๒๕๕๑), หน้า ๑๐๐.

[๑๑๙]สัมภาษณ์ นายประเสริฐ พิมพ์จันทร์, ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕, อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

[๑๒๐]สัมภาษณ์ นางสุพรรณี พิสัยพรรณ, ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕, อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

[๑๒๑]สัมภาษณ์ พระครูโพธิชยานุสิฐ, ผู้ช่วยฝ่ายบริหาร มจร นค.วัดโพธิ์ชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๗.

(๑) สัมมาวาจา เจรจาชอบ หมายถึง การพูดหรือเจรจาชอบ มี ๔ ประการ คือการละมุสาวาท คือ เว้นการพูดเท็จ ขณะเดียวกันให้พูดคำจริง เรียกว่า สัจจะวาจา ละปิสุณาวาจา คือเว้นจากการพูดส่อเสียด ขณะเดียวกันให้พูดคำสมานสามัคคี เรียกว่า สมัคคกรณีวาจา และละผรุสวาจา คือ เว้นจากการพูดหยาบคาย ขณะเดียวกันก็ให้พูดแต่คำอ่อนหวานสุภาพ ไพเราะน่าฟัง ที่เรียกว่า สัณหวาจา ละสัมผัปปลาปะ คือ เว้นการพูดเพ้อเจ้อ เหลวไหลไร้สาระขณะเดียวกันก็ให้พูดแต่คำมีประโยชน์ สร้างสรรค์ นำมาแต่คุณธรรมปรุงจิตใจให้ร่าเริงเบิกบาน เรียกว่า อัตสัณหิตาวาจา[๑๒๒]

(๒) สัมมากัมมันตะ หมายถึง การงานชอบ คือ การกระทำที่ชอบมี ๓ ประการ คือ ได้แก่ การละจากปาณาติบาต หมายถึง เว้นจากการทำลายชีวิตทั้งคนและสัตว์ทุกจำพวกขณะเดียวกันก็ช่วยเหลือเกื้อกูลแก่กัน ละอทินนาทาน คือ เว้นจากการเอาทรัพย์สมบัติสิ่งของคนอื่นที่ไม่อนุญาตหรือ ไม่ได้มีเจตนาที่จะให้ ขณะเดียวกัน ก็ควรจะบริจาคให้ทานตามโอกาส และฐานะ ละกาเมสุมิจฉาจาร คือ เว้นจากความประพฤติผิดในกาม หมายถึง ไม่ล่วงละเมิดในสามีภรรยาอันเป็นที่รักยิ่งของคนอื่น ขณะเดียวกันก็ประพฤติ สทารสันโดษ คือพอใจในคู่ครองของตนเองเท่านั้น[๑๒๓]

(๓) สัมมาอาชีวะ หมายถึง การเลี้ยงชีพชอบ ได้แก่ ละมิจฉาชีพ เลี้ยงชีวิตด้วยสัมมาชีพขณะเดียวกัน มีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพ การงาน หน้าที่อันสุจริตเช่น ทำงานไม่ให้อากูล หมายถึง การไม่คั่งค้าง ไม่ผัดผ่อนงานไม่จับจดงาน ไม่ยุ่งเหยิงสับสน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป เมื่อบุคคลประพฤติปฏิบัติตามหลักของหลักเบญจศีลเบญจธรรมโดยเคร่งครัด คือ การไม่ดื่มสุรา การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่ลักทรัพย์ เป็นต้น คือ การอาศัยเจตนาจงใจ ความตั้งใจเป็นเครื่องงดเว้นเป็นผู้ขัดเกลาจริตนิสัยพฤติกรรมด้วยหลักเบญจศีลเบญจธรรมคือ ดังกล่าวแล้วอันบุคคลได้กระทำแล้วพัฒนาประพฤติปฏิบัติตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมย่อมเป็นผู้ประกอบด้วยเมตตา กรุณา มีความละอายแก่ใจ มีหิริและโอตตัปปะ มีความซื่อสัตย์สุจริต อริยมรรคมีองค์ ๘ ประการ ย่อมพัฒนาเกิดขึ้นที่ละเล็กที่ละน้อย จนสามารถพัฒนาเป็น อธิศีลสิกขา อธิจิตสิกขา และอธิปัญญาสิกขา ย่อมเกิดขึ้นแก่ผู้ปฏิบัติในธรรมทั้งหลาย พฤติกรรมของบุคคลย่อมน้อมเข้าสู่จุดมุ่งหมายสูงสุด คือ พระนิพพาน อย่างน้อยที่สุด ก็สามารถพัฒนาพฤติกรรม เข้าเป็นพระอริยบุคคลขั้นต้นในทางพระพุทธศาสนา กล่าวคือ “อริยบุคคล” หมายถึง บุคคลผู้ประเสริฐได้บรรลุสัจธรรม ได้บรรลุธรรม ตั้งแต่ขั้นพระโสดาบันเป็นต้นไปซึ่งเป็นผู้เข้าสู่กระแสพระนิพพาน พระพุทธศาสนาถือว่า สภาวะความเป็นมนุษย์มีความเหมาะสมที่สุดต่อการขัดเกลาพัฒนาจิตใจ เพื่อให้บรรลุถึงความสุขหรือประโยชน์สูงสุดของชีวิต กล่าวคือความหมดกิเลสอันเป็นรากเหง้าของความชั่วทั้งปวงได้ ซึ่งคุณสมบัติด้านการเพิ่มพูนกุศลในจิตใจของอริยบุคคลโดยการศึกษา และปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมที่เรียกว่าภาวนา อันเป็นหลักครองชีวิตของผู้พัฒนาตน ผู้รู้เท่าทันชีวิตไม่หลงงมงาย มุ่งผลสำเร็จคือความสุข มี

---

[๑๒๒] **องฺ. จตุกฺก.** (บาลี) ๒๑/๑๔๘-๑๔๙/๑๘๙.

[๑๒๓] **ที.ปา.** (ไทย) ๑๑/๓๔๗/๓๖๒-๓๖๔.

ดังนี้ (๑) พระโสดาบัน ผู้เข้ากระแสนิพพานแล้วบางส่วน สามารถรักษาศีล ได้อย่างบริสุทธิ์ มีสมาธิพอประมาณ และมีปัญญาพอประมาณ สามารถตัดสังโยชน์ ๓ ประการได้คือ

(๑) สักกายทิฐิ คือ ความยึดมั่นถือมั่นในตัวตน (๒) วิจิกิจฉา คือ ความลังเลสงสัย และ (๓) สีลัพพตปรามาส คือ การถือมั่นด้วยศีล

(๒) พระสกิทาคามี แปลว่า ผู้มาสู่โลกนี้อีกครั้งเดียว สามารถรักษาศีลได้อย่างบริสุทธิ์ มีสมาธิพอประมาณ และมีปัญญาพอประมาณ สามารถตัดสังโยชน์ ๓ ประการได้คือ (๑) สักกายทิฐิ คือ ความยึดมั่นถือมั่นในตัวตน (๒) วิจิกิจฉา คือ ความลังเลสงสัย และ (๓) สีลัพพตปรามาส คือ การถือมั่นด้วยศีล และสามารถทำราคะ โทสะ โมหะ ให้เบาบางลงได้

(๓) พระอนาคามี แปลว่า ผู้ไม่กลับมาสู่โลกนี้อีกต่อไป สามารถรักษาศีลได้อย่างบริสุทธิ์ มีสมาธิกล้า มีปัญญาพอประมาณ ตัดสังโยชน์ ๕ ประการ คือ ๑) สักกายทิฐิ คือ ความยึดมั่นถือมั่นในตัวตน (๒) วิจิกิจฉา คือ ความลังเลสงสัย (๓) สีลัพพตปรามาส คือ การถือมั่นด้วยศีล ๔) กามราคะ คือ จิตกำหนัดด้วยอำนาจความยินดี และ (๕) ปฏิฆะ คือ ความหงุดหงิดความไม่พอใจ

(๔) พระอรหันต์ แปลว่า ผู้ไกลจากกิเลส สามารถรักษาศีลได้อย่างบริสุทธิ์ มีสมาธิเต็มบริบูรณ์ มีปัญญาเต็มบริบูรณ์ ตัดสังโยชน์ได้ ๑๐ ประการ คือ ๑) สักกายทิฐิ คือ ความยึดมั่นถือมั่นในตัวตน ๒) วิจิกิจฉา คือ ความลังเลสงสัย ๓) สีลัพพตปรามาส คือการถือมั่นด้วยศีล ๔) การราคะ คือ จิตกำหนัดด้วยอำนาจความยินดี และ ๕) ปฏิฆะ คือ ละความหงุดหงิดความไม่พอใจ ๖) รูปภพ คือ ละความกำหนัดในรูปธรรมต่างๆ เช่น รูปฌาน ๗) อรูปภพ ละความกำหนัดยินดีในนามธรรม เช่น อรูปฌาน คือ ๘) มานะ คือ ละความถือตัว ๙) อุทธัจจะคือ ละความฟุ้งซ่านรำคาญใจ และ ๑๐) อวิชชา คือ ละความไม่รู้[๑๒๔]

๔.๓ สรุป

ผลการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ โดยอาศัยการนำหลักหลักเบญจศีลเบญจธรรมไปประยุกต์ใช้ในการประพฤติปฏิบัติและงดเว้นการดื่มสุรา ของมึนเมา ลด ละ เลิก กับตนเอง และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่ดี เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตให้ถูกต้อง โดยอาศัย “เจตนา” เป็นเครื่องงดเว้นหรือใช้ปัญญาเป็นตัวตัดพฤติกรรมที่ไม่ดีที่เกิดขึ้นมาทางกาย วาจาและใจ ให้เป็นผู้สำรวมระวัง มีความสังวร เป็นที่ตั้ง เพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่ไม่ดี ให้เป็นพฤติกรรมที่ดีงามโดย ลด ละ เลิก เว้นพฤติกรรมที่ไม่ดี และดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง ตามแนวทางของพระพุทธศาสนาให้รู้จักใช้ศีลพัฒนาชีวิตให้มีแก่นสาร เป็นพื้นฐานให้ความโลภความโกรธ ความหลง เบาบางลงได้ส่งผลให้เกิดคุณธรรมต่างๆ เกิดขึ้นในจิตใจ เป็นผู้มีเมตตากรุณา มีหิริโอตตัปปะ มีความซื่อสัตย์สุจริตธรรม จึงส่งผลให้

---

[๑๒๔]สัมภาษณ์ พระศรีญาณวงศ์, รองเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย, วัดศรีชมพูองค์ตื้อ ตำบลน้ำโมง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย, วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๘.

พฤติกรรมของตนเองแสดงออกมาในทางที่ดี และสามารถจะอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสงบสุข

การดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมให้ดียิ่งขึ้น คือการพัฒนาทางด้านศีลให้เกิดขึ้นในจิตใจเป็นสำคัญ ในการดำเนินชีวิตประจำวันอยู่โดยนำหลักศีลที่ประกอบด้วยธรรมหลายๆ อย่างมาประกอบการประพฤติปฏิบัติ (๑) มีเจตนาตั้งใจเว้น (๒) มีเจตสิก คือความงดเว้น (๓) มีความสังวรด้วยสติ (๔) มีความไม่ก้าวล่วงกิเลสอย่างหยาบ ทางกายวาจาการไม่ก้าวล่วงศีลได้นั้น จะต้องอาศัยการงดเว้น ๓ อย่าง คือ มีเจตนาวิริติ สมาทานวิรัติ และสัมปัตติวิรัติ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอยู่เป็นนิจ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมให้พัฒนาห่างไกลจากอกุศลธรรมต่างๆ เป็นศีลที่เกิดขึ้นมาจากจิตใจ สามารถพัฒนาให้สุจริตทางกายวาจา และสัมมาอาชีวะ เรียกว่า อธิศีลสิกขา (ศีลในมรรคมีองค์ ๘ คือ สัมมาวาจา สัมมาอาชีวะ และสัมมากัมมันตะ) จึงทำให้รักษาศีลได้อย่างบริสุทธิ์ และการแสดงออกมาทางกายวาจา และใจย่อมสำรวมระวัง สงบระงับ เพราะเป็นศีลที่ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ จึงทำให้การแสดงออกมาในทางสังคมมีแต่เกื้อกูลและสร้างสรรค์ คือ ประกอบด้วยเมตตาธรรม มีหิริโอตตัปปะ ซื่อสัตย์สุจริตธรรม พฤติกรรมที่ประกอบไปด้วยคุณธรรม และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขสันติ คือ ความสงบสันติภายใน และความสงบสันติภายนอก มีกิติกา กฎระเบียบในการดำเนินชีวิต ปราศจากทุกข์ และอุปสรรคทั้งปวงและยังสามารถพัฒนาก้าวถึงความพ้นจากทุกข์ได้ในที่สุด

๔.๔ องค์ความรู้จากการวิจัย

ผลการวิจัยได้องค์ความรู้จากการศึกษาวิเคราะห์ในข้อมูลและการสัมภาษณ์ผู้ที่เคยดื่ม และเลิกจากการดื่ม กินแล้วนั้นได้ทราบความเป็นมา ความรู้สึกคนที่ดื่มและเลิกดื่มนั้น สามารถที่จะเป็นหลักธรรมพัฒนาชีวิตของบุคคลในครอบครัวและบุคคลที่อยู่รอบข้างให้มีความความสุขได้อย่างถาวร โดยเป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาใช้บำบัดอาการติดสุราของผู้นำครอบครัวได้แล้ว ทำผู้นำครอบครัวหันมาใส่ใจกับครอบครัวมากขึ้น เพราะเห็นคุณค่าของครอบครัวและบุคคลที่เกี่ยวดองเป็นญาติมิตร ที่อยู่ใกล้ชิต เมื่อหัวหน้าครอบครัวมีความสุข ครอบครัวก็จะเป็นสุข สังคมก็จะมีความสุขไปด้วย เมื่อเครือข่ายั้ง ๖ เครือข่าย อันได้แก่ทิศทั้ง ๖ ประสานร่วมแรงแข็งขัน ทำตามหน้าที่ของตนอย่างเข้มแข็ง สามารถที่จะลดปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทยได้ เพราะคนไทยโดยส่วนใหญ่ในปัจจุบันเริ่มมองเห็นโทษในการดื่มสุรา และมองเห็นผลพลอยได้ที่แท้จริงจากการงดดื่มสุรา คือ ความสุขทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

ผลการดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ โดยอาศัยการนำหลักหลักเบญจศีลเบญจธรรมไปประยุกต์ใช้ในการประพฤติปฏิบัติกับตนเองและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่ดีเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตให้ถูกต้องโดยอาศัย “เจตนา” เป็นเครื่องงดเว้นหรือใช้ปัญญาเป็นตัวตัดพฤติกรรมที่ไม่ดีที่เกิดขึ้นมาทางกายวาจาและใจให้เป็นผู้สำรวมระวังมีความสังวรเป็นที่ตั้งเพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่ไม่ดีให้เป็น

พฤติกรรมที่ดีงามโดยลดละเลิกเว้นพฤติกรรมที่ไม่ดีและดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องตามแนวทางของพระพุทธศาสนาให้รู้จักใช้ศีลพัฒนาชีวิตให้มีแก่นสารเป็นพื้นฐานให้ความโลภความโกรธความหลงเบาบางลงได้ส่งผลให้เกิดคุณธรรมต่างๆเกิดขึ้นในจิตใจเป็นผู้มีเมตตากรุณามีหิริโอตตัปปะมีความซื่อสัตย์สุจริตธรรมจึงส่งผลให้พฤติกรรมของตนเองแสดงออกมาในทางที่ดีและสามารถจะอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสงบสุข

สรุปได้ว่า การดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมให้ดียิ่งขึ้นคือการพัฒนาทางด้านศีลให้เกิดขึ้นในจิตใจเป็นสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันอยู่โดยนำหลักศีลที่ประกอบด้วยธรรมหลายๆอย่างมาประกอบการประพฤติปฏิบัติ (๑) มีเจตนาตั้งใจเว้น (๒) มีเจตสิกคือความงดเว้น (๓) มีความสังวรด้วยสติ (๔) มีความไม่ก้าวล่วงกิเลสอย่างหยาบทางกายวาจาการไม่ก้าวล่วงศีลได้นั้นจะต้องอาศัยการงดเว้น๓อย่างคือมีเจตนาวิริติสมาทานวิรัติและสัมปัตติวิรัติเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอยู่เป็นนิจเพื่อพัฒนาพฤติกรรมให้พัฒนาห่างไกลจากอกุศลธรรมต่าง ๆ เป็นศีลที่เกิดขึ้นมาจากจิตใจสามารถพัฒนาให้สุจริตทางกายวาจาและสัมมาอาชีวะเรียกว่าอธิศีลสิกขา (ศีลในมรรคมีองค์๘คือสัมมาวาจาสัมมาอาชีวะและสัมมากัมมันตะ) จึงทำให้รักษาศีลได้อย่างบริสุทธิ์และการแสดงออกมาทางกายวาจาและใจย่อมสำรวมระวังสงบระงับเพราะเป็นศีลที่ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะจึงทำให้การแสดงออกมาในทางสังคมมีแต่เกื้อกูลและสร้างสรรค์คือประกอบด้วยเมตตาธรรมมีหิริโอตตัปปะซื่อสัตย์สุจริตธรรมพฤติกรรมที่ประกอบไปด้วยคุณธรรมและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขสันติคือความสงบสันติภายในและความสงบสันติภายนอกมีกิติกากฎระเบียบในการดำเนินชีวิตปราศจากทุกข์และอุปสรรคทั้งปวงและยังสามารถพัฒนาก้าวถึงความพ้นจากทุกข์ได้ในที่สุด

บทที่ ๕

สรุปผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง“โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตามหลักพุทธนวัตกรรมการแก้ไขปัญหาการดื่มสุรา ประชาชบ้านโพนตาล ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดื่มสุราและผลกระทบจากการดื่มสุราในจังหวัดหนองคาย ๒) เพื่อศึกษาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่นำมาแก้ไขปัญหาการดื่มสุราในจังหวัดหนองคาย และ ๓) เพื่อศึกษาแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทะศาสนามาแก้ปัญหาการดื่มสุราของประชาชนตามโครงการหมู่บ้านศีล ๕ ในจังหวัดหนองคาย การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และลงภาคสนามเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล สัมภาษณ์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการศึกษา

๕.๑.๑ หลักศีล ๕ ในพระพุทธศาสนาเถรวาท

ศีลเป็นทั้งธรรมและวินัย และมีความเกี่ยวข้อง เชื่อมโยงกัน ในการรักษาศีลเบื้องต้น ศีลจะเป็นวินัย เพราะศีลเป็นข้อปฏิบัติในเชิงปฏิเสธ เพื่อควบคุมความประพฤติทางกาย ทางวาจา ให้สงบเรียบร้อย อันจะส่งผลให้สังคมสงบเรียบร้อย เมื่อผู้รักษาศีลเป็นผู้มีศีล มีความประพฤติเรียบร้อยทางกาย ทางวาจา ศีลย่อมกลายเป็นธรรม อันเป็นพื้นฐานของผู้รักษาศีล อันจะเป็นรากฐานในการพัฒนาคุณธรรมในระดับที่สูงขึ้น อานิสงส์ของการรักษาศีล และโทษของผู้ไม่ประพฤติศีล ทำให้เห็นถึงความสำคัญในการรักษาศีล ซึ่งสรุปความสำคัญในการรักษาศีลไว้ ดังนี้ การรักษาศีล ย่อมก่อให้เกิดอานิสงส์จำนวนมากแก่ผู้รักษาศีล ทั้งทำให้ประสบกับสิ่งที่น่าปรารถนา น่าพอใจ อันเป็นประโยชน์ชีวิตในปัจจุบัน รวมถึงเป็นการทำประโยชน์ชีวิตในเบื้องหน้า ด้วยศีล ย่อมคุ้มครองผู้รักษาศีลไม่ให้ตกไปในที่ชั่วให้พบกับความสุขในโลกหน้า และจะยังประโยชน์สูงสุดแห่งชีวิตให้เกิดขึ้น ด้วยศีลเป็นฐานรองรับคุณธรรมในระดับที่สูงขึ้น ในขณะเดียวกันบุคคลผู้ทุศีล ไม่ประพฤติศีล ย่อมก่อให้เกิดโทษแก่ตนเอง ทำให้ต้องประสบกับสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา รวมถึงบุคคลนั้นย่อมได้ชื่อว่า เป็นผู้ไม่รักษาตนเอง

นอกจากนี้การรักษาศีล ยังเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งสังคม อันจะก่อให้เกิดภาวะเกื้อกูลแก่การดำเนินชีวิตในทางที่ดีงามของ สมาชิกในสังคม ในพระพุทธศาสนาแสดงการพัฒนาตนเองไปสู่ธรรมสูงสุด คือ พระนิพพาน ด้วยการดำเนินตามมรรคปฏิบัติ อันประกอบด้วยศีล สมาธิ ปัญญา โดยศีลนับเป็นหลักควบคุม ความประพฤติเบื้องต้น เริ่มตั้งแต่การรักษาศีล ๕ ที่ประกอบด้วยเจตนางดเว้นจากการล่วงละเมิดข้อศีลทั้ง ๕ ประการ เพื่อให้การรักษาศีล ๕ สมบูรณ์สมดังเจตนารมณ์แห่งองค์ศีลสามารถนำหลักธรรมอื่นมาสนับสนุน ทั้งทำหน้าที่สกัดกั้นมิให้ล่วงละเมิดศีล ๕ เช่น

หิริโอตตัปปะ สติสัมปชัญญะ ขันติโสรัจจะ ปัญญา รวมถึงการนำหลักธรรมอื่นมาส่งเสริมการรักษาศีล ๕ เช่น เบญจธรรม ฆราวาสธรรม ทศบารมี ไตรสิกขา เพื่อพัฒนาตนเองให้ยิ่งขึ้นไป จนกระทั่งระดับโลกุตตระ โดยหลักธรรมเหล่านี้ล้วนอิงอาศัยเชื่อมโยง จนไม่สามารถแยกออกจากกันได้ แต่ด้วยศีลมีลักษณะเป็นการฝึนพฤติกรรมทางกาย ทางวาจา ย่อมสะท้อนให้เห็นคุณธรรมสำคัญ

๕.๑.๒ หลักการดำเนินการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์ บ้านโพนตาล ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานราชการที่มีภารกิจในการส่งเสริมให้สังคมไทย มีศีลธรรม และคุณธรรมจริยธรรม ตามแนวทางของพระพุทธศาสนาจึงได้กำหนดกิจกรรมในการสนับสนุนส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทุกเพศทุกวัย ได้นำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปพัฒนาชีวิต ครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยเน้นการรณรงค์ ส่งเสริม และสนับสนุนให้มี “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ขึ้นในทุกส่วนของประเทศ ตามดำริที่เจ้าประคุณสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ได้ประทานโอวาทไว้ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่มอบหมายภารกิจให้ส่วนราชการ สร้างความปรองดองสมานฉันท์ แก่ประชาชนในชาติ โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินการพร้อมกันทั้ง ๗๖ จังหวัด

คณะสงฆ์ตำบลไชยวานให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดกิจกรรมโครงการหมู่บ้านศีล ๕ การเรียนการสอนส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมตั้งแต่ระดับแผนยุทธศาสตร์ และโครงการต่าง ๆ ซึ่งส่งผลที่ดีต่อผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านศีล ๕ และชุมชนรอบข้างเป็นอย่างมาก ดังนั้น การบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของชุมชน ทุกองค์กรต้องร่วมมือกัน เริ่มแต่การกำหนดเป้าหมายในการรักษาศีล ๕ ให้มีความประพฤติที่ชอบ ด้วยกาย วาจา และจิตใจ รู้จักเสียสละ ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น รู้จักการผ่อนหนักผ่อนเบา และรู้สึกละอายต่อการหลีกเลี่ยงจากหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้เพื่อความเข้มแข็งของสังคม ลดพฤติกรรมก้าวร้าว และปลูกจิตสำนึก นิสัยที่ดีให้คนในสังคมมีศีลธรรม ซึ่งองค์กรท้องถิ่นให้ความสำคัญและเกื้อกูลกัน พึ่งพาพัฒนาไปด้วยกัน คณะสงฆ์ตำบลไชยวานได้ส่งเสริมให้การรู้จักประยุกต์ใช้หลักพระพุทธศาสนาบูรณาการอย่างเต็มศักยภาพ เป็นสังคมที่ปลอดจากอุบัติภัย สารเสพติด สื่อลามกอนาจาร การละเมิดทางเพศ การทะเลาะวิวาทสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม วางแผนการดำเนินงาน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสังคมชุมชน กิจกรรมที่ให้ความสำคัญด้วยการพัฒนาพฤติกรรมและส่งเสริมคุณธรรมของคนในชุมชน

๕.๑.๓ ผลการนำหลักศีล ๕ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตของชาวพุทธบ้านโพนตาล ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

โดยอาศัยการนำหลักศีล ๕ ไปประยุกต์ใช้ในการประพฤติปฏิบัติกับตนเอง และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่ดี เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตให้ถูกต้อง โดยอาศัย “เจตนา” เป็นเครื่องงดเว้น หรือใช้ปัญญาเป็นตัวตัดพฤติกรรมที่ไม่ดีที่เกิดขึ้นมาทางกาย วาจาและใจ ให้เป็นผู้สำรวมระวัง มีความสังวร เป็นที่ตั้ง เพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่ไม่ดี ให้เป็นพฤติกรรมที่ดีงามโดย ลด ละ เลิก เว้นพฤติกรรมที่ไม่ดี และดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง ตามแนวทางของพระพุทธศาสนาให้รู้จักใช้ศีลพัฒนาชีวิตให้มีแก่นสาร เป็นพื้นฐานให้ความโลภความโกรธ ความหลง เบาบางลงได้ส่งผลให้เกิดคุณธรรมต่างๆ เกิดขึ้นในจิตใจ เป็นผู้มีเมตตากรุณา มีหิริโอตตัปปะ มีความซื่อสัตย์สุจริตธรรม จึงส่งผลให้พฤติกรรมของตนเองแสดงออกมาในทางที่ดี และสามารถจะอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสงบสุข

แนวทางการประยุกต์หลักศีล ๕ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมให้ดียิ่งขึ้น คือ การพัฒนาทางด้านศีลให้เกิดขึ้นในจิตใจเป็นสำคัญ ในการดำเนินชีวิตประจำวันอยู่โดยนำหลักศีลที่ประกอบด้วยธรรมหลายๆ อย่างมาประกอบการประพฤติปฏิบัติ คือ (๑) มีเจตนาตั้งใจเว้น (๒) มีเจตสิก คือความงดเว้น (๓) มีความสังวรด้วยสติ (๔) มีความไม่ก้าวล่วงกิเลสอย่างหยาบ ทางกายวาจาการไม่ก้าวล่วงศีลได้นั้นจะต้องอาศัยการงดเว้น ๓ อย่าง คือ มีเจตนาวิริติ สมาทานวิรัติ และสัมปัตติวิรัติ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอยู่เป็นนิจ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมให้พัฒนาห่างไกลจากอกุศลธรรมต่างๆ เป็นศีลที่เกิดขึ้นมาจากจิตใจ สามารถพัฒนาให้สุจริตทางกายวาจา และสัมมาอาชีวะ เรียกว่า อธิศีลสิกขา (ศีลในมรรคมีองค์ ๘ คือ สัมมาวาจา สัมมาอาชีวะ และสัมมากัมมันตะ) จึงทำให้รักษาศีลได้อย่างบริสุทธิ์ และการแสดงออกมาทางกายวาจา และใจย่อมสำรวมระวัง สงบระงับ เพราะเป็นศีลที่ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ จึงทำให้การแสดงออกมาในทางสังคมมีแต่เกื้อกูลและสร้างสรรค์ คือ ประกอบด้วยเมตตาธรรม มีหิริโอตตัปปะ ซื่อสัตย์สุจริตธรรม พฤติกรรมที่ประกอบไปด้วยคุณธรรม และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขสันติ คือ ความสงบสันติภายใน และความสงบสันติภายนอก มีกิติกา กฎระเบียบในการดำเนินชีวิต ปราศจากทุกข์ และอุปสรรคทั้งปวงและยังสามารถพัฒนาก้าวถึงความพ้นจากทุกข์ได้ในที่สุด

๕.๒ อภิปรายผล

๒.๒.๑ ทฤษฎีความกดดันทางสังคม

เป็นผลงานของนักอาชญาวิทยาชาวอเมริกันชื่อ Merton (๑๙๓๘) ที่อธิบายสาเหตุของพฤติกรรมเบี่ยงเบนของบุคคลว่าเกิดจากความขัดแย้งระหว่างค่านิยมของสังคมกับวิธีในการบรรลุวัตถุประสงค์ซึ่ง ความขัดแย้งนี้มีต้นกำเนิดมาจากโครงสร้างของสังคมแนวความคิดที่ว่าปัจจัยทางสังคมเป็นสาเหตุของพฤติกรรมอาชญากรรมได้เริ่มต้นมาจากการศึกษาของ Durkheim

Durkheim (๑๙๓๘) เชื่อว่าการประกอบอาชญากรรมของบุคคลหนึ่งบุคคลใดนั้นเป็นหน้าที่ปกติของชีวิตมนุษย์ ซึ่งเมื่อใดก็ตามที่บรรทัดฐานทางสังคมไม่สามารถที่จะควบคุมการกระทำของมนุษย์หรือไม่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมบุคคล หรือกลุ่มบุคคลใดได้แล้ว การล่วง

ละเมิดต่อบรรทัดฐานของสังคมก็จะเกิดขึ้นและจะนำไปสู่การกระทำผิดที่รวดเร็วและเขายังเชื่อว่าระบบค่านิยมทางสังคมก่อให้เกิดอาชญากรรม การที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดประกอบอาชญากรรมนั้นอาจทำให้มองว่าตกอยู่ในสิ่งแวดล้อมหรือระเบียบทางสังคมอย่างไร นั่นหมายความว่าอาชญากรรมนั้นเองแสดงให้เห็นถึงสถานะของบุคคลผู้ประกอบอาชญากรรม การไม่ยอมรับค่านิยมทางสังคม หมายความว่า การที่บุคคลไม่ยอมรับรู้กฎหมายที่มีอยู่ในสังคมนั้นหรือไม่ยอมรับหลักเกณฑ์ทางความประพฤติของสังคมซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ปกติทั่ว ๆ ไป และเป็นที่ยอมรับรับของสังคมนั้นๆ Durkheim ใช้คำว่า “Anomie” แทนความหมายเหล่านี้และ อธิบายได้ว่า ความต้องการของสังคมหรือความต้องการของมนุษย์สามารถที่จะกล่าวได้ว่าไม่รู้จักพอ เพราะฉะนั้นความเป็นระเบียบเรียบร้อยร่วมกัน หรือความมีระเบียบแห่งสังคมจึงมีความจำเป็นที่ต้องมีกฎข้อบังคับ เพื่อที่จะคอยควบคุมดูแล การแสวงหามิให้เกินขอบเขตไป ถ้ากฎของความเป็นเจ้าระเบียบมีความยุ่งเหยิงและหรือไม่เป็นระเบียบ ความทะเยอทะยานของมนุษย์อาจเพิ่มขึ้นจนถึงขั้นที่ว่าใครต้องการสิ่งใดก็ทำตามใจชอบ เพื่อให้ได้มาถึงสิ่งที่ตนปรารถนาและจุดนี้ เมื่อกฎข้อบังคับที่เคยปฏิบัติและยอมรับกันตลอดมา การไม่ยอมรับหลักเกณฑ์ทางความประพฤติของสังคมหรือ “Anomie” จะเกิดขึ้น ทฤษฎีของ Merton ใช้โครงสร้างทางสังคมเป็นตัวอธิบายที่ชนชั้นล่างของสังคม มีอัตราการกระทำความผิดสูงกว่าชนชั้นกลางหรือชั้นสูง เนื่องมาจากการมีอยู่หรือกระจัดกระจายของโอกาสที่จะสร้างฐานะอย่างถูกต้องตามกฎหมายตามโครงสร้างของสังคม หรืออีกนัยหนึ่งความสามารถที่จะสร้างฐานะโดยอาศัยวิธีการตามวัฒนธรรมนั่นเอง ซึ่งชนชั้นกลางและสูงมีโอกาสเหล่านี้มากกว่าชนชั้นล่าง ขณะเดียวกันสังคมก็เน้นจุดมุ่งหมายทางสังคมมากกว่าวิธีการที่ได้รับมา ในสภาวการณ์เช่นนี้ชนชั้นล่างก็ได้รับแรงกดดันมากกว่าชนชั้นอื่น ในสังคมเป็นเหตุ ต้องมีการโต้ตอบ ความกดดันจากวัฒนธรรมนี้ ทั้งนี้ขึ้นกับทัศนคติของบุคคลนั้นที่มีต่อจุดมุ่งหมายและวิธีการทางสังคม โดย Merton ได้เสนอแนวทางที่บุคคลจะได้ความกดดันนี้ไว้ ๕ แนวทาง คือ

๑. การปฏิบัติตาม (Conformity) เป็นการปรับตัวที่ยอมรับทั้งเป้าหมายทางวัฒนธรรมและวิถีทางสถาบัน อย่างเช่นคนเราต้องการมีเกียรติ มีศักดิ์ศรีในสังคม (เป้าหมายทางวัฒนธรรม) ในขณะเดียวกันต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม (วิถีทางสถาบัน) โดยการร่าเรียนให้สูง แสวงหาความรู้ แสดงผลงาน ตลอดจนพยามสร้างฐานะให้ดีขึ้น

๒. แหวกแนว (Innovation) เป็นการปรับตัวที่ยอมรับเฉพาะเป้าหมายทางวัฒนธรรมในขณะเดียวกันก็เป็นวิถีไม่มองหน้า เช่น คนเราที่ต้องการจะร่ำรวย (เป้ าหมายทางวัฒนธรรม)ในทันทีทันใดแทนที่จะประกอบอาชีพไปในทางที่ควร (วิถีทางสถาบัน) แต่กลับไปประกอบอาชญากรรมปล้นจี้หรือลักทรัพย์ เป็นต้นซึ่งเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่ชัดแจ้ง

๓. เจ้าระเบียบ (Ritualism) เป็นการปรับตัวที่ยอมรับเฉพาะวิถีทางสถาบัน แต่ละเลยเป้าหมายทางวัฒนธรรม ซึ่งเห็นได้จากคนเราที่ต้องการร่ารวย (เป้าหมายทางวัฒนธรรม) แต่ไม่กล้า

เสี่ยงที่จะลงทุนเพราะกลัวจะขาดทุนหรือล้มเหลวเลยหันมาใช้ชีวิตแบบสันโดษ (วิถีทางสถาบัน) หรือใช้จ่ายแบบมักน้อย ไม่สนใจความร่ารวยอีก

๔. การหนีโลก (Retreat) เป็นการปรับตัวที่ไม่ยอมรับทั้งวิถีทางสถาบัน แต่ละเลยเป้าหมายทางวัฒนธรรม จะเห็นได้จากพวกหนีโลกเช่น พวกฮิปปี้ พวกยิปซี พวกคนเร่ร่อน คนจรจัด เป็นต้น

๕. การท้าทาย (Rebellion) เป็นการปรับตัวที่ไม่ยอมรับทั้งวิถีทางสถาบัน และละเลยเป้าหมายแต่ยังต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมที่เป็นอยู่ไปอีกแนวทางหนึ่งแบบการปรับตัวนี้เห็นได้ชัดและเห็นได้จากกรณี พวกกบฏ พวกปฏิวัติ พวกรัฐประหาร พวกฝ่ายซ้าย เป็นต้น

ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Differential Association Theory) ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Differential Association Theory) ได้อธิบายว่าในการพบปะสังสรรค์ในทางสังคมต่อกันของคนเรานี้จะทำ ให้ได้รับคุณธรรมและพฤติกรรมต่างๆของผู้อื่นมาปฏิบัติการที่ผู้ใดจะเรียนรู้หรือรับเอาพฤติกรรมแบบใดมาปฏิบัติ นั้นอยู่ที่ว่าผู้นั้นเลือกรับหรือมีโอกาสรับเอาพฤติกรรมแบบใดมาได้มากกว่ากัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือผู้ที่ไม่มีโอกาสเรียนรู้อาชญากรรมก็จะไม่มีพฤติกรรมทางอาชญากรรมเลย

ทฤษฎีการควบคุมสังคม (Social Control Theory)ทฤษฎีการควบคุมสังคม (Social Control Theory) ผู้ตั้งทฤษฎีการควบคุมสังคมมีความเห็นว่าบุคคลมีอิสระที่จะกระทำ ผิดได้เมื่อความผูกพันกับระเบียบทางสังคมที่ยึดถือได้ถูกทำลายซึ่งเขาเชื่อว่าพฤติกรรมการกระทา ผิดของเด็กและ เยาวชนนั้นเป็นผลของปฏิสัมพันธ์ทางครอบครัว

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

การศึกษาเรื่องการนำหลักศีล ๕ มาประยุกต์พัฒนาพฤติกรรมของบุคคล ทำให้ได้รับประโยชน์จากการศึกษาว่า ได้เข้าใจในเรื่องศีล ๕ มากขึ้น และนำไปประพฤติปฏิบัติได้จริงและอย่างถูกต้อง เป็นหลักธรรมที่นำไปสู่การประพฤติดี ประพฤติชอบทางกายวาจา และใจให้เกิดความซื่อสัตย์ สุจริต และส่งผลให้พฤติกรรมของบุคคลผู้มีศีล มีความเมตตา กรุณาอ่อนโยน นุ่มนวลและน่าเคารพและ น่าเลื่อมใส และการแสดงออกมาทางด้านพฤติกรรม เป็นลักษณะของบุคลิกภาพที่ดีงาม และแสดงออกมาทางกาย วาจา และใจ อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ทำให้เกิดเสน่ห์อยู่ในตัว ทำให้พฤติกรรมทางกายและใจ ที่แสดงออกมาทางสังคมย่อมเกิดสันติภาพสงบสุข

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยต่อไป

(๑) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมให้ละเอียด และนำหลักธรรมต่างๆ ที่สามารถจะพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลให้สังคมมีสันติภาพเกิดขึ้นในโลกอย่างสันติสุขมากขึ้น เพื่อพัฒนาทางสังคมให้มีความสุข และในระดับครอบครัวต่อ ไป

(๒) ควรประยุกต์หลักวิปัสสนาภาวนาแก้ไขพฤติกรรมของบุคคลในการดื่มสุราให้น้อยลง เพื่อแก้ไขปัญหาสังคม และในชุมชน ในครอบครัว

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

อดุลย์ จาตุรงคกุล. **พฤติกรรมผู้บริโภค**.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,๒๕๕๐.

สุพิมล ศรศักดา. **ปรัชญาคติธรรมเพื่อการดำเนินชีวิต**. อุบลราชธานี : มปท.,๒๕๔๘.

จินตนา ศรีหล้า, “สุขภาพจิตของผู้ป่วยพิษสุราในโรงพยาบาลสมเด็จเจ้าพระยา” **วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต,** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลับศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๓๗ หน้า บทคัดย่อ.

จักรกฤษณ์ ฤกษ์ดี, “ผลกระทบทางสุภาพของประชาชนจากอุตสาหกรรมผลิตเบียร์ในด้านแม่ลาด ราชา ๒ ตำบลแม่ลาด อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร” **งานวิจัย** : (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๖), หน้า บทคัดย่อ

จุลนิตย์ จันทร์ชมภู. “ปัญหาจากการดื่มสุราของผู้ป่วยโรคสุราเรื้อรังตามการรับรู้ของตนเองและภรรยา”**,วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต**,บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยของแก่น, ๒๕๔๑.

เฉก ธนะสิริ. **ทำอย่างไรชีวิตจะยืนยาวและมีความสุข**.กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์เช็ทเอนชู้ทสตูดิโอ, ๒๕๔๘. ภู่แก้ว. รู้เรื่อง...**เครื่องดื่มแองกอฮอร์** (ตอนที่ ๑).

พระพรหมมังคลาจารย์ (หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ) .**ธรรมะในชีวิตประจำวัน**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา,๒๕๔๘.

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิขุ), **วิถีแห่งชีวิต**,กรุงเพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๕.

ประภา เพ็ญสุวรรณ. **ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย**. (กรุงเทพมหานคร : พีระพัธนา), ๒๕๔๑.

ปิ่น มุทุกัณต์, พันเอก,**แนวสอนธรรมตามหลักสูตรนักธรรมชั้นตรี**,พิมพ์ครั้งที่ ๒๕๒, กรุงเทพมหานคร : อมรการพิมพ์, ๒๕๑๔.

ปัญญา สระทองตรง,**ธรรมคดี**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐.

ปิ่น มุทุกันต์**, มงคลชีวิต ภาค ๒**, หน้า ๓๖๘-๓๖๙.

พระมหากัมพล คุณนกโร, **บทความวิชาการเรื่องปัญหาการดื่มสุราของสังคมไทย** อ้างจาก Journal of Colleg Vol. 8 No.1 Januar y-Juneม 2014 P. 105.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), **พุทธธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิกจำกัด, ๒๕๔๖.

พระมหาสำรวย บ(พินดอน), “การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการล่วงละเมิดศีลข้อที่ ๕ ที่มีต่อสังคมไทย”,**วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** (บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), พ.ศ. ๒๕๔๒.

พระพรหมคุณาภรณ์. **พุทธธรรมฉบับปรับขยาย**.พิมพ์ครั้งที่๓๒. กรุงเทพมหานคร. ๒๕๕๕.

วิมล จิโรจพันธุ์. **พุทธประวัติ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาว, ๒๕๔๘.

พุทธทาสภิกขุ. **อริยมรรคทางดับทุกข์, คู่มือดับทุกข์ฉบับสมบูรณ์**. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา, ๒๕๐๓.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ. ๒๕๔๒**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทนานมีบุ๊คส์ พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖.

(๒) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

ภิรมย์ เจริญผล. “ศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ใช้ในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ :กรณีศึกษาผู้สูงอายุใน สถานสงเคราะห์จังหวัดนครปฐม”.**วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**สาขาพระพุทธศาสนา.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

สำราญ เพียรนอก.”การดำเนินชีวิตตามแนววิถีพุทธของวัยรุ่น”.**วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาพระพุทธศาสนา.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

พระเทพเวที (ป.ฮ.ปยุตฺโต**) พจนานุกรมพุทธศาสตร ฉบับประมวลธรรม**,กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

พุทธทาสภิกขุ, **หลักธรรมของผู้ครองเรือน**, กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภามปป.

พระมหาสมชาย สิริจนฺโท (หานนท์). “พุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางของพระเทพวรคุณ(สมานสุเมโธ)”.**วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**.สาขาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

พระครูสุมณฑ์ธรรมธาดา (สายัน บวบชม), “ศึกษาปัญหาและทางออกของการดื่มสุราที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย ::มหาวิทยาลัยมหาจฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๓.

พระไพศาล วิสาโร,**ประวัติศาสตรบริโภคสุราในประเทศไทย**,กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการระบาด

วิทยาแห่งชาติ สถาบันวิจัยสาธารณสุขไทย มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ, ๒๕๓๖.

เบญจวรรณ จอมอินตา, “การพัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับผู้ป่วย โรงพยาบาลเกาะคา จังหวัดลำปาง**,**

งานค้นคว้าอิสระ พยาบาลมหาบัณฑิต,บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐.

บารมี จรัสสิงห์, “การศึกษาปัจจัยทางที่มีความสัมพันธ์กับผู้ป่วยโตรคจิตจากพิษสุราในโรงพยาบาลศรีธัญญา” **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์สาสตรมหาบัณฑิต**,บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๘.

บุญเพ็ง หรรษา, พันจ่าอากาศเอก,“การประยุกต์พุทธธรรมในหลักสูตรค่ายผู้นำเยาวชนต่อต้านยาเสพติดงกองทัพอากาศ” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** ,บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

แผนกตำรา กองวิชาการ สภาหามกุฏราชวิทยาลัย,**ธรรมสมบัติ หมวดที่ ๒ สังคีติกถา**, กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

ทิพวรรณ สุธานนท์.“การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขของผู้สูงอายุ”.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาพระพุทธศาสนา.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหา

จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

พระอำนาจ ขนฺติโก. “ศึกษาอริยมรรคในการปฏิบัติวิปัสสนาตามหลักสติปัฏฐาน๔”.**วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร**

มหาบัณฑิต.สาขาวิปัสสนาภาวนา.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

๒๕๕๔.

มาตรา ๔ แห่ง**พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.๒๔๙๓**, อ้างในราชกิจจานุเบกษา ที่ รก. ๒๔๙๓/๑๖/๓๔๖/ ๒๑ มีนาคม ๒๔๙๓.

มูลนิธิเพื่อนหญิง**, นวัตกรรมผู้ชายเลิกเหล้ายุติความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก,**กรุงเทพมหานคร: ๒๑ เซ็นจูรี่, ๒๕๕๑.

พระครูสาครธรรมประสิทธิ**.**“หลักธรรมมรรคมีองค์ 8 ของเจ้าอาวาสวัดในเขตปกครองอำเภอเมืองสมุทรสาคร”.**วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**.บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยทองสุข, ๒๕๕๖.

พระครูสุมณฑ์ธรรมธาดา (สายัน บวบขม),“ศึกษาปัญหาและทางออกของการดื่มสุราที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย,” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**,บัณฑิตวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระครูสุมณฑ์ธรรมธาดา (สายัน บวบขม), “ศึกษาปัญหาและทางออกของการดื่มสุราที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**,บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหา

จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระครูสุมณฑ์ธรรมธาดา(สายัน บวบขม), **ศึกษาปัญหาและทางออกของการดื่มสุราที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย**, หน้า ๖๑-๖๒.

สุริยาวุฒิ สุขสวัสดิ์, ม.ร.ว.**ปราสาทพนมรุ้ง**, กรุงเทพมหานคร: กรุงไทยการพิมพ์, ๒๕๐๐.

ฐิติวรรณ แสงสิงห์. “การศึกษาวิถีชีวิตของผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรม:กรณีศึกษาชุมชนบ้านลือคำหาญอำเภอวารินชำราบจังหวัดอุบลราชธานี”.**วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** สาขาพระพุทธศาสนา.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

มาตรา ๓๘ ผู้ผลิตหรือนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไม่ปฏิบัติมาตรา ๒๖ ต้องวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือ ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อ้างในราชกิจจานุเบกษา ที่ รก. ๒๕๕๑/๑๒๕/๓๓ก / ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑.

วิไลรัตน์ ปรีดายุทธนา, “พฤติกรรมการดื่มสุราของนักเรียนระดับชั้นตอนปลาย: กรณีศึกษาโรงเรียนรัฐบาลในระดับอำเภอของประเทศไทย”,**งานวิจัยการศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,** (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงขป, แผนการลงทุนด้านสุขภาพ พ.ศ. ๒๕เศ๕๓-๒๕๕๖ **ภายใต้แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะที่ ๒**, หน้า ๒๘,เอกสารอัด

สำเนา.สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส,**อธิบายธรรมวิภาค ปริจเฉทที่** ๑ กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๔.

สำนักงานคณะกรรมกรพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี**, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** ฉบับที่ ๑๐ ,พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔.

สำนักงานคณะกรรมการเครื่องดื่มแอลกอฮอและยาสูบ, ควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข,องค์การเกสงเคราะห์ทหารผ่านศึก,๒๕๕๑.

สายชล ลิขิตเลิศล้ำ, ความเครียดและการเผชิญความเครียดของผู้ดูแลโรคสุราเรื้อรัง”,**วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต**,บัณฑิตวิทยาลัย:,มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๒.

อมร อำไพรุ่งเรื่อง, “การศึกษาพฤติกรรมการรักษาและการล่วงเกินศีล ๕ ของพระพุทธศาสนิกชนกรุงเทพมหานคร”,**วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต,บัณฑิตวิทยาลัย**; มหาวิทยาลัยต่างๆ จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔

อรุณวรรณ บุญเทียบทิฆัมพร. “การพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชนด้วยพุทธภาวนา : กรณีศึกษาค่ายคุณธรรมวัดอุโมงค์”.**วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.**สาขาพระพุทธศาสนา.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

(๖) สัมภาษณ์

พระเทพวชิรคุณ,รศ.ดร., เจ้าคณะจังหวัดหนองคาย วัดโพธิ์ชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๘.

พระศรีญาณวงศ์. รองเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย วัดศรีชมพูองค์ตื้อ ตำบลน้ำโมง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๘.

พระภาวนาวัชรมุนี,ดร. รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย เจ้าคณะอำเภอเมืองจังหวัดหนองคาย วัดโพธิ์ชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๑๕ ตุลาคมคม ๒๕๖๘.

พระครูโพธิชยานุสิฐ. วัดโพธิ์ชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๘.

พระครูภาวนาโพธิวิสุทธิ์. ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๘.

พระครูอนุกูลวรกิจ. ศีลธรรมและวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

พระครูอุดมธรรมานุกิจ. พุทธศิลป์และวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘

นายสุภาพ นาบำรุง. ผู้นำชุมชนบ้านทรายทอง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๘.

นางจรูญรัก แสงบัวภา. ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

นางเตือนใจ ไตยยาง. ผู้ช่วยผู้นำชุมชนบ้านบอน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๘.

นางนิภาพร ภมรศิริ. ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

นางยม สีหะปัญญา. ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

นางรัชฎาพร แสงบัวภา. ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

นางสม ดีริด. ประชาชนในชุมชนบ้านบอน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๘.

นางสุพรรณี พิสัยพรรณ. ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๗.

นายคำพัน ทัศพงค์. ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

นายคำใส พิมพ์เสน. นักวิชาการกลุ่มโรงเรียน ภาค ๘ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๘.

นายชัยยัน ศรีตระบุตร. ผู้นำชุมชนบ้านบอน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๘.

นายถาวร พันทะศรี. ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

นายนคร บุตรนนท์. ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

นายบรรเลง เจริญบุญมี. ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

นายประเสริฐ พิมพ์จันทร์. ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

นายปรีชา ดวงศรี. ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๘.

นายสมฤทธิ์ เจนสำโรง. ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

นายสมาน แสงบัวภา. ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

นายอุทัย โสภาพิมพ์. ผู้เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

พระมหาสมพงษ์ สุจิตฺโต. ครูสอนโรงเรียนโพธิสมภาร อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. สัมภาษณ์, วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

(๗) ภาษาอังกฤษ

Robert K. Merton. Social Structure and Anomie, **American Sociological Review**. Vol. 3, No. 5 (Oct., 1938), pp. 672-682.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ตามหลักพุทธนวัตกรรมแก้ไขปัญหาการดื่มสุราของประชาชนบ้านโพนตาล ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

****

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑) สภาพปัญหาการดื่มสุราและผลกระทบจากการดื่มสุราในจังหวัดหนองคาย

๒) หลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่นำมาแก้ไขปัญหาการดื่มสุราในจังหวัดหนองคาย และ

๓) แนวทางในการประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนามาแก้ปัญหาการดื่มสุราของประชาชนตามโครงการหมู่บ้านศีล ๕ ในจังหวัดหนองคาย

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งเป็น ๒ ตอนประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสัมภาษณ์การแก้ไขปัญหาการดื่มสุราของประชาชนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เพื่อการแก้ไขปัญหาการดื่มสุราของประชาชนบ้านโพนตาล ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมุ่งนำไปใช้ประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ซึ่งข้อมูลที่ได้จะไม่กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานและสถานภาพของท่านแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จึงขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามทุกข้อตามสภาพจริง

ผู้วิจัยขอขอบคุณและในความร่วมมือของท่านมา ณ โอกาส นี้ด้วย

.....

รศ.ดร.สมเดช นามเกตุ

หัวหน้าโครงการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

<u>คำชี้แจง</u> : แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยชุดนี้ เพื่อสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องในเชิงลึก โดยแบ่งเป็น ๒ ตอนหลัก ดังนี้

<u>ตอนที่ ๑</u> ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ เติมคำลงในช่องว่างและกรอก (√) ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์

๑.๑ ชื่อ.....นามสกุล.....ฉายา.....

๑.๒ เพศ

☐ บรรพชิต ☐ คฤหัสถ์ ☐ ชาย ☐ หญิง

๑.๓ การศึกษา .....

☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

๑.๔ อายุ.....ปี พรรษา.....

สัมภาษณ์ที่.....

วัน..... เดือน..... ปี .....ที่ให้สัมภาษณ์

<u>ตอนที่ ๒</u> แบบสัมภาษณ์

๑. ท่านเข้าใจในสภาพปัญหาของการละเมิดศีล ๕ และสภาพปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทยปัจจุบันในแต่ละด้านต่อไปนี้ อย่างไร ?

๑.๑ ข้อที่ ๑ ปาณาติบาต (การฆ่าสัตว์)

.....

๑.๒ ข้อที่ ๒ อทินนาทาน (การลักขโมย)

.....

๑.๓ ข้อที่ ๓ กาเมสุมิจฉาจาร (การประพฤติผิดในกาม)

.....

๑.๔ ข้อที่ ๔ มุสาวาท (การพูดเท็จ)

.....

๑.๔ ข้อที่ ๕ สุราเมระยะ (การเสพเครื่องดองของเมา)

.....

๒. ท่านคิดว่าศีล ๕ แก้ปัญหาการงดเว้นการดื่มสุราของสังคมได้หรือไม่ เพราะเหตุใด ?

.....

.....

.....

๓. ท่านคิดว่าโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ช่วยลดปัญหาการดื่มสุราในสังคม ได้อย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

๔. ท่านคิดว่าโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ แก้ปัญหาการดื่มสุราในครอบครัวได้ อย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

๕. ท่านคิดว่าโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ แก้ปัญหาการดื่มสุราและเศรษฐกิจ และแก้ปัญหาได้อย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

๖. ท่านคิดว่าโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ควรดำเนินการไปในรูปแบบไหน อย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

๗. ท่านคิดว่าโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ชาวพุทธนำไปประยุกต์ใช้ อย่างไร ?

.....

.....

.....

๘. ท่านมีวิธีการนำหลักศีล ๕ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตงดเว้นการดื่มสุรา อย่างไรบ้าง ?

.....

.....

.....

๙. ผลของการนำหลักศีล ๕ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตของท่าน เป็นอย่างไรบ้าง ?

.....

.....

.....

๑๐. ข้อเสนอแนะทั่วไป

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือเพื่อการวิจัยและเป็นผู้เชี่ยวชาญ

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือสำหรับการวิจัย

๑. ผศ.ดร.หอมหวล บัวระภา	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๒. พระมหาไพฑูลย์ วรญาโณ,ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย
๓. พระมหาประทีป อภิวัฒธโน,ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตร ปริญญาตรี สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญสัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญสัมภาษณ์

ที่	ชื่อ-ฉายา-นามสกุล	หมายเหตุ
๑.	พระเทพวชิรคุณ,รศ.ดร. เจ้าคณะจังหวัดหนองคาย	
๒.	พระภาวนาวัชรมุนี,ดร.	
๓.	พระครูภาวนาโพธิวิสุทธิ	
๔.	พระครูปริยัติรัตนาลงกรณ์	
๕.	พระครีรัตนโมลี,	
๖.	พระศรีญาณวงศ์,ศ.ดร.	
๗.	พระครูโพธิชยานุสิฐ	
๘.	พระมหาวิเชียร ติกขวีโร	
๙.	พระครูอุดมธรรมานุกิจ	
๑๐.	พระครูอนุกูลวรกิจ	
๑๑.	พระมหาสมพงษ์ สุจิตฺโต	
๑๒.	นางสุพรรณี พสัยพรรณ	
๑๓.	นายอุทัย โสภาพิมพ์	
๑๔.	นายคำใส พิมพ์เสน	
๑๕.	นายสัมฤทธิ์ เจนสำโรง	
๑๖.	นายคำพัน ทัศพงศ์	
๑๗.	นายนคร บุตรนนท์	
๑๘.	นายถาวร พันทะศรี	
๑๙.	นายปรีชา ดวงศรี	
๒๐.	นายประเสริฐ พิมพ์จันทร	
๒๑.	นายมานพ แก้วทองคำ	
๒๒.	นายสุภาพ นาบำรุง	
๒๓.	นางเตือนใจ ไตยยาง	
๒๔.	นายชัยยศ ศรีตระบุตร	
๒๕.	นางสม ดีริด	
๒๖.	นางจรูญรัก แสงบัวภา	
๒๗.	นายสมาน แสงบัวภา	
๒๘.	นายนคร บุตรนนท์	
๒๙.	นายบรรเลง เจริญบุญมี	
๓๐.	นางนิภาพร ถมรศิริ	
๓๑.	นางรัชฎาพร แสงบัวภา	

ภาคผนวก ง
ภาพประกอบการสัมภาษณ์

สัมภาษณ์ นายมานพ แก้วทองคำ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๘

สัมภาษณ์ นายคำใส พิมพ์เสน

วันศุกร์ที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๘

สัมภาษณ์ พระครูปริยัติรัตนาลงกรณ์

วันศุกร์ที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๘

สัมภาษณ์ นายประเสริฐ พิมพ์จันทร์

วันศุกร์ที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๘

สัมภาษณ์ นายอุทัย โสภาพิมพ์

วันศุกร์ที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๘

สัมภาษณ์ พระมหาวิเชียร ติกขวีโร

วันศุกร์ที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๘

สัมภาษณ์ พระครูอนุกูลวรกิจ

วันศุกร์ที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๘

สัมภาษณ์ นายสัมฤทธิ์ เจนสำโรง

วันพุธที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๘

สัมภาษณ์ นายคำผัน ทัศพงศ์

วันพุธที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๘

สัมภาษณ์ พระครูสุกิจสุนทร

วันศุกร์ที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๘

สัมภาษณ์ นายนคร บุตรนนท์

วันศุกร์ที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๘

สัมภาษณ์ นายถาวร พันทะศรี

วันศุกร์ที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๘

สัมภาษณ์ นายปรีชา ดวงศรี

วันศุกร์ที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๘

สัมภาษณ์ พระมหาสมพงษ์ สุจิตฺโต

๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๘

ภาคผนวก ฉ
ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบจากงานวิจัย

ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบจากงานวิจัย (Output/Outcome/Impact)

---

๑. ผลผลิต

ผลผลิต จากงานวิจัยนี้ทำให้ได้องค์ความรู้จากหลักพุทธธรรมได้แก่ ศีล ๕ อบายมุข ๖ สติสัมปชัญญะ และขันติ โสรัจจะ ในการนำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาการดื่มสุราจองประชาชนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

๒. ผลลัพธ์

ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คณะสงฆ์จังหวัดหนองคาย ที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนโครงการส่งเสริมหมู่บ้านศีล ๕ ได้แนวทางในการนำเอาผลวิจัยไปปรับปรุงการขับเคลื่อนโครงการให้บรรลุผลตามนโยบาย

๓. ผลกระทบ

การดำเนินชีวิตตามหลักศีล ๕ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมให้ดียิ่งขึ้นคือการพัฒนาทางด้านศีลให้เกิดขึ้นในจิตใจเป็นสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันอยู่โดยนำหลักศีลที่ประกอบด้วยธรรมหลายๆ อย่างมาประกอบการประพฤติปฏิบัติ (๑) มีเจตนาตั้งใจเว้น (๒) มีเจตสิกคือความงดเว้น (๓) มีความสังวรด้วยสติ (๔) มีความไม่ก้าวล่วงกิเลสอย่างหยาบทางกายวาจาการไม่ก้าวล่วงศีลได้นั้นจะต้องอาศัยการงดเว้น๓อย่างคือมีเจตนาวิริติสมาทานวิรัติและสัมปัตติวิรัติเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอยู่เป็นนิจเพื่อพัฒนาพฤติกรรมให้พัฒนาห่างไกลจากอกุศลธรรมต่าง ๆ เป็นศีลที่เกิดขึ้นมาจากจิตใจสามารถพัฒนาให้สุจริตทางกายวาจาและสัมมาอาชีวะเรียกว่าอธิศีลสิกขา (ศีลในมรรคมีองค์๘คือสัมมาวาจาสัมมาอาชีวะและสัมมากัมมันตะ) จึงทำให้รักษาศีลได้อย่างบริสุทธิ์และการแสดงออกมาทางกายวาจาและใจย่อมสำรวมระวังสงบระงับเพราะเป็นศีลที่ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะจึงทำให้การแสดงออกมาในทางสังคมมีแต่เกื้อกูลและสร้างสรรค์คือประกอบด้วยเมตตาธรรมมีหิริโอตตัปปะซื่อสัตย์สุจริตธรรมพฤติกรรมที่ประกอบไปด้วยคุณธรรมและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขสันติคือความสงบสันติภายในและความสงบสันติภายนอกมีกิติกากฎระเบียบในการดำเนินชีวิตปราศจากทุกข์และอุปสรรคทั้งปวงและยังสามารถพัฒนาก้าวถึงความพ้นจากทุกข์ได้ในที่สุด

ประวัติผู้วิจัย

1. หัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ - นามสกุล รองศาสตราจารย์ ดร.สมเดช นามเกตุ

สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย
เลขที่ 219 หมู่ที่ 3 ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย 43100

วัน เดือน ปีเกิด วันพุธที่ ๙ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๖

ที่อยู่ปัจจุบัน ๒๑๗ หมู่ที่ ๑๒ บ้านหนองตะไก้ ตำบลหนองไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ๔๑๐๐๐

โทร. 042-495333 มือถือ 0862385440

E-mail : somdet_namm@hotmail.com

ประวัติการทำงาน

-พ.ศ. ๒๕๓๓ – ๒๕๕๓ ตำแหน่ง อาจารย์

- ตำแหน่ง อาจารย์ เลขที่ ๓๑๘ หรือเลขตำแหน่ง ๑๑๒๑๐๑๓

- พ.ศ. ๒๕๓๓ อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา ถึง ปัจจุบัน

- พ.ศ. ๒๕๕๓ - ตำแหน่ง หัวหน้าสาขาวิชาหลักสูตรและการสอนคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

-ปัจจุบัน ตำแหน่ง อาจารย์/ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาลัย

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. ๒๕๑๖ สำเร็จการศึกษาประถมปีที่ ๔(โรงเรียนบ้านหนองตะไก้)

- พ.ศ. ๒๕๒๓ เรียนจบนักธรรมชั้นเอก สำนักเรียนวัดศรีวัฒนาราม สำนักเรียนจังหวัดอุดรธานี ตำบลโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

- พ.ศ. ๒๕๒๗ สอบได้ ประโยค หนึ่ง-สอง สำนักเรียนวัดศรีษะเกษ จังหวัดหนองคาย

- พ.ศ. ๒๕๒๗ เรียนจบมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.๖) โรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา มจร วัดศรีษะเกษ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

- พ.ศ. ๒๕๓๒ หลักสูตรประกาศนียบัตรครูพิเศษมัธยมการช่าง (พ.ม.ช.) กรมวิชาการ กรุงเทพฯ

- พ.ศ. ๒๕๓๓ สำเร็จการศึกษา พธ.บ. (การสอนสังคมศึกษา) มจร วิทยาเขตหนองคาย

- พ.ศ. ๒๕๔๗ สำเร็จการศึกษา ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

- พ.ศ.๒๕๕๔ ได้รับแต่งตั้ง เป็นหัวหน้าสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

- พ.ศ. ๒๕๕๙ สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พธ.ด.) มจร ขอนแก่น

- พ.ศ.๒๕๕๔ ได้รับแต่งตั้ง เป็นผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาลัย มจร วิทยาเขตหนองคาย

- พ.ศ.๒๕๖๐ ได้รับแต่งตั้ง เป็น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2. ผู้ร่วมงานวิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล : อาจารย์ ดร.ศุภกิจ ภักดีแสน

เกิด : วันศุกร์ ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๙

สถานที่เกิด : บ้านเลขที่ ๒๓๙ หมู่ ๓ บ้านหนองบะ ตำบลโคกสง่า อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ๔๐๑๒๐

การศึกษา

ทางธรรม : พ.ศ. ๒๕๔๔ นักธรรมชั้นเอก วัดชัยภูมิพิทักษ์ (ผาเกิ้ง) จังหวัดชัยภูมิ

: พ.ศ. ๒๕๔๙ เปรียญธรรม ๕ ประโยค วัดโสธรวราราม จังหวัดฉะเชิงเทรา

ทางโลก

ปริญญาตรี : พ.ศ. ๒๕๕๓ พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) สาขาวิชารัฐศาสตร์

วิชาเอกการเมืองการปกครอง (เกียรตินิยมอันดับ ๑) รุ่นที่ ๕๕
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

: พ.ศ. ๒๕๖๑ นิติศาสตรบัณฑิต (น.บ.) สาขาวิชานิติศาสตร์ รุ่นที่ ๑
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปริญญาโท : พ.ศ. ๒๕๕๔ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พธ.ม.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
รุ่นที่ ๔ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

ปริญญาเอก : พ.ศ. ๒๕๕๗ พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พธ.ด.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
รุ่นที่ ๑ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

: พ.ศ. ๒๕๖๗ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชารัฐศาสตร์ รุ่นที่ ๕
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทความวิจัย : ศุภกิจ ภักดีแสน. (๒๕๖๔). “รูปแบบการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนริมน้ำจันทบูร” ใน**วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ปีที ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๖๔) : ๓๙๘-๔๑๔.

: ศุภกิจ ภักดีแสน. (๒๕๖๕). “การอยู่ร่วมกันในสังคมชีวิตวิถีใหม่ของชุมชนพหุวัฒนธรรมริมฝั่งแม่น้ำจันทบูร อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี” ใน**วารสาร มจร**

อุบลปริทรรศน์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ปีที ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๖๕) : ๔๐๑-๔๑๕.

: ศุภกิจ ภักดีแสน. (๒๕๖๕). “รูปแบบการพัฒนาชุมชนสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมและการออกแบบจังหวัดหนองคาย” ใน**วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ปีที ๗ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๕) : ๒,๓๘๗-๒,๔๐๐.

: ศุภกิจ ภักดีแสน. (๒๕๖๖). “พุทธจริยศาสตร์ประยุกต์เพื่อบูรณาการต่อต้านการทุจริตเชิงนโยบาย ในจังหวัดอุดรธานี” ใน**วารสาร มจร สุรนารีสาร**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา ปีที ๑ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๖). : ๑๔-๒๖.

: ศุภกิจ ภักดีแสน. (๒๕๖๗). “กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ จังหวัดสกลนคร” ใน**วารสาร มมร วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ปีที ๑๓ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๗). : ๔๘๔-๔๙๑.

: ศุภกิจ ภักดีแสน. (๒๕๖๗). “ปัจจัยที่มีอิทธิพลของระบอบการเมืองการปกครองที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนยุครัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ในจังหวัดอุดรธานี” ใน**วารสาร เสฏฐวิทย์ปริทัศน์**. ปีที ๑๔ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๗). : ๓๖๒-๓๗๑.

: ศุภกิจ ภักดีแสน. (๒๕๖๘). “การวิเคราะห์จริยธรรมภาวะผู้นำของนักการเมืองไทยในปัจจุบัน” ใน**วารสารวิชาการและนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์**. ปีที ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๖๘). : ๕๙-๗๒.

บทความวิชาการ : ศุภกิจ ภักดีแสน. (๒๕๖๓). “หลักธรรมาภิบาลสำหรับการบริหารงาน” ใน**วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ปีที ๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๒๓๓-๒๔๕.

: ศุภกิจ ภักดีแสน. (๒๕๖๓). “หลักพุทธธรรมเพื่อการให้บริการประชาชน” ใน **วารสาร มจร อุบลปริทัศน์**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ปีที ๕ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๓) : ๖๑๙-๖๓๐.

: ศุภกิจ ภักดีแสน. (๒๕๖๕). “รูปแบบการจัดการทุนมนุษย์: กรอบแนวคิดของ Leonard Nadler” ใน**วารสาร มจร อุบลปริทัศน์**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ปีที ๗ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๕) : ๕๐๒-๕๑๖.

: ศุภกิจ ภักดีแสน. (๒๕๖๗). “วิวัฒนาการของผู้สูงอายุในยุคดิจิทัล” ใน **Proceedings รายงาน สืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ งานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๖ ภายใต้ หัวข้อ “เปลี่ยนพลังผู้สูงวัยเป็นกลไกขับเคลื่อน Soft Power อย่างยั่งยืน”**. วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๗). : ๔๑-๕๕.

หนังสือ/ตำรา : พุทธวิธีทางการบริหารงาน. ขอนแก่น : (๒๕๖๘).

เอกสารประกอบการสอน : องค์การและการจัดการ. ขอนแก่น : (๒๕๖๘).

ประสบการณ์ทำงาน : พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๓ อาจารย์สอนนักธรรม-บาลี ประจำวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร

: พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๘ ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

: พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๕๙ ประธานหลักสูตร และอาจารย์ประจำหลักสูตร

พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พธ.ม.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

: พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๐ เลขานุการหลักสูตร และอาจารย์ประจำหลักสูตร

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี กรุงเทพมหานคร

: พ.ศ. ๒๕๕๖๑-๒๕๖๔ ประธานหลักสูตร และอาจารย์ประจำหลักสูตร

รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.บ.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

หน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จังหวัดจันทบุรี

: พ.ศ. ๒๕๕๖๔-ปัจจุบัน อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.บ.)

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตหนองคาย

ที่อยู่ปัจจุบัน : ๒๑๙ หมู่ ๓ ต.ค่ายบกหวาน อ.เมือง จ.หนองคาย ๔๓๑๐๐

: มือถือ ๐๘๗-๙๐๑๕๒๙๓

: อีเมล์ suphakit.phak@mcu.ac.th

3. ผู้ร่วมงานวิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ ฉายา/นามสกุล	:	นางสาวภัทราภรณ์ นามเกตุ
วัน เดือน ปีเกิด	:	วันที่ ๖ มกราคม พ.ศ.๒๕๔๐
ภูมิลำเนาที่เกิด	:	๐๕ หมู่ ๔ บ้านบอน ตำบลหาดคำ
การศึกษา	:	๒๕๕๓ สำเร็จการศึกษาประถมศึกษา ปีที่ ๖ โรงเรียน อนุบาลหนองคาย ตำบลหนองกอมเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
	:	๒๕๕๖ สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
	:	๒๕๕๙ สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
	:	๒๕๖๓ ปริญญาตรี หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ สาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น เกียรตินิยมอันดับ ๒
	:	๒๕๖๖ ปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
เบอร์โทร	:	๐๘๘-๓๑๙๖๕๐๐

4. ผู้ร่วมงานวิจัย

5. ผู้ร่วมงานวิจัย